

De Openbaring

DE
OPENBARING

**Een verklaring van dit boek
speciaal voor jou**

Rotsvast 12

Ger de Koning

uitgeverij
Daniël

© 2011 Uitgeverij Daniël, Zwolle

© 2016 gewijzigde uitgave Uitgeverij Daniël, Zwolle

Webwinkel: www.uitgeverijdaniel.nl

Bestellingen: info@uitgeverijdaniel.nl

ISBN 978-90-79718-00-9 (Paperback)

Niets uit deze uitgave mag – anders dan voor eigen gebruik – worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van 'Stichting Uitgeverij Daniël' of de auteur.

Voor gebruik van teksten uit de TELOS-vertaling is toestemming onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding:

De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan het Nieuwe Testament in de TELOS-vertaling. © Uitgeverij Jongbloed - Heerenveen. Alle rechten voorbehouden.

Voor gebruik van teksten uit de Herziene Statenvertaling is toestemming onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding:

De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © Stichting HSV 2010. Alle rechten voorbehouden, © Stichting HSV en Uitgeverij Jongbloed - Heerenveen.

Inhoud

Vooraf	9
Tekstgebruik	11
Vertalingen	11
Afkortingen bijbelboeken	12
Oude Testament	12
Nieuwe Testament	12
Haakjes	14
Oude Testament	14
Nieuwe Testament	14
De Openbaring	16
Inleiding	16
Openbaring 1	18
Doel van het boek <i>vers 1</i>	18
Geadresseerden, zegenwens en lofprijzing <i>verzen 2-6</i>	22
Johannes op Patmos <i>verzen 7-12</i>	27
Te midden van de kandelaars <i>verzen 13-20</i>	32
Openbaring 2	37
De zeven zendbrieven <i>vers 1</i>	37
Boodschap voor Efeze <i>verzen 2-7</i>	42
Boodschap voor Smyrna <i>verzen 8-11</i>	47
Boodschap voor Pérgamus <i>verzen 12-17</i>	52
Boodschap voor Thyatira <i>verzen 18-29</i>	58
Openbaring 3	64
Boodschap voor Sardis <i>verzen 1-6</i>	64
Boodschap voor Filadelfia <i>verzen 7-13</i>	70
Boodschap voor Laodicéa <i>verzen 14-22</i>	76

Openbaring 4	81
De troon <i>verzen 1-7</i>	81
De vier levende wezens <i>verzen 8-11</i>	87
Openbaring 5	90
Het boek <i>verzen 1-5</i>	90
Het Lam <i>verzen 6-14</i>	94
Openbaring 6	100
De eerste vier zegels <i>verzen 1-8</i>	100
Het vijfde en het zesde zegel <i>verzen 9-17</i>	106
Openbaring 7	112
De verzegelden uit Israël <i>verzen 1-8</i>	112
De grote menigte uit de volken <i>verzen 9-17</i>	117
Openbaring 8	122
Het zevende zegel en de eerste bazuin <i>verzen 1-7</i>	122
De tweede, derde en vierde bazuin <i>verzen 8-13</i>	128
Openbaring 9	132
De vijfde bazuin <i>verzen 1-12</i>	132
De zesde bazuin <i>verzen 13-21</i>	139
Openbaring 10	145
Het geopende boekje <i>verzen 1-11</i>	145
Openbaring 11	151
De twee getuigen <i>verzen 1-8</i>	151
De zevende bazuin <i>verzen 9-19</i>	157
Openbaring 12	164
De draak, de vrouw en het Kind <i>verzen 1-6</i>	164
De satan op de aarde geworpen <i>verzen 7-18</i>	168
Openbaring 13	174
Het beest uit de zee <i>verzen 1-4</i>	174
Mond en daden van het beest uit de zee <i>verzen 5-10</i>	179
Het beest uit de aarde <i>verzen 11-18</i>	184

Openbaring 14	190
Het lied van de honderdvierenveertigduizend <i>verzen 1-6</i>	190
Boodschappen van drie engelen <i>verzen 7-13</i>	195
De twee oogsten van de aarde <i>verzen 14-20</i>	200
Openbaring 15	206
De glazen zee en de zeven engelen <i>verzen 1-8</i>	206
Openbaring 16	213
De eerste, tweede en derde schaal <i>verzen 1-4</i>	213
Getuigenis, de vierde en vijfde schaal <i>verzen 5-11</i>	216
De zesde en zevende schaal <i>verzen 12-21</i>	221
Openbaring 17	227
De grote hoer <i>verzen 1-4</i>	227
De verborgenheid verklaard <i>verzen 5-10</i>	233
De koningen en het beest tegen de hoer <i>verzen 11-18</i>	238
Openbaring 18	242
Gaat uit van haar, Mijn volk <i>verzen 1-10</i>	242
De rijkdom van Babylon verwoest <i>verzen 11-24</i>	249
Openbaring 19	255
De bruiloft van het Lam <i>verzen 1-8</i>	255
De hemel gaat open <i>verzen 9-15</i>	261
Het beest en de antichrist geoordeeld <i>verzen 16-21</i>	266
Openbaring 20	270
De satan in de afgrond geworpen <i>verzen 1-3</i>	270
Duizend jaar vrede en de laatste opstand <i>verzen 4-9</i>	273
De grote, witte troon – de poel van vuur <i>verzen 10-15</i>	279
Openbaring 21	285
Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde <i>verzen 1-4</i>	285
Ik maak alles nieuw <i>verzen 5-10</i>	290
De heilige stad, het nieuwe Jeruzalem <i>verzen 11-18</i>	295
God de Almachtige is haar tempel <i>verzen 19-27</i>	300

Openbaring 22	306
Een rivier van levenswater <i>verzen 1-7</i>	306
Mijn loon is bij Mij <i>verzen 8-14</i>	311
Ja, Ik kom spoedig <i>verzen 15-21</i>	317
Rotsvast-serie	322
Andere publicaties	324

Vooraf

Beste vriend of vriendin,

Hierbij mag ik je het twaalfde en tevens laatste deel uit de Rotsvast-reeks aanbieden.

Dit laatste deel gaat, hoe kan het ook anders, over het bijbelboek *Openbaring*. In de voorgaande bijbelboeken is de waarheid van God in de vorm van brieven tot je gekomen. Daarin gaat het over de gemeente van God, die naar haar aard en roeping tot de hemel behoort. In het boek *Openbaring* gaat het over de aarde en hoe God daarmee tot Zijn doel komt. In al Gods handelen zie je de Heer Jezus als Middelpunt. Het gaat om Hem, om Zijn toekomst. Alles wordt beoordeeld en geoordeeld in het licht van de relatie tot Hem.

Lees dit boek biddend en je liefde tot de Heer Jezus zal enorm toenemen. Je zult je meer en meer gaan hechten aan Hem en dat zal er tegelijk voor zorgen dat je meer en meer losgemaakt wordt van de wereld.

Ik geef nog een paar praktische tips en verklaringen voor het gebruik van dit boek:

1. Zorg ervoor dat je een goede vertaling van de Bijbel gebruikt. In dit boek gebruik ik voor het Nieuwe Testament de zgn. herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd. Het is de beste vertaling van het Nieuwe Testament die ik ken. Het taalgebruik is aangepast aan deze tijd, zonder dat het tekortdoet aan de letterlijke vertaling vanuit het Grieks. Voor het Oude Testament raad ik je aan de Herziene Statenvertaling te gebruiken.
2. De bijbeltekst van het betreffende stukje uit de *Openbaring* is aan het begin van het stukje opgenomen. Toch raad ik je aan om het aangegeven gedeelte ook in je eigen Bijbel te lezen. Ook voor

alle tekstverwijzingen die in het stukje staan, is het belangrijk dat je die zelf in de Bijbel opzoekt.

3. Heel belangrijk is zelfdiscipline. Je zult bereid moeten zijn je een beetje in te spannen, er iets voor te doen (of te laten), om de Bijbel beter te leren kennen. Er zullen best wel eens momenten zijn dat je niet zoveel zin hebt om in je Bijbel te lezen. Neem je daarom voor om op de tijd die jij daarvoor het meest geschikt acht, iets uit de Bijbel te lezen, zin of geen zin.

Om je daarbij te helpen heb ik dit boek in zevenenvijftig stukjes verdeeld. Tevens heb ik met een 'V' gevolgd door het versnummer (dus bijvoorbeeld V2 is *vers* 2) aangegeven om welk vers uit het hoofdstuk het gaat. Lees elke dag één stukje. Als je dat doet, heb je in nog geen acht weken een goede indruk gekregen van dit indrukwekkende boek.

De hele Bijbel is een schitterend boek. Het is mijn gebed dat ook jij daar steeds meer van overtuigd zult raken.

Ik wens je Gods zegen toe!

Middelburg, herziene versie 2016

© 0118 63 84 58

@ ger.de.koning@gmail.com

Tekstgebruik

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd. Tenzij anders is vermeld, komen de tekstaanhalingen uit het Oude Testament uit de Herziene Statenvertaling (HSV).

Afkortingen bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn - Genesis
Ex - Exodus
Lv - Leviticus
Nm - Numeri
Dt - Deuteronomium

Historische boeken

Jz - Jozua
Ri - Richteren
Ru - Ruth
1Sm - 1 Samuel
2Sm - 2 Samuel
1Kn - 1 Koningen
2Kn - 2 Koningen
1Kr - 1 Kronieken
2Kr - 2 Kronieken
Ea - Ezra
Ne - Nehemia
Es - Esther

Poëtische boeken

Jb - Job
Ps - Psalmen
Sp - Spreuken
Pr - Prediker
Hl - Hooglied

Profetische boeken

Js - Jesaja
Jr - Jeremia
Kl - Klaagliederen
Ez - Ezechiël
Dn - Daniël
Hs - Hosea
Jl - Joël
Am - Amos
Ob - Obadja
Jn - Jona
Mi - Micha
Na - Nahum
Hk - Habakuk
Zf - Zefanja
Hg - Haggai
Zc - Zacharia
Ml - Maleachi

Nieuwe Testament

Mt - Mattheüs
Mk - Markus
Lk - Lukas
Jh - Johannes
Hd - Handelingen
Rm - Romeinen
1Ko - 1 Korinthiërs
2Ko - 2 Korinthiërs
Gl - Galaten

Ef	-	Efeziërs	Hb	-	Hebreeën
Fp	-	Filippiërs	Jk	-	Jakobus
Ko	-	Kolossers	1Pt	-	1 Petrus
1Th	-	1 Thessalonikers	2Pt	-	2 Petrus
2Th	-	2 Thessalonikers	1Jh	-	1 Johannes
1Tm	-	1 Timotheüs	2Jh	-	2 Johannes
2Tm	-	2 Timotheüs	3Jh	-	3 Johannes
Tt	-	Titus	Jd	-	Judas
Fm	-	Filémon	Op	-	Openbaring

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* kunnen twee soorten haakjes voorkomen:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt. De woorden tussen ronde haakjes behoren tot de grondtekst.

Vierkante haakjes []

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de herziene Statenvertaling *cursief* staan. Omdat ik in dit boek de hele bijbeltekst cursief weergeef, maak ik gebruik van deze haakjes om deze woorden die cursief in de gedrukte uitgave staan te markeren. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het *Nieuwe Testament* worden drie soorten haakjes gebruikt. Ik citeer wat hierover in het 'Voorwoord' van de TELOS-vertaling wordt gezegd:

'In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een

soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes []

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.'

De Openbaring

Inleiding

Het boek *Openbaring* is waarschijnlijk geschreven rond het jaar 90 door de evangelist en apostel Johannes. Het boek is in de eerste plaats gericht aan zeven gemeenten in Asia (*Op 1:11*), maar is tevens bedoeld voor de hele christelijke kerk.

Openbaring neemt onder de zevenentwintig geschriften die het Nieuwe Testament bevat, een eigen, unieke plaats in. Na de vijf historische boeken en de eenentwintig brieven, waarin ook wel profetische gedeelten voorkomen, is *Openbaring* in zijn geheel een strikt profetisch boek (*Op 1:3*). Dit laatste boek van de Bijbel openbaart onze *toekomst* en is daarmee een mooie tegenhanger van het eerste boek van de Bijbel dat onze *herkomst* verklaart.

Het gaat in *Openbaring* over de toekomst van de Heer Jezus. En Zijn toekomst is weer bepalend voor de toekomst van de wereld, van Israël, van de gemeente en van de duivel en zijn trawanten. In dit bijbelboek staat de Heer Jezus centraal. Het gaat om Zijn Persoon, om Zijn verlossingswerk, Zijn opstanding, Zijn verheerlijking en Zijn wederkomst.

Het boek is het grote eindstation waar alle treinen die in het Oude Testament zijn begonnen te rijden, hun eindbestemming bereiken. Ik heb het niet nagerekend, maar iemand heeft in de vierhonderdvier verzen die dit boek telt, er minstens tweehonderdachtenzeventig gevonden die je op de een of andere manier met een vers of gedeelte in het Oude Testament kunt verbinden. Dat is natuurlijk ook niet vreemd als je bedenkt dat Christus ook het onderwerp van de profetie van het Oude Testament is. In het Oude Testament wordt vooruitgewezen naar Hem als de Komen-de. In het boek *Openbaring* is Hij gekomen en als de geopenbaarde Christus het Middelpunt van alle gebeurtenissen.

Het is een boek van tegenstellingen. Je zult ontdekken hoe de morele krachten licht en duisternis en goed en kwaad tegenover elkaar staan. Op dezelfde wijze staan God en Christus enerzijds en de satan anderzijds tegenover elkaar. Andere tegenstellingen zijn mensen die gered zijn en mensen die niet gered zijn, evenals heilige en onheilige engelen. Al deze personen zijn de acteurs die op het wereldtoneel optreden. Je zult zien hoe het toneel wijzigt en verandert van tijd naar eeuwigheid en omgekeerd. Het decor van de tentoonstelling wordt gevormd door de hemel en de aarde en de afgrond en de poel van vuur.

Alles wordt begeleid door muziek en liederen en andere uitingen van gevoelens. Het lied van de overwinning en het 'wee' geroep van de overwonnenen maken blij en tevens verdrietig. De afloop is dat God triomfeert en dat de heerlijkheden van de Heer Jezus zowel in het vreedrijk als in de eeuwigheid schitteren in ongedimde en onsterfelijke schoonheid en glans.

Er zijn verschillende verdelingen van het boek te maken. De eenvoudigste en meest voor de hand liggende wordt in het boek zelf gegeven en wel in *Openbaring 1:19*. Het is een onderverdeling in drie delen:

1. wat u hebt gezien (*Op 1:1-20*),
2. wat is (*Op 2:1-3:22*) en
3. wat hierna gebeuren zal (*Op 4:1-22:21*).

Openbaring 1

Doel van het boek | vers 1

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 Openbaring van Jezus Christus, die God Hem heeft gegeven om Zijn slaven te tonen wat spoedig moet gebeuren; en Hij heeft die door Zijn engel gezonden en aan Zijn slaaf Johannes te kennen gegeven.

V1. Het eerste woord van het boek, “openbaring”, geeft aan dat het om een onthulling gaat. Er zal iets bekendgemaakt worden wat voordien verborgen was. Dat veel christenen dit boek onbegrijpelijk en geheimzinnig vinden, is dan ook opmerkelijk. Ik zeg niet dat alles even gemakkelijk te verklaren is, maar wel dat in dit boek de gebeurtenissen niet duister, maar juist duidelijk worden gemaakt. De sluier over de toekomst wordt weggenomen. Je zult er alleen wel wat moeite voor moeten doen om erachter te komen op welke manier de toekomst hier duidelijk wordt gemaakt. Er worden bijvoorbeeld veel symbolen gebruikt. Maar je inspanning om ook dit gedeelte van Gods Woord te begrijpen zal dubbel en dwars beloond worden als je eraan vasthoudt dat God dit de beste manier vond om jou Zijn gedachten over de toekomst mee te delen.

Als je alleen dit eerste vers al eens aandachtig leest en op je laat inwerken, zie je dat het boordevol met aanwijzingen staat voor het goed begrijpen van de inhoud van dit boek. Er staat dat het de openbaring “van Jezus Christus” is. Dat wil zeggen dat Jezus Christus Degene is, Die openbaart of openbaar maakt (*vgl. Gl 1:12*). Hij handelt. Tegelijk is het natuurlijk ook waar dat de openbaring op Hem betrekking heeft, dat wil zeggen dat Hij Degene is Die geopenbaard wordt. Hij is zowel het Middelpunt als de Uitvoerder van Gods raadsbesluiten.

Dan lees je dat “*God Hem*” die openbaring “*heeft gegeven*”. Dat betekent dat de Heer Jezus hier als Mens wordt gezien Die een plaats van afhankelijkheid heeft ingenomen. Hij ontvangt alles uit de handen van God. Hij is zó waarachtig Mens, dat er van Hem geschreven staat dat Hij als Mens niet weet wanneer de vol-einding van de dingen zal plaatsvinden (*Mk 13:32*). Hier sta je voor het onbegrijpelijke wonder van God en Mens in één Per-son.

Vervolgens schrijft Johannes over het doel van de openbaring en dat is “*om Zijn slaven te tonen wat spoedig moet gebeuren*”. De sla-ven zijn hier in de eerste plaats de profeten (*Op 10:7; 11:18*), maar het zijn ook de gelovigen in algemene zin (*Op 7:3; 19:5; 22:3; Rm 6:19-22*). Om de toekomstige dingen te kunnen zien en in je op te nemen heb je de gezindheid van een slaaf nodig. Omgekeerd zal, als je de toekomstige dingen kent, je dat tot een betere slaaf maken. Je zult gaan dienen met inzicht in overeenstemming met het grote voornemen van God ten aanzien van de gemeente, de christenheid, Israël en de wereld.

Het woord “*tonen*” speelt trouwens een grote rol in de *Openbaring*. Zo ‘toont’ God telkens dingen aan Johannes en Johannes geeft op zijn beurt door wat hem wordt ‘getoond’. Dit boek heeft tot doel te laten zien dat het oordeel aanstaande is. Het komt “*spoedig*” of ‘met haast’, dat is vlug, snel.

Je zou kunnen zeggen dat het daarmee wel wat meevalt, want het is inmiddels bijna tweeduizend jaar geleden dat dit werd op-geschreven en het is nog steeds niet gebeurd. Maar vergis je niet. Dit woord blijft van kracht, want voor God en het geloof telt tijd niet (*Ps 90:4; 2Pt 3:8*). En het “*moet*” gebeuren. Je kunt zeggen dat hier sprake is van een Goddelijk moeten. God is niet alleen de *alwetende* God Die ons vertelt wat gaat gebeuren, Hij is ook de *almachtige* God Die de gebeurtenissen laat lopen zoals Hij dat wil.

Om Zijn plannen met de wereld en bovenal Zijn Zoon bekend te maken heeft God gebruikgemaakt van engelen. Engelen zijn wel vaker door God als bemiddelaar gebruikt (*Hd 7:38; Gl 3:19*). Dat God engelen gebruikt, geeft aan dat er afstand is tussen Hem en

Johannes aan wie Hij Zijn mededelingen doet. Dat geldt in nog sterkere mate voor hen aan wie Johannes die mededelingen op zijn beurt moet doorgeven.

Eerder heeft Johannes mededelingen van de Heer gekregen terwijl hij aanlag in Zijn schoot (*Jh 13:23-26*). Dat geeft vertrouwelijkheid aan. Johannes is hier echter niet de apostel, maar de profeet. Profeten spreken tot Gods volk als er verval optreedt. Zij waarschuwen voor het oordeel dat dreigt. Johannes is de laatste in de keten van vijf schakels via welke de openbaring van God bij Zijn slaven komt:

1. de openbaring is *uit* God,
2. komt *van* Jezus Christus,
3. *door* Zijn engel,
4. *aan* Johannes,
5. *voor* Zijn slaven.

Aan Johannes is de openbaring “te kennen gegeven”. Deze uitdrukking is weer typisch voor dit boek. Hij is afgeleid van het woord ‘teken’. Johannes krijgt de mededelingen over de toekomst vaak door middel van tekenen of symbolen, waardoor hij te zien krijgt wat er moet gebeuren. Iets dergelijks zien we in het gebruik dat de Heer Jezus in *Mattheüs 13* van gelijkenissen maakt. Hij gebruikt deze om onderwijs te geven. Hij vertelt aan Zijn discipelen waarom Hij dat doet en zegt dat zij door Zijn verklaring de diepere betekenis van deze gelijkenissen konden verstaan, terwijl die voor de massa verborgen bleef (*Mt 13:10-17,34-35*).

Je zult in dit boek zien dat de gebruikte symbolen vooral worden ontleend aan de natuur: hemellichamen (zon, maan, sterren), natuurverschijnselen (bijv. wind, bliksem), plantenwereld (bijv. bomen, gras), dierenwereld (bijv. lam, sprinkhaan), mensenwereld (bijv. moeder en kind, hoer en bruid), cultuurwereld (muziek-instrumenten, landbouwwerktuigen). Ook de vele getallen die

in de *Openbaring* voorkomen, zijn vaak symbolisch (twee, drie, drieënhalf, vier, vijf, zes, zeven, acht, tien, twaalf, vierentwintig, tweeënveertig, honderdvierenveertig, zeshonderdzesenzestig, duizend, twaalfhonderdzestig, zestienhonderd).

De verklaring ervan wordt niet aan je fantasie overgelaten. De symbolen worden verklaard

1. door het boek zelf;
2. door de samenhang van het boek en
3. door het gebruik ervan in het Oude Testament.

Dat wil niet zeggen dat er voor elk symbool altijd een eenduidige verklaring te geven is. Het komt ook voor dat bepaalde zaken of gebeurtenissen geen symbolen zijn, maar dat ze letterlijk genomen moeten worden.

Al met al staan we, door dit boek te openen en te gaan lezen, aan het begin van een spannende ontdekkingstocht. Laten we dat doen in de nederige gezindheid van mensen die zich realiseren dat de almachtige God Zijn plannen met ons wil delen. Laten we tegelijk bidden dat wat Hij ons bekendmaakt, als uitwerking mag hebben dat wij ons leven Hem ter beschikking stellen.

Lees nog eens Openbaring 1:1.

Verwerking: Dank de Heer dat Hij je wil betrekken in Zijn toekomstplannen en vraag Hem je te helpen daarmee in overeenstemming te leven.

Geadresseerden, zegenwens en lofprijzing | verzen 2-6

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

2 Deze heeft het Woord van God betuigd en het getuigenis van Jezus Christus, alles wat hij heeft gezien. 3 Gelukkig hij die leest en zij die de woorden van de profetie horen en die bewaren wat daarin geschreven staat; want de tijd is nabij. 4 Johannes aan de zeven gemeenten die in Asia zijn: genade zij u en vrede van Hem Die is en Die was en Die komt, en van de zeven Geesten Die voor Zijn troon zijn, 5 en van Jezus Christus, de trouwe Getuige, de Eerstgeborene van de doden en de Overste van de koningen van de aarde. Hem Die ons liefheeft en ons van onze zonden heeft verlost door Zijn bloed, 6 en ons gemaakt heeft tot een koninkrijk, tot priesters voor Zijn God en Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in <alle> eeuwigheid! Amen.

V2. De openbaring waarvan Johannes getuige is en waar hij jou nu bij betreft, is geen verzinsel van hemzelf. Hij komt tot je met al het gezag van het door God gesproken Woord. Wat Johannes heeft betuigd over de komende gebeurtenissen, komt uit de mond van God. Als een extra onderstreping wordt eraan toegevoegd dat wat God heeft gezegd, volkomen wordt gedekt door *“het getuigenis van Jezus Christus”*. De Heer Jezus geeft getuigenis van wat God heeft gesproken.

“Alles wat hij heeft gezien”, is de inhoud van dit hele boek. Alles wat Johannes heeft gezien en wat hij in dit boek heeft opgeschreven, is het Woord van God, terwijl ‘het getuigenis van Jezus Christus’ het profetische karakter ervan aangeeft. Het gaat immers om de openbaring, het zichtbaar worden in deze wereld, van Hem.

V3. Aan het lezen of voorlezen van dit boek en het luisteren naar de inhoud ervan is een speciale zegen verbonden: je wordt *“gelukkig”* geprezen. Niemand kan het ‘lezen’ en ‘horen lezen’ zonder gezegend te worden. Wat je leest en hoort, zijn woordelijk geïnspireerde mededelingen over toekomstige gebeurtenissen.

Behalve lezen en horen is het, om gelukkig te worden geprezen, nog van belang te *“bewaren wat daarin geschreven staat”*. *“Bewaren”* wil zeggen dat je het als een schat in je hart bewaart, opdat het in de praktijk van je leven ook een uitwerking heeft. Vanuit je hart wordt immers je leven bestuurd (*Sp 4:23*). De oproep om te bewaren komt aan het eind van het boek nog een keer terug (*Op 22:7*). Wat in dit boek geschreven staat, staat ingeklemd tussen deze aansporing.

Trouwens, dat het *“geschreven staat”*, betekent dat het van blijvende waarde is. Het kan telkens worden nageslagen om te zien wat nog gebeuren moet en het kan ook worden nageslagen ter controle van wat er om je heen gebeurt. Je hebt een volmaakte handleiding van de toekomst in handen. Ik raad je aan die vaak te raadplegen, want *“de tijd”* dat alles tot een beslissing wordt gebracht, *“is nabij”*. De Heer Jezus staat op het punt om te verschijnen en te oordelen.

V4. Johannes is de aangewezen persoon om dit boek te schrijven. De Heer Jezus had van hem gezegd dat hij zou blijven, wat zijn bediening betreft, tot Hij zou terugkomen (*Jh 21:22*). Dat wil zeggen dat Johannes ook een dienst heeft die betrekking heeft op de toekomst. Die dienst vervult hij al enigszins als hij in zijn eerste brief spreekt over de antichrist en de wederkomst van Christus en het verval dat zich al begon te vertonen. Maar de volle vervulling ervan vinden we in dit bijbelboek *Openbaring*.

Hij schrijft het boek *“aan de zeven gemeenten die in Asia zijn”*. Het noemen van het getal *“zeven”* is niet toevallig. Het getal zeven stelt volmaaktheid voor. De zeven gemeenten staan model voor de hele gemeente. Toch zijn het zeven verschillende gemeenten. Dat zul je nader zien als we de *hoofdstukken 2 en 3* bestuderen. Het betekent dat de hele gemeente zich op verschillende manieren op aarde heeft geopenbaard.

Dat plaatselijke gemeenten van elkaar verschillen, heb je wel gezien in de brieven die Paulus aan diverse gemeenten heeft geschreven. Die verscheidenheid zie je niet alleen in de verschillende plaatselijke gemeenten, maar ook in de verschillende perioden

van het bestaan van de gemeente op aarde. Dat herken je direct als je alleen al denkt aan hoe de gemeente in het begin was en hoe de gemeente nu is. Zo zijn er meerdere verschillen in de ontwikkeling van de gemeente.

Al die verschillende gemeenten kunnen veel van elkaar leren en ook wij kunnen er veel van leren. Daarom is het zo goed dat wij dit schrijven van Johannes aan hen in Gods Woord hebben.

Het is ook mooi om te zien dat de zegenwens van *“genade”* en *“vrede”*, die je je uit de brieven van Paulus zult herinneren, door Johannes hier aan die zeven gemeenten wordt toegewenst. *“Genade”* is de bron van alle zegen, het is de onverdiende gunst van God, die je krijgt louter en alleen om Wie Hij is. Als je beseft dat God in genade met je omgaat, zal het gevolg zijn dat je met *“vrede”* in je hart je weg gaat, hoe de omstandigheden ook mogen zijn.

Er is wel een verschil met de brieven van Paulus als het erom gaat van Wie je die zegen krijgt toegewenst. In die brieven wordt de zegen toegewenst van God de Vader en de Heer Jezus Christus. Hier is het *“van Hem Die is en Die was en Die komt en van de zeven Geesten Die voor Zijn troon zijn”*. Dat past helemaal bij dit bijbelboek.

Je vindt hier God zoals Hij in het Oude Testament wordt voorgesteld: als Jahweh, de God van het verbond, de God van de trouw aan Zijn verbond. Dan volgt er niet als eerste *‘Die was’*, maar *“Die is”*. Dat betekent dat Hij wordt gezien als de *“IK BEN DIE IK BEN”* (Ex 3:14). Maar Hij is ook Degene *“Die was”*. Dat is de God van het verleden, Die steeds voor Zijn volk en de hele aarde heeft gezorgd. Hij is het ook *“Die komt”*, want Hij is ook de God van de toekomst.

Vervolgens worden in de zegenwens *“de zeven Geesten”* genoemd. Dit is de Heilige Geest, maar dan als de Geest van kracht door Wie God de oordelen vanuit Zijn troon zal uitvoeren. Het getal zeven wijst op de verscheidenheid en de volkomenheid waarmee de Heer Jezus de oordelen in de kracht van deze Geest zal uitvoeren bij Zijn wederkomst (vgl. Js 11:2). Daarom wordt de aandacht

gericht op de “troon” van God, wat onderstreept dat het om regering gaat en het uitoefenen van macht.

V5. Ten slotte worden genade en vrede toegewenst “van Jezus Christus”. Net als bij de zeven Geesten, aan Wie wordt toegevoegd “Die voor Zijn troon zijn”, wordt er ook aan de Naam van Jezus Christus iets toegevoegd. Je zou kunnen zeggen dat er drie titels van Hem worden genoemd die alle drie in verbinding met de aarde staan. Hij was

“de trouwe Getuige” voor God in het verleden op aarde (1Tm 6:13), van de wieg tot het kruis (Jh 18:37). Hij was altijd trouw. De gemeente had dat ook moeten zijn, maar faalde en faalt daarin.

Hij is ook

“de Eerstgeborene van de doden”. Dit is Hij in de tegenwoordige tijd, sinds Zijn dood en opstanding (Hd 26:23; Ko 1:18). ‘Eerstgeborene’ wil zeggen dat Hij de hoogste in rang is in het rijk van de opstanding.

Ten derde is Hij

“de Overste van de koningen van de aarde”. Dit is Hij ook nu, maar Hij zal het in de toekomst openlijk zijn, zo zal Hij geopenbaard worden (Ps 89:28).

Als Hij zo is voorgesteld, komt er spontaan een reactie van de gemeente. Dat zal ook jouw reactie zijn. Het hart van ieder die Hem liefheeft, stemt ermee in dat Hij *“ons liefheeft”*. Hij had ons lief en heeft ons nog steeds lief. Is het niet geweldig dat Hij, Die in dit boek zo nadrukkelijk als de Rechter wordt voorgesteld, Degene is Die jou liefheeft? Zijn liefde is bijzonder daarin tot uiting gekomen dat Hij je van je zonden *“heeft verlost door Zijn bloed”*. Dat betekende voor Hem dat Hij in de dood moest gaan, want alleen Zijn bloed kon jou van je zonden verlossen. Voor jou betekent het dat alle aanstaande oordelen volkomen aan je voorbijgaan, want Hij heeft je eens voor altijd verlost. Is dat geen reden om Hem te prijzen?

V6. Maar Hij heeft nog veel meer gedaan dan alleen dat Hij met betrekking tot het verleden alles heeft gedaan wat nodig was om ons van het oordeel te bevrijden. Hij heeft onze zonden weggenomen om ons tot iets te kunnen maken, namelijk “*tot een koninkrijk, tot priesters voor Zijn God en Vader*”. Wat je geworden bent, heeft Hij je “*gemaakt*”. Er is geen enkele verdienste van jouw kant. Je hebt alles aan Hem te danken. Het is niets anders dan grote genade dat je deel mag hebben aan Zijn regering. Als verlore ontvang je, samen met alle gelovigen, een koninklijke waardigheid samen met Christus, “*de Overste van de koningen van de aarde*”, zodat jij ook boven de koningen van de aarde verheven bent (1Pt 2:9; Ex 19:6).

Daarbij ben je ook nog gemaakt tot een priester voor Zijn God en Vader. Alles wat de Heer Jezus heeft gedaan, heeft Hij gedaan met het oog op de eer van Zijn God en Vader. Je bent gemaakt tot iemand die voor Gods aangezicht mag loven en aanbidden (Op 4:10; 5:9; Hb 13:15; 1Pt 2:5). Dat mag je nu al doen. Als de Heer Jezus Zijn koninklijke majesteit op Zich neemt, mag je een middel tot zegen zijn voor hen die op aarde door zware tijden heengaan en in hun nood tot God gaan. Je mag dan ‘gebeden van de heiligen’ voor Gods aangezicht brengen (Op 5:8).

Voor alles wat Hij voor jou heeft gedaan, komt Hem de heerlijkheid toe. Alles wat je bent geworden, weerspiegelt Zijn heerlijkheid. Terwijl de mens steeds alles deed voor zijn eigen heerlijkheid en in eigen kracht, deed de Heer Jezus alles tot heerlijkheid van God aan Wie Hij als Mens alle kracht ontleende. Als Mens leefde Hij van alle woord dat door de mond van God uitging (Mt 4:4). Wat Hem als Mens heeft gekenmerkt en wat Hij tot stand heeft gebracht, zal eeuwig gezien en bejubeld worden. Het kan niet anders of je sluit je van harte aan bij het “*ja, amen*” waarmee de lofprijzing besluit.

Lees nog eens Openbaring 1:2-6.

Verwerking: Wat leer je hier allemaal over het Woord van God en over de Heer Jezus?

Johannes op Patmos | verzen 7-12

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

7 Zie, Hij komt met de wolken, en elk oog zal Hem zien, ook zij die Hem doorstoken hebben; en alle stammen van het land zullen over Hem weeklagen. Ja, Amen. 8 Ik ben de Alfa en de Omega, zegt [de] Heer, God, Hij Die is en Die was en Die komt, de Almachtige. 9 Ik, Johannes, uw broeder en mededeelgenoot in de verdrukking en het koninkrijk en de volharding in Jezus, kwam op het eiland dat Patmos heet, om het Woord van God en het getuigenis van Jezus. 10 Ik kwam in [de] Geest op de dag van de Heer, en ik hoorde achter mij een luide stem als van een bazuin, 11 die zei: Wat u ziet, schrijf dat in een boek en zend het aan de zeven gemeenten: naar Efeze, naar Smyrna, naar Pérgamus, naar Thyatira, naar Sardis, naar Filadelfia en naar Laodicéa. 12 En ik keerde mij om, om de stem te zien die met mij sprak en toen ik mij had omgekeerd, zag ik zeven gouden kandelaars; ...

V7. Met een “zie” vestigt Johannes de aandacht op Hem Die persoonlijk zal verschijnen. Dit is de grote gebeurtenis waarnaar het hele boek toewerkt. Het wordt gezegd op een manier dat er niet pas straks, maar nu al naar moet worden uitgekeken. Je zou dat de ‘profetisch tegenwoordige tijd’ kunnen noemen. Het toont aan hoe reëel en dichtbij de gebeurtenissen zijn, niet alleen voor Johannes toen, maar ook voor jou nu.

De Heer Jezus zal verschijnen “*met de wolken*” (Dn 7:13) en ook “*op de wolken*” (Mt 24:30) die als het ware Zijn troon vormen. Het gaat hier dan ook niet over Zijn komst voor de gemeente, die je Zijn eerste komst kunt noemen, want die vindt plaats “*in wolken*” en zal niet voor iedereen zichtbaar zijn (1Th 4:17; vgl. Hd 1:9; Lk 21:27). Dat is bij Zijn tweede komst juist wel het geval. Iedereen zal oog in oog komen te staan met Hem, geen mens uitgezonderd.

Van al die mensen noemt Johannes een bepaalde categorie speciaal en wel “*zij die Hem doorstoken hebben*”. Dit slaat allereerst op de Joden (Zc 12:10), maar het slaat vervolgens ook op de heide-

nen, want een Romeinse soldaat doorstak Hem (Jh 19:34). Zij, die deze daad van verachting begingen, zullen vol ontzetting Hem aanschouwen. Het zal een enorme weeklacht bij de Joden veroorzaken (Zc 12:10-14), die de inleiding op hun bekering zal zijn. Zo zal het gaan, "ja, amen". 'Ja' is de Griekse bekrachtiging en 'amen' de Hebreeuwse, waarmee voor heidenen en Joden wordt aangegeven dat Gods Woord vastligt.

V8. Vervolgens doet Hij Die komt van Zich horen. Hij zegt Wie Hij is: "Ik ben de Alfa en de Omega." De alfa en de omega zijn de eerste en de laatste letter van het Griekse alfabet. Deze letters sluiten alle andere letters in. Je ziet in deze naam dan ook dat Hij 'het Woord van God' is. Wat Hij als de Alfa is begonnen, voltooit Hij als de Omega. Hij Die komt en hier aan het woord is, is de Heer Jezus. Hij is 'de Eerste en de Laatste' (Op 1:17; 2:8; 22:13). Dat zegt ook Jahweh, de naam van God in het Oude Testament, van Zichzelf (Js 41:4; 44:6; 48:12), waarmee maar weer eens bewezen is dat de Heer Jezus Jahweh is.

Hij Die aan het woord is, is 'Jahweh Elohim' ofwel "[de] Heer, God", dat is de Heer Jezus. Hij is de "Hij Die is", de eeuwig Zijnde. Hij "was" er altijd en zal er altijd zijn. Hij is ook Degene "Die komt". Hij is de Almachtige Die al Zijn beloften en plannen zal realiseren. Hij Die doorstoken is, toen Hij als het zwakke van God aan het kruis hing, is Jahweh Zelf, "de Almachtige" Die alle macht in het universum heeft en op het punt staat die macht te openbaren. Dit is een troost voor Zijn volk, omdat Hij hen met Zijn almacht draagt en ondersteunt. Tegelijk is het een bedreiging voor Zijn vijanden omdat Hij hen zal oordelen en ieder zal vergelden naar zijn werken.

V9. Niemand anders dan Johannes richt het woord tot zijn lezers. Hij stelt zich niet voor als apostel, maar als "broeder" onder de broeders (in zijn evangelie noemt hij zich "discipel", Jh 21:24, en in zijn brieven "oudste", 2Jh :1; 3Jh :1). Ook noemt hij zich "mededeelgenoot in de verdrukking" waaruit we zien dat hij in hetzelfde lot deelt als zijn medegelovigen die ook te lijden hadden van de keizer van Rome. Verdrukking hoort bij het geloof. Het is de weg waarlangs je het koninkrijk van God binnen moet gaan (Hd 14:22).

De tijd om te regeren is nog niet aangebroken. Je moet nog volhouden, dwars door allerlei verdrukkingen en beproevingen heen, totdat het moment om te regeren aanbreekt. Als de Heer Jezus terugkomt, zal het zover zijn. Je mag er daarbij aan denken dat de Heer Jezus ook nog steeds wacht op de vestiging van het koninkrijk.

Johannes spreekt hier over “Jezus”, dat is de naam van Zijn vernering en herinnert aan Zijn verblijf op aarde. Toen Hij op aarde was, toonde Hij ook die volharding. Zijn getuigenis tegenover Pilatus, als die Hem vraagt of Hij de Koning der Joden is, antwoordt Hij dat Hij dat is, maar voegt eraan toe: “Nu is Mijn koninkrijk niet van hier” (Jh 18:36). Let op het woord “nu”. Het laat zien dat Hij tijdens Zijn aanwezigheid op aarde Zijn koninkrijk niet vestigde. Dat was, en is ook nu nog, toekomst.

Johannes had vanuit Gods Woord van dat koninkrijk getuigd. Dat was niet naar de zin van de Romeinse heerser die daarin een bedreiging van zijn eigen koninkrijk en positie zag (zie en vgl. Hd 17:7) en die hem daarom had verbannen naar “het eiland dat Patmos heet”. Johannes heeft niet gesproken wat de mensen graag hoorden, anders zat hij nu niet gevangen. Hij was ‘ongeletterd’ (Hd 4:13), maar hij sprak het Woord van God met kracht en gezag. In zijn prediking getuigde hij van Jezus, Die het centrum is van al Gods gedachten en plannen.

V10. Daar zit Johannes, eenzaam en alleen op een eiland. Hij zit daar niet vrijwillig, om er eens uit te zijn, maar als gevangene. Hij is ernaartoe verbannen, zonder uitzicht op vrijlating. Het lijkt er niet op dat hij kon rekenen op af en toe eens een bezoekje. Maar dat betekent niet dat de Heer niet bij hem was en dat de Geest hem niet kon gebruiken. Op de dag van de Heer (letterlijk: de aan de Heer toebehorende dag, de zondag, vgl. 1Ko 11:20) raakt hij door de kracht van de Heilige Geest in geestvervoering (vgl. Hd 10:10; 22:17). De dag van de Heer is de eerste dag van de week, de dag van Zijn opstanding (Jh 20:1,19; Hd 20:7; 1Ko 16:2). Op deze dag, die mogelijk zo wordt genoemd om nadruk te leggen op de opstanding van de Heer, ontvangt Johannes alle mededelingen en visioenen die in dit boek staan.

Maar voordat hij iets *ziet*, *hoort* hij iets achter zich. Het is alsof hij met zijn rug naar de gemeenten staat, terwijl hij naar het koninkrijk staat te kijken in de verwachting dat het komt. Maar de Heer is nog niet klaar met Zijn gemeente op aarde. Daar moet Hij Zich eerst nog mee bezighouden. Hij roept Johannes op om te zien, zodat deze zich moet omkeren en zich moet bezighouden met wat de Heer bezighoudt.

Wat hij hoort, is “*een luide stem als van een bazuin*”. Het is niet de stem van de goede Herder, Die Zijn schapen bij name roept. Die stem hoorde hij, toen hij met de Heer Jezus door Israël trok (*Jh 10:11,14*). Maar nu hoort hij de stem van een vervaarlijk Rechter, van Iemand Die het oordeel uitspreekt en uitvoert.

V11. De stem van de Rechter gebiedt Johannes om alles wat hij ziet op te schrijven in een boek. Dat houdt in dat hij scherp moet waarnemen en in zich moet opnemen. Al zijn waarnemingen moet hij vervolgens schriftelijk vastleggen, zodat ze bewaard blijven voor latere generaties. Het boek is echter niet alleen van betekenis voor latere generaties, maar ook voor de zeven met name genoemde gemeenten in Klein-Azië, in het westelijke deel van het huidige Turkije.

Er waren wel meer gemeenten in Klein-Azië. Maar de Geest van God heeft deze zeven uitgekozen omdat die juist een weerspiegeling zijn van de gemeente in zijn geheel door de eeuwen heen. Je leest daarom ook “*de*” zeven gemeenten. Het zijn die zeven bepaalde gemeenten waaraan dit boek moet worden gestuurd. Dat het er zeven zijn, laat zien dat het gaat om iets wat volledig is. Het gaat om een volledige geschiedenis van de gemeente op aarde. Ook de volgorde is niet willekeurig, maar van bepaald belang. Dat zul je wel zien als we in de volgende twee hoofdstukken (*Op 2-3*) deze zeven gemeenten nader bekijken. Tegelijk wordt elke gemeente ook apart genoemd, wat je kunt opmaken uit het woord “*naar*” dat voor de naam van elke gemeente staat.

V12. Als Johannes de stem heeft gehoord en wat deze heeft gezegd, keert hij zich om. Hij wil de stem zien die met hem sprak. Een stem kun je niet zien, maar de stem is van een persoon die je

wel kunt zien. Die Persoon is de Heer Jezus. Hij is het Woord. Als Johannes zich heeft omgedraaid, ziet hij eerst “zeven gouden kandelaars” en dan pas de Zoon des mensen. Is het ook niet vandaag zo, dat men eerst de gelovigen ziet en dan pas, als het ware door hen heen, de Heer Jezus?

Johannes ziet dat de kandelaars van goud zijn. Goud stelt de heerlijkheid van God voor. Een kandelaar is bedoeld om licht te verspreiden. Dat de gemeenten worden vergeleken met gouden kandelaars, wil dan ook zeggen dat het de bedoeling van plaatselijke gemeenten is dat zij Goddelijk licht verspreiden.

Elke plaatselijke gemeente behoort in haar omgeving te laten zien Wie God is. Dat kan zij alleen doen door rekening te houden met Zijn Woord. Door naar de waarheid van God te luisteren en eraan te gehoorzamen, wordt er licht in de duisternis verspreid. De duisternis heerst overal in de wereld en bedekt steeds meer plaatsen in de christenheid. Je zult zien hoe het komt dat het licht van de kandelaar ook steeds zwakker gaat branden en er zelfs een situatie kan ontstaan dat de kandelaar wordt weggenomen.

Lees nog eens Openbaring 1:7-12.

Verwerking: Waarom was Johannes op Patmos?

Te midden van de kandelaars | verzen 13-20

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

...; 13 en in [het] midden van de kandelaars [Iemand, de] Zoon des mensen gelijk, bekleed met een gewaad tot de voeten en aan de borst omgord met een gouden gordel, 14 en Zijn hoofd en haar als witte wol, als sneeuw, en Zijn ogen als een vuurvlam 15 en Zijn voeten aan blinkend koper gelijk, als gloeiden zij in een oven, en Zijn stem als een gedruis van vele wateren. 16 En Hij had in Zijn rechterhand zeven sterren en uit Zijn mond kwam een scherp, tweesnijdend zwaard, en Zijn gezicht was zoals de zon schijnt in haar kracht. 17 En toen ik Hem zag, viel ik als dood aan Zijn voeten; en Hij legde Zijn rechterhand op mij en zei: Vrees niet, Ik ben de Eerste en de Laatste, 18 en de Levende; en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheid, en Ik heb de sleutels van de dood en de hades. 19 Schrijf dan wat u hebt gezien en wat is en wat hierna zal gebeuren. 20 De verborgenheid van de zeven sterren die u hebt gezien op Mijn rechterhand, en de zeven gouden kandelaars: de zeven sterren zijn [de] engelen van de zeven gemeenten, en de zeven kandelaars zijn [de] zeven gemeenten.

V13. Nadat Johannes de gouden kandelaars heeft gezien, ziet hij dat er Iemand in het midden ervan staat. Johannes herkent in Hem niemand anders dan de “Zoon des mensen”, dat is de Heer Jezus (zie ook Dn 7:9-13). Hij staat hier – in beeld – te midden van de gemeenten om ze te oordelen. Dat blijkt uit de kenmerken die vervolgens door Johannes worden waargenomen. Je vindt die kenmerken ook in Daniël 7, maar daar als kenmerken van de Oude van dagen, dat is God Zelf. Dat bewijst eens te meer dat de Heer Jezus God is. De vermoeide Man bij de bron bij Sichar (Jh 4:6) en de Schepper Die “niet moe en niet afgemat” wordt (Js 40:28), is dezelfde Persoon.

Het eerste kenmerk van de Zoon des mensen is dat Hij is “bekleed met een gewaad tot de voeten”. Hij is hier niet de Dienaar Die Zijn kleed aflegt om Zijn discipelen te dienen als een nederige slaaf (Jh 13:4; vgl. Lk 12:35). Het is het kleed van de Rechter. De Heer Jezus

oordeelt de gemeente in verbinding met haar verantwoordelijkheid die zij als getuigenis op aarde heeft (vgl. 1Pt 4:17).

Het tweede kenmerk is dat Hij “aan de borst” is “omgord met een gouden gordel”. Zijn “borst” spreekt van liefde. ‘Goud’ spreekt van Goddelijke heerlijkheid. De “gordel” spreekt van dienen. Hieruit kun je opmaken dat Hij ook als Rechter in liefde dient.

V14. Zijn dienst als Rechter verricht Hij eerbiedwaardig en met wijsheid en in overeenstemming met de reinheid van de hemel. Daarop wijst het volgende kenmerk, “Zijn hoofd en haar als witte wol” (Sp 16:31; 20:29).

Het daarop volgende kenmerk, “Zijn ogen als een vuurolam”, geeft aan dat Hij alles doorziet en beproeft wat niet in overeenstemming is met Zijn heiligheid. Niets kan voor deze vuurvlam verborgen blijven. Zo toetst Hij de hele christenheid, waarvan de zeven gemeenten een beeld zijn.

V15. Dat “Zijn voeten aan blinkend koper gelijk” zijn, betekent dat de norm van Zijn beoordeling Zijn eigen wandel is. Wat Hij van de geestelijke toestand van de gemeente mag verwachten, is dat zij beantwoordt aan wat Hij op aarde in Zijn wandel aan toewijding tegenover God heeft laten zien. “Koper” is een beeld van een gerechtigheid die het vuur van Gods oordeel kan verdragen (zie Nm 16:37-39), omdat er niets is wat het vuur moet verteren. Alles is in overeenstemming met God.

Terwijl Hij Zich zo vertoont, klinkt “Zijn stem als een gedruis van vele wateren” (Ez 43:2; Ps 93:4). Daarin komt de kracht van Zijn woord tot uitdrukking waarmee Hij het vonnis zal uitspreken. De kracht van Zijn stem zal elk weerwoord in de kiem smoren. Het zal in niemand opkomen Zijn vonnis te betwisten.

V16. Verder heeft Hij “in Zijn rechterhand zeven sterren”. Wat de zeven sterren betekenen, staat in vers 20. Het zijn zeven engelen, dat wil zeggen de verantwoordelijken in elk van de zeven gemeenten. De Heer Jezus heeft ze in Zijn rechterhand, dat is de hand van Zijn kracht. Dat geeft aan dat Hij gezag over hen heeft.

Het “scherp, tweesnijdend zwaard” dat “uit Zijn mond kwam” (Js 11:4; Op 2:12,16; 19:15,21), is een beeld van het Woord van God (Hb 4:12; Ef 6:17). Christus oordeelt de gemeenten op grond van dit Woord, dat zij gekend, maar in zoveel opzichten veronachtzaamd hebben. Het Goddelijke geopenbaarde Woord is de norm waarnaar iedereen zal worden geoordeeld (Jh 12:48). Het zal door iedereen erkend moeten worden.

De beschrijving van Zijn Persoon sluit af met een beschrijving van “Zijn gezicht”. Dat is “zoals de zon schijnt in haar kracht” (zie Mt 17:2; Hd 26:13; Ml 4:2). De zon plaatst alles in het licht, niets blijft verborgen. Zijn gezicht is hetzelfde gezicht als dat waarop mensen hebben gespuugd (Mt 26:67).

V17. Als Johannes Hem in Zijn volle majesteit heeft gezien, valt hij “als dood aan Zijn voeten”. De aanblik is zo schrikwekkend, dat hij het bijna besterft. Toen de Heer op aarde was, kende Johannes de vertrouwelijke omgang met Hem en lag hij aan in Zijn schoot (Jh 13:23-25). Maar nu ziet hij de Heer zoals hij Hem nooit eerder heeft gezien.

Dan legt de Heer “Zijn rechterhand” op hem. Die uitdrukking betekent niet alleen dat de Heer hem aanraakt en Hem daardoor vertroost en bemoedigt. De druk van de hand bevat levengevende kracht. Het betekent voor Johannes de herinnering dat deze Rechter zijn Verlosser is. Het houdt voor jou de bemoediging in dat je van Hem, Die de christenheid zal oordelen, niets te vrezen hebt als je Hem kent en liefhebt.

Dat wordt door de Heer ook gezegd. De woorden “vrees niet” uit Zijn mond zijn in alle tijden voor de gelovigen een grote vertroosting en bemoediging geweest. Hij wijst op Zichzelf als “de Eerste en de Laatste”. Als “de Eerste” is Hij vóór alles en boven alles en de oorsprong van alle dingen, alles komt uit Hem voort. Als “de Laatste” zal Hij het laatste woord hebben. Waarvoor zou je dan nog vrezen? Hij is de rots van kracht voor vermoeide voeten en voor de zwaarste lasten van het leven.

V18. Hij is ook “*de Levende*”. Dit is het grote onderscheid tussen de ware God en alle valse goden. Hij heeft leven in Zichzelf. Hij kan het ook aan anderen schenken (*Jh 5:21,24-26*). Om dat te kunnen is *Hij* in de dood geweest. Daarom hoeft Johannes niet als een dode te worden. De dood heeft Hem niet kunnen vasthouden, want in Zijn dood heeft Hij alles weggedaan waardoor de dood zijn macht uitoefende.

De dood heeft zijn kracht en recht verloren en zal nooit meer enige vat op Hem kunnen hebben. Hij is “*levend tot in alle eeuwigheid*”. De overwinning is totaal en eeuwig. Hij heeft door Zijn overwinning ook het volle gezag over “*de dood en de hades*”, wat in het bezit van “*de sleutels*” tot uitdrukking komt. De Heer Jezus kan naar eigen goeddunken beschikken over dood en hades (*Hb 2:14; Op 20:14*).

Hij is niet in het graf gelaten en Zijn lichaam heeft geen ontbinding gezien (*Hd 2:27-28*). De heerlijkheid van de Vader heeft Hem eruit opgewekt (*Rm 6:4*), omdat de Vader door Christus en Zijn werk is verheerlijkt en er aan al Gods heilige eisen is voldaan. Op grond daarvan hebben dood en hades ook geen gezag meer over ieder die gelooft (*Mt 16:18*).

V19. Na de bemoedigende woorden van de Heer krijgt Johannes de opdracht om het een en ander op te schrijven. Het is een opdracht in drie delen. In deze drie delen heb je tegelijk de grondverdeling van het boek. Hij moet schrijven *wat hij heeft gezien* en *wat is* en *wat hierna gebeuren zal*.

1. “*Wat u hebt gezien*”, heb je in de voorgaande verzen gelezen: de Heer Jezus als Rechter te midden van de zeven kandelaars.
2. “*Wat is*”, slaat op de *hoofdstukken 2 en 3*. Daarin wordt de situatie beschreven van de zeven gemeenten in Asia die in *vers 11* zijn genoemd. Dat was voor Johannes tegenwoordige tijd. In ruimere zin is het heel de tijdsperiode van de gemeente op aarde, die is begonnen op de Pinksterdag in

Handelingen 2 en die zal eindigen bij de opname van de gemeente.

3. *“Wat hierna zal gebeuren”*, begint met *hoofdstuk 4:1* en eindigt met het laatste vers van het boek. Dit derde deel ligt geheel in de toekomst. Het zijn de dingen die gebeuren moeten na de dingen die wij in de huidige bedeling nog steeds beleven.

V20. Voordat de Heer Jezus de zeven gemeenten aanspreekt, geeft Hij eerst nog een verklaring van *“de zeven sterren”* en van *“de zeven gouden kandelaars”*. Dit is nodig, want het betreft een *“verborgenheid”*. Een ‘verborgenheid’ is iets wat geheim en verborgen is, totdat het wordt geopenbaard. De verborgenheid wordt nu door de Heer Jezus bekendgemaakt.

De sterren zijn hier niet *in* Zijn rechterhand, zoals in *vers 16*, maar *“op”* Zijn rechterhand. Hij ondersteunt ze met Zijn kracht en toont ze als het ware in hun openbare relatie met Hem. Sterren schijnen in de nacht. Ze zijn een symbool voor de engelen van de zeven gemeenten. Het woord ‘engel’ betekent letterlijk ‘boodschapper’ of ‘vertegenwoordiger’. Het kan in ruimere zin ook voor mensen worden gebruikt. De engelen zijn hier niet cherubs of andere geestelijke wezens, maar mensen die vertegenwoordigers van de gemeenten zijn.

Evenals sterren zijn ook kandelaars bedoeld om licht te verspreiden in de duisternis. De kandelaars zijn een symbool voor het geheel van elke plaatselijke gemeente, terwijl sterren meer een symbool zijn voor individuele personen, waaruit die gemeenten bestaan. Je ziet hier dan ook dat zowel de enkeling als het geheel verantwoordelijk wordt gesteld om licht te verspreiden. In de twee volgende hoofdstukken zul je de beoordeling van deze taak door de Heer Jezus zien.

Lees nog eens Openbaring 1:13-20.

Verwerking: Welke indruk maakt de beschrijving van de Heer Jezus op jou?

Openbaring 2

De zeven zendbrieven | vers 1

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 Schrijf aan de engel van de gemeente in Efeze: Dit zegt Hij Die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt, Die in [het] midden van de zeven gouden kandelaars wandelt: ...

Inleiding. De hoofdstukken 2 en 3 zijn buitengewoon belangrijk. Daarom wil ik er eerst een paar inleidende opmerkingen over maken, voordat we naar de tekst zelf gaan kijken. In deze twee hoofdstukken worden zeven gemeenten aangeschreven met het oog op hun actuele geestelijke toestand. Het is echter duidelijk dat de betekenis verder gaat dan wat er toen gebeurde.

Het is ook duidelijk dat je uit hun geestelijke toestand geestelijke lessen voor onze tijd kunt trekken. Maar deze twee hoofdstukken tonen in de zeven gemeenten ook zeven opeenvolgende fasen in de kerkgeschiedenis, vanaf het ontstaan van de gemeente tot aan de opname ervan. Ze bevatten een profetische schets van de geschiedenis van de christenheid, want het hele boek is immers profetie (*Op 1:3*), dus inclusief deze beide hoofdstukken.

Je leest hier de geschiedenis van de gemeente, zoals die zich door de eeuwen heen op aarde heeft gedragen en ontwikkeld. Het gaat om haar verantwoordelijkheid. Op andere plaatsen in de Bijbel lees je over de gemeente, zoals die door God wordt gevormd en gezien. Dan spreken we wel over de gemeente *naar het raadsbesluit van God*, waarin alles volmaakt is. Van die kant wordt de gemeente niet in dit boek voorgesteld. In dit boek van oordeel wordt het huis van God, de christenheid, het eerst geoordeeld (zie *1Pt 4:17*). Dit oordeel vindt plaats naar de manier waarop ze heeft beantwoord aan haar opdracht om een getuigenis (een 'kan-

delaar') in de wereld te zijn. Na het oordeel over de christenheid volgen vanaf *hoofdstuk 4* dan nog het oordeel over Israël en over de wereld.

Kort gezegd kun je in de opeenvolgende brieven de volgende periodes in de kerkgeschiedenis zien:

1. Efeze (betekent: lieflijke) is de tijd die direct op het heengaan van de apostelen volgde, toen uiterlijk nog veel in orde was, maar de eerste liefde was verlaten.
2. De tijd van Smyrna (betekent: bitterheid) komt overeen met de tijd van de christenvervolging door de Romeinen. Er hebben tien vervolgingen plaatsgevonden onder tien Romeinse keizers (mogelijk dat daar de verdrukking van 'tien dagen' op wijst, *Op 2:10*). Die periode omvat het einde van de tweede eeuw en de derde eeuw.
3. De tijd van Pérgamus (betekent: vesting) loopt van de vierde tot de zevende eeuw. Het begint met het aannemen van het christendom door keizer Constantijn. Het christendom werd staatsgodsdienst. Het werd voordelig om christen te zijn.
4. De tijd van Thyatira (betekent: wierook of offerande) beslaat de periode van de zevende tot de zestiende eeuw. In die periode heerst de (roomse) kerk in de persoon van de paus over de wereld, het omgekeerde van Pérgamus, waar de kerk bescherming zocht bij de wereld. Als heersende kerk heeft de roomse kerk (voorlopig) afgedaan, maar als instituut bestaat ze nog steeds en zal ze bestaan tot de komst van de Heer.
5. In de tijd van Sardis (betekent: overblijfsel) ontstaat in de zestiende eeuw uit en naast de roomse kerk het protestantisme. Ook de protestantse kerken blijven bestaan tot de komst van de Heer.

6. Tijdens de periode van het protestantisme, dat gekenmerkt wordt door een belijdenis zonder leven, ontstaat in de negentiende eeuw de periode van Filadelfia (betekent: broederlijke). Gods genade zorgt in het dode protestantisme voor een strikt bijbelgetrouwe opwekkingsbeweging die zich daarvan afzonderde. Evenals het rooms-katholicisme en het protestantisme blijft ook Filadelfia tot de komst van de Heer.
7. De laatste fase van de kerkgeschiedenis wordt gekenmerkt door Laodicéa (betekent: volksregering) die ook zijn oorsprong vindt in de negentiende eeuw. Het kenmerk van Laodicéa is lauwheid. Er is de hoge belijdenis van Filadelfia, maar de Heer staat buiten. We vinden die geestelijke toestand in allerlei kerken en stromingen die uit de opwekkingen van Filadelfia zijn voortgekomen, maar er vandaag geestelijk vaak nog erger aan toe zijn dan Sardis. Ook Laodicéa blijft bestaan tot de komst van de Heer.

Tot besluit van deze inleidende opmerkingen over de *hoofdstukken 2 en 3*, wil ik je nog wijzen op de structuur van de brieven. Die is in alle brieven ongeveer gelijk:

1. De opdracht: *“Schrijf aan ...”*
2. Het kenmerk van Christus: *“Dit zegt Hij ...”* en dan volgt een kenmerk van de beschrijving van de Heer Jezus uit *hoofdstuk 1*.
3. De beoordeling: *“Ik weet ...”*
4. De veroordeling (behalve bij Smyrna en Filadelfia): *“Maar Ik heb tegen u ...”*
5. De aanmaning (dreigement of aansporing): *“Bekeer u ...”*
6. De oproep: *“Wie een oor heeft ...”*
7. De belofte: *“Wie overwint ...”*

Opmerkelijk is nog dat in de laatste vier brieven eerst de belofte wordt gegeven en dat daarna de oproep volgt.

V1. Het eerste zendschrijven betreft de gemeente in Efeze. Deze gemeente heeft een grote en typerende rol gespeeld in de vroege kerkgeschiedenis:

1. Paulus heeft er tijdens zijn derde zendingsreis ruim drie jaar gewerkt (*Hd 19*);
2. hij heeft zijn belangrijke afscheidsrede uitgesproken tot de oudsten van Efeze met een waarschuwing voor het naderende verval (*Hd 20:17-35*);
3. hij schreef aan hen zijn brief met de hoogste christelijke waarheden (de *brief aan de Efeziërs*);
4. na Paulus heeft ook Timotheüs er gewerkt (*1Tm 1:3*); aan hem heeft Paulus zijn afscheidsbrief geschreven over het verval in de laatste dagen en over de weg van de gelovige in die tijd (de *eerste en tweede brief aan Timotheüs*);
5. en nu richt de Heer Zich tot de gemeente in Efeze als eerste van de zeven gemeenten.

Johannes krijgt niet de opdracht om aan de *gemeente* in Efeze te schrijven, maar aan de *engel van de gemeente*. Zoals ik al eerder opmerkte, betekent engel 'boodschapper' of 'vertegenwoordiger'. Om aan een letterlijke engel te denken levert meer problemen op dan oplossingen. Zo is nergens een voorbeeld te vinden dat een engel faalt in zijn plicht en nog minder dat een engel wordt opgeroepen zich te bekeren. De engel stelt mensen voor die verantwoordelijk zijn voor de toestand in de gemeente.

Je zou kunnen denken aan personen die in een gemeente een bijzondere verantwoordelijkheid hebben, zoals oudsten, wat niet wegneemt dat ook de overigen een verantwoordelijkheid hebben. Ieder lid van de gemeente is verantwoordelijk erop toe te zien dat de gemeente trouw is aan Gods Woord en dat er in getrouwheid

getuigenis wordt afgelegd van de waarheid. Je kunt dit vergelijken met het volk Israël en de koning die erover regeerde. God hield de koning verantwoordelijk voor de toestand van het volk, maar Hij verminderde daarmee de schuld van het volk niet.

De Heer Jezus stelt Zichzelf hier voor als *“Hij Die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt”*. Alle sterren zijn in Zijn hand. Hij *“houdt”* ze in Zijn hand (vgl. *Op 1:16*) en draagt ze ‘op’ Zijn hand (*Op 1:20*). Dat duidt op kracht en gezag, bescherming en ondersteuning om haar voor totale ondergang te bewaren, maar ook om controle over haar uit te oefenen. Dit gezag oefent Hij uit in alle plaatselijke gemeenten en Hij controleert of met Zijn gezag op de juiste manier rekening wordt gehouden. Daarom wandelt Hij *“in [het] midden van de zeven gouden kandelaars”*. Hij doet als het ware de ronde om te kijken of de kandelaars wel helder branden, of ze het licht verspreiden dat Hij heeft aangestoken.

Lees nog eens Openbaring 2:1.

Verwerking: Leer de volgorde van de zeven zendbrieven uit je hoofd en probeer er de opeenvolgende perioden in de kerkgeschiedenis aan te verbinden.

Boodschap voor Efeze | verzen 2-7

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

...: 2 Ik weet uw werken en uw arbeid en uw volharding en dat u de bozen niet kunt verdragen; en u hebt op de proef gesteld hen die zeggen dat zij apostelen zijn en het niet zijn, en hebt hen leugenaars bevonden; 3 en u hebt volharding en hebt verdragen ter wille van Mijn Naam en u bent niet moe geworden. 4 Maar Ik heb tegen u, dat u uw eerste liefde hebt verlaten. 5 Bedenk dan waarvan u afgevallen bent en bekeer u en doe de eerste werken. Maar zo niet, Ik kom tot u en zal uw kandelaar van zijn plaats wegnemen, als u zich niet bekeert. 6 Maar dit hebt u, dat u de werken van de Nicolaiëten haat, die ook Ik haat. 7 Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, die zal Ik te eten geven van de boom van het leven die in het paradijs van God is.

V2. De Heer Jezus begint met te zeggen “Ik weet”. Dat kan Hij zeggen, omdat Hij de alwetende God is. Het is een groot voorrecht dat Hij alles van je weet (*Hb 4:12; Am 4:13*). Het betekent dat Hij je helemaal kent. Hij is betrokken bij alles wat je meemaakt, Hij weet alles wat je denkt en voelt, Hij kent al je plannen (*Ps 139:1-4*). Als die wetenschap je onrustig maakt, is er misschien iets in je leven waar je Hem niet bij wilt betrekken. Zeg dat dan tegen Hem.

In de gemeente in Efeze zijn veel goede dingen. Die noemt de Heer eerst. Hij zoekt altijd eerst naar het goede. Als Paulus zijn brieven aan gemeenten schrijft, noemt hij ook meestal eerst dingen die prijzenswaardig zijn, voordat hij ook over dingen spreekt die niet goed zijn. De Heer zegt dat Hij de “werken”, de “arbeid” en de “volharding” van de gemeente in Efeze kent. Hij ziet dat ze bezig zijn met goede werken, dat ze daar echt hun beste krachten voor geven (je kunt zeggen dat ‘arbeid’ hard werken is) en dat ze dat ook volhouden. Dat is een mooie waardering.

Maar er ontbreekt iets. Dat zie je als je eens leest wat Paulus van de Thessaloniërs kon zeggen. Bij hen kon hij spreken over “uw

werk van het geloof en uw arbeid van de liefde en uw volharding van de hoop" (1Th 1:3). Het valt op dat hier in Efeze hun daden niet voortkomen uit de ware christelijke kenmerken: geloof, hoop en liefde. Het hart is er niet (meer) bij betrokken.

Toch gaat de Heer door met het vermelden van de goede dingen die Hij bij hen ziet. Ze kunnen ook *"de bozen niet ... verdragen"*. Je ziet hier een belangrijk kenmerk van een gemeente. Het kwaad kan zich er wel openbaren, maar het mag er niet blijven. Het zal voor iedere oprechte christen duidelijk zijn dat de heiligheid van de Heer niet te verenigen is met het ontvangen van boze mensen alsof het christenen zijn. Boze mensen zijn mensen die niet willen breken met de zonde, hetzij in de praktijk, hetzij in de leer. Zulke mensen zijn er altijd geweest en ze zijn er nog steeds. Als onbekenden zich aandienen, zullen ze op de proef moeten worden gesteld.

In de begintijd hebben valse apostelen geprobeerd de gemeente met leugen te verwoesten. Maar de Efeziërs namen niet zomaar ieder aan die zich als apostel aandienende. Waakzaam als ze zijn, beproefden zij de geesten van hen die zij niet kenden (1Jh 4:1). Ze legden de toets van de Schrift aan. Dat is ook voor elke belijdenis vandaag de toetssteen die moet worden aangelegd.

V3. De Heer kan nog meer prijzen. De Efeziërs zijn is niet alleen goed begonnen, ze tonen ook *"volharding"*. Volharding is belangrijk wil je kunnen groeien in je geloof. Je hebt met tegenstand te maken. Die moet je leren verdragen. Het gaat dan wel om tegenstand ter wille van de Naam van de Heer Jezus. Zodra je openlijk voor Zijn Naam uitkomt, zul je dat merken.

De Efeziërs zijn ook *"niet moe geworden"*, dat wil zeggen dat zij er niet aan dachten om het christen zijn op te geven omdat ze de strijd tegen de bozen of de tegenstand ter wille van Zijn Naam te zwaar vonden gaan wegen.

V4. Als de beschrijving hier was gestopt, zou je kunnen zeggen dat de gemeente in Efeze, op een kleinigheidje na, een volmaakte gemeente was. Welke gemeente zou zich vandaag hiermee kun-

nen vergelijken? Maar het 'kleinigheidje' dat in *vers* 2 ontbreekt, toont aan dat er iets wezenlijks ontbreekt en daarop wijst de Heer als Hij moet zeggen: "Maar Ik heb tegen u."

Wat Hij tegen hen heeft, is "dat u uw eerste liefde hebt verlaten". Na alle positieve vermeldingen moet toch dit woord ook volgen. Bij alle uiterlijk waarneembare en ook te waarderen activiteiten ontbrak er innerlijk iets. De Heer heeft dat tegen hen. Het is 'slechts' één ding, maar het bepaalt de werkelijke waarde van alle uiterlijke activiteiten. Het contrast met het voorgaande is dan ook groot.

Het verlaten van de eerste liefde is de oorsprong van alle kwaad in de gemeente, zoals de volgende gemeenten laten zien. Er kunnen allerlei activiteiten in de gemeente zijn, maar als het hart er niet bij betrokken is, mist het zijn werkelijke waarde. Een vrouw kan voor haar man of een man kan voor zijn vrouw uit verplichting handelen en dat doen op een manier waarop niets valt aan te merken. Als het echter niet meer dan verplichting is, terwijl de liefde van het hart ontbreekt die er eerst was, zal de ander dat merken. Hij of zij is dan niet tevreden met alles wat er voor hem of haar wordt gedaan. De Heer herinnert Zich altijd de eerste liefde en herinnert ook de Zijnen daaraan (*Jr* 2:2).

De Efeziërs hebben de eerste liefde niet *verloren*, maar ze hebben die *verlaten*. Dat ziet op een activiteit. De Heer Jezus kan het niet verdragen dat er afstand komt tussen de Zijnen en Hem. Liefde kan alleen maar tevreden worden gesteld door liefde. Hij verlangt naar jouw liefde, naar jouw 'eerste liefde'. De eerste liefde is de beste of hoogste liefde. Het geeft de kwaliteit van deze liefde aan. Het is een liefde die alleen oog heeft voor de Persoon van de Geliefde en al het andere daaraan ondergeschikt maakt. Werken zijn goed, zelfs noodzakelijk, maar ze hebben alleen waarde als ze gedaan worden uit liefde voor Hem.

V5. De Heer roept in Zijn genade op tot bekering. Hij begint met een herinnering aan het begin van de afwijking, hoe het vóór die tijd was (*vgl. Lk* 15:17). Als je van de Heer bent afgeweken, moet je altijd teruggaan naar het moment waar de afwijking is begonnen en daarover belijdenis doen. De Efeziërs waren afgevallen van de

hoge positie die ze hadden leren kennen en genieten door middel van de brief die Paulus aan hen had geschreven.

Hun bekering zou blijken uit het doen van “*de eerste werken*”. ‘Eerste werken’ zijn de werken die door de eerste liefde worden gemotiveerd. Zonder de eerste liefde is er geen sprake van eerste werken. Alleen wanneer een gemeente weer hart krijgt voor Christus, kan ze een echt getuigenis, de echte lichtdrager, zijn.

Als een gemeente Christus die plaats niet geeft, moet Hij als Rechter komen en ingrijpen. Hij zal dan de kandelaar van zijn plaats wegnemen, wat wil zeggen dat een gemeente ophoudt een drager van het licht te zijn dat ze eens bezat, maar nu kwijt is. Zoals nu de duisternis van de islam de plaatsen omgeeft waarin eens de zeven gemeenten zich bevonden, zo dreigt die wegneming en duisternis voor de gemeenten in het Westen. Wanneer deze niet blijven in de goedertierenheid van God, zullen ook zij worden afgehouden (*Rm 11:22*).

V6. De Heer prijst steeds wat geprezen kan worden, ook nadat Hij heeft gedreigd de kandelaar weg te nemen. Door het op deze manier te doen legt Hij er nadruk op. Het betreft de haat van een speciaal soort kwaad, hatelijk zowel voor de Heer als voor de gemeente. Niet de mensen, maar de werken worden gehaat. Nicolaïeten betekent ‘overwinnaars van het volk (of: van de leken)’ wat erop zou kunnen wijzen dat hier klerikalisme (machtsuitoefening door de geestelijkheid) wordt gevonden.

Deze leer zie je als mensen door mensen worden aangesteld voor geestelijk werk, daarvoor betaald worden en hun macht wordt gegeven om te bevelen (*vgl. Hd 20:28; 1Tm 6:5; 1Pt 5:3*) omdat anders de kerk niet zou kunnen functioneren en wanorde zou binnenkomen. Het is een loochening van het feit dat de gemeente maar één Hoofd heeft en dat alle gelovigen ‘broeders’ zijn (*Mt 23:8*). De Heer haat deze leer en praktijk omdat het van hen die duur gekocht zijn, ‘leken’ maakt, ‘vervloekten die de wet niet kennen’ (*Jh 7:49*). Ze worden onwetend gehouden, afhankelijk van de geestelijkheid die wel zal vertellen hoe de Bijbel gelezen moet worden.

V7. De Heer spreekt tot het geheel, maar in het geheel spreekt Hij de enkeling persoonlijk aan. Het gaat erom dat jij persoonlijk hoort wat de Geest tot de gemeenten (meervoud) zegt. Ook wat tot andere gemeenten wordt gezegd, moet je ter harte nemen. Let wel: het gaat om wat *de Geest* zegt, niet om wat de kerk of de gemeente leert met daaraan gekoppeld de eis dat ieder lid zich onderwerpt aan de besluiten van de kerk. Ieder lid van de gemeente wordt opgeroepen te erkennen wat van de Geest is.

De Heer besluit met een belofte voor "*wie overwint*". Overwinnen heeft in elke gemeente te maken met het overwinnen van het kwaad dat in die betreffende gemeente gevonden wordt. Hier is overwinnen het vasthouden aan of het terugkeren tot de eerste liefde, dwars tegen alle verlaten van de eerste liefde in. De beloning is dat de Heer Zelf je te eten zal geven van Zichzelf (Hij is de boom van het leven). Deze zegen is wel voor iedere gelovige weggelegd, maar hier wordt hij als een bijzondere troost aan ieder toegezegd, die op aarde de eerste liefde heeft bewaard of daarnaar is teruggekeerd, dat is degene die heeft overwonnen.

Als jij wilt volharden in de eerste liefde, zal het een kostbare belofte voor je zijn dat je eenmaal altijd en ongestoord van Hem zult genieten. Dat zal gebeuren "*in het paradijs van God*". Paradijs is lusthof (*Ne 2:8; Pr 2:5; Hl 4:13; zie ook Lk 23:43; 2Ko 12:4*). Het "*paradijs van God*" is een paradijs waarvan de lust en de luister nooit meer verspeeld kunnen worden door de ontrouw van de mens. De overwinnaar bevindt zich in de heerlijkheid van de opstanding en geniet op volmaakte wijze waarvoor hij op aarde heeft gekozen. Ga jij daar ook voor?

Lees nog eens Openbaring 2:2-7.

Verwerking: Hoe zit het met jouw eerste liefde voor de Heer Jezus?

Boodschap voor Smyrna | verzen 8-11

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

8 En schrijf aan de engel van de gemeente in Smyrna: Dit zegt de Eerste en de Laatste, Die dood geweest is en [weer] levend geworden: 9 Ik weet uw verdrukking en uw armoede – maar u bent rijk –, en de laster van hen die zeggen dat zij Joden zijn en het niet zijn, maar een synagoge van de satan. 10 Vrees niets [van] wat u zult lijden. Zie, de duivel zal [sommigen] van u in [de] gevangenis werpen, opdat u op de proef gesteld wordt, en u zult een verdrukking hebben van tien dagen. Wees trouw tot [de] dood, en Ik zal u de kroon van het leven geven. 11 Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, zal geenszins van de tweede dood schade lijden.

V8. Johannes krijgt de opdracht een tweede brief te schrijven. Hij moet die richten “aan de engel van de gemeente in Smyrna”. In deze brief komt geen enkel verwijt voor (net zomin als in de brief aan Filadelfia). Het is een brief vol troost. Deze troost is nodig omdat de gemeente in Smyrna te lijden heeft onder verdrukking, armoede en laster. Elk van die beproevingen apart betekent al een groot lijden. Nu hebben ze te lijden onder drie beproevingen. Dan is troost heel gewenst.

De troost komt van de Heer Jezus, Die Zichzelf aan deze beproefde gemeente voorstelt als “de Eerste en de Laatste, Die dood geweest is en [weer] levend geworden” is. Je ziet dat de Heer Zich ook hier voorstelt in overeenstemming met de toestand van de gemeente. Wat Hij hier van Zichzelf zegt, zijn weer kenmerken die je in het vorige hoofdstuk van Hem hebt gezien (*Op 1:8,17-18*). Hij laat Zich hier zien als Degene Die tijd en eeuwigheid beheerst, Die alles in handen heeft, zelfs de dood. De dood heeft geen macht over Hem. Hij heeft de dood overwonnen, want Hij is opgestaan uit de dood. Hij is soeverein in de grootste verdrukking. Dit is een grote troost voor hen die het risico lopen te sterven.

Dat deze brief direct volgt op die aan de gemeente in Efeze, houdt een belangrijke les in. In de brief aan de gemeente in Efeze heb je gezien dat de Heer hen moet verwijten dat ze hun eerste liefde hebben verlaten. In de brief aan de gemeente in Smyrna lees je over diverse beproevingen. Je kunt daarin de liefde van de Heer zien Die door middel van beproevingen wil bewerken dat Zijn volk weer met hun hart naar Hem terugkeert. Hij wil graag weer hun eerste liefde. Hij wil weer de Enige zijn naar Wie hun genegenheid uitgaat.

Zo kan het ook gaan in je persoonlijk leven. Als je van de Heer afdwaalt, als Hij niet meer alles voor je is, zal Hij je niet loslaten. Hij zal door bepaalde (soms onaangename) gebeurtenissen ervoor willen zorgen dat je weer naar Hem gaat vragen. Je bent namelijk alleen gelukkig als je in gemeenschap met Hem leeft en je hele leven voor Hem is. Hij heeft recht op je leven, maar het is ook een voorrecht voor Hem te mogen leven, waaraan tevens het grootst mogelijke geluk verbonden is.

V9. Als er “*verdrukking*”, “*armoede*” en “*laster*” in het leven van een gemeente is, weet Hij daarvan. Hij is erbij betrokken. Het is niet zo, dat Hij het toelaat en maar passief toeziet, maar het gaat Hem aan. In een bepaald opzicht bestuurt Hij het zelfs zo. Je ziet dat bij Job. Daar komt de satan bij God en God maakt de satan opmerkelijk op Job. Dan daagt de satan God als het ware uit door Hem voor te stellen Job maar eens te beproeven. En God staat de satan toe Job te slaan. God staat achter en boven de beproevingen die over Job heenkomen. Zo ziet Job dat ook als hij zegt: “*De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen, de Naam van de HEERE zij geloofd*” (Jb 1:21). Job geeft niet de satan de schuld, maar neemt alles aan uit de hand van de Heer (Jb 2:10).

Na al zijn vergeefse pogingen Job tot zondigen te brengen was de satan uitgepraat. Maar God was nog niet met Job tot Zijn doel gekomen. God gebruikte de verdorvenheid van de satan om Job te brengen tot het punt waar Hij hem zou kunnen zegenen. Job moest besef krijgen van het kwaad in zijn *hart*. Dat besef begint te groeien in de gesprekken die vanaf Job 3 tussen Job en zijn vrienden worden gevoerd.

Tot Job ten slotte, nadat God tot hem heeft gesproken, komt tot de uitroep: “[Alleen] door het luisteren met het oor had ik van U gehoord, maar nu heeft mijn oog U gezien. Daarom veracht ik [mijzelf] en ik heb berouw, in stof en as” (Jb 42:5-6). Dan is hij op het punt aangekomen waar God hem wilde hebben en overlaadt Hij Job met grotere zegeningen dan hij voor die tijd bezat. Zo is het doen van God ‘steeds gezegend, al lijkt het soms ook hard’.

Het bewustzijn dat wat je overkomt, je overkomt uit de hand van je Vader Die je liefheeft, geeft kracht om te dragen. Het geloof weet en houdt vast aan: “U heeft geen verzoeking getroffen dan menselijke; en God is getrouw, Die niet zal toelaten dat u verzocht wordt boven wat u kunt verdragen; maar met de verzoeking zal Hij ook de uitkomst geven, zodat u ze kunt verdragen” (1Ko 10:13).

Behalve dat de Heer Jezus van alle beproevingen weet en God er Zijn wijze en liefdevolle bedoelingen mee heeft, heeft de Heer Jezus Zelf alles ook meegemaakt. Hij Die dit zegt, spreekt uit ervaring. Ook dat is een grote vertroosting voor hen die te lijden hebben en gebrek hebben aan alles. Het is voor hen een bijzondere eer zo heel dicht bij Hem te zijn en Hem zo gelijk te zijn. Dat mag het voor jou ook zijn, als je lijdt ter wille van Zijn Naam (Lk 6:22-23; Hd 5:41; Fp 3:10-11).

De verdrukking brengt ook armoede met zich mee. Ze hebben gebrek aan levensmiddelen. De Heer weet ervan. Hij vertroost hen door te wijzen op hun *geestelijke* rijkdom. Je kunt de hele wereld winnen, maar wat heb je eraan als je schade lijdt aan je ziel (Lk 9:25)? Je kunt echter te midden van de grootste armoede de grootste vrede en vreugde in je ziel hebben als je eraan denkt dat Christus en alles in Hem jou toebehoort. Wat je in Christus bezit, is tot in eeuwigheid van jou. Die schatten bevinden zich in de hemel en zijn onaantastbaar voor mensen die je op aarde van alles kunnen beroven of je levensmiddelen kunnen onthouden.

Een extra pijnlijke beproeving is de lastering van mensen die belijden “Joden” te zijn, dat wil zeggen die zich aanmatigen het volk van God te zijn. Evenals in de gemeente in Efeze (*vers 2*) zijn ook hier lieden die zich aanmatigen het ware inzicht en de ware ken-

nis te bezitten en zich boven anderen verheven voelen. Zij matigen zich aan het ware volk van God te zijn met uitsluiting van anderen.

Deze aanmatiging komt gedurende de hele geschiedenis van de christenheid voor. Daar heb je ook nu mee te maken. Vooral de zogenaamde christenen maken het de ware christenen heel moeilijk om trouw te blijven aan Gods Woord. Of het nu gaat om gemeente zijn of om samenlevingsvormen, zodra je daarover Gods Woord aan het woord laat, haal je je de laster van de naamchristenen op de hals. Zulke mensen laten zich niet door Gods Woord gezeggen, maar zijn een spreekbuis van de satan. Laat je niet door hen intimideren, maar blijf trouw aan de Bijbel.

V10. Met de woorden “*vrees niets van wat u zult lijden*”, worden de gelovigen – en word jij – bemoedigd om onbevreesd de toekomst tegemoet te zien, al houdt die toekomst zeker lijden in. Ze worden troostvol op het lijden voorbereid. Verdrukking, armoede en laster zijn erg genoeg, maar er zullen nog ergere dingen komen. Er is niet alleen vervolging, maar een gegrepen worden. De vrijheid is weg, de satan krijgt de macht te bepalen wat er met de gegrepen gelovige gebeurt. Het kan de dood betekenen.

Maar de Heer heeft Zijn eigen doel hiermee. De beproeving dient tot loutering van het geloof en zuivering van het leven (1Pt 1:6-7) en niet om de gelovige ten val te brengen. Daarbij komt ook dat Hij de grens van de verdrukking bepaalt, dat wil zeggen dat Hij hiervan de tijdsduur vaststelt (vgl. Dn 1:12). De verdrukking zal “*tien dagen*” duren en geen dag langer. Zo heeft God ook het aantal dagen van de grote verdrukking in de eindtijd vastgesteld en wel op twaalfhonderd zestig dagen, dat is drieënhalft jaar, een periode die niet overschreden zal worden (Mt 24:21-22; Op 11:2-3).

In profetisch opzicht is er iets opmerkelijks verbonden aan de periode van tien dagen. Dat heeft te maken met de periode van de kerkgeschiedenis die het kenmerk van Smyrna draagt, dat wil zeggen de tweede en derde eeuw van onze jaartelling. In die periode hebben namelijk tien grote vervolgingen plaatsgevonden. De profetische toepassing is dan dat de verdrukking van tien dagen

ziet op tien afzonderlijke perioden waarin de gelovigen door de Romeinse heersers werden verdrukt.

De Heer spoort Zijn beproefde gemeente in Smyrna aan trouw te zijn tot de dood. Is Hij dat niet ook geweest? Tevens stelt Hij hun ter bemoediging als beloning *“de kroon van het leven”* in het vooruitzicht die Hij hun Zelf zal geven. Verder dan de dood kan de vijand niet gaan (Mt 10:28). Tot dat moment wordt de gelovige aangespoord trouw te blijven. Wat daarna komt, is de opstanding, de wereld van de Opgestane. Daarop wordt zijn oog dan ook gericht.

V11. Hoewel het geheel wordt aangesproken, wordt de individuele verantwoordelijkheid ten volle gehandhaafd. Het gaat erom of jij een oor hebt om te *“horen wat de Geest tot de gemeenten zegt”*. Als jij de boodschap voor de engel in Smyrna hebt begrepen en ernaar wilt horen, ben je een overwinnaar. Je laat je door beproevingen niet uit het veld slaan, maar blijft door alle tegenstand heen trouw aan Hem Die jou kocht met Zijn bloed.

De beloning voor die trouw tot het uiterste is dat je *“geenszins van de tweede dood schade lijden”* zult. *“Geenszins”* is een sterke uitdrukking met de kracht van ‘op geen enkele denkbare wijze’. Ook deze belofte is het deel van iedere gelovige, maar ook hier is het voor gelovigen die in verdrukking zijn en de dood voor ogen hebben, een grote bemoediging. De vijand heeft macht (dat wil zeggen wordt toegestaan) om hen de eerste dood te laten sterven (Mt 10:28). Maar ze mogen weten dat de tweede dood (dat is de hel, Op 20:14) voor hen overwonnen is en over hen geen enkele macht heeft.

Lees nog eens Openbaring 2:8-11.

Verwerking: Op welke wijze heb jij te maken met verdrukking, armoede en laster?

Boodschap voor Pérgamus | verzen 12-17

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

12 En schrijf aan de engel van de gemeente in Pérgamus: Dit zegt Hij Die het scherpe, tweesnijdende zwaard heeft: 13 Ik weet waar u woont, daar waar de troon van de satan is; en u houdt vast aan Mijn Naam en het geloof in Mij hebt u niet verloochend, <zelfs niet> in de dagen waarin Antipas Mijn trouwe getuige was, die gedood werd bij u waar de satan woont. 14 Maar Ik heb enkele dingen tegen u: dat u daar hebt die aan de leer van Bileam vasthouden, die Balak leerde de zonen van Israël een strik te spannen, om afgodenoffers te eten en te hoereren. 15 Zo hebt ook u er die op dezelfde wijze aan de leer van <de> Nicoläieten vasthouden. 16 Bekeer u dan; maar zo niet, Ik kom spoedig naar u toe en Ik zal oorlog tegen hen voeren met het zwaard van Mijn mond. 17 Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, die zal Ik geven van het verborgen manna, en Ik zal hem een witte steen geven en op de steen een nieuwe naam geschreven, die niemand kent dan hij die hem ontvangt.

V12. In de kerkgeschiedenis breekt een nieuwe periode aan. Deze periode wordt voorgesteld in de gemeente in Pérgamus. In Smyrna heb je de periode van de christenvervolgingen gezien. Na die periode breekt er in de kerkgeschiedenis een periode van rust aan, die begint in het jaar 313. In dat jaar bekeert keizer Constantijn de Grote zich uiterlijk tot het christendom en wordt het christendom staatsgodsdienst. Het wordt voordelig om christen te worden, want het levert een baan, geld en aanzien op.

De satan verandert hier van tactiek. In Smyrna zette hij de heidense heersers aan tot vervolging. Daar openbaarde hij zich als “een brullende leeuw” (1Pt 5:8). Zijn pogingen om het christendom uit te roeien hadden echter geen resultaat. In Pérgamus wordt hij een beschermer van het christendom en “doet hij zich voor als een engel van het licht” (2Ko 11:14). Hij zorgt ervoor dat de gemeente zich thuis voelt in de wereld en zich op een aangenaam verblijf in de wereld gaat toelegen.

Maar er is Iemand Die deze list doorziet. Dat is *“Hij Die het scherpe, tweesnijdende zwaard heeft”*, dat is het Woord van God (Hb 4:12). Alleen door het Woord van God krijg je oog voor de listen van de satan. Als de satan je niet klein krijgt door tegenslagen en beproevingen, zal hij proberen je met luxe en welvaart ontrouw te maken aan je roeping als christen. Hij zal alles in het werk stellen om je te laten vergeten dat je verbonden bent met Christus in de hemel, Die op aarde verworpen is. Maar door het lezen van Gods Woord en het verlangen daarnaar te leven, zul je trouw blijven aan je hemelse roeping.

V13. De Heer begint met te zeggen dat Hij weet *waar* de gemeente woont: *“daar waar de troon van de satan is”*. Je *bevinden* waar de troon van satan is, is niet verwijtbaar, het is onontkoombaar. Het is wel verwijtbaar om er te *wonen*. ‘Wonen’ heeft de betekenis van zich ergens thuis voelen, niet slechts ergens verblijven, maar er al je interesses hebben en eraan gebonden zijn.

Maar hoe kan de gemeente zich thuis voelen op het terrein waar de satan zijn troon heeft, waar hij dus heerst? De satan is *“de overste van de wereld”* (Jh 14:30). Hij bestuurt de wereld en zet die naar zijn hand. De gemeente is uit de wereld getrokken (Gl 1:4), om een te zijn met het verheerlijkte Hoofd in de hemel (Ef 4:15-16). Het is niet Gods bedoeling dat christenen vaste voet in de wereld krijgen, zich er thuis voelen. Door de list van de satan heeft de gemeente echter niet vastgehouden aan het Hoofd, maar is aards gericht geworden (zie Ep 3:19).

Maar de Heer merkt ook op dat de gemeente in Pérgamus vasthoudt aan de basiselementen van het christen zijn. Ze hebben vastgehouden aan de Naam van Christus en niet gezworen bij de naam van Caesar. Ook hebben ze het geloof in Hem, de Zoon van God en de Zoon des mensen, en in Zijn verlossingswerk niet prijsgegeven. Ze zijn niet bezweken onder de vijandschap die ze ondanks hun verbinding met de wereld toch ook van de wereld ervaren. Dat de wereld in zijn verdraagzaamheid van een werelds christendom niet werkelijk van aard is veranderd, kunnen ze zien in wat met Antipas is gebeurd.

Trouw aan de Naam van de Heer zal altijd de haat van de wereld opwekken. De Heer noemt Antipas *"Mijn trouwe getuige"*. Het is een groot eerbetoon aan deze getuige. Antipas betekent 'tegen allen'. Al liet de massa zich verleiden tot een gemakkelijk christendom, hij bleef tegen de stroom ingaan en getuigde van Zijn Heer. Het is opmerkelijk dat het Griekse woord voor getuige *martus* is, dat 'martelaar' betekent. De stem van Antipas kon niet tot zwijgen worden gebracht, dan alleen door de dood. Dit was ook het lot van eerdere getuigen, zoals Johannes de dooper (*Mk 6:16-18*), de profeten (*Mt 23:34*) en bovenal de Heer Jezus (*Op 1:5*). Wat Christus was voor God, dat was Antipas voor Christus.

V14. Na de lof die de Heer Jezus toch ook voor deze gemeente heeft, houdt Hij hun voor wat Hij tegen hen heeft. Hij verwijt hun hun tolerante houding tegenover de dwaalleren in hun midden. Hun dwaalleer wordt *"de leer van Bileam"* genoemd. Het verderfelijke van deze leer is het op listige wijze vermengen van waarheid met leugen en de kinderen van God met de wereld. Bileam verleidde de Israëlieten ertoe *"om afgodenoffers te eten en te hoereren"* (zie *Nm 25:1-2; 31:16*).

Het is de grote list van de satan die ook vandaag zo succesvol is. Je ziet het overal waar wereldse beginselen ingang krijgen in de gemeente. 'De leer van Bileam' krijgt ingang als je de gemeente ziet als een organisatie of bedrijf. Wil een bedrijf goed lopen, dan moeten er structuren worden aangebracht, taken worden toebedeeld, overleggroepen een plaats krijgen. De gemeente heeft een product dat moet worden aangeprezen en aantrekkelijk worden gemaakt om aan te schaffen. Naamsbekendheid van de groep is belangrijk. Ook politieke invloed is van belang.

Deze ontwikkeling is sinds Pérgamus de hele geschiedenis van de kerk door te vinden. De aanhangers en verdedigers van een dergelijke ontwikkeling worden door Jakobus *"overspeligen"* genoemd (*Jk 4:4*). Het is geestelijke hoererie als de kerk zich met de wereld verbindt. Ook het eten van afgodenoffers wordt in geestelijke zin in de christenheid gevonden. Toen ik laatst ergens een kerk bezocht, schokte het me opnieuw toen ik zag hoe mensen afbeeldingen van heiligen kusten en zich er eerbiedig voor bo-

gen. De verering van Maria en de paus is onuitroeibaar. Tallozen geven zich eraan over en 'eten' van de afgodenoffers. Maria en de paus zijn door de (roomse) kerk niet aan Christus, maar aan de duivel gewijd. De eer die hun wordt gegeven, wordt door de demonen in ontvangst genomen.

V15. In het voetspoor van de leer van Bileam bevindt zich "*de leer van de Nicolaiëten*". Die had ook in Pérgamus ingang gevonden en ook daarover moet de Heer hun verwijten maken. Wat in Efeze nog alleen uit werken bestond en ook werd gehaat (*vers 6*), is hier al verheven tot leer. Zoals bij *vers 6* is opgemerkt, betekent Nicolaiëten 'overwinnaars van het volk' (of: 'overwinnaars van de leken'). Deze overwinnaars van het volk beschouwen zichzelf als de geestelijkheid en zien het kerkvolk als leken. Door te spreken over 'de leer van de Nicolaiëten' is het onderscheid tussen geestelijken en leken tot inzetting verheven.

Je beluistert dit onderscheid al in de namen die sinds de derde eeuw in de christenheid door geestelijken zijn aangenomen. Toen werd bijvoorbeeld de Romeinse bisschop voor het eerst 'papa' genoemd, waarvan het voor ons bekende woord 'paus' is afgeleid. Dit kwaad heeft zich diepgaand in de christenheid gevestigd, het ligt erin verankerd.

V16. Na de aanklachten volgt niet het oordeel, maar de oproep: "*Bekeer u dan.*" Dat kun je niet anders zien dan als een bewijs van genade. De Heer geeft gelegenheid tot inkeer alvorens te oordelen. De gemeente kan aan de oproep gehoor geven door de banden met de wereld te verbreken en de aanhangers van de verdorven leringen uit hun midden te verwijderen. Als dat niet gebeurt, zal Christus komen en het oordeel over hen vellen door Zijn Woord.

Kwaad in de gemeente moet altijd geoordeeld worden op grond van het Woord. Als de gemeente het niet doet, doet Hij het Zelf. Je ziet hier trouwens onderscheid tussen de engel en de getrouwen enerzijds ("*Ik kom ... naar u toe*") en de navolgers van verkeerde leringen anderzijds ("*Ik zal oorlog tegen hen voeren*"). Er zijn twee groepen in die gemeente aanwezig.

V17. Hier wordt de oproep om te horen nog gedaan voordat het woord tot de overwinnaars wordt gericht. Dat wil zeggen dat het geheel wordt aangesproken, terwijl wat wordt gezegd door iedere gelovige persoonlijk moet worden waargemaakt.

Iedere gelovige die luistert naar de oproep, is een overwinnaar. De overwinning wordt behaald door ieder die zich niet laat meeslepen door de gevaren die deze gemeente bedreigen. Zo iemand is een echte pelgrim die niet onder de invloed van de overste van deze wereld komt.

Om te overwinnen in een situatie waarin de gemeente zich is gaan thuis voelen in de wereld en het denken van de wereld in haar midden heeft toegelaten, is het nodig dat de gelovige in het verborgene met God leeft in de kracht van het Woord. Het "*verborgen manna*" spreekt van de Zoon van God, Die Mens geworden is om ons het leven te geven en Die Zich heeft vernederd en is ingetreden in al onze omstandigheden. Met dit brood voeden de machtigen, dat zijn engelen, zich (*Ps 78:25*).

Het manna lag voor Gods volk elke morgen, de hele woestijnreis van veertig jaar lang, voor het oprapen in de woestijn. Zo moet Christus ons dagelijks voedsel zijn. Als de gemeente in haar hart terugkeert naar de wereld, voedt ze zich met 'de knoflook en de uien van Egypte' (*Nm 11:5*). Je kunt dat vergelijken met soapseries op de televisie en roddelbladen. Het lijkt pittig, gekruid, maar heeft geen voedingswaarde en stinkt.

Overwinnaars zijn zij die net als Christus van de wereld afgezonderd hebben geleefd. Aan hen wordt door Christus Zelf 'het verborgen manna' beloofd. Ik denk dat dit betekent dat Hij, Die in Zijn leven op aarde volmaakt afgezonderd was voor God, de overwinnaar zal vertellen over Zijn wonderbare weg op aarde.

De "*witte steen*" spreekt van goedkeuring en waardering. In de rechtspraak betekende het vrijspraak. Bij een verkiezing maakte men door het geven van een witte steen de voorkeur voor een persoon bekend. Dat zal de Heer Jezus doen met de overwinnaar

in Pérgamus. Het brengt de persoonlijke gemeenschap tussen de Heer Jezus en de overwinnaar tot uitdrukking.

De “*nieuwe naam*” op de steen is de naam van de gelovige waarmee hij staat ingeschreven in de hemel (*Js 62:2; 65:15; Lk 10:20; Hb 12:23*). Het is een naam “*die niemand kent dan hij die hem ontvangt*”. Dat wijst erop dat we, hoewel we in de hemel dingen samen met anderen genieten, er ook een persoonlijke band met en vreugde in de Heer Jezus is waarin een ander niet zal delen.

Lees nog eens Openbaring 2:12-17.

Verwerking: Hoe staat het met jouw afzondering van de wereld?

Boodschap voor Thyatira | verzen 18-29

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

18 En schrijf aan de engel van de gemeente in Thyatira: Dit zegt de Zoon van God, Die Zijn ogen heeft als een vuurvlam en Zijn voeten aan blinkend koper gelijk: 19 Ik weet uw werken, uw liefde, uw geloof, uw dienst en uw volharding, en dat uw laatste werken meer zijn dan uw eerste. 20 Maar Ik heb tegen u, dat u de vrouw Izebel, die zich een profetes noemt, laat begaan; en zij leert en misleidt Mijn slaven om te hoereren en afgodenoffers te eten. 21 En Ik heb haar tijd gegeven om zich te bekeren en zij wil zich niet bekeren van haar hoererij. 22 Zie Ik werp haar op een bed en [werp] hen die met haar overspel bedrijven in grote verdrukking, als zij zich niet bekeren van haar werken. 23 En haar kinderen zal Ik door [de] dood ombrengen, en alle gemeenten zullen weten dat Ik het ben Die nieren en harten doorzoek, en Ik zal u geven ieder naar uw werken. 24 Maar tot u zeg Ik, tot de overigen in Thyatira, allen die deze leer niet hebben, die de diepten van de satan, zoals zij zeggen, niet hebben gekend: Ik leg u geen andere last op; 25 wat u echter hebt, houdt dat vast totdat Ik kom. 26 En wie overwint en Mijn werken tot [het] einde toe bewaart, die zal Ik macht geven over de volken; 27 en hij zal hen hoeden met een ijzeren staf; als pottenbakkersvaten worden zij verbrijzeld, zoals ook Ik [die macht] van Mijn Vader heb ontvangen; 28 en Ik zal hem de morgenster geven. 29 Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

V18. Deze gemeente toont profetisch gesproken de somberste periode uit de kerkgeschiedenis. In Pérgamus stond de kerk onder bescherming van de wereld. In Thyatira heerst de kerk over de wereld. Dit is de periode waarin de rooms-katholieke kerk wereldlijke macht heeft veroverd en uitgeoefend. Algemeen wordt aangenomen dat die periode is begonnen in het jaar 590 met het kiezen van Gregorius de Grote als eerste paus en heeft geduurd tot de reformatie in het begin van de zestiende eeuw. De paus heeft in die periode een zo grote macht gehad, dat geen enkele

koning of vorst hem kon weerstaan. In deze heersende kerk zie je wat de Heer Jezus in *vers 20 "de vrouw Izebel"* noemt.

De Heer Jezus richt Zich als de Zoon van God tot Thyatira. Als de Zoon van God is Hij het fundament van de gemeente (*Mt 16:16-18*). Dat staat lijnrecht tegenover de rooms-katholieke kerk die beweert dat Petrus de rots en tegelijk de eerste paus is. Iedere volgende paus wordt gezien als opvolger van Petrus.

Als de Zoon van God is de Heer Jezus ook Zoon over Zijn huis (*Hb 3:6*). Dat staat tegenover 'de vrouw Izebel' die doet alsof de kerk háár huis is. Tegenover het kwaad van de roomse kerk stelt de Zoon van God Zich op als Degene Die *"ogen heeft als een vuurvlam"*. Dat duidt op Zijn Goddelijk inzicht met het vermogen om het kwaad te oordelen. Hij zal alles oordelen wat in strijd is met Zijn heiligheid en dat doen langs de weg van volmaakt heldere gerechtigheid, waarop *"Zijn voeten aan blinkend koper gelijk"* wijzen. Zijn ogen en voeten heb je ook al gezien in *hoofdstuk 1:14-15*.

V19. Hoewel de situatie in de gemeente in Thyatira een dieptepunt is in de kerkgeschiedenis, ziet de Heer hier ook zaken die prijzenswaardig zijn. Het is zelfs zo, dat Zijn lof overvloediger is dan de lof die Hij voor andere gemeenten heeft. Dat komt doordat in een dergelijke duistere tijd de trouw van de getrouwen des te helderder schittert. In de donkere middeleeuwen is er bij weinig licht grote geloofskracht en toewijding geweest bij hen die van harte de Heer Jezus liefhadden. Voorbeelden daarvan zijn de Waldenzen en Albigenzen die de grove dwalingen van de machtige kerk van Rome tegenstonden.

De Heer spreekt over *"uw werken, uw liefde, uw geloof, uw dienst en uw volharding"*. Hij benoemt elk aspect van hun inzet en toewijding afzonderlijk. Hij heeft oog voor elk detail van de uiting van hun trouw. Hij kan zelfs tegen hen zeggen *"dat uw laatste werken meer zijn dan uw eerste"*. In plaats van onder de druk te bezwijken neemt Hij toename bij hen waar.

V20. Dan moet Hij hun zeggen wat Hij tegen hen heeft: ze laten *"de vrouw Izebel, die zich een profetes noemt, ... begaan"*. Zij stelt het

vreemde element in de kerk voor dat er niet in thuishoort, zoals de historische Izebel niet in Gods volk thuishoorde (1Kn 16:31), maar het er wel voor het zeggen had gekregen. Daarbij matigt zij zich aan 'een profetes' te zijn, dat wil zeggen dat zij zich erop beroept woorden van God te spreken. Dit is het pausdom ten voeten uit. De Heer Jezus neemt het de engel kwalijk dat hij haar laat begaan. Dat is een grote zonde. Het is een dulden of tolereren van wat God haat.

Izebel "leert". Dat is wat de roomse kerk doet: zij matigt zich leer-gezag aan. Het kerkelijke systeem, voorgesteld in een vrouw (vgl. Zc 5:5-11), beweert de ware leer te bezitten en geen leerstellige fouten te kunnen maken. Zij beslist over leer en leven van haar belijders. Vanuit het aangemattigde onfeilbare spreken (ex cathedra, dat is het gezaghebbend spreken vanuit Rome door de paus) probeert zij de slaven van de Heer te misleiden en tot een afvallig handelen te brengen. Je ziet hier dat de leer van Bileam die door sommigen in Pérgamus werd vastgehouden (vers 14), door deze vrouw, de kerk als geheel, wordt geleerd en als misleiding gebracht. Het zuurdeeg van Pérgamus werkt door in Thyatira.

V21. De Heer heeft lang geduld met haar gehad. Door dat lange geduld is de hardnekkigheid van haar boosheid des te duidelijker gebleken. Er is niet alleen blindheid en onwetendheid, maar een wil die handelt in opstand tegen God. "Zij wil zich niet bekeren van haar hoererij." Ze wil niet breken met de wereld. Het uitoefenen van gezag 'voelt' te goed.

V22. Omdat ze zich niet wil bekeren, wordt het oordeel aangezegd en zal het haar onvermijdelijk treffen. Het "bed", als symbool van haar hoererij en genot, wordt door God gemaakt tot een symbool van ziekte en pijn. Dat God haar 'op een bed werpt', wil zoveel zeggen dat Hij haar overgeeft aan haar verdorven wegen.

Het oordeel van God komt echter niet alleen over de roomse kerk. Het komt ook over "hen die met haar overspel bedrijven". Dat betreft alle kerken die samen met haar de oecumene nastreven. Ook diverse protestantse kerken willen graag delen in de invloed op de politiek van de wereld en zoeken daarom toenadering tot de

roomse kerk. De roomse kerk zal hen opslokken. Het kerkelijke systeem dat dan ontstaat, wordt 'het grote Babylon' genoemd en zal door God geoordeeld worden (*Op 17-18*). Voor hen die zich bij haar hebben aangesloten, zonder dat zij er nog toe gerekend worden, lijkt de mogelijkheid echter aanwezig om zich nog te bekeren van haar werken.

V23. De "kinderen" van Izebel zijn de ongelovigen die deel uitmaken van het systeem en er medeverantwoordelijk voor zijn. Het zijn de geestverwanten, mensen van wie Izebel de geestelijke moeder is. Zij worden door de Heer gedood. Elk leven wordt door Hem weggenomen.

Door dit oordeel zullen alle andere gemeenten, dat is de rest van de christenheid, weten dat het van God komt en dat Hij met volmaakte kennis handelt. Mogelijk dat zij zich aangetrokken hebben gevoeld door haar leer, maar door de dood die de Heer er bracht, zullen ze inzien hoe verdorven het was. Het oordeel van de Heer zal door Hem worden uitgeoefend naar de mate van verantwoordelijkheid die elk van de tot Thyatira behorende klasse heeft. Dat geldt voor de engel, Izebel, haar kinderen en hen die met Izebel overspel hebben bedreven.

V24. Nu richt de Heer Zich tot een overblijfsel in Thyatira. Als kenmerken noemt Hij dat ze de valse leer van de roomse kerk niet hebben aangenomen en zich ook niet hebben ingelaten met "*de diepten van de satan*", dat is het occultisme van die kerk.

De Heer legt hun "*geen andere last op*". Hij zegt hier nog niet dat zij er weg moeten gaan. In Sardis zal Hij die gelegenheid wel geven. In de eindtijd, waarin wij nu leven, klinkt de oproep: "*Gaat uit van haar, Mijn volk, opdat u met haar zonden geen gemeenschap hebt en opdat u van haar plagen niet ontvangt*" (*Op 18:4*). Het geeft aan dat er tot de komst van de Heer getrouwen in de rooms-katholieke kerk zullen zijn.

V25. Wat de getrouwen hebben, is niet veel. Toch roept de Heer hen op dat vast te houden tot Zijn komst. Thyatira, of het rooms-katholicisme, zal dus blijven bestaan tot de komst van de Heer.

Dit in tegenstelling tot de drie voorgaande gemeenten die hun tijd in de profetische geschiedenis hebben gehad en voorbij zijn. Thyatira zal niet vervangen worden door Sardis, maar Sardis zal eruit voortkomen en zich naast Thyatira verder ontwikkelen. Sardis is het protestantisme dat naast het rooms-katholicisme zal blijven bestaan.

V26. Ook in Thyatira heeft de Heer een belofte voor overwinnaars. Hij spreekt echter niet alleen over overwinnen, maar ook over het bewaren van Zijn werken. Zijn werken zijn de werken die door Hem zijn opgedragen en in Zijn kracht zijn gedaan. Hier is sprake van een dubbele voorwaarde. Aan hen die daaraan voldoen, belooft Hij dat ze zullen delen in Zijn regering over de volken. Thyatira heeft geheerst en zij hebben daaraan niet mee-gedaan. Nu mogen zij met de Heer heersen. Zij die geweigerd hebben over de wereld te regeren tijdens de afwezigheid van de Heer Jezus, zullen van Hem regeringsmacht krijgen in de dag van Zijn heerlijkheid (vgl. 1Ko 4:8-9).

V27. De overwinnaar zal regeren “met een ijzeren staf”, dat is een staf die niet gebroken kan worden. Zijn regering bestaat uit het “hoeden”, dat is leiden, bewaren en beschermen, van de volken die het vrederijk zijn binnengegaan.

Zijn regering bestaat ook uit het verbrijzelen van de goddeloze heidenen. De uitoefening van dat oordeel wordt aan de Heer Jezus toegeschreven (Ps 2:9), maar wordt hier ook van toepassing verklaard op de overwinnaars in Thyatira. Elke verlening van macht door de Heer Jezus is de verlening van een macht die Hij Zelf van Zijn Vader heeft ontvangen (vgl. Mt 11:27; 28:18; Jh 3:35; 5:22, 27; 13:3).

V28. Als een extra beloning ontvangt de overwinnaar uit de handen van de Heer Jezus “de morgenster”. De morgenster is de Heer Jezus Zelf (Op 22:16). Het betekent dat Hij Zichzelf ter bemoediging op bijzondere wijze aan hen voorstelt als Degene Die voor Zijn gemeente komt (2Pt 1:19). Voordat Hij als “de Zon der gerechtigheid” opgaat (Ml 4:2), zal Hij als ‘de morgenster’ opgaan om

Zijn gemeente in te voeren in de hemel, waaronder de getrouwen in Thyatira. Zij komen niet om in het oordeel over Babylon.

V29. De brief aan Thyatira eindigt met een oproep tot de enkeling die een oor heeft om te horen en wel om te horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. Dat is in dit geval extra veelzeggend, want het staat haaks op wat de roomse kerk zegt: 'Hoor wat de kerk zegt.'

Hier komt voor de eerste keer deze oproep ná de belofte aan de overwinnaar. In de vorige gemeenten is elke gemeente in haar geheel opgeroepen. Nu komt deze oproep alleen tot de overwinnaars. Zij horen de stem van de Geest tot de gemeenten. De hele christenheid *kan* zich *niet* meer bekeren. De Geest spreekt nog wel tot de gemeenten. Maar alleen van een getrouw overblijfsel, niet van het geheel, wordt verwacht dat het zal luisteren.

Lees nog eens Openbaring 2:18-29.

Verwerking: Welke kenmerken van 'de vrouw Izebel' herken jij in de christenheid?

Openbaring 3

Boodschap voor Sardis | verzen 1-6

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En schrijf aan de engel van de gemeente in Sardis: Dit zegt Hij Die de zeven Geesten van God en de zeven sterren heeft: Ik weet uw werken, dat u [de] naam hebt dat u leeft, en u bent dood. 2 Word waakzaam en versterk het overige dat dreigde te sterven; want Ik heb uw werken niet volkomen bevonden voor Mijn God. 3 Bedenk dan hoe u het ontvangen en gehoord hebt en bekeer u. Als u dan niet waakt, zal Ik komen als een dief, en u zult geenszins weten op wat voor uur Ik tot u zal komen. 4 Maar u hebt enkele namen in Sardis die hun kleren niet bevekt hebben, en zij zullen met Mij wandelen in witte [kleren], omdat zij het waard zijn. 5 Wie overwint, die zal bekleed worden met witte kleren en Ik zal zijn naam geenszins uitwissen uit het boek van het leven, en Ik zal zijn naam belijden voor Mijn Vader en voor Zijn engelen. 6 Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

V1. In de kerkgeschiedenis volgen de perioden die worden voorgesteld in Efeze, Smyrna, Pérgamus en Thyatira elkaar op, waarbij de volgende gemeente de plaats van de vorige inneemt. Efeze verdwijnt en Smyrna verschijnt, enzovoorts. Met Sardis zet die trend zich niet voort. Sardis vervangt Thyatira niet, maar komt eruit voort, terwijl Thyatira ook blijft bestaan. Je ziet dan ook dat tot op vandaag het rooms-katholicisme en het protestantisme naast elkaar bestaan.

Zoals gezegd, komt Sardis uit Thyatira voort. Dat gebeurde in de kerkgeschiedenis in de zestiende eeuw. Toen is door Gods genade een reformatie of hervorming tot stand gekomen, waarvoor Hij vooral Luther en later ook Calvijn en anderen heeft gebruikt. God

opende deze mannen de ogen voor de dwalingen van het rooms-katholicisme. De opzet van de reformatie was om de rooms-katholieke kerk te hervormen, maar door de afwijzing van de katholieke leiders werd zij een geheel nieuwe beweging.

Wat als een werk van Gods Geest was begonnen, werd echter steeds meer een werk van mensen. Van de frisheid van de reformatie is weinig over. Wat uit de roomse kerk is voortgekomen, noemen we vandaag het protestantisme. De grootste vertegenwoordiger ervan in Nederland is sinds 1 mei 2004 de PKN, de protestantse kerk in Nederland. De verbinding tussen kerk en staat komt in deze naam tot uitdrukking, net zoals eerder in de Nederlands hervormde kerk. Dat verschijnsel zie je ook in andere landen. Zo is er sprake van de Engelse staatskerk en de Duitse evangelische kerk.

Overall ontstonden nationale kerken. Al deze kerken hadden hun eigen nationale organisatie. Het protestantisme werd afhankelijk gemaakt van de nationale overheden. Je ziet hier de verbinding met de wereld die lijkt op die in Pérgamus. Toch is dit anders. In Pérgamus had de wereld gezag over de hele gemeente. In Sardis is het heersen van de wereld (in de vorm van de staat) over de kerk een zaak van elk afzonderlijk land. Dit is wel ver verwijderd van Gods gedachten over de gemeente, waarin een onderscheid naar nationaliteit volledig verdwenen is (*Ko 3:11*).

Door het zich verbinden aan de staat en het zich onder de bescherming stellen ervan is de gemeente losgeraakt van het bijbelse model. In het protestantisme worden wel bijbelse waarheden beleden, maar ze worden op puur wereldse wijze ingevuld. De kerk zegt te leven, die naam wil ze graag hebben, maar de Heer Jezus zegt van haar dat ze dood is. Is nu alles hopeloos?

Nee, gelukkig niet. Als je ziet hoe de Heer Jezus Zich aan deze gemeente voorstelt, straalt daarin de hoop voor ieder die zich in een dergelijke situatie bevindt. Hij heeft *“de zeven Geesten van God en de zeven sterren”*. Hiermee verzekert Hij de getrouwen in Sardis ervan dat in Hem de werkelijke bron van leven en kracht is die nooit zal tekortschieten. De wereld mag binnengedrongen zijn

waar de Geest van God had moeten heersen, toch verandert dat niets aan de volheid (waarvan het getal 'zeven' spreekt) van de Geest waarover Hij beschikt. Ook geeft Hij Zijn rechten op de gemeenten als lichtverspreiders, voorgesteld in de 'zeven sterren', niet op.

Telkens nadat Hij Zich heeft voorgesteld, heeft Hij tegen de voorgaande gemeenten gezegd "*Ik weet*" en daarna iets opgemerkt wat Hij in die gemeente kon waarderen. Ook tegen Sardis begint Hij met te zeggen "*Ik weet*". Alleen volgt er dan niet een waarderende opmerking, maar een waaruit afkeuring spreekt. Die afkeuring betreft de schijn van leven dat de gemeente belijdt te bezitten, terwijl er in werkelijkheid geen leven is, maar de dood er heerst.

Het leven is langzaam weggeëbd uit de reformatie, waardoor die is geworden tot wat we nu herkennen als het protestantisme. De godsdienst is steeds meer een organisatorisch geleide belijdenis geworden. Slechts betrekkelijk weinigen hebben leven uit God. De meesten zijn tot de nieuwe leer overgegaan in navolging van hun geestelijke leiders, zonder persoonlijke gewetensoefening.

Je kunt niet direct zeggen dat er verkeerde leer is. De belijdenis is orthodox. Het is echter een dode vorm, waarin het leven ontbreekt. Ook vandaag zijn er heel wat mensen die Christus *belijden*, maar er zijn in verhouding slechts weinigen die met Christus *leven*.

V2. De dood mag dan algemeen heersen, toch zijn er nog zielen die door de Heer kunnen worden aangesproken. Als zij horen, is er voor hen nog hoop. De oproep luidt: "*Word waakzaam en versterk het overige.*" De slapende gelovigen in Sardis moeten worden wakker geschud en hun plaats op de wachtposten weer innemen. Ze moeten zich weer ervan bewust worden dat de gemeente en de wereld niet te vermengen zijn. Door de dodelijke slaapziekte van de gelovigen heeft de wereld toegang gekregen in de gemeente. Dat moet veranderen. Gehoorzaamheid aan de oproep zal dat bewerken.

Als er gehoor wordt gegeven aan de oproep, zal dat voorkomen dat de enkele getrouwen, “*het overige*”, waarin nog een vonkje van leven overgebleven is, ook de moed opgeven. De toestand is uiterst kritiek. De Heer Jezus moet zeggen dat de werken van de gemeente van Sardis niet voldoen aan de eis van God. In de kerkgeschiedenis vinden we dit terug in het protestantisme dat uit het rooms-katholicisme is voortgekomen. Veel zaken die eigen zijn aan de roomse kerk, zijn in het protestantisme overgenomen.

Zo heeft er wat de kerkstructuur betreft geen terugkeer naar Gods Woord plaatsgevonden, maar heeft men elementen uit de roomse kerk overgenomen. Men wilde ook terug naar de ‘zuivere leer’, maar door de vermenging met de wereld bleef het bij de leer, want de praktijk ademde de geest van de wereld. Net zomin als in het rooms-katholicisme was er in het protestantisme een levende verwachting van de komst van de Heer. Tevens bleven kerkelijke instituties leiding geven aan de kerk, waardoor in de praktijk aan de Geest van God geen ruimte werd gegeven om de gemeente te leiden.

V3. Dan komt de oproep: “*Bedenk dan.*” Ze worden herinnerd aan het moment in de tijd dat ze het evangelie hebben gehoord en aangenomen en het geloofsgoed (van de Reformatie) als een blijvende schat hebben ontvangen. Het ziet op de herontdekking van de Schrift en de weg tot behoudenis die door geloof verkregen wordt, zonder werken van de wet. Bij afwijking worden we altijd weer herinnerd aan het onveranderlijke Woord van God en het onbeweeglijke gezag van God Zelf.

Dit geldt ook voor je persoonlijke geloofsleven. Als je daarin bent afgeweken, als het geloof niet meer zo voor je leeft, denk dan terug aan het moment dat je het evangelie hoorde en hebt aangenomen. Dat zal je ertoe brengen je te bekeren van je afdwaling.

Wanneer er geen waakzaamheid is, als er geen rekening wordt gehouden met de komst van Christus, zal die komst net zo onverwacht en net zo ongewenst plaatsvinden als de komst van een dief (vgl. Mt 24:43-44; 1Th 5:2,4; 2Pt 3:10). Hij zal dan tot hen komen als tot de wereld. Het protestantisme heeft zich onder be-

scherming van de wereld geplaatst. Het heeft zich met de wereld verbonden en de belangen en de goedkeuring van de wereld gezocht en nagestreefd. Daarom zal de christenheid ook in het lot van de wereld delen en met de wereld geoordeeld worden.

V4. Gelukkig heeft de Heer ook enkelen ("*enkele namen*") ontdekt in Sardis die trouw gebleven zijn. Zij geloven niet alleen in de rechte leer, maar leven ook in oprechte afzondering van de wereld, met het oog op de Heer gericht. Zij hebben "*hun kleren niet bevreemd*". Dat wil zeggen dat zij zich persoonlijk rein bewaard hebben van de vele onreinheden die het protestantisme kenmerken (bijv. bijbelkritiek en modernisme).

De Heer waardeert dit op een bijzondere wijze. Zoals ze op aarde voor Hem hebben gewandeld in reinheid, zo zullen ze in de toekomst met Hem in "*witte kleren*" mogen wandelen. De bijzondere waardering voor hun afzondering in Sardis wordt door de Heer nog benadrukt door Zijn vermelding dat "*zij het waard zijn*". Deze uitdrukking is daarom speciaal, omdat die in dit boek verder alleen voor God (*Op 4:11*) en het Lam (*Op 5:9,12*) wordt gebruikt.

V5. Het is het deel van de overwinnaars om "*met witte kleren*" bekleed te worden. Dat betekent dat de reinheid die zij op aarde bezaten hen altijd zal kenmerken. Een aanvullende beloning is verbonden met hun "*naam*". De Heer kent ieder van de overwinnaars bij name. Op aarde kunnen hun namen wel uit kerkelijke registers worden verwijderd omdat zij niet met de koers van de kerk meegaan. Maar zij mogen weten dat er een register is dat door de Heer wordt bijgehouden en waarin hun namen staan opgeschreven met onuitwisbare inkt. Dit boek is het boek van Gods uitverkorenen (*Op 13:8; 17:8; 20:15; 21:27; vgl. Dn 12:1; Lk 10:20; Fp 4:3*). Als extra troost voegt de Heer eraan toe dat Hij de aandacht van Zijn Vader en Diens engelen op hun naam zal vestigen vanwege hun trouw aan Hem (*Lk 9:26; 12:8*).

V6. Ook hier kan de oproep aan de individuele gelovige om te horen wat de Geest tot de gemeenten zegt, niet meer worden gedaan aan het geheel. Je hebt gezien dat het geheel dood is, maar ook dat er opgeroepen is waakzaam te zijn en dat er 'overigen'

zijn. Daarom komt de oproep “*wie een oor heeft*” na de belofte voor overwinnaars. Als er onder hen iemand is die een oor heeft en hoort, zal die de boodschap ter harte nemen en de beloning voor de overwinning in ontvangst mogen nemen.

Lees nog eens Openbaring 3:1-6.

Verwerking: Hoe zorg jij ervoor ‘dat je kleren wit blijven’?

Boodschap voor Filadelfia | verzen 7-13

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

7 En schrijf aan de engel van de gemeente in Filadelfia: Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, Die de sleutel van David heeft, Die opent en niemand zal sluiten, en Die sluit en niemand opent: 8 Ik weet uw werken; zie, Ik heb een geopende deur voor u gegeven, die niemand kan sluiten; want u hebt kleine kracht en hebt Mijn Woord bewaard en Mijn Naam niet verloochend. 9 Zie, Ik geef [enigen] uit de synagoge van de satan, die zeggen dat zij Joden zijn en het niet zijn, maar liegen; zie, Ik zal maken dat zij komen en zich neerbuigen voor uw voeten en erkennen dat Ik u heb liefgehad. 10 Omdat u het woord van Mijn volharding hebt bewaard, zal Ik ook u bewaren voor het uur van de verzoeking, dat over het hele aardrijk zal komen, om te verzoeken hen die op de aarde wonen. 11 Ik kom spoedig, houd wat u hebt, opdat niemand uw kroon neemt. 12 Wie overwint, die zal Ik maken tot een pilaar in de tempel van Mijn God en hij zal geenszins meer daaruit weggaan; en Ik zal op hem schrijven de naam van de stad van Mijn God, het nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel neerdaalt van Mijn God, en Mijn nieuwe Naam. 13 Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

V7. Het zendschrijven aan Filadelfia is evenals dat aan Smyrna zonder verwijten. De Heer noemt alleen prijzenswaardige dingen en moedigt aan in hetzelfde spoor door te gaan. De naam Filadelfia betekent 'broederliefde'. Filadelfia is een gemeente waarin liefde voor elkaar is. Die liefde vloeit voort uit liefde voor de Heer en Zijn Woord. Tegelijk vormt de liefde voor elkaar de juiste atmosfeer waar de liefde voor de Heer en voor Zijn Woord tot uiting kunnen komen.

Filadelfia is voortgekomen uit Sardis. Zij die in Sardis een levend geloof in Christus hadden, zijn uit de doodsheid weggetrokken. Er ontstond als een werk van Gods Geest een nieuwe beweging die zich helemaal aan de Heer en Zijn Woord wijdde. In de levens van de gelovigen was een persoonlijke, levende verbinding met

Christus. Hij was alles voor hen. Dit zien we in de kerkgeschiedenis in de negentiende eeuw gebeuren.

De Heer Jezus stelt Zich aan deze gemeente voor met kenmerken die je niet in *hoofdstuk 1* hebt gezien. Hier spreekt Hij als “*de Heilige*”, omdat zij zich hebben geheiligd van het kwaad. Dit kwaad is de schijn van leven in Sardis. Hij spreekt ook als “*de Waarachtige*”, omdat dit ook bij hen past. Zij willen in oprechtheid en trouw wandelen, naar de waarheid die in hun binnenste is, waarnaar Hij zoekt en die Hij daar ziet (*Ps 51:8*).

Hij heeft ook “*de sleutel van David*”. Hij is de ware David (*Js 22:22*) en de Enige Die toegang heeft tot en recht heeft op alle beloften die aan David zijn gedaan. Wie de sleutel heeft, heeft de macht om te openen en te sluiten (*Jb 12:14b*).

V8. De Heer kent hun werken. Om welke werken het gaat, wordt niet gezegd. Het zullen voor de wereld en de christenheid geen indrukwekkende werken zijn, maar de Heer kent ze en waardeert ze. Hij wijst hen erop dat Hij hun “*een geopende deur*” heeft gegeven. Het zwakke overblijfsel krijgt van de Heer een open deur, een begaanbare weg, zonder dat iemand die kan blokkeren (*Ko 4:3; 1Ko 16:9*). Het is een deur tot de schatkamers, tot de kennis van Gods Woord en zijn verborgenheden en tot de stad van God.

Misschien ben jij in een situatie die vergelijkbaar is met Sardis. Om je heen zijn mensen die zich christen noemen, maar ze zijn het slechts in naam. Er is een belijdenis, maar geen leven. Als je naar leven verlangt, zal Hij een deur voor je openen naar een situatie waarin Hij en Zijn Woord alles zijn. Hij zal je daarvoor in contact brengen met anderen die dat verlangen ook hebben. Vraag Hem ernaar en Hij zal je de weg laten zien. Die weg vind je in Zijn Woord dat Hij met Zijn sleutel zal ontsluiten, zodat je daarin Zijn schoonheid ziet en ervan geniet.

Hij weet dat jij, net als van de gemeente in Filadelfia wordt gezegd, “*kleine kracht*” hebt. Dat betekent dat Hij weet dat je van Hem afhankelijk bent. Filadelfia – en iedere gelovige en elke gemeenschap die zo wil zijn – doet niet van zich spreken in de

wereld. Hun en ook jouw kracht ligt in de Heer en in 'het bewaren van Zijn Woord'. Met Zijn Woord wordt de Bijbel bedoeld, maar dan als het Woord dat Hij gesproken heeft. Het geeft enorme geestelijke kracht als je de Bijbel leest als de woorden van de Heiland Die jou liefheeft en Die jij liefhebt. Je koestert dat Woord omdat het over Hem gaat en Hij het gesproken heeft. Het gaat jou om Hem, je hebt Hem en dat is je genoeg.

Nog een waardering die de Heer uitspreekt, is dat zij Zijn "*Naam niet verloochend*" hebben. Zijn Naam betekent alles voor hen. Daaraan houden ze vast. Dat is voor jou toch ook zo? Aan Zijn Naam heb je je redding te danken (*Hd 4:12*), in Zijn Naam mag je met medegelovigen als gemeente samenkomen (*Mt 18:20*). Een andere naam wil je niet, die wijs je af, want dat zou een verloochening van Zijn Naam betekenen.

V9. Het overblijfsel stond onder grote druk van de massa van de belijdende christenheid. Een groep die niet meeding met de gevestigde kerken, werd door hen neergezet als een gevaarlijke sekte. Ze beweren "*dat zij Joden zijn*", dat wil zeggen dat ze zich uitgeven voor het ware volk van God. Je kunt dit toepassen op mensen die met hun mond beweren dat ze echte christenen zijn en een claim leggen op alles wat God de ware christen heeft beloofd. Van zulke mensen is de christenheid vol. Maar de Heer noemt de naambelijdens "*de synagoge van de satan*". Waar Hij niet het middelpunt is en met Zijn Woord geen rekening wordt gehouden, worden mensen een prooi van de satan.

Ter bemoediging zegt de Heer toe dat Hij valse belijdens tot de erkenning zal brengen dat Hij dit zwakke overblijfsel heeft liefgehad. Hij zal de trouwe gelovigen eenmaal rechtvaardigen tegenover de valse christenen, de naambelijdens. Allen die zich ten onrechte met Zijn Naam hebben getooid, zal Hij ontmaskeren. De valse belijdens zullen ertoe gedwongen worden te erkennen dat de door hen verachte gelovigen degenen zijn die door de Heer Jezus werden geliefd.

V10. De Heer heeft nog meer bemoedigingen. Hij prijst hen dat ze 'het woord van Zijn volharding hebben bewaard'. Hiermee be-

doelt de Heer dat Hij heeft gezegd dat Hij spoedig zal komen. Hij ziet met volharding uit naar de opname van Zijn bruid. Dit woord heeft weerklank gevonden in hun harten: zij zien ook naar Hem uit. Dat houdt in dat Hij nog niet regeert. Hij wacht nog geduldig op Zijn koninkrijk en dat moeten wij ook doen (2Th 3:5).

Omdat zij zo volhardend uitzien naar Zijn komst, belooft de Heer hun dat Hij ervoor zal zorgen dat zij niet in de oordelen zullen komen die binnenkort de aarde zullen treffen. Voordat dit *“uur van de verzoeking”* aanbreekt, zal Hij de gemeente opnemen. De tweede helft van ‘het uur van de verzoeking’ is de periode van de grote verdrukking (Mt 24:21; Jr 30:7,11; 2Th 2:9-10). Het gebied waarover deze verzoeking komt, is *“het hele aardrijk”*. De mensen die erdoor getroffen zullen worden, worden genoemd *“hen die op de aarde wonen”*. Het zijn de aardbewoners, de mensen die de aarde tot hun thuis rekenen en zich daar vast hebben gevestigd als hun definitieve verblijf. God en Zijn rechten en de eeuwigheid liggen totaal buiten hun gezichtsveld (Ps 17:14).

V11. Als een extra bemoediging belooft de Heer spoedig te zullen komen. Wel spoort Hij hen aan te houden wat ze hebben. Wat ze hebben, is niet veel. Toch is deze oproep nodig om niet te verliezen wat ze hebben: een warme liefde voor de Heer en voor elkaar. Als dat wordt losgelaten, ontstaat de lauwheid van Laodicéa. Dat zullen we in de volgende en laatste zendbrief zien. Ook voor jou is deze oproep belangrijk om ter harte te nemen. Verlies je warme liefde voor de Heer niet! Er is een *“kroon”* verbonden aan je gehechtheid aan de Heer en je genegenheid voor Hem. De kroon is de voor iedereen zichtbare waardering van de Heer voor jouw liefde voor Hem. Hij zal je daarmee versieren en eren.

V12. Hoewel de gemeente in Filadelfia geen verwijt wordt gemaakt en er geen oproep tot bekering te horen is, is er toch sprake van overwinning. Overwinnaars zijn zij die niet alleen Sardis hebben verlaten en Filadelfia geworden zijn, maar ook met heel hun hart daaraan vasthouden. De volgende zendbrief laat zien dat het mogelijk is dat de warme liefde voor de Heer Jezus afkoelt.

Wie overwint, wordt door de Heer gemaakt “tot een pilaar in de tempel van Mijn God”. Dit staat in groot contrast met de plaats die ze op aarde innamen. Daar waren ze van geen betekenis geacht en werden zelfs als hinderlijk bestempeld, omdat ze de groei van de kerk in de weg stonden. In de opstanding zullen ze echter pilaren blijken te zijn waarop Gods huis rust (vgl. Gl 2:9). Een pilaar is een symbool van kracht. Zij die juist in hun zwakheid zoveel geestelijke kracht hebben getoond, zullen tot in eeuwigheid pilaren zijn. Van bezwijken zal geen sprake zijn.

Het zijn de overwinnaars in Filadelfia die Gods huis maken tot een geestelijk huis. In dat huis worden geestelijke offers gebracht en wordt de Vader aanbeden door Zijn zonen. Daar wordt God genaderd door priesters die weten wat Hem waardig is en toekomt. Zij die dit vandaag waarmaken, zullen daar in de opstanding een speciale dienst in mogen doen.

Maar de belofte voor de overwinnaar gaat nog verder. Op hem schrijft de Heer Jezus “de naam van de stad van Mijn God”. Op aarde had de gelovige in Filadelfia geen blijvende stad, maar had hij de toekomstige stad gezocht (Hb 13:14). Daaraan zal hij tot in eeuwigheid verbonden zijn en dat zal ook aan hem te zien zijn. Die stad is “het nieuwe Jeruzalem”, dat is de gemeente. Aan het eind van het boek zie je dat dit nieuwe Jeruzalem “uit de hemel neerdaalt van Mijn God” (Op 21:2), maar hier wordt aan de overwinnaar dit tafereel al in het vooruitzicht gesteld.

Ten slotte zegt de Heer dat Hij ook “Mijn nieuwe Naam” op de overwinnaar zal schrijven. Dat is de Naam die Hij nu, in de heerlijkheid, heeft (Op 19:12; Fp 2:9; Hb 1:4).

Zijn al deze dingen ook geen aansporing voor jou om je niet te richten op de aardse dingen, maar uit te zien naar de hemelse dingen? Wil jij je vanuit je liefde voor de Heer Jezus niet verbinden met enig godsdienstig systeem op aarde, maar met de stad die in de hemel is, de gemeente in haar hemelse karakter? Dan zul jij daarvoor straks door de Heer Jezus op heel persoonlijke wijze worden beloond. Je ziet dat aan het vijf keer door Hem herhaalde ‘Mijn’. Vier keer benadrukt Hij daarmee Zijn eigen heel

persoonlijke relatie met God en één keer Zijn heel persoonlijke relatie met iedere gelovige die in Filadelfia een overwinnaar is (vgl. Jh 20:17; Hb 2:11-13).

V13. Het kan zijn dat er in het 'Filadelfia' waar jij mogelijk bent, gevreesd moet worden dat de vurige liefde wat aan het doven is. Dan komt het er juist op aan dat jij een oor hebt om te horen. Daarom komt aan het slot van deze zendbrief de vraag heel persoonlijk tot jou: 'Heb jij een oor om te horen wat de Geest tot de gemeenten zegt?'

Lees nog eens Openbaring 3:7-13.

Verwerking: Wat kun jij eraan doen om te houden wat je hebt?

Boodschap voor Laodicéa | verzen 14-22

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

14 En schrijf aan de engel van de gemeente in Laodicéa: Dit zegt de Amen, de trouwe en waarachtige Getuige, het begin van de schepping van God: 15 Ik weet uw werken, dat u niet koud bent en niet heet. Was u maar koud of heet! 16 Daarom omdat u lauwwarm bent en niet heet of koud, zal Ik u uit Mijn mond spuwen. 17 Omdat u zegt: Ik ben rijk en verrijkt en heb aan niets gebrek, en u weet niet dat u de ellendige, jammerlijke, arme, blinde en naakte bent, 18 raad Ik u aan goud van Mij te kopen, gelouterd door vuur, opdat u rijk wordt; en witte kleren, opdat u bekleed wordt en de schande van uw naaktheid niet openbaar wordt; en ogenzalf om uw ogen te zalven, opdat u kunt kijken. 19 Allen die Ik liefheb, bestraf en tuchtig Ik; wees dan ijverig en bekeer u. 20 Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop; als iemand Mijn stem hoort en de deur opent, zal Ik <ook> bij hem binnenkomen en de maaltijd met hem houden en hij met Mij. 21 Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op Mijn troon, zoals ook Ik overwonnen en Mij gezet heb met Mijn Vader op Zijn troon. 22 Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt.

V14. Je hebt gezien dat Sardis is voortgekomen uit Thyatira en Filadelfia uit Sardis. Deze ontwikkeling wordt voortgezet in Laodicéa, want dat komt voort uit Filadelfia. In de kerkgeschiedenis ziet dat op stromingen en kerken die zijn voortgekomen uit de opwekkingen van de negentiende eeuw. Ze hebben wel hun wortels in wat oorspronkelijk een werk van Gods Geest was, maar de wortels zijn verdord. Ze beroemen zich op geestelijk erfgoed, maar er is geen verbinding met de Erfgenaam.

In Laodicéa zie je wat er gebeurt als het licht uitdooft dat God aan Filadelfia heeft geschonken. Of nog beter: als de warmte van de liefde voor de Heer Jezus afneemt en er lauwwarmheid komt. Die lauwwarmheid neemt de Heer Jezus de engel van de gemeente in Laodicéa kwalijk (*verzen 15-16*). De gemeente beroemt zich op geestelijke rijkdommen, terwijl er voor de Heer Jezus geen plaats is.

Hij staat buiten. Het verschil tussen Filadelfia en Laodicéa is wel eens op treffende wijze zo beschreven: Filadelfia heeft niets behalve de Heer, Laodicéa heeft alles behalve de Heer.

De Heer stelt Zich aan Laodicéa niet voor met een van Zijn rechterlijke kenmerken uit *hoofdstuk 1*. De kenmerken die Hij hier heeft, laten het contrast zien tussen wat de gemeente is geworden en wat Hij is gebleven. Hij is de standaard van wat de gemeente zou moeten zijn. Hierdoor plaatst Hij de gemeente in het licht en laat Hij de afwijking zien. Hij stelt Zich als “*de Amen*” voor, omdat er geen nieuwe fase in de kerkgeschiedenis meer te verwachten is. De eerstvolgende gebeurtenis voor de gemeente is de opname van de gelovigen. ‘Amen’ betekent ook dat Christus het laatste woord zal hebben (2Ko 1:20).

Hij is en blijft, terwijl de gemeente in groot verval is geraakt, ook “*de trouwe en waarachtige Getuige*”. Hij legt in absolute trouw en alle waarachtigheid, zonder enig bedrog, getuigenis af van Gods rechten. Tevens is Hij, zoals Hij het begin is van de eerste schepping, ook “*het begin van de schepping van God*” ofwel de nieuwe schepping (2Ko 5:17; Gl 6:15). Zo wordt over Hem gesproken in de *brief aan de Kolossers*, een brief die de Laodiceeërs kenden (Ko 1:18; 4:16). De gemeente had op aarde de manifestatie van de nieuwe schepping moeten zijn. De gemeente is daarvan afgeweken, maar Christus blijft Dezelfde.

V15. De werken waarover de Heer hier spreekt en die Hij weet, zijn geen werken die Hij kan prijzen, maar waarover Hij Zijn afkeuring moet uitspreken. Zij denken dat ze vol goede werken zijn, maar de Heer kijkt daar doorheen en doorziet hun ware toestand. Ze waren niet koud zoals Sardis en niet heet zoals Filadelfia. Waren ze maar een van beide! Dan stonden ze ergens voor. Je kunt beter te maken hebben met een totaal ongelovig iemand die fanatiek ergens voor gaat, dan met iemand die vol is van zichzelf.

V16. Lauw is misselijk makend. Het brengt tot kokhalzen. De Heer kan dan ook maar één ding met hen doen en dat is hen ‘uit Zijn mond spuwen’. Hij staat ook op het punt dat te doen.

V17. Voordat Hij hen uitspuwt, houdt Hij hun voor waaruit hun lauwheid bestaat. Ook draagt Hij nog oplossingen aan om hun lauwheid te veranderen en geeft Hij nog een mogelijkheid aan de enkeling om zich te bekeren. Hun lauwheid bestaat uit een vol zijn van zichzelf in plaats van vol te zijn van Christus. De gemeente is op aarde gelaten om van Christus te getuigen. Dat doet ze niet meer. Ze laat echter niet alleen na van Christus te getuigen, maar in plaats daarvan begint ze van zichzelf te getuigen. Daaraan zie je hoe diep ze is gevallen. De gemeente wordt alles en Christus verdwijnt. De gemeente maakt zichzelf aantrekkelijk en niet Christus.

Een kleine illustratie van deze ontwikkeling. In een gebouw van een Engelse gemeente werd vele jaren geleden door toegewijde gelovigen een bordje opgehangen. Daarop was de tekst geschilderd: 'Only Jesus' ('alleen Jezus'). Die twee woorden gaven uiting aan hun grote liefde voor Hem. Na vele jaren vervaagden de letters 'Jes', zodat er alleen nog stond: 'Only ...us' ('alleen wij').

De gemeente in Laodicéa heeft de mond vol van zichzelf. De naam van de Heer is voor hen een middel tot zelfverheffing geworden, niet een voorwerp van liefde. Zij zijn rijk, zij hebben de waarheid. Ze hebben geen anderen nodig, want ze hebben aan niets gebrek. Maar ze weten niet dat zij *de* ellendige enz. bij uitstek zijn. Het lidwoord "*de*" legt er de nadruk op dat ze het in de volste zin van het woord zijn. Ze zijn totaal blind voor hun eigen situatie, voor waar ze geestelijk staan. Ze beseffen niet eens dat de Heer niet meer met hen is, maar buiten de deur staat.

V18. De Heer raadt aan van Hem te kopen. Tegen inlevering van hun eigendunk zullen ze van Hem "*goud*" krijgen. Goud spreekt van Goddelijke heerlijkheid en staat tegenover hun menselijke heerlijkheid, het roemen in zichzelf. Dit goud is vrij van elke onzuiverheid, want het is door het vuur van het oordeel gelouterd. Het bezit van Goddelijke heerlijkheid door het werk van de Heer Jezus is de ware rijkdom van de gelovige.

De belijdende christen zonder Christus heeft ook geen "*witte kleren*", die spreken van reinheid die in Gods tegenwoordigheid kan

zijn. De witte kleren staan tegenover de vuile kleren van eigen gerechtigheid. Maar de lauwe naamchristen kan met Christus bekleed worden door zich te bekeren (*Rm 13:14*). Door het bloed van het Lam weet de gelovige zich rein en bedekt voor God. Al hun werken (*vers 15*) vormen geen bedekking, zoals de vijgenbladeren die Adam en Eva maakten geen bedekking waren voor hun naaktheid (*Gn 3:7,10*). God gaf hun de juiste bedekking in de vellen van een dier (*Gn 3:21*). Dat wil zeggen dat een dier gedood moest worden, wat wijst op het werk van de Heer Jezus.

Alleen via die weg is er “ogenzalf” verkrijgbaar om te kunnen zien. Het is de zalving met de Heilige Geest (*Ef 1:13; 1Jh 2:20*), waardoor er inzicht gekregen kan worden in de dingen van God.

V19. In Zijn liefde is de Heer Jezus bezig hen te bestraffen en te tuchtigen. Hij wil allen aanspreken die zich bevinden in een toestand die vergelijkbaar is met die van Laodicéa, ook door gebeurtenissen. Al Zijn inspanningen zijn erop gericht dat hun hart weer voor Hem gaat kloppen en zij weer in de juiste verhouding tot Hem komen te staan. Hij wil dat ze ijverig worden in het veroordelen van zichzelf en dat ze zich tot Hem keren.

V20. In Zijn genade probeert Hij zelfs nu nog hun hart en geweten te bereiken. Hij zoekt een plaats in hun genegenheden. Hij staat aan de deur en klopt. Dat wil zeggen dat de Heer buiten staat en ze hebben het niet eens door! Ze hebben niet eens gemerkt dat Hij is weggegaan. In hun verbeelding menen ze dat Hij bij hen is. Zij hebben immers de waarheid?

Voor de gemeente als geheel is de situatie zo geworden, dat zij zal worden uitgespuwd. Maar de Heer richt zich tot de enkeling. Mocht er “iemand” zijn die Zijn stem hoort en de deur opendoet, dan zal Hij binnenkomen om een maaltijd te houden.

Ben jij misschien in een dergelijke situatie? Dan is het niet hopeeloos. De Heer klopt nu aan jouw deur. Hoor je Zijn stem? Doe Hem dan open om Hem binnen te laten in je leven. Zijn binnenkomen betekent dat Hij deelneemt aan alles wat je bezighoudt, dat Hij wil delen in al je beproevingen en oefeningen. Dan zal Hij

jou laten delen in alles wat Hij heeft. Het resultaat zal zijn dat je je weer zult verheugen in al de schatten van wijsheid en kennis die in Hem zijn (*Ko 2:3*).

V21. Je kunt een overwinnaar zijn. Een overwinnaar in Laodicéa is iemand die te midden van dit slechte gezelschap de deur van zijn hart openzet voor de Heer en Hem binnenlaat. Daaraan is een beloning verbonden en wel van het regeren met Hem. Het is niet de grootste beloning van de zeven. Het is niet een typisch christelijke beloning. Deze beloning wordt gedeeld met alle gelovigen van het Oude Testament en met hen die uit de grote verdrukking komen. Toch is het groot om met de Heer Jezus op Zijn troon te zitten.

Hij verbindt Zich met de overwinnaar in Laodicéa door te zeggen dat die overwinnaar op dezelfde wijze als Hij overwonnen heeft. De Heer geeft hier wel een bewijs van Zijn grote genade door hun overwinning te vergelijken met die van Hem. Wel is Hij Zelf gaan zitten op de troon van de Vader, nadat Hij het hele werk had volbracht dat de Vader Hem te doen had gegeven. Die plaats komt Hem dan ook rechtens toe. Dat is geen genade, Hij heeft die plaats verworven en ingenomen op grond van Wie Hij is en wat Hij heeft gedaan.

V22. De Heer Jezus wordt niet moe ertoe op te roepen om te horen, maar er komt een eind aan. Hij doet het voor de zevende en laatste keer. Heb jij een oor om te horen? Luister dan naar wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Lees nog eens Openbaring 3:14-22.

Verwerking: Kan de Heer bij jou binnenkomen om maaltijd met jou te houden en jij met Hem? Hoe stel jij je hart voor Hem open?

Openbaring 4

De troon | verzen 1-7

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 Hierna zag ik, en zie, een deur was geopend in de hemel, en de eerste stem die ik gehoord had als van een bazuin, die met mij sprak, zei: Kom hier op en Ik zal u tonen wat hierna moet gebeuren. 2 Terstond kwam ik in [de] Geest; en zie een troon stond in de hemel en er zat Iemand op de troon; 3 en Die daarop zat, was van aanzien een jaspissteen en sardiussteen gelijk; en rondom de troon was een regenboog, van aanzien een smaragd gelijk; 4 en rondom de troon waren vierentwintig tronen, en op de tronen zaten vierentwintig oudsten, bekleed met witte kleren en op hun hoofden gouden kronen. 5 En van de troon gingen bliksemstralen, stemmen en donderslagen uit; en zeven vurige fakkels brandden vóór de troon; dit zijn de zeven Geesten van God. 6 En vóór de troon was als een glazen zee, kristal gelijk. En in [het] midden van de troon en rond de troon vier levende wezens, vol ogen van voren en van achteren. 7 En het eerste levende wezen was een leeuw gelijk, en het tweede levende wezen een kalf gelijk, en het derde levende wezen had het gezicht als <van> een mens, en het vierde levende wezen was een vliegende arend gelijk.

V1. Het is belangrijk te zien dat met dit hoofdstuk een nieuw gedeelte van het boek begint (zie *Op 1:19*). Dit nieuwe gedeelte (en tevens laatste en ook langste van het boek) begint met “hierna”, dat is na de gebeurtenissen die in de vorige twee hoofdstukken aan de orde zijn geweest. Daarin heb je de ontwikkeling van de christenheid op aarde gezien, waarin de ware gelovigen zijn aangesproken. Vanaf *hoofdstuk 4* zijn alle ware gelovigen opgenomen in de hemel. Dat is gebeurd bij de komst van de Heer Jezus voor de gemeente en alle oudtestamentische gelovigen (*1Th 4:15-18*).

Nu is de weg vrij voor God om Zijn werk met de aarde te doen (vgl. 2Th 2:6). Hij gaat de wereld oordelen en die reinigen van alles wat tegen Hem in opstand is. Na deze oordelen zal de Heer Jezus op aarde komen om er duizend jaar te regeren. Hij zal dan alle beloften vervullen die door alle profeten zijn gedaan. Geen enkel woord dat God gesproken heeft, zal onvervuld blijven.

Christus laat het hele werk dat God na de opname van de gemeente gaat doen, aan Johannes zien. Johannes ziet *“een deur ... geopend in de hemel”*. Van daaruit spreekt de eerste stem die hij *“gehoord had als van een bazuin”* (Op 1:10) – dat is de Heer Jezus – tot hem. De stem zegt hem in de hemel te komen om van daaruit alles te zien wat op aarde gaat gebeuren. En jij mag over de schouder van Johannes meekijken!

V2. Direct na het bevel omhoog te komen komt Johannes in de Geest. Hij hoeft niet in eigen kracht te komen; dat zou ook niet kunnen. Daarvoor krijgt hij de kracht van de Heilige Geest. Jij kunt ook niet door eigen inspanning inzicht krijgen in de toekomst van de Heer Jezus. Dat moet de Heilige Geest je tonen (Jh 16:13). Daarvoor moet je Hem wel de ruimte geven en mogen er geen verhinderingen zijn door onbeleden zonden of een vleselijke wandel.

Het eerste wat Johannes in de hemel ziet, is *“een troon”* en iemand Die erop zit. Je staat in de troonzaal, waar geregeerd en rechtgesproken wordt. Dit is de plaats van handeling voor de hele rest van het boek. Het woord ‘troon’ komt in dit boek maar liefst tweeënveertig keer voor als de troon van God en nog vijf keer in andere betekenissen, terwijl het in de rest van het Nieuwe Testament slechts vijftien keer voorkomt.

De troon *“stond”*, wat de stabiliteit en onwankelbaarheid van het Goddelijk gezag aangeeft, in tegenstelling tot alle aardse wankelbare en wisselbare tronen. Hij staat ook *“in de hemel”* en daardoor boven alle aardse tronen. Eenmaal zullen alle aardse tronen ook zichtbaar onderworpen worden. Dat de feitelijke regering zich in de hemel bevindt, mag een bemoediging zijn voor ieder die als gelovige lijdt onder goddeloze machthebbers.

Er zit ook Iemand op de troon. Het lijkt erop dat Johannes Hem niet goed kan onderscheiden. Uit de beschrijving die hij geeft, blijkt een grote schittering. De Persoon Die erop zit, is luisterrijk, vol glorie en glans. Het is niemand anders dan de verheerlijkte Zoon des mensen Die heel het oordeel van de Vader in handen heeft gekregen (*Jh 5:22,27*).

V3. Johannes gebruikt beelden uit de natuur om de luister te beschrijven van Hem Die hij op de troon ontwaart. Hij noemt eerst twee edelstenen. Edelstenen weerspiegelen in tal van kleurrijke stralen het licht van de zon. Ze worden gebruikt om de heerlijkheid van God in het nieuwe Jeruzalem te omschrijven (*Op 21:19*). Twaalf edelstenen zijn aanwezig op het borstschild van de hogepriester (*Ex 28:17-20*). Van de twaalf kostbare stenen die op het borstschild zijn, wordt de ‘sardiussteen’ als eerste genoemd en de ‘jaspissteen’ als laatste.

De “regenboog” is het symbool van het trouwe verbond van God met de aarde. Hij herinnert eraan dat de zondvloed de aarde verdelgde én aan de zegen daarna (*Gn 9:8-17*). Ook wijst dit symbool erop dat Gods oordelen een grens hebben en dat Hij te midden van de toorn aan ontferming denkt (*Gn 8:1; Hk 3:2*). De regenboog “rondom de troon”, dat wil zeggen niet een halve, maar een hele, gesloten cirkel, verkondigt dat Zijn goedertierenheid niet ophoudt, maar blijft tot in eeuwigheid.

Een ‘smaragd’ heeft een prachtige groene kleur, de kenmerkende kleur van de schepping. Dit is de kleur van de regenboog zoals de verheerlijkte heiligen die altijd zullen zien. Terwijl het oordeel over de opstandige mens en het kwaad wordt aangekondigd, blijft de herinnering aan Gods genade en beloften ten aanzien van Zijn schepping hun levendig voor ogen staan.

V4. De Heer Jezus regeert niet alleen. Er zijn rondom Zijn troon nog “vierentwintig tronen”, met daarop “vierentwintig oudsten”. Het getal ‘vierentwintig’ wijst op tweemaal twaalf. In deze vierentwintig oudsten worden symbolisch de gelovigen uit het Oude en het Nieuwe Testament voorgesteld. Je kunt dat begrijpen als je eraan denkt dat Gods volk in het Oude Testament voortkomt uit

de twaalf zonen van Jakob en Gods volk in het Nieuwe Testament is gebouwd op het fundament van de twaalf apostelen van de Heer Jezus.

De “*witte kleren*” wijzen op de zuiverheid en het priesterlijke karakter van de oudsten. Ze zitten als koningen op tronen, als mederegeerders met de Heer Jezus. Ze dragen “*op hun hoofden gouden kronen*”. Deze kronen zijn geen koninklijke diademen, maar kransen die overwinnaars krijgen. De waarde zit hem niet in het materiaal, maar in het openlijke eerbetoen. Je mag dat voor jezelf als een aanmoediging zien. Als je op aarde trouw bent in het volgen van een verworpen Heer, zul je straks met Hem mogen regeren.

V5. Wat van de troon uitgaat, kondigt de komende oordelen aan. Het herinnert aan de verschijning van God op de berg Sinai (*Ex 19:16; 20:18*). De troon is hier niet de genadetroon, wat hij vandaag voor jou is (*Hb 4:16*). Ook in het vrederijk is de troon een troon waarvan zegen uitgaat in de vorm van een stroom van water (*Ez 47:1-12*). Voordat het zover is, moeten er eerst oordelen van de troon uitgaan, zodat de zegen ruim baan kan krijgen.

Met de troon van God is de Geest van God verbonden. De Geest wordt hier op zevenvoudige wijze voorgesteld in “*zeven vurige fakkels*”. Het getal ‘zeven’ wijst op volmaaktheid en ‘vuur’ symboliseert oordeel. De oordelen van God zijn voor elke situatie anders, maar altijd volmaakt. Ze worden zonder kans op vergissing uitgevoerd onder de volmaakte werking van de Geest van God. Het is goed eraan te denken dat de God Die jij Vader mag noemen, tegelijk een verterend vuur is met betrekking tot alles in je leven wat niet met Hem in overeenstemming is (*Hb 12:29; vgl. 1Pt 1:17*).

V6. Het is opmerkelijk hoe alles in dit hoofdstuk is verbonden met de troon. Je hebt gelezen over *op* de troon (Iemand), *rondom* de troon (de oudsten), wat van de troon *uitging* (bliksemstralen enzovoort) en wat *vóór* de troon was (de zeven Geesten van God). Nu zie je nog iets *vóór* de troon en zelfs nog iets *in het midden* van de troon.

Eerst wat nog vóór de troon is: iets *“als een glazen zee, kristal gelijk”*. Dat herinnert aan het grote wasvat in de tempel van Salomo dat de ‘zee’ wordt genoemd (1Kn 7:23). Dat wasvat was gevuld met water waarmee de priester zijn handen en voeten moest reinigen voordat hij het heiligdom inging. Hier is het water ‘kristal’. In de hemel is reiniging niet meer nodig. Dat de zee vóór de troon staat, wil zeggen dat de reinheid in de hemel volkomen in harmonie is met het heilige karakter van de troon.

Om enigszins te begrijpen wat de vier levende wezens in het midden van de troon voorstellen, moet je enkele verzen uit het boek Ezechiël erbij lezen (Ez 1:5,10,18; 10:12,14). Als je wat Johannes ervan ziet, vergelijkt met wat Ezechiël ervan ziet, zie je dat de levende wezens verband houden met de oordelen van God op aarde die door vier dingen worden gekenmerkt. Dat ze met oordelen verband houden, blijkt al uit hun positie in verbinding met de troon. Ze bevinden zich er midden in, waardoor ze als het ware met de troon vereenzelvigd zijn.

Dat het er vier zijn, benadrukt de algemeenheid van het oordeel. Het getal ‘vier’ is kenmerkend voor de aarde. Je hoort het in uitdrukkingen als: vier windrichtingen, vier hoeken van de aarde, vier seizoenen. De vier levende wezens zijn met betrekking tot de aarde niet alleen alomvattend in hun oordeel, maar ze oefenen het ook uit met een volledig inzicht in de toekomst (*“vol ogen van voren”*) en in het verleden (*“en van achteren”*). Dit inzicht is God eigen, waardoor Hij handelt met volkomen kennis van alle omstandigheden, van alle oorzaken en van alle gevolgen.

V7. De kenmerken van Zijn oordelen worden vergeleken met vier van Zijn schepselen.

1. In de eerste plaats is daar *“een leeuw”*. De leeuw is de koning onder de dieren die voor niemand opzij gaat (Sp 30:30) en tegen wie niemand zich kan verzetten. In de leeuw zie je de kracht en majesteit van Gods regering en oordelen.
2. Zijn oordelen gaan ook gestaag door, zoals *“een kalf”* dat ploegt, gestaag doorgaat.

3. Zijn oordelen worden uitgevoerd met wijsheid en inzicht, waarmee Hij de “mens” als schepsel begiftigd heeft boven de dieren.
4. Ten slotte zie je in de “vliegende arend” de snelheid waarmee de oordelen vanuit de hemel de aarde zullen treffen (vgl. Dt 28:49).

Lees nog eens Openbaring 4:1-7.

Verwerking: Noem de dingen die in dit gedeelte in verbinding met de troon staan.

De vier levende wezens | verzen 8-11

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

8 En de vier levende wezens hadden elk afzonderlijk zes vleugels, rondom en van binnen waren zij vol ogen en zij hebben geen rust, dag en nacht, en zeggen: Heilig, heilig, heilig, Heer, God de Almachtige, Die was en Die is en Die komt. 9 En wanneer de levende wezens heerlijkheid en eer en dankzegging zullen geven aan Hem Die op de troon zit, Die leeft tot in alle eeuwigheid, 10 dan zullen de vierentwintig oudsten neervallen voor Hem Die op de troon zit en Hem aanbidden Die leeft tot in alle eeuwigheid, en hun kronen neerwerpen voor de troon en zeggen: 11 U bent waard, onze Heer en God, te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht, want U hebt alle dingen geschapen, en door Uw wil bestonden zij en zijn zij geschapen.

V8. Na de verschillen tussen de levende wezens zie je ook wat ze allemaal hetzelfde hebben. Elk van de levende wezens heeft “zes vleugels”. De serafim die Jesaja in zijn visioen zag, hebben die ook (Js 6:2). In *Jesaja* lees je wat zij met die zes vleugels deden. Met twee van hun vleugels bedekten zij hun aangezicht, want zij konden de heerlijkheid van God niet aanschouwen. Met twee andere vleugels bedekten ze hun voeten, wat aangeeft dat zij zichzelf in het licht van die heerlijkheid niet waard achtten Hem te dienen, terwijl ze voortdurend met nog weer twee andere, bewegende vleugels de bereidheid van die dienst toonden.

Het lijkt erop dat bij de levende wezens alle zes vleugels in beweging zijn. Ze hebben geen rust zolang de aarde nog zo in wanorde en opstand tegen God is, zolang er nog geen harmonie is tussen de hemel en de aarde en de hemel nog niet regeert op de aarde. De heiligheid van God, al zo lang op aarde met voeten getreden, staat hun voor ogen. Met het oog daarop willen ze als de uitvoerders van Gods oordeel voor Hem hun werk gaan doen.

Voor dit werk zijn zij volledig toegerust. Er is volmaakt inzicht in alle dingen om hen heen (“*rondom ... vol ogen*”) en ze zijn zich

innerlijk volmaakt bewust van Gods heiligheid (*“van binnen ... vol ogen”*). Behalve dat het hen ertoe brengt om hun oordelend werk te doen, waarvoor ze als het ware staan te trappelen van ongeduld, aanbidden ze ook God vanwege Zijn heiligheid. Van die heiligheid zijn ze vol, wat je beluistert in het driemaal uitspreken van *“heilig”*. Ze kennen Hem als de God van de geschiedenis (*“Die was”*) en het heden (*“en Die is”*). Hij is het ook *“Die komt”* om de wereld te vervullen met Zijn heiligheid. Hij is de Almachtige, Hij is ertoe in staat en Hij zal het ook doen.

V9. De vier levende wezens hebben kenmerken die hen van elkaar onderscheiden en ze hebben kenmerken waarin ze gelijk zijn. Ze geven ook gezamenlijk *“heerlijkheid en eer en dankzegging”* aan God. Hij zit op de troon en heeft alle regeringsmacht. Nooit zal er aan Zijn heerschappij een einde komen, want Hij *“leeft tot in alle eeuwigheid”*. Met Hem en Zijn troon zijn zij ten nauwste verbonden. Ze kunnen niet anders dan Hem eren en Zijn wil uitvoeren. Al hun handelen in het uitvoeren van de oordelen hebben Gods heerlijkheid als uitgangspunt en doel.

Dat kun je ook toepassen op de gemeente als er zonde in haar midden openbaar is geworden (*1Ko 5:13b*). Het oordeel over de zonde moet ook vanuit dit besef gebeuren. Persoonlijke motieven mogen geen rol spelen. Het gaat alleen om de eer van God. In die eer is ook de zegen van de mens gelegen. Die eer heeft de Heer Jezus altijd gezocht en wat voor een zegen is daardoor tot de mensen gekomen!

V10. Na de aanbedding van de levende wezens volgt die van de oudsten. De aanleiding van hun aanbedding is zeker ook Gods heiligheid en almacht. Ook danken zij voor de kronen die zij van Hem hebben gekregen als beloning voor hun trouw op aarde. Ze hebben het diepe besef dat hun trouw uiteindelijk het gevolg is van wat Zijn genade in hen heeft bewerkt. Daarom zullen ze ook vol dankbaarheid hun kronen voor de troon neerwerpen en uiting geven aan hun bewondering voor Hem.

V11. In hun eerbetoon spreken de oudsten Hem direct aan, terwijl engelen *over* Hem spreken, niet *tot* Hem. Ze beginnen met: *“U*

bent waard.” Dat betreft Zijn Persoon. Hij is het persoonlijk waard. Zijn persoonlijke heerlijkheid blijkt hier uit Zijn werken. In het volgende hoofdstuk wordt nog eens gezegd dat Hij het waard is (*Op 5:9*). Daar gebeurt het vanwege de grootsheid van Zijn verlossingswerk. Hier zie je dat het Voorwerp van de aanbidding zowel de drie-enige God is Die op de troon zit als de Zoon Die door Zijn werk op het kruis alle macht in handen heeft gekregen.

Als de oudsten spreken over wat God waard is te ontvangen, betekent dat niet dat er iets aan God wordt gegeven wat Hij nog niet bezit. Hun wens is, dat wat Hij bezit, door de hele schepping gezien en bewonderd zal worden en dat dit tegen Hem uitgesproken zal worden. Alles wat er is, is geschapen door Hem. Alle dingen bestaan, omdat Hij het wilde en omdat Hij Zijn wil heeft uitgevoerd en ze daadwerkelijk heeft geschapen.

Jij kunt nu al tegen Hem zeggen dat je Zijn heerlijkheid, eer en kracht in Zijn werken ziet en dat je Hem daarvoor bewondert. Dan doe je nu al wat je hier de oudsten ziet doen en wat jij ook straks in de hemel zult doen. Is het niet geweldig dit tegen God en de Heer Jezus te zeggen?

Lees nog eens Openbaring 4:8-11.

Verwerking: Wat zul jij straks voor de troon van de Heer Jezus kunnen aanbieden?

Openbaring 5

Het boek | verzen 1-5

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En ik zag op de rechterhand van Hem Die op de troon zat een boek, van binnen en van achteren beschreven, met zeven zegels verzegeld. 2 En ik zag een sterke engel, die met luider stem uitriep: Wie is waard het boek te openen en zijn zegels te verbreken? 3 En niemand in de hemel, noch op de aarde, noch onder de aarde kon het boek openen of het bezien. 4 En ik weende zeer, omdat niemand waard bevonden was het boek te openen of het te bezien. 5 En een van de oudsten zei tot mij: Ween niet, zie, de Leeuw uit de stam van Juda, de Wortel van David, heeft overwonnen om het boek en zijn zeven zegels te openen.

V1. In dit nieuwe hoofdstuk wordt je oog gericht op “*een boek*” dat is “*op de rechterhand van Hem Die op de troon zat*”. In de vorige verzen heb je gezien dat alle macht in handen ligt van de Heer Jezus. In het tafereel dat je nu ziet, wordt voorgesteld op welke wijze de Heer Jezus de macht in handen neemt. Hij heeft de macht al sinds Zijn werk op het kruis (*Mt 28:18*), maar hier is het moment dat Hij Zijn macht openlijk aanvaardt. Het is dan ook een zeer indrukwekkend moment.

Het boek is een boekrol. Normaal wordt een boekrol alleen “*van binnen*” beschreven, maar deze is ook “*van achteren*”, of van buiten, beschreven. Hij is volledig beschreven, zonder ruimte om er iets aan toe te voegen. Er is ook niets aan toe te voegen, want het boek bevat de eigendomsrechten van Christus (*vgl. Jr 31:1-6; Lv 25:23-25*). Uit dit boek blijkt dat Hij gemachtigd is om de oordelen uit te voeren die nodig zijn om de aarde te reinigen en vervolgens de raadsbesluiten van God ten aanzien van de schepping te vervullen.

De oordelen staan beschreven in *Openbaring 6-19*. In de hoofdstukken daarna volgt de voleinding van al Gods plannen met zegen voor zowel de oude als de nieuwe schepping. Dat dit allemaal is vastgelegd in een boek, wil zeggen dat het onveranderlijk vastligt en controleerbaar wordt uitgevoerd zoals beschreven staat. Het boek bevat de geschiedenis van de toekomst. Alleen God kan vooruit geschiedenis schrijven.

Het boek is "*met zeven zegels verzegeld*". Dat betekent dat, om het boek te openen, deze eerst moeten worden verbroken. De eerste handelingen met betrekking tot de oordelen zie je dan ook als in *hoofdstuk 6* de zegels een voor een worden verbroken.

V2. Maar eerst komt de vraag op wie het waard is om het boek te openen en de zegels ervan te verbreken. Deze vraag komt uit de mond van "*een sterke engel*" en schalt door het heelal, door de hemel en over de aarde. Het is de vraag wie de eigenaar is van de daarin beschreven erfenis, dat is de schepping. Tevens is de vraag wie het recht van lossing van de erfenis heeft. Die vraag moet worden beantwoord omdat de erfenis door de schuld van de mens in handen van een onrechtmatige eigenaar, de duivel, is terechtgekomen.

Een sterke engel stelt de vraag, maar hij is zelf niet het antwoord op de vraag, hoe machtig hij ook is. Het moet iemand zijn die het *waard* is en die het *kan*, die de macht heeft. Het gaat bij het recht op de erfenis om de persoonlijke *waardigheid* van de erfgenaam en om de persoonlijke *macht* tot het uitvoeren van de inhoud ervan. Hij Die aan beide voorwaarden (waardigheid en macht) voldoet, is de Zoon des mensen (*Jh 5:27*).

V3. De stem van de engel wordt overal gehoord, maar nergens komt een antwoord vandaan:

1. niet uit "*de hemel*", de woonplaats van de uitverkoren engelen,
2. niet van "*de aarde*", de woonplaats van mensen en

3. niet van “*onder de aarde*”, de verblijfplaats van andere intelligente wezens.

Het heelal, in alle onderdelen ervan (*vgl. Fp 2:10*), bevat niet één wezen dat zich met het boek kan bezighouden. Niemand is in staat dat te doen, niemand heeft de geschikte bekwaamheid (*Ps 49:8*).

V4. Als Johannes ziet dat er geen reactie op de vraag van de engel komt, barst hij in tranen uit en huilt intens. Hij huilt, niet omdat hij zich had verheugd op de oordelen, maar die nu niet doorgaan, zoals eens Jona daarover ontstemd was (*Jn 4:1*). Nee, hij huilt, omdat hij de gedachte niet kan verdragen dat het kwaad eeuwig zal regeren en niet zal worden gestraft.

Tallose mensen hebben getracht het boek te openen en de tijd van zegen te doen aanbreken. Dat is nog steeds de inspanning van de mens. Maar de mens was en is zelf onderdeel van het kwaad en daardoor volkomen ongeschikt en ook niet in staat, onvermogen, om op een God welgevallige wijze met het kwaad af te rekenen. Is er dan werkelijk niemand die dat kan? Ja, er is een Mens Die aan al Gods heilige eisen met betrekking tot het kwaad voldoet.

V5. Johannes huilt wel hevig, maar niet lang. Een oudste – een verheerlijkte gelovige die inzicht heeft in de wegen en de raadsbesluiten van God – zegt tegen hem dat hij niet hoeft te huilen. Er is namelijk Iemand Die het boek en zijn zeven zegels kan openen. Het is “*de Leeuw uit de stam van Juda*” over wie Jakob heeft geprofeteerd (*Gn 49:9-11*). Als de Leeuw is Hij de Heerser. Hij is ook “*de Wortel van David*”. Hij behoort tot het koninklijk geslacht, Hij is de ware Zoon van David en heeft het wettig recht om te heersen. Het is niemand anders dan de Heer Jezus.

Zijn waardigheid en recht heeft Hij gekregen door Zijn overwinning op het kruis. Daar heeft Hij het eigendomsrecht op de schepping terugverkregen. Daar heeft Hij de satan, die door list en sluwheid wederrechtelijk bezit van de schepping heeft genomen, de kop vermorzeld. Hij heeft de volle losprijs betaald en de hele

schepping voor God teruggekocht. Hij heeft het recht de zegels te openen, dat is het recht van lossing van de aarde, om haar van alle onrecht te reinigen. Hij heeft overwonnen op het kruis en zal die overwinning gestalte geven in alles wat Hij doet.

Lees nog eens Openbaring 5:1-5.

Verwerking: Heb jij wel eens het gevoel dat het kwaad de overhand heeft en dat het lijkt alsof dat nooit zal veranderen? Wanneer is dat? Wat doe je dan?

Het Lam | verzen 6-14

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

6 En ik zag in [het] midden van de troon en van de vier levende wezens en in [het] midden van de oudsten een Lam staan als geslacht; Het had zeven horens en zeven ogen, welke zijn de <zeven> Geesten van God, uitgezonden over de hele aarde. 7 En Het kwam en nam [het boek] uit de rechterhand van Hem Die op de troon zat. 8 En toen Het dat boek had genomen, vielen de vier levende wezens en de vierentwintig oudsten vóór het Lam neer; zij hadden elk een harp en gouden schalen vol reukwerken, welke zijn de gebeden van de heiligen. 9 En zij zingen een nieuw lied en zeggen: U bent waard het boek te nemen en zijn zegels te openen; want U bent geslacht en hebt voor God gekocht met Uw bloed uit elk geslacht en taal en volk en natie, 10 en hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters; en zij zullen over de aarde regeren. 11 En ik zag, en ik hoorde een stem van vele engelen rond de troon en de levende wezens en de oudsten, en hun getal was tienduizenden tienduizendtallen en duizenden duizendtallen, 12 en zij zeiden met luider stem: Het Lam Dat geslacht is, is waard te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en lof. 13 En elk schepsel dat in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee is, en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen: Hem Die op de troon zit, en het Lam, zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de macht tot in alle eeuwigheid. 14 En de vier levende wezens zeiden: Amen. En de oudsten vielen neer en aanbaden.

V6. Johannes heeft te horen gekregen dat de Leeuw uit de stam van Juda heeft overwonnen en recht heeft op de schepping. Je kunt je voorstellen dat hij meent nu de indrukwekkende gestalte van de koning van de dieren te zien te krijgen. Maar wat ziet hij? Een Lam, of, zoals er letterlijk staat, een Lammetje, een woord dat bijna dertig keer in *Openbaring* voorkomt. Het verkleinwoord laat de nietigheid des te sterker voelen. Het is volkomen weerloos, er straalt niets van kracht af, integendeel, er is nauwelijks iets wat

zwakker is. En dat beeld van zwakheid wordt nog versterkt als je ziet het Lam daar staat *“als geslacht”*.

Hier zie je op welke manier de Heer Jezus heeft overwonnen, namelijk door geslacht te worden. Het Lam staat daar als een dier dat zojuist de keel is doorgesneden. Dat wil zeggen dat de herinnering aan Golgotha in de hemel bewaard blijft. Maar de Heer Jezus is niet meer aan het kruis of in het graf, Hij is *“in [het] midden van de troon”* van God, dus in de heerlijkheid. Het werk is volbracht! Tegelijk lees je dat het Lam ‘staat’. Dat wijst erop dat Hij klaar staat om in actie te komen. De tijd van zitten is voorbij (*Op 3:21; Ps 110:1*).

Het Lam staat in het *“midden”*. Hij is het middelpunt *“van de troon en van de vier levende wezens en ... van de oudsten”*. Alles wat met regering en inzicht te maken heeft, vindt zijn centrum in Hem. Hij bestuurt en handelt. Dat doet Hij als Lam, maar niet als een weerloos Lam. Hij heeft *“zeven horens”*. ‘Horens’ spreken van kracht (*1Sm 2:10; Lk 1:69*), hier vooral van koninklijke kracht. ‘Zeven’ horens wil zeggen volmaakte en absolute kracht.

De Heer is echter niet alleen *almachtig*, Hij is ook *alwetend*. Hij heeft volmaakt inzicht in alle dingen die op aarde gebeuren. Daarvan spreken de *“zeven ogen”* als een voorstelling van *“de zeven Geesten van God”*. Hier symboliseert het getal ‘zeven’ weer de volkomenheid van de Geest door Wie Hij werkt (*Js 11:2*). Deze zeven Geesten worden *“uitgezonden over de hele aarde”*. Dat symboliseert dat Hij *alomtegenwoordig* is. Hij neemt volmaakt kennis van alles wat er gebeurt. Niets ontgaat Zijn alziende ogen (*2Kr 16:9; Zc 3:9; 4:10*).

V7. Dan loopt het Lam naar de troon. Voor Johannes en allen die op dit moment in de hemel aanwezig zijn, moet dit een buitengewoon indrukwekkend moment zijn. Wat nu in de hemel plaatsvindt, is een unieke gebeurtenis. Iedereen zal ademloos toezien. Het Lam komt en neemt het boek uit de rechterhand van Hem Die op de troon zit. Nu heeft Hij het boek in handen. Zonder dat er een woord wordt gewisseld, heeft het eens geslachte Lam van

Hem Die op de troon zit, de drie-enige God, het volle recht gekregen om het ontvreemde bezit weer terug te nemen.

De handeling is even kalm als groots en verheven, vol majesteit. De beschrijving is zonder enige menselijke toevoeging in taal of handeling die alleen maar afbreuk zou kunnen doen aan dit ongeëvenaarde moment. Je moet gewoon even tijd nemen om wat hier gebeurt op je te laten inwerken.

V8. De tijd van wachten is voorbij, de tijd om te handelen is aanbroken. De spanning is gebroken. Nadat het Lam het boek heeft genomen, komt de hemel in beweging om het Lam te aanbidden. De hemel is zich bewust van het enorme belang van het nemen van het boek. Het betekent dat het oordeel over de wereld aanstaande is en de toekomstige eeuw op het punt staat aan te breken.

Zowel de vertegenwoordigers van Gods regering (de vier levende wezens) als de vertegenwoordigers van alle gelovigen die in de hemel zijn, geven uiting aan hun bewondering voor het Lam. Hij is het waard en Hij heeft de macht om alles te doen wat nodig is om Gods plan tot het einde toe volmaakt uit te voeren. Voor het uiting geven aan hun bewondering hebben ze allemaal "*een harp*". De harp is een instrument van lofprijzing en aanbidding en wordt vaak genoemd met het oog op het duizendjarig vrederijk (Ps 33:2; 43:4; 49:4; 150:3).

Behalve een harp hebben ze ook allemaal "*gouden schalen vol reukwerken*". De betekenis van de reukwerken staat erachter. Het zijn "*de gebeden van de heiligen*" (vgl. Ps 141:2). Behalve aanbidders zijn ze ook *voorbidders* ten behoeve van de gelovigen die in die tijd op aarde zijn. Zij die in de hemel zijn, weten zich verbonden met hen die op aarde in nood zijn. Zij kennen die nood uit eigen ervaring. Mogelijk bevatten deze schalen ook de gebeden van alle heiligen die door de eeuwen heen zijn opgezonden. Toen werden velen niet uitgered en stierven als martelaars, maar nu zullen die gebeden hun verhooring krijgen. Geen enkel gebed dat ooit in oprechtheid door een gelovige is opgezonden tot God, zal onbeantwoord blijven.

V9. Deze aanbidders en voorbidders zijn zelf niet meer in nood en lijden. Voor hen is de tijd om te zingen aangebroken. *“Zij zingen een nieuw lied.”* Het is een lied dat de aarde nog niet heeft gekend, Mozes niet (vgl. *Op 15:3*), en ook David niet, die toch ook van een ‘nieuw lied’ spreekt (*Ps 33:3; 96:1*). Alleen zij die door het bloed van het Lam zijn gekocht, kunnen het zingen.

Toen de verlostten op aarde waren, zongen ze liederen van bevrijding, liederen die vooruitzagen naar de tijd van overwinning en de regering van de heerlijkheid. Dat waren liederen van hoop. Maar als het boek genomen en geopend is, zullen de liederen veranderen in liederen van overwinning en het vieren van de vrede die aanbreekt. Bovenal zullen ze Hem bezingen Die alles heeft bewerkt.

In dit nieuwe lied geven ze antwoord op de vraag die in *vers 2* door de sterke engel is gesteld. Ze zingen het Lam toe: *“U bent waard het boek te nemen en zijn zegels te openen.”* Hij is de inhoud van het lied en niet de gelovige of wat deze heeft ontvangen. Ze bezingen ook waarom Hij het waard is: het grote werk van verlossing en verzoening dat Hij heeft tot stand gebracht in het offer van Zichzelf. Hij is geslacht. Daardoor vloeide Zijn bloed als de koopprijs. Op die manier heeft Hij gekocht, en wel *“voor God”*.

De gekochten komen uit alle geledingen van de wereldbevolking. Het is niet alleen de gemeente (*Mt 13:44*), maar het zijn alle gelovigen uit alle tijden. Hij is de ware Losser uit het Oude Testament, de ware Boaz. Hij heeft ook niet alleen de gelovigen gekocht. De gelovigen heeft Hij als een speciaal eigendom verworven (*1Ko 6:20*). Maar Hij heeft de hele aarde gekocht, inclusief de ongelovigen (*2Pt 2:1; vgl. Jh 17:2; vgl. Mt 13:38,44*).

V10. De oudsten prijzen God niet voor wat ze zelf zijn, maar wat Hij van de gelovigen, de vrijgekochten op aarde, heeft gemaakt. Daarom spreken ze in hun lied over *“hen”*. Dat zijn zij wel zelf, maar ze willen niet zichzelf als onderwerp van het nieuwe lied naar voren brengen. Het gaat hun om de Heer Jezus. Alle licht moet op Hem vallen.

Hij heeft ervoor gezorgd dat ze een “koninkrijk” en “priesters” geworden zijn. Wat een geweldige verandering voor mensen die eens slaven van de zonde en aanbidders van de satan waren. Zij zijn nu ‘een koninkrijk’, een gebied waar de Heer Jezus het volle gezag heeft. Daarin mogen ze Hem dienen. Als onderdanen in dat koninkrijk bevinden ze zich nu al onder Zijn gezegende heerschappij, een heerschappij die binnenkort op aarde zal worden gevestigd.

Ook zijn ze als priesters van God in Zijn tegenwoordigheid om Hem te aanbidden. Daarmee is de mens ten diepste gekomen tot het doel dat God met hem had (*Mt 4:10*).

Als een extra gunstbewijs mogen ze ook, samen met de Heer Jezus, “over de aarde regeren”.

V11. Johannes ziet en hoort dat anderen zich in de lofprijzing mengen. Het is een stem van een enorm groot aantal engelen. De getallen die worden genoemd, geven aan dat het om ontelbaar miljoenen engelen gaat. Zij vormen een kring rondom de troon en de levende wezens en de oudsten, in het midden waarvan het Lam staat (*vers 6*). De engelen hebben persoonlijk geen deel aan de verlossing. Daarom staan zij op grotere afstand van het Lam. Maar er is bij hen wel grote bewondering voor Hem Die het werk van de verlossing heeft volbracht.

V12. Ook de engelen prijzen Hem als het Lam Dat geslacht is. Zij zien de uitwerking ervan en weten dat de oorzaak daarvan ligt in Hem en Zijn werk. Alles wat zij noemen, is door de eeuwen heen steeds gebruikt door de mens om zichzelf groot te maken. Nu komt de tijd dat het allemaal door de ware Mens zal worden ingezet om God groot te maken. Hij bezit het allemaal, maar zal het door Zijn handelen zichtbaar maken. En alles wat van Hem zichtbaar wordt, ontlokt aan ieder die het ziet, uitroepen van bewondering.

1. Het begint met “kracht”. De kracht die de mens heeft gebruikt om zijn weg op aarde te verderven, wordt door Hem in oordeel en daarna in zegen gebruikt.

2. Alle “rijksdom” van het universum is van Hem en zal niet meer misbruikt worden, maar Hem in Zijn veelzijdige schittering tonen.
3. Hij is de “wijsheid” en zal die zichtbaar maken in al Zijn wegen en werken.
4. Hij bezit de “sterkte” die Hem in staat stelt om uit te voeren wat Hij besloten heeft om te doen.
5. Hij is alle “eer” waard en die zal Hem openlijk verleend worden.
6. Alles wat van Hem zichtbaar wordt, is louter “heerlijkheid”, glorie en luister.
- 7 “Lof” komt Hem toe, Die eens zo verguisd werd.

V13. De kring van lofprijzers breidt zich nog verder uit. De hele schepping, al het geschapene, verblijdt zich in God en het Lam. Dan is de vloek van de schepping weggenomen. Deze lofprijzing zal nooit eindigen.

V14. De uitvoerders van Gods oordeel stemmen in met de lofprijzing. Wat de oudsten overblijft, is zonder woorden neervallen en aanbidden.

Lees nog eens Openbaring 5:6-14.

Verwerking: Zeg tegen het Lam wat er in je hart aan bewondering is voor Hem.

Openbaring 6

De eerste vier zegels | verzen 1-8

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En ik zag, toen het Lam een van de zeven zegels opende, en ik hoorde een van de levende wezens zeggen als een stem van een donderslag: Kom! 2 En ik zag en zie, een wit paard, en hij die erop zat had een boog, en hem werd een kroon gegeven, en hij trok uit overwinnend en om te overwinnen. 3 En toen het [Lam] het tweede zegel opende, hoorde ik het tweede levende wezen zeggen: Kom! 4 En een ander paard, vuurrood, trok uit; en hem die erop zat werd gegeven de vrede van de aarde weg te nemen en [te maken] dat zij elkaar zouden slachten, en hem werd een groot zwaard gegeven. 5 En toen het [Lam] het derde zegel opende, hoorde ik het derde levende wezen zeggen: Kom! En ik zag en zie, een zwart paard, en hij die erop zat had een weegschaal in zijn hand. 6 En ik hoorde als een stem in [het] midden van de vier levende wezens zeggen: Een rantsoen tarwe voor een denaar en drie rantsoenen gerst voor een denaar; en breng geen schade toe aan de olie en de wijn. 7 En toen het [Lam] het vierde zegel opende, hoorde ik [de] stem van het vierde levende wezen zeggen: Kom! 8 En ik zag en zie, een bleekgroen paard, en hij die erop zat, zijn naam was <de> dood en de hades volgde hem; en hun werd macht gegeven over het vierde deel van de aarde om te doden met [het] zwaard en met honger en met [de] dood en door de wilde dieren van de aarde.

Inleiding. Voordat we met *hoofdstuk 6* gaan beginnen, geef ik je een kort overzicht van de komende hoofdstukken. Dan heb je een globaal overzicht van wat er gaat gebeuren.

1. In *hoofdstuk 6* worden de eerste zes zegels verbroken. Die zes zegels beschrijven de eerste zes beproevingen die na de opname van de gemeente over de aarde zullen komen.
2. *Hoofdstuk 7* is een tussenzin tussen het zesde en het zevende zegel. Daarin laat God zien dat een groot aantal gelovigen door de oordelen heen bewaard wordt tot de komst van de Heer Jezus naar de aarde. Zij gaan dan als levenden het vrederijk binnen.
3. In *hoofdstuk 8:1-5* wordt het zevende zegel geopend. Dat heeft een half uur stilte in de hemel tot gevolg, waarna zeven bazuinen, geblazen door zeven engelen, nieuwe oordelen inluiden.
4. In *hoofdstuk 8:6-9:21* worden zes bazuinoordelen beschreven.
5. Het gedeelte van *hoofdstuk 10:1-11:13* vormt een nieuwe tussenzin.
6. Vervolgens wordt de zevende bazuin geblazen (*Op 11:14-18*).
7. In de *hoofdstukken 12-14* worden enkele gebeurtenissen uit de voorgaande periode nader beschreven.
8. In de *hoofdstukken 15-16* lees je over de zeven engelen met zeven schaaloordelen. Dit zijn de afsluitende en tevens hevigste oordelen.
9. De *hoofdstukken 17-18* zijn speciaal gewijd aan het oordeel over het grote Babylon, de valse kerk.
10. Daarna vindt in *hoofdstuk 19* de bruiloft van het Lam met de ware kerk, de gemeente, plaats.
11. Tot *hoofdstuk 21:8* wordt in chronologische volgorde beschreven wat er nog gebeurt tot de eeuwigheid aanbreekt.

12. Vanaf *hoofdstuk 21:9* heb je een beschrijving van het nieuwe Jeruzalem in het vrederijk.
13. Het boek eindigt met mededelingen over de komst van Christus en Zijn toezegging dat Hij spoedig komt.

V1. Hier zie je, met Johannes, de Heer Jezus als het Lam het eerste zegel openen. Zoals gezegd, betreft het een van de zegels van het boek waarin God Zijn raadsbesluiten en oordelen met betrekking tot de aarde heeft geschreven. De oordelen die met het openen van elk van de zegels over de aarde komen, kun je inleidende oordelen noemen. Het zijn nog niet de eigenlijke, uiteindelijke oordelen die de reiniging van de aarde en de bevrijding ervan tot gevolg hebben, maar ze bereiden de weg erheen. De zegeloor-delen kondigen het begin van het einde aan, dat wil zeggen dat God Zijn wil gaat vervullen door de aarde klaar te maken voor de regering van Christus.

Het bevel “*kom*” is niet gericht tot Johannes en nog minder tot Christus. Het komt van een van de levende wezens die verbonden zijn met de uitoefening van het oordeel en is gericht tot het paard als een symbool van het oordeel. Het betreft hier nog oordelen in voorzienigheid. Dat wil zeggen dat het oordelen zijn die door ongelovigen worden toegeschreven aan natuurelementen of politieke of andere omstandigheden, terwijl ze in werkelijkheid door God worden bestuurd. Zij (h)erkennen nog niet Gods hand in deze plagen.

V2. Paarden stellen hier machten voor die God in Zijn voorzienigheid gebruikt tot oordeel (*vgl. Zc 1:10; Op 19:11*). De kleuren van de paarden die aan de eerste vier zegels verbonden zijn, stellen achtereenvolgens voor: wit voor overwinning, vuurrood voor bloed, zwart voor rouw en bleekgroen als lijkkleur van de dood (*vgl. Zc 1:8; 6:2-8*).

Het witte paard met zijn berijder die overwinnend uittrekt, is geen voorstelling van de komst van Christus. Christus komt pas in *hoofdstuk 19* uit de hemel. Er is wel verondersteld dat het hier gaat om een vorst die de samenhang van het Romeinse rijk be-

werkt en in stand houdt. Ik herinner je eraan dat we hier de eerste gebeurtenissen op aarde vinden die direct na de opname van de gemeente zullen plaatsvinden.

Wanneer de gemeente is opgenomen, zal het er even op lijken dat alle inspanningen van de mens om een duurzame vrede te bewerken, geslaagd zijn. Het is een korte periode van schijnbare vrede en welvaart met een gevoel van zekerheid. God zal dat toelaten, terwijl de mens in zijn hoogmoed dit als een eigen succes zal zien (1Th 5:3). Over vrede met God en over wat Hij rechtvaardig acht, daarover denkt hij niet.

De “*boog*”, zonder pijn, duidt er misschien op dat er op dat moment geen wapenwedloop is, maar dat de ontwapening wat betreft de massavernietiging die op grote afstand kan worden bewerkt, grotendeels gerealiseerd is. Het kan ook zijn dat er een zodanige hoeveelheid lange afstandswapens is, dat de dreiging genoeg is om zonder direct bloedvergieten mensen voor zich te winnen. Dat dit proces zich waarschijnlijk vredelievend zal voltrekken, kan worden afgeleid uit de kleur wit.

De overwinnaar wordt “*een kroon gegeven*”. Dat wijst erop dat hij overwint onder de goedkeuring van God, omdat het in Zijn plannen past. Het betekent niet dat God zijn handelwijze en motieven goedkeurt, maar het optreden toelaat.

V3-4. Als “*het tweede zegel*” door het Lam wordt geopend, hoort Johannes het tweede levende wezen bevelen: “*Kom!*” Omdat in *vers 1* niet staat ‘het eerste levende wezen’, maar “*een van de levende wezens*”, is de volgorde van het spreken van de levende wezens niet vast te stellen aan de hand van *hoofdstuk 4:7*. Het paard dat verschijnt, heeft een vuurrode kleur. Aan de vreedzame periode die door de berijder van het witte paard werd bewerkt, wordt na korte tijd op wrede wijze door de berijder van het vuurrode paard een einde gemaakt.

Na een periode van vrede tijdens het eerste zegel wordt nu een geest van onvrede werkzaam die opzet tot oorlog, mogelijk een burgeroorlog. Hier zie je geen boog, zoals bij het eerste zegel,

maar “een groot zwaard”, voor het gevecht van man tot man. Het is een ‘groot’ zwaard, wat erop wijst dat de slachting groot is. Hier blijkt dat de ontwapening niet volledig was. Mensen blijven bedrieglijk. Vrede die is bewerkt door mensen, houdt geen stand. Alleen God kan duurzame vrede geven (*Ps 147:14*). Vrede is een gevolg van de onderwerping van de mens aan de regering van God.

V5. Als het Lam “*het derde zegel*” opent, klinkt het bevel van “*het derde levende wezen ...: “Kom!”*” Johannes ziet “*een zwart paard*” met zijn berijder. Hij ziet ook dat de berijder “*een weegschaal in zijn hand*” heeft. Naar de betekenis van de kleur zwart hoeven we niet te gissen. Zwart roept geen aangename gedachten op, maar heeft te maken met rouwen en klagen (*Kl 5:10; Jr 4:28*). De weegschaal duidt op het nauwkeurig afmeten van wat beschikbaar is. Het is gedaan met de algemene welvaart.

V6. Je kunt je voorstellen dat door de oorlog onder het tweede zegel economische chaos ontstaat. De noodzakelijkste levensmiddelen zullen enorm schaars en daardoor duur zijn. Deze situatie wordt nadrukkelijk verbonden aan een oordeel dat van God komt. Er staat niet voor niets dat “*als een stem in [het] midden van de vier levende wezens*” deze schaarste aankondigt.

Vooral de gewone bevolking zal onder deze crisis te lijden hebben. Voor “*een rantsoen*”, dat is een maaltijd, moet “*een denaar*”, dat is een dagloon van een arbeider (*Mt 20:2*), worden neergelgeld. De gewone man zal het met één maaltijd per dag moeten doen. Het woord ‘rantsoen’ geeft ook niet de gedachte dat het een maaltijd met meerdere gangen is. Het is schraal, net genoeg om in leven te blijven. Al het verdiende geld zal daaraan opgaan. Voor iets anders is geen geld meer over.

“*De olie en de wijn*” moeten worden gespaard. Deze producten worden wel voorgesteld als welvaartsgoederen, waarvoor gewaarschuwd wordt je hart er niet op te zetten (*Sp 21:17*). Als deze gespaard moeten blijven, kan dat erop wijzen dat het de rijken nog goed gaat. Zij houden het altijd langer vol. Maar ook voor hen komt de krapte. Misschien niet in materiële zin, maar wel in

geestelijke zin (zie vers 15). Zelf voel ik er meer voor om bij de olie en de wijn te denken aan geneesmiddelen (zie Lk 10:34). Dan zie ik in het sparen van olie en wijn Gods ontferming, die ondanks de zware beproevingen die over de aarde komen, toch nog niet volledig weggenomen zal zijn.

V7-8. Als het Lam “het vierde zegel” opent, hoort Johannes het bevel “van het vierde levende wezen ...: “Kom!” Nu hebben alle vier levende wezens gesproken. Het paard dat je nu ziet, is “bleekgroen”. De berijder van dit paard heeft een naam, “[de] dood”, en een gevolg, “de hades”. Hier is geen enkel spoortje meer van ontferming te zien. Alles is duisternis. Dat kan ook niet anders, want waar God als de bron van het leven wordt ontkend, doet de dood zijn intrede.

Het terrein waar dit oordeel plaatsvindt, is “het vierde deel van de aarde”. Dat is een kleiner gebied dan ‘het derde deel’, dat het Romeinse rijk omvat (Op 12:4). Het oordeel is hier nog van betrekkelijk kleine omvang.

De hongersnood onder het vorige zegel zal worden gevolgd door de dood die op verschillende manieren zijn slachtoffers maakt. De hades volgt de dood omdat de slachtoffers van de dood daar in terechtkomen. De dood handelt met de levenden en de hades met de doden. Samen maken zij hun slachtoffers door oorlogen (“zwaard”), hongersnoden (“honger”), de “dood” (de pest? vgl. Ez 14:21) en “de wilde dieren van de aarde” (Jr 14:12; 15:2; Ez 5:12, 17; 14:21; 33:27). Mogelijk stellen wilde dieren gewetenloze mensen voor (1Ko 15:32; Tt 1:12; Op 13:1) die hun medemensen terroriseren.

Lees nog eens Openbaring 6:1-8.

Verwerking: Probeer in een enkel woord (een paar woorden mag ook) het kenmerkende van elk van de eerste vier zegels samen te vatten.

Het vijfde en het zesde zegel | verzen 9-17

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

9 En toen het [Lam] het vijfde zegel opende, zag ik onder het altaar de zielen van hen die geslacht waren om het Woord van God en om het getuigenis dat zij hadden. 10 En zij riepen met luider stem en zeiden: Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen? 11 En aan ieder van hen werd een lang wit kleed gegeven; en hun werd gezegd dat zij nog een korte tijd moesten rusten, totdat ook hun medeslaven en hun broeders die gedood zouden worden evenals zij, voltallig zouden zijn. 12 En ik zag, toen het [Lam] het zesde zegel opende, en er kwam een grote aardbeving, en de zon werd zwart als een haren zak en de hele maan werd als bloed, 13 en de sterren van de hemel vielen op de aarde, zoals een vijgenboom zijn onrijpe vijgen afwerpt als hij door een harde wind geschud wordt. 14 En de hemel week terug als een boek dat wordt opgerold, en elke berg en elk eiland werden van hun plaatsen gerukt. 15 En de koningen van de aarde en de groten en de oversten over duizend en de rijken en de sterken en elke slaaf en vrije verborgen zich in de holen en in de rotsen van de bergen; 16 en zij zeiden tot de bergen en tot de rotsen: Valt op ons en verbergt ons voor [het] aangezicht van Hem Die op de troon zit, en voor de toorn van het Lam; 17 want de grote dag van Hun toorn is gekomen en wie kan bestaan?

V9. Als het Lam “*het vijfde zegel*” opent, is het gevolg daarvan anders dan bij de vorige zegels. Toen kwamen er verschillende paarden met ruiters die bepaalde dingen deden. Na het vestigen van een schijnvrede volgden er diverse acties die dood en ellende tot gevolg hadden. Bij dit vijfde zegel zie je niet iets gebeuren, maar krijg je een kijkje achter de schermen van de dood. Je ziet en hoort personen die om wraak roepen.

Dit zegel is niet een direct oordeel, maar het is wel de voorbereiding op de hierna volgende oordelen onder de overgebleven zegels. Dat zijn niet dezelfde soort oordelen als die van de vorige

zegels. Daar gebeurden dingen op aarde die een plaag zijn voor de mensen, die lijken voort te komen uit hun eigen verkeerde handelingen, hoewel God ze stuurde. De oordelen die nu nog komen, zijn oordelen waarin mensen gedwongen worden meer rechtstreeks de hand van God te herkennen.

Zij die om wraak roepen, zijn *“onder het altaar”*. Het altaar is een offerplaats. Dat blijkt ook uit de beschrijving die volgt. *“De zielen”* zijn *“van hen die geslacht waren”*. Ze zijn afgeslacht door vijanden van God. Ze zijn ‘onder het altaar’ omdat zij hun leven als een offer gebracht hebben ter wille van *“het Woord van God”* (vgl. het bloed, waarin de ziel is, dat aan de voet van het altaar werd uitgegoten, *Ex 29:12; Lv 4*). God ziet hun dood als een Hem welgevallig offer.

Je leest hier over ‘zielen’ omdat deze gelovigen nog niet opgewekt zijn. Hun lichamen zijn nog in het graf. Dat maakt tegelijk duidelijk dat zij niet tot de gemeente behoren, want van hen die tot de gemeente behoren, zijn de lichamen opgewekt bij de komst van de Heer Jezus. De gelovigen over wie het hier gaat, zijn gestorven in de tijd van het openen van de zegels, toen ook het evangelie werd verkondigd, dat wil zeggen het evangelie van het koninkrijk (*Mt 24:14*). Zij blijven in die toestand tot de wederkomst van Christus (*Op 20:4*).

Zij zijn geen natuurlijke dood gestorven of door een ziekte. Nee, ze zijn gedood *“om het Woord van God en om het getuigenis dat zij hadden”*. Ze zijn trouw gebleven aan de waarheid van Gods Woord en hebben daar ook van getuigd. Dat hebben ze met de dood moeten bekopen en die prijs hebben ze willen betalen. Daarom zijn ze *“geslacht”*, wat hetzelfde woord is als het woord dat voor de Heer Jezus als het ‘geslachte Lam’ (*Op 5:6*) wordt gebruikt. Wat mensen met de Heer Jezus hebben gedaan, doen zij ook met hen die Hem trouw zijn (*Jh 15:18-20*). Deze zielen zijn de eerste martelaars. Er zullen nog veel van hun broeders volgen in nog vreselijker tijden (*Op 12:17; 13:7*).

V10. De woorden die zij uitroepen, zijn woorden van wraak. Ook dat maakt duidelijk dat we ons niet op christelijke bodem be-

vinden. Het is de taal van het Oude Testament (vgl. Ps 79:10-13; 137:7-9). De gelovigen van de gemeente bidden niet om wraak over hun vervolgers, maar om genade (Hd 7:60). Na de opname van de gemeente zal dit een gebed zijn dat gepast is om te bidden. Het gaat er dan om dat God Zijn recht op de aarde zal laten gelden en dat kan alleen door oordeel. Als de gelovigen dan worden vervolgd, is de wijze van bevrijding niet door de gelovigen uit de vervolging weg te nemen, zoals bij de gemeente, maar door de vijanden te oordelen. Die vijanden zijn de mensen “die op de aarde wonen”. Zij hebben geen boodschap aan God en willen niet met Hem worden geconfronteerd.

De zielen onder het altaar roepen God aan als “*heilige en waarachtige Heerser*”. Ze verlangen naar gerechtigheid voor het onrecht dat hun is aangedaan. Ze doen daarbij een beroep op God, Die dit begrijpt. Hij is immers heilig en verafschuwt onheiligheid. Hij is ook waarachtig en haat het onrecht. Ze twijfelen er niet aan dat Hij tegen het kwaad zal optreden en daarbij Zijn absolute soevereiniteit als Heerser zal tonen. Ze vragen zich alleen af hoelang ze daar nog op moeten wachten (zie ook Ps 94:3; Hk 1:2). Tegelijk geeft deze vraag aan dat ze weten dat er een einde zal komen aan het vervolgen van de getrouwen.

V11. Als antwoord op hun roepen krijgen de martelaars “*een lang wit kleed*”. Het gaat hier om een symbolisch kleed, want zielen kunnen niet bekleed worden. In dezelfde zin staat van God, Die Geest is, dat Hij bekleed is (bijv. Ps 104:2; Js 6:1). Daarmee ontvangen ze als het ware een hoge onderscheiding voor het feit dat zij rechtvaardigen en overwinnaars zijn. Het onderstreept hun waardigheid.

Tevens wordt tegen hen gezegd dat ze nog een poosje zullen moeten rusten. Het gaat om “*een korte tijd*”, dat is de tijd van de grote verdrukking. De groep die hier aan het woord is, is de eerste groep van martelaars na de opname van de gemeente. Er zullen nog meer martelaars bij hen komen, zij die in de grote verdrukking worden gedood (Op 20:4b). Dat zijn “*hun medeslaven*”, want zij dienen dezelfde Heer, en “*hun broeders*”, want zij behoren bij dezelfde familie van hen die de wil van God hebben gedaan

(Mt 12:49-50). Als zij gedood zijn, zal het getal van de martelaars vol zijn en komt de Heer Jezus om aan hun verzoek om wraak te voldoen.

V12. Na dit korte gesprek opent het Lam *“het zesde zegel”*. Wat dan gebeurt, is als het ware een ‘voorschot’ op de verhoring van het gebed onder het vorige zegel. Er komt een enorme aardbeving die van de aarde een chaos maakt. Dit machtsvertoon maakt van de mens een volkomen onbeduidend, nietig wezen. Boven de aarde wordt het zwart en rood. De hele schepping is veranderd in een angstaanjagend decor. Het kan zijn dat wat hier beschreven wordt, letterlijk zal gebeuren. Het kan ook zijn, en dat lijkt me de eerste betekenis te hebben, dat het om een symbolische voorstelling van zaken gaat.

Symbolisch stelt de *“grote aardbeving”* een enorme revolutie voor waardoor alles wat de mens vastigheid en steun gaf, hem ontvalt. Het betreft sociale, politieke en godsdienstige orde, dingen die steun geven in het leven. Normaal is de grond onder de voeten het zekerste in het leven. Zon, maan en sterren kun je als symbolen voor heersers zien (vgl. Gn 1:16). Als deze hemellichamen hun glans verliezen en zwart en bloed worden, wil dat zeggen dat deze heersers, die oorspronkelijk door God gegeven waren om orde en leven te beschermen, nu duisternis en dood veroorzaken.

V13. Bij deze sterren lijkt het zeker om een symbolische voorstelling van heersers te gaan. Als het letterlijk zo zou zijn dat de sterren op de aarde vallen, zou er van de aarde niets over blijven. Dat ze *“van de hemel vielen”*, betekent dat ze hun oorspronkelijke functie verliezen. Waartoe ze bestemd waren, tot oriëntatie voor de mens, is er niet meer. Ze tonen nu hun ware aard. Vroeger werden ze nog enigszins in toom gehouden door bepaalde christelijke waarden en normen. Hun eigen gerechtigheid komt onder het bestuur van machten waartegen ze zich niet kunnen verzetten. Boze machten nemen de leiding.

V14. God trekt als het ware Zijn handen van Zijn schepping af. De gedachten van de hemel (dat is van God) worden verduisterd, zonder dat de mogelijkheid bestaat daarover nog geïnformeerd

te worden. In een 'opgerold boek' kun je immers niet lezen. Er is geen licht meer van boven, alleen morele duisternis, waardoor men blind is voor elke Goddelijke leiding. Dat heeft tot gevolg dat *"elke berg en elk eiland ... van hun plaats gerukt"* worden. In verbinding met de vorige verzen lijkt het erop dat ook dit symbolisch moet worden gezien. Bergen stellen dan grote, onbeweeglijke machten voor en eilanden zijn een beeld van commerciële mogendheden. Ook zij verliezen hun gebruikelijke functies en raken gedesoriënteerd.

V15. De beschrijving in dit vers kun je wel letterlijk zien. In de zevenvoudige beschrijving kun je de hele mensheid, van koning tot slaaf, zien. Allen zijn zo verbijsterd en ontzet door het wegval- len van elke menselijke regering, dat ze zich willen verschuilen. Alle verschil in voorspoed, welvaart, rijkdom en maatschappelijke positie verdwijnt. Niets van economische, sociale of politieke voordelen geeft enige bescherming tegen deze oordelen. Samen verbergen ze zich *"in de holen en rotsen van de bergen"* (Js 2:19).

V16. Als ze daar zitten, wanen ze zich nog niet veilig tegen *"de toorn van het Lam"*. Ze zijn door de rampen onder het vorige zegel tot de ontdekking gekomen dat ze met God en het Lam te doen hebben. Ze beginnen aan God te denken en zelfs aan het Lam (Sp 10:24a). Het is het bewijs dat ook de ongelovige mens zich innerlijk bewust is dat hij te maken heeft met God als Rechter. Hij weet ook van het Lam en Zijn toorn. Dat wijst erop dat we ons bevinden in wat vroeger een christelijk deel van de wereld was.

Maar hoe bang ze ook zijn, ze bekeren zich niet! Wat ze altijd hebben geloofend en nu moeten erkennen, willen ze niet aan- vaarden. Ze buigen zich niet voor het Lam. Ze hebben liever dat de bergen en rotsen op hen vallen. Mogelijk menen ze dat ze aan God en de toorn van het Lam zullen ontkomen als ze sterven. Ook dat zal een tragische en fatale vergissing blijken te zijn als ze voor de grote, witte troon worden geroepen (Op 20:12-13).

V17. Mensen die zich niet willen bekeren, vergissen zich altijd. Zo menen deze mensen dat *"de grote dag"* van de toorn van God en van het Lam is gekomen. Maar dat is niet zo. Het is nog maar het

begin van de weeën (*Mt 24:8*). Pas wanneer Christus verschijnt, zal die grote dag aangebroken zijn.

Lees nog eens Openbaring 6:9-17.

Verwerking: Noem enkele verschillen tussen wat de zielen onder het altaar aan God vragen en wat jij als christen aan Hem vraagt.

Openbaring 7

De verzegelden uit Israël | verzen 1-8

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 Hierna zag ik vier engelen staan op de vier hoeken van de aarde, die de vier winden van de aarde vasthielden, opdat er geen wind zou waaien over de aarde, noch over de zee, noch over enige boom. 2 En ik zag een andere engel opkomen van [de] opgang van [de] zon, die [het] zegel van [de] levende God had; en hij riep met luider stem tot de vier engelen wie gegeven was aan de aarde en de zee schade toe te brengen, 3 en hij zei: Brengt geen schade toe aan de aarde, noch aan de zee, noch aan de bomen, voordat wij de slaven van onze God aan hun voorhoofden hebben verzegeld. 4 En ik hoorde het getal van de verzegelden: honderdvierenveertigduizend verzegelden uit elke stam van [de] zonen van Israël – 5 uit [de] stam Juda twaalfduizend verzegelden, uit [de] stam Ruben twaalfduizend, uit [de] stam Gad twaalfduizend, 6 uit [de] stam Aser twaalfduizend, uit [de] stam Nafthali twaalfduizend, uit [de] stam Manasse twaalfduizend, 7 uit [de] stam Simeon twaalfduizend, uit [de] stam Levi twaalfduizend, uit [de] stam Issaschar twaalfduizend, 8 uit [de] stam Zebulon twaalfduizend, uit [de] stam Jozef twaalfduizend, uit [de] stam Benjamin twaalfduizend verzegelden.

Inleiding. Hier begint wat je kunt noemen een tussenzin, voordat het zevende zegel wordt geopend. In deze tussenzin, die bestaat uit hoofdstuk 7, hoor je wat de gelovigen meemaken in de tijd van het zesde zegel. Je zult er ook lezen hoe zij in die vreselijke tijd door God bewaard worden. Het illustreert op prachtige wijze dat God te midden van de toorn aan ontferming denkt (*Hk 3:2*).

Dit hoofdstuk is als het ware een antwoord op de vraag die aan het eind van het vorige hoofdstuk is gesteld: 'Wie kan bestaan?'

Het antwoord luidt: Een grote menigte heiligen, zowel uit Israël (*verzen 1-8*) als uit de volken (*verzen 9-17*), kan voor God en het Lam bestaan. Deze beide groepen gelovigen zullen door de grote verdrukking heen gaan. Zij sterven niet als martelaars, maar gaan levend het vrederijk in. De eerste groep wordt verzegeld voordat ze de grote verdrukking ingaan, de tweede groep wordt voorgesteld als komend uit de grote verdrukking.

V1. Dat het tafereel dat Johannes nu te zien krijgt, volgt op het voorgaande, blijkt uit het woord "*hierna*". Johannes ziet na het Lam te hebben gezien dat zegels opent, nu "*vier engelen*". Als in *hoofdstuk 8* de bazuinoordelen losbarsten, gebeurt het blazen van de bazuinen door engelen (*Op 8:2,6*). Hier zie je ook engelen. Engelen worden ingezet door het Lam om Zijn werk te doen. Dat werk bestaat uit het beschermen van de heiligen (*Hb 1:14*) en het oordelen van het kwaad in overeenstemming met de reinheid van de hemel, de woonplaats van de engelen.

De vier engelen "*staan op de vier hoeken van de aarde*". Dat betekent dat de hele aarde hun werkterrein is (*vgl. Js 11:12*). Het getal 'vier' dat hier in dit vers drie keer voorkomt, spreekt van wat algemeen, universeel, is. Terwijl ze daar staan, houden ze "*de vier winden van de aarde*" vast, zodat deze winden geen verwoestend werk kunnen doen. Het verzegelen van de uitverkorenen van God gebeurt in stilte.

Als de vier winden gaan waaien, zullen dieren als symbolen van heersers van wereldrijken uit de volkenzee opstijgen. Daarover lees je in *Daniël 7:2-3* (*vgl. Jr 49:36*). Hier worden ze nog tegengehouden. God bepaalt de tijd van hun opkomst, maar ook van hun beteugeling ten gunste van de Zijnen (*Ps 105:15*). Ze worden 'vastgehouden', want ze proberen zich los te rukken. Maar het is onmogelijk zich te ontrukken aan de greep van de Almachtige.

V2. Dan ziet Johannes "*een andere engel opkomen*". Hij komt uit het oosten, van de kant waar de zon opgaat. Als de zon opgaat, gloort er een nieuwe dag. Dit spreekt van het opgaan van "*de Zon der gerechtigheid*" (*Ml 4:2*), dat is Christus, Die de duisternis verdrijft en de volle dag doet aanbreken. Deze 'andere engel' is geen beeld

van Christus. Hij plaatst zich in het volgende vers met de vier engelen op gelijk niveau als hij spreekt over 'wij' en 'onze God'.

De engel heeft "[het] zegel van [de] levende God" bij zich. Een zegel is een eigendomsmerk. 'Het zegel van de levende God' maakt duidelijk dat wie het draagt, Hem toebehoort en door Hem gekend is (vgl. 2Tm 2:19). Het zegel betekent daardoor tegelijk ook veiligheid (vgl. Ez 9:4). Het is het zegel van *de levende God*, dat betekent dat de dragers ervan onaantastbaar zijn voor de dood.

Als God 'de levende God' wordt genoemd, is dat ook om het contrast tussen Hem en de dode afgoden te benadrukken (1Th 1:9). Zo wordt Hij ook genoemd in verband met Israël in de dagen van Jozua en Hizkia (Jz 3:10; 2Kn 19:4,16), dat is aan het begin (Jozua) en aan het eind (Hizkia) van zijn geschiedenis in het land. Zoals Hij in de dagen van Jozua en Hizkia ingreep ten gunste van Zijn volk, zo zal Hij dat ook doen in de tijd van de grote verdrukking. In die tijd zal Hij Zijn volk door de algemene afgodische verering van de antichrist en het beest heenleiden en bewaren.

De engel heeft een bevel namens God voor de vier engelen die macht hebben over de winden. De winden willen verwoesten, maar kunnen dit niet omdat ze door de engelen worden tegengehouden. Pas als de engelen hen loslaten, kunnen ze hun schadelijke werk doen. Dat betekent dat niet de winden, maar de engelen de macht hebben om schade toe te brengen aan de aarde en de zee. Zo hebben engelen ook macht over vuur (Op 14:18) en over water (Op 16:5). Ze handelen echter niet op eigen initiatief, maar staan onder het gezag van God.

V3. Zij die worden verzegeld, zijn "*de slaven van onze God*". Het zijn uitverkoren personen uit de twaalf stammen van Israël (vers 4) die God dienen. Hun dienst lijkt te bestaan uit het bekendmaken van Zijn Naam, het prediken van de levende God, terwijl alles om hen heen met Hem heeft afgerekend. Zij prediken zowel in Israël als in de hele wereld en zetten de dienst voort waarmee de twaalf apostelen zijn begonnen toen de Heer Jezus hen uitzond (Mt 10:23; 24:14). Het lijkt erop dat het resultaat van hun predi-

king 'de grote menigte' is waarover het in het tweede deel van dit hoofdstuk gaat.

Wat dit zegel precies is, staat er niet bij. Mogelijk is het de naam van God en het Lam die zij op hun voorhoofden krijgen (vgl. Op 14:1; 22:4; 3:12). Daar is wel wat voor te zeggen als je bedenkt dat de goddelozen de naam van het beest op hun voorhoofd dragen (Op 13:16; 14:9,11; 20:4). Ze worden verzegeld "aan hun voorhoofden". Daardoor is het een voor iedereen duidelijk waarneembaar teken dat zij hun gedachten op God hebben gericht en dat God hen als de Zijnen erkent (vgl. Op 13:16). Zij vormen een openlijk getuigenis voor Zijn Naam in elk deel van de wereld waarheen zij zijn verstrooid. De engel bevestigt dat deze verzegeling de reden is waarom de winden werden tegengehouden.

V4. Het aantal verzegelden wordt meegedeeld. Het zijn er honderdvierenveertigduizend. Er wordt ook meegedeeld wie het zijn. Het zijn "[de] zonen van Israël". Ook wordt nog gezegd dat ze uit elke stam komen. Uit de verdere mededelingen blijkt dat uit elke stam hetzelfde aantal verzegelden komt: twaalfduizend.

De getallen hebben een symbolische betekenis, waarbij niet hoeft te worden uitgesloten dat ze letterlijk moeten worden genomen. Het is mogelijk dat honderdvierenveertigduizend slaven van God in de tijd van de grote verdrukking zullen uitgaan in Israël en de hele wereld om Zijn Naam te prediken. Maar de symbolische betekenis is belangrijk. Het getal twaalf, dat ook in de veelvoud honderdvierenveertigduizend en twaalfduizend op de voorgrond staat, is in de Bijbel steeds het getal van volmaakte regering en bestuur.

Dit getal staat op bijzondere wijze met Israël in verbinding. Aan het begin van de geschiedenis van dit volk staan de *twaalf* aartsvaders. Het volk bestaat uit *twaalf* stammen. Het borstschild van de hogepriester had *twaalf* stenen die het hele volk vertegenwoordigden. Uit dit volk werden *twaalf* apostelen geroepen. De twaalfduizend uit elk van de stammen van Israël wijzen op een wereldwijde regering, want het terrein van hun dienst is de hele wereld.

V5-8. Er staan in de Bijbel bijna dertig lijsten met de namen van de zonen van Jakob, waarbij de volgorde van de namen niet steeds dezelfde is en soms ook een enkele naam door een andere wordt vervangen. De lijst die Johannes geeft, wordt aangevoerd door Juda. Niet Ruben, de eerstgeborene, staat voorop, maar Juda, de koningsstam. Dat is ook begrijpelijk want Juda is de stam waaruit de Koning der koningen, Christus, naar het vlees is voortgekomen (*Op 5:5; Gn 49:9*).

De stam Dan wordt niet genoemd. Waarom dat zo is, wordt niet vermeld. Het kan zijn dat de reden is dat Dan de afgoderij in Israël heeft ingevoerd (*Ri 17*). Dat betekent niet dat Dan zijn plaats in het land verliest, want hij zal zijn erfdeel in het vrede-rijk hebben (*Ez 48:2*). Het gaat er alleen om dat God uit zijn stam niemand kan gebruiken om als Zijn verzegelde van Hem te getuigen als de afgoderij algemeen is. In de plaats van Dan komt Manasse, de zoon van Jozef.

Lees nog eens Openbaring 7:1-8.

Verwerking: Hoe kun jij je 'zegel' laten zien, dat wil zeggen hoe kun jij laten zien dat je van de levende God bent?

De grote menigte uit de volken | verzen 9-17

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

9 Daarna zag ik en zie, een grote menigte die niemand kon tellen, uit elke natie en [alle] geslachten en volken en talen, stond vóór de troon en vóór het Lam, bekleed met lange witte kleren en [met] palmtakken in hun handen. 10 En zij riepen met luider stem de woorden: Het heil aan onze God Die op de troon zit en aan het Lam. 11 En alle engelen stonden rond de troon en de oudsten en de vier levende wezens, en zij vielen op hun gezicht neer voor de troon en aanbaden God 12 en zeiden: Amen! De lofen de heerlijkheid en de wijsheid en de dankzegging en de eer en de kracht en de sterkte zij onze God tot in alle eeuwigheid! Amen. 13 En een van de oudsten antwoordde en zei tot mij: Dezen die bekleed zijn met lange witte kleren, wie zijn zij en vanwaar zijn zij gekomen? 14 En ik zei tot hem: Mijn heer, u weet het. En hij zei tot mij: Dezen zijn het die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hun lange kleren gewassen en ze wit gemaakt in het bloed van het Lam. 15 Daarom zijn zij vóór de troon van God en zij dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel; en Hij Die op de troon zit zal Zijn tent over hen uitbreiden. 16 Zij zullen geen honger en geen dorst meer hebben en de zon zal op hen geenszins vallen, noch enige hitte; 17 want het Lam Dat in [het] midden van de troon is, zal hen weiden en hen leiden naar bronnen van levenswateren, en God zal elke traan van hun ogen afwissen.

V9. Zoals al is gezegd aan het begin van het vorige stukje, gaat het in dit hoofdstuk om twee groepen gelovigen. De groep die in het vorige gedeelte onder je aandacht is geweest, bestaat uit gelovigen uit Israël. Het onderscheid tussen die groep en de groep die je nu voor je hebt, is dat het hier gaat om een menigte uit elke natie en niet uit Israël. Het is ook een groep die ontelbaar is, terwijl die uit Israël wel is geteld. Nog een verschil is dat de eerste groep het zegel krijgt voordat de grote verdrukking begint, terwijl de tweede groep naar voren komt als de grote verdrukking voorbij is (*zie vers 14*).

Het feit dat de eerste en de tweede groep van gelovigen onderscheiden worden voorgesteld, is ook een bewijs dat de tijd van de gemeente voorbij is, want daarin is geen onderscheid tussen Jood en Griek (*Gl 3:28; Ko 3:11*). Een ander opmerkelijk feit is dat het niet om opgewekte gelovigen gaat, maar om op aarde levende gelovigen. Er zijn geen aanwijzingen dat ze gestorven zijn en ook niet dat ze verheerlijkte lichamen bezitten. Ze staan ook op aarde vóór de troon, ze zitten niet op tronen.

Ze dragen “witte kleren” en hebben “palmtakken in hun handen”. De witte kleren spreken van reinheid die ze hebben gekregen door het bloed van het Lam (*zie vers 14*). Daardoor worden ze door God aanvaard. De palmtakken in de handen is een beeld van de overwinning die ze hebben behaald op alle tegenstand waaraan ze blootgesteld zijn geweest. De witte kleren zijn hun *gegeven*, de palmtakken hebben ze *verdiend*.

V10. Ze geven alle eer voor hun heil of behoudenis aan God en aan het Lam, want Zij hebben hen door de grote verdrukking heen geleid en bewaard voor alle vijandschap. Daardoor gaan zij nu als levenden het volle “heil”, dat is de behoudenis van het vreedrijk, binnen. Ze zijn zich bewust dat ze alles aan God en aan het Lam te danken hebben en dat uiten ze ook.

V11-12. De lofprijzing van hen die tijdens de grote verdrukking zijn bewaard, vindt weerklank in de hemel bij alle engelen. Engelen zijn door God in die tijd gebruikt als de uitvoerders van Zijn oordelen, maar zij zijn ook de beschermers van hen die het heil of de behoudenis beërven (*Hb 1:14*). Zij staan “rond de troon en de oudsten en de vier levende wezens”. De oudsten hebben hun lofprijzing laten horen in *hoofdstuk 5:9-10* en de vier levende wezens in *hoofdstuk 4:8*. Hier doen de engelen het, zoals ook in *hoofdstuk 5:11-12*.

Hun lofprijzing begint met “amen” en eindigt er ook mee. Zij stemmen in met de lofprijzing van de ontelbare menigte. Ook bevestigen ze hun eigen lofprijzing ermee, omdat Hij alles tot een goed einde heeft gebracht. Hun lofprijzing is zevenvoudig, zoals in *hoofdstuk 5:12*. Alles wat zij zeggen, behoort aan God en

schrijven zij Hem toe. Al deze eigenschappen of kenmerken zijn openbaar geworden in Zijn handelen, in het vervullen van Zijn plannen. Laat deze zevenvoudige uiting nog maar eens op je inwerken en zeg bij elk aspect tegen God: 'Dit komt U toe!'

V13. Mogelijk is er verbazing op het gezicht van Johannes gekomen bij het zien van dit tafereel. Hij weet niet wat hij hiervan moet denken. Wat zijn dit voor mensen en waar komen ze vandaan? Een van de oudsten heeft dit opgemerkt en reageert daarop. Hij brengt onder woorden wat Johannes bezighoudt. Het is ook voor ons goed om te letten op iemands gezicht als we iets vertellen over Gods Woord wat hij misschien voor het eerst hoort.

V14. Johannes probeert niet zijn onwetendheid te verbergen door een poging een antwoord te formuleren. Met het uitspreken van de woorden "*mijn heer, u weet het*", erkent hij met het nodige respect het inzicht van de oudste. Hij neemt de plaats van een leerling in. Dat is de juiste houding en gezindheid om onderwijs te ontvangen en dat onderwijs ook te begrijpen.

In zijn antwoord gaat de oudste eerst in op de laatste vraag, dat is de vraag waar zij vandaan komen. Hij zegt dat het gaat om mensen "*die uit de grote verdrukking komen*" en in die tijd tot geloof zijn gekomen door het getuigenis van de 'broeders van de Heer' (Mt 25:31-40). Hij spreekt over dé grote verdrukking. Het lidwoord "*de*" maakt duidelijk dat het niet om een of andere onbepaalde verdrukking gaat, maar om de bekende verdrukking (Jr 30:7; Dn 12:1; vgl. Mt 24:21).

Dan beantwoordt de oudste de vraag wie het zijn. Dat doet hij door te wijzen op hun kleding en wat daarmee is gebeurd. Ze hebben lange, het hele lichaam bedekkende kleding. Die kleding is gereinigd en wit gemaakt. Het middel waardoor dat is gebeurd, is "*het bloed van het Lam*". Kleding stelt je gedrag voor, het is wat de mensen van je zien. Door je gedrag maak je bekend wie je bent. Het gedrag van de ongelovige is zondig. Als gelovige ben je een nieuwe schepping en dat zal je omgeving zien aan je gedrag.

Dat deze menigte de kleren heeft gewassen in het bloed van het Lam, houdt een belangrijke waarheid in. Die waarheid is dat het bloed niet alleen de gelovigen van de gemeente van zonden reinigt, maar dat het bloed het enige middel tot reiniging van welke zonde van welke gelovige in welke tijd ook is. Ieder die gered is, is dat op grond van het vergoten bloed van het Lam, of het nu om oudtestamentische of om nieuwtestamentische gelovigen gaat of om gelovigen van na de opname van de gemeente. Dat de daarmee verbonden zegeningen verschillend zijn, staat hier buiten.

V15. Vanwege hun reiniging door het bloed van het Lam kunnen zij vóór de troon van God zijn en Hem dienen. In hun witte kleren zijn zij geschikt gemaakt om in Zijn tegenwoordigheid te zijn. Ze zijn daar dan ook niet op grond van verdienste, maar door genade. Die genade maakt ook gewillig om God te dienen. Het dienen gebeurt in de tempel van God op aarde, zowel door Joden (Ez 40-47; Lk 2:37) als door heidenen (Js 56:6; Js 2:2; Zc 14:16). Ze zullen deze dienst zonder onderbreking, “dag en nacht”, uitoefenen (vgl. Lk 2:36-38). Wat een voorrecht!

Op Zijn beurt zal de Heer Jezus hen dienen. Hij is eerst de Heerser, dan Degene Die ze aanbidden en dan is Hij hun Beschermmer en Weldoener. Hij zal hen doen genieten van Zijn tegenwoordigheid en bescherming (Js 4:5-6). Door Zijn tent over hen uit te breiden zullen zij altijd in het verborgene van Zijn tent zijn (Ps 27:5). In die tent hadden ze hun toevlucht gezocht in de benauwdheid en nu mogen ze er altijd in gerustheid wonen. Dat geldt ook voor jou. Jouw omgang met de Heer zal in de volmaaktheid niet anders zijn dan nu. Alleen de omstandigheden zijn anders, Hij niet. Alles is volmaakt en zal ongestoord worden genoten.

V16. Na de grote verdrukking waarin ze groot gebrek hebben geleden (Op 13:17), breekt een tijd aan waarin het hun aan niets zal ontbreken. Aan alle honger, dorst en hitte die ze hebben geleden, zal door de ontferming van God een einde zijn gekomen (Js 49:10).

V17. Deze verandering in hun situatie is het gevolg van de regering van het Lam. Alle zegeningen beginnen met de troon (*vers*

15) en voeren naar de troon terug, omdat het Lam daar is. Hij zal de Herder zijn Die Zijn schapen weidt. Hij zorgt ervoor dat zij aan niets gebrek hebben. Daarvoor zal Hij *“hen leiden naar bronnen van levenswateren”*. Dat spreekt van een overvloed aan leven dat vrij beschikbaar is. Daarmee staat een overvloedige verkwikking ter beschikking die het leven tot een grote vreugde maakt.

Die verkwikking kun je nu al vinden in het Woord van God dat een bron vol levenswater is, want het gaat daarin over Hem Die het levende water is. Tot op de laatste bladzijde van dit boek nodigt Hij uit om bij Hem te komen en te drinken (*Op 22:17*). Die uitnodiging geldt wel de onbekeerde mens, maar hij is toch ook van toepassing op de gelovige. Als je van Hem drinkt, kun je, hoewel je nog in een wereld vol verdriet bent, in je hart toch een onuitsprekelijke vreugde hebben (*2Ko 6:10; 1Pt 1:8*).

Uit het leven van deze menigte is elke moeite verdwenen. Er wordt niet meer aan gedacht (*Js 65:17*). De herinnering eraan wordt door God Zelf weggewist. Hij doet het als het ware met Zijn eigen hand. Hij doet dat niet, om zo te zeggen, met een grote zwaai. Nee, Hij heeft aandacht voor *“elke traan”*. Elke traan die op aarde door een van Zijn kinderen voor Zijn aangezicht is vergoten, is door Hem gekend en wordt door Hem eigenhandig weggenomen (*Ps 56:9*). De tijd van verdriet is voorbij, de ‘zangtijd’ is aangebroken (*Hl 2:11*).

Pas dan zal aan alle ellende voor de gelovigen een einde zijn gekomen. Dit is een van de vele aanwijzingen dat een evangelie dat ‘Welvaart NU’ verkondigt, het zogenaamde ‘welvaartsevangelie’ (‘prosperity gospel’), een vals evangelie is.

Lees nog eens Openbaring 7:9-17.

Verwerking: Welke zegeningen zijn het deel van de grote menigte en welke daarvan zijn ook jouw deel? Dank God ervoor.

Openbaring 8

Het zevende zegel en de eerste bazuin | verzen 1-7

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En toen het [Lam] het zevende zegel opende, kwam er een stilzwijgen in de hemel, ongeveer een half uur. 2 En ik zag de zeven engelen die vóór God staan en hun werden zeven bazuinen gegeven. 3 En een andere Engel kwam en ging bij het altaar staan met een gouden wierookvat; en Hem werden veel reukwerken gegeven, opdat Hij [kracht] zou geven aan de gebeden van alle heiligen op het gouden altaar dat vóór de troon was. 4 En de rook van de reukwerken steeg op met de gebeden van de heiligen uit [de] hand van de Engel vóór God. 5 En de Engel nam het wierookvat en vulde het met het vuur van het altaar en wierp dat op de aarde; en er kwamen donderslagen, stemmen, bliksemstralen en een aardbeving. 6 En de zeven engelen die de zeven bazuinen hadden, maakten zich gereed om te bazuinen. 7 En de eerste bazuinde, en er kwam hagel en vuur vermengd met bloed, en het werd op de aarde geworpen; en het derde deel van de aarde verbrandde, en het derde deel van de bomen verbrandde, en al het groene gras verbrandde.

V1. Met het openen van “het zevende zegel” is het boek helemaal open. Dat betekent dat de tijd van het einde is aangebroken, want tegen Daniël was van dit boek gezegd, dat hij het moest verzegelen tot de tijd van het einde (*Dn 12:4,9*). Dat betekent dat het tijdstip is aangebroken waarop veel profetisch aangekondigde gebeurtenissen in vervulling zullen gaan. Met het oog daarop ontstaat er in de hemel een doodse stilte. Het is de stilte voor het losbreken van de storm, een stilte waarin alles en iedereen de adem inhoudt met het oog op wat gaat gebeuren.

Dat er sprake is van “ongeveer een half uur”, lijkt een symbolische aanduiding voor een heel korte periode. Het is vermoedelijk de periode waarin gebeurt wat Johannes in de *verzen 2-4* ziet. In de daarop volgende verzen worden de eerste bazuinoordelen uitgevoerd.

Het kan tevens zijn dat het “*stilzwijgen in de hemel*” van een half uur iets laat zien van de barmhartigheid van God. God is traag tot toorn, Hij oordeelt niet graag, het is voor Hem een vreemd werk (*Js 28:21; Kl 3:33*). De oordelen onder het zesde zegel hebben geen bekering gebracht. In aansluiting daarop wordt nog een half uur gewacht. Als er geen enkele aanwijzing van inkeer merkbaar is, moet God tot handelen overgaan en barsten de oordelen onder de bazuinen los.

V2. Terwijl er, naar alle waarschijnlijkheid, doodse stilte in de hemel heerst, worden in die stilte de voorbereidingen getroffen voor de bazuinoordelen. Johannes ziet “*de zeven engelen die vóór God staan*”. Dat lijkt erop te wijzen dat het om zeven specifieke engelen gaat (*de zeven engelen*) die zich in een bijzonder bevoorrechte positie bevinden (*vóór God*). Deze zeven engelen met hun zeven bazuinen vormen samen het oordeel van het zevende zegel.

Ze krijgen ieder een bazuin. Niemand anders dan de Heer Jezus zal hun die bazuinen hebben gegeven. Dat hier van “*bazuinen*” sprake is, betekent dat God met luide stem spreekt door middel van de oordelen die bij het blazen van elke bazuin worden uitgestort. Een bazuin die wordt geblazen, is een bevel tot aandacht.

V3. Dan komt er “*een andere Engel*”. Dat is weer niemand anders dan de Heer Jezus (*zie ook Op 10:1; 18:1*), want alleen Hij kan kracht geven aan de gebeden van de heiligen. Hij gaat “*bij het altaar staan*”. Een altaar is een offerplaats waar offers worden gebracht aan God. Aan het eind van dit vers staat dat het een “*gouden altaar*” is en dat het “*vóór de troon*” staat. De offerplaats draagt het kenmerk van Goddelijke heerlijkheid (waarvan het goud spreekt). Het offer dat hier aan God wordt aangeboden, is geen bloedig offer, maar bestaat uit “*de gebeden van alle heiligen*”.

Van gebeden lees je dat zij worden vergeleken met reukwerk (*Ps 141:2*). Elk oprecht gebed is aangenaam voor God en zal door Hem worden verhoord.

Omdat het gaat om de gebeden van 'alle' heiligen, is het mooi om eraan te denken dat op dat ogenblik de gebeden worden verhoord die door de tijd heen door alle gelovigen zijn opgezonden. Het betreft dan wel de gebeden van gelovigen die niet tot de gemeente behoren. Dat blijkt ook uit het feit dat deze gebeden niet worden verbonden aan de genadetroon, maar aan de oordeelstroon.

In de tijd van de grote verdrukking roepen de heiligen tot 'de God van de wraak' (*Ps 94:1*) om in te grijpen. Zij vragen Hem de goddelozen te oordelen, waardoor zij uitgered zullen zijn. Dit is opnieuw een bewijs dat de gemeente niet meer op aarde is, want ons wordt gezegd te bidden voor hen die ons vervolgen en hen te zegenen en niet te vervloeken (*Mt 5:44; Hd 7:60*).

Elk gebed krijgt zijn volle waarde voor God alleen doordat de Heer Jezus een gouden wierookvat heeft met daarin veel reukwerken. De bedoeling daarvan staat erbij: "Opdat Hij [kracht] zou geven aan de gebeden van alle heiligen." Niemand anders dan Hij kan kracht geven aan de gebeden van de heiligen (*vgl. Op 5:8*). Hij is de ware Hogepriester. Alles wat jij aan God aanbiedt, is alleen aangenaam door Hem (*Hb 13:15; 1Pt 2:5*).

'Reukwerken' stellen de persoonlijke heerlijkheden van de Heer Jezus voor, zoals die in Zijn leven op aarde en Zijn sterven aan het kruis naar voren zijn gekomen. Als je daarbij vooral denkt aan het gebed, dan lees je van Hem dat Zijn hele leven op aarde 'gebed' was (*Ps 109:4b*). Zijn leven was ook daardoor een lieflijke reuk voor God.

V4. Alles wat de Heer Jezus als Mens voor God is, stijgt samen met de gebeden van de heiligen op tot God. Er staat zo kenmerkend bij "uit [de] hand van de Engel vóór God". Hierdoor wordt de betrokkenheid van de Heer Jezus bij de gebeden van de heiligen

groter voorgesteld dan wanneer de reukwerken van het altaar omhoog zouden stijgen.

V5. Als het wierookvat leeg is, als de gebeden hun bestemming hebben bereikt, gaat de Engel met het lege wierookvat terug naar het altaar. Hij vult het vat met vuur van het altaar dat Hij vervolgens op de aarde werpt. Je ziet hier dat de Heer Jezus door deze handeling als het ware het startsein voor de oordelen geeft. Als het vuur op de aarde geworpen wordt, komen er indrukwekkende begeleidende verschijnselen.

1. *“Donderslagen”* zijn geen gerommel in de verte, maar angst-aanjagende, oorverdovende dreunen die alles laten trillen.
2. De *“stemmen”* maken duidelijk dat God door de oordelen spreekt.
3. *“Bliksemstralen”* zetten alles in het licht en zijn oogverblindend.
4. *“Een aardbeving”* zorgt ervoor dat de grond onder de voeten plotseling een gat wordt en dat elk houvast wordt weggenomen.

Het vuur wordt genomen van het brandofferaltaar, waarop het ononderbroken brandt. Het brandofferaltaar is de plaats waar het brandoffer door vuur wordt verteerd ten behoeve van hen die erdoor verzoend en geheiligd worden. Maar datzelfde vuur wordt ook gebruikt om hen te verteren die geen deel hebben aan het brandoffer. Dat het vuur eerst in het wierookvat wordt gedaan, duidt erop dat de volgende oordelen samenhangen met de gebeden van de heiligen en daarop het antwoord zijn. Het is allemaal symbolische taal om de uitoefening van deze oordelen duidelijk te maken.

V6. Dan zijn de engelen aan de beurt om hun taak uit te voeren. Ze maken zich gereed om op de hun gegeven bazuinen te blazen. Een bazuin kondigt het oordeel aan, maar dient tevens als waarschuwend signaal, opdat mensen het aangekondigde oordeel

zullen ontvluchten (Ez 33:2-4). Aan de val en inname van Jericho ging ook bazuingeschal vooraf (Jz 6:4). Zo ook aan de oordelen en inbezitneming van de aarde.

Zoals vaker is ook hier het getal zeven te verdelen in vier en drie. Evenals de eerste vier zegels een geheel vormen, doen de eerste vier bazuinen dat. Ze hebben alle vier betrekking op de schepping, onderverdeeld naar de vier grote domeinen: de aarde, de zee, de rivieren en waterbronnen, en de zon, maan en sterren (vgl. Op 14:6). Toch betreft het nog niet de hele wereld, want er is steeds sprake van *“het derde deel”*.

V7. Als de eerste engel bazuïnt, wordt er *“hagel en vuur vermengd met bloed ... op de aarde geworpen”*. *“Hagel”* is een oordelende macht die uit de hemel komt (Op 11:19; 16:21; Ex 9:23-24; Js 28:2; Ez 38:22). *“Vuur”* is Gods verterend oordeel (Op 20:10; Lk 16:24). *“Bloed”*, gescheiden van het lichaam, spreekt van de dood (Op 16:3). Dat hagel en vuur met bloed vermengd zijn, wil dan ook zeggen dat die oordelen de dood tot gevolg hebben.

Het vuur doet zijn werk en verteert de wereld daar, waar nog een zekere orde door regering is (*“de aarde”*). Hoogmoedige machten (*“de bomen”*, Dn 4:4-27) worden verteerd, evenals alle welvaart (*“al het groene gras”*, Js 15:6). Gras stelt zowel Israël voor (Js 40:7) als ook het hele menselijk ras (1Pt 1:24). Dat er sprake is van het *groene gras*, lijkt te benadrukken dat het de mens in zijn voorspoed betreft.

Drie keer is in dit vers sprake van *“verbrandde”*. Het is een woord dat ‘volkomen verbranden’ betekent. Het gaat om tot de grond toe afbranden. Hoewel ik de voorkeur geef aan een symbolische verklaring van dit bazuïnoordeel, is het niet ondenkbaar dat dit oordeel letterlijk genomen moet worden. Het lijkt me wel moeilijk om bij elk bazuïnoordeel aan een letterlijke gebeurtenis te denken. Ik laat het graag aan jou over daarover verder na te denken, zonder je fantasie de vrije loop te laten. Dat geldt natuurlijk ook voor mij. Daarom moet je des te meer opletten lezen wat ik als mogelijke verklaring aan je voorstel.

“Het derde deel van de aarde” wil zeggen dat de oordelen een beperkt gebied treffen en niet de hele aarde. Het heeft er alle schijn van dat met dit “derde deel” het naamchristelijke deel wordt bedoeld, de valse christenheid, wat best eens het herstelde Romeinse rijk ofwel het verenigd Europa zou kunnen zijn (zie *Op 12:4*). Dat denk ik, omdat in dit deel van de wereld het licht van het evangelie het helderst heeft geschinen. Dat maakt de verantwoordelijkheid van de mensen die hier leven groter dan die van andere mensen. En God begint altijd met Zijn oordeel bij hen die het meest verantwoordelijk zijn (vgl. *1Pt 4:17; Lv 10:3; Ez 9:6*).

Lees nog eens Openbaring 8:1-7.

Verwerking: Waaruit bestaat de kracht die de Engel aan de geboden van de heiligen geeft?

De tweede, derde en vierde bazuin | verzen 8-13

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

8 En de tweede engel bazuinde, en [iets] als een grote berg, brandend van vuur, werd in de zee geworpen; en het derde deel van de zee werd bloed, 9 en het derde deel van de schepselen in de zee, die zielen hadden, stierf, en het derde deel van de schepen verging. 10 En de derde engel bazuinde, en er viel uit de hemel een grote ster, brandend als een fakkel, en zij viel op het derde deel van de rivieren en op de bronnen van de wateren. 11 En de naam van de ster wordt Alsem genoemd. En het derde deel van de wateren werd alsem, en velen van de mensen stierven door de wateren, omdat zij bitter waren gemaakt. 12 En de vierde engel bazuinde, en het derde deel van de zon en het derde deel van de maan en het derde deel van de sterren werd getroffen, opdat het derde deel daarvan verduisterd zou worden en de dag voor een derde deel daarvan niet zou lichten en de nacht eveneens. 13 En ik zag en ik hoorde een arend in [het] midden van de hemel, die met luider stem zei: Wee, wee, wee hun die op de aarde wonen, vanwege de overige stemmen van de bazuin van de drie engelen die gaan bazuinen.

V8. Als de tweede engel bazuint, wordt er iets “*als een grote berg, brandend van vuur ... in de zee geworpen*”. Na de aarde is ook de zee het voorwerp van het oordeel. De zee stelt de ongeordende wereld voor (*Js 17:12; 57:20*), landen waar revolutie en anarchie heersen, in tegenstelling tot de aarde van *vers 7*. Grote machten gaan daarin ten onder, terwijl andere machten eruit tevoorschijn komen.

De grote berg, of in elk geval iets wat eraan doet denken, is een symbool voor een sterke wereldmacht (*Jr 51:25; Js 2:2; Dn 2:35; vgl. Ps 46:3*). Dit is niet het herstelde Romeinse rijk, want dat gaat niet in de volkenzee ten onder, maar stijgt eruit op (*Op 13:1*). Sommige uitleggers denken aan de Verenigde Staten. Deze grote macht brandt van vuur. Hij is voorwerp van Gods toorn.

V9. De val van deze brandende grote macht zaait dood en verderf te midden van een derde deel van de naties. Het derde deel van de inwoners van deze naties komt om. De val van de grote macht veroorzaakt ook het vergaan van *“het derde deel van de schepen”*. Hiermee kan bedoeld zijn dat delen van de handel en communicatie zullen worden lamgelegd, waardoor het bijvoorbeeld niet mogelijk is dat er uit verder weg gelegen landen hulpgoederen komen.

V10. Bij het bazuinen door de derde engel valt er *“uit de hemel een grote ster”*. Evenals bij de eerste twee bazuinen is ook hier sprake van brand. Alleen gaat het niet zozeer om een vuur dat verwoest, maar om iets wat brandt *“als een fakkel”*. De uitwerking is ook vergelijkbaar met de vorige bazuinen, want ook hier sterven velen (*vers 11*). Toch is er ook verschil. De dood wordt niet veroorzaakt door de brand, maar door de bitterheid die deze ster veroorzaakt.

De ster is een symbool van een machthebber die hemels licht moet uitstralen (*Op 1:20*). Je kunt hierbij denken aan een groot gezagspersoon of kerkelijk machtssysteem, mogelijk iemand tegen wie of iets waartegen de mensen opkijken in de verwachting dat hij of het godsdienstige leiding aan de (westerse) wereld zal geven. Deze ster wordt niet *geworpen*, zoals in de vorige verzen gebeurde, maar *valt* uit de hemel (*zie Js 14:12*). Zij brandt als een fakkel en is daarmee een nabootsing van de zeven Geesten van God (*Op 4:5*). Dat voert tot de gedachte dat het bij deze ster gaat om een geestelijke macht. De Geest van God verbreedt de waarheid, deze ster verbreedt leugen en verderf, leringen van demonen (*1Tm 4:1*).

De ster valt *“op het derde deel van de rivieren en op de bronnen van de wateren”*. *“Rivieren”* stellen het normale leven van een natie voor dat wordt gekenmerkt door zekere beginselen. *“Bronnen”* zien meer op de invloeden die aan die beginselen ten grondslag liggen. In de symboliek van deze beschrijving kun je zeggen dat deze ster in plaats van heilzaam hemels licht te geven het verderf van geestelijke bronnen veroorzaakt.

Na het slaan van de twee terreinen waarop het leven zich afspeelt (aarde en zee) bij de vorige bazuinen, worden nu de bronnen van het leven getroffen die de kwaliteit van het leven bepalen. Je herkent dit als je bijvoorbeeld kijkt naar het huwelijk en het gezin. Het huwelijk en het gezin zijn door God gegeven als een bron van geluk. Als dit van God wordt losgemaakt, wordt het een bron van ellende, pijn en verdriet. De moederschoot is een bron van leven, maar los van God wordt het leven daar gedood, waardoor het nu een grote moordplaats is. Dat maakt het leven bitter.

V11. Alsem staat voor bitterheid (*Sp 5:4*). Dat is waar deze macht-hebber voor zorgt bij hen die zich onder zijn bereik bevinden. Allen die menen zich aan hem te kunnen laven, zullen merken dat ze de dood hebben ingedronken. Het water is niet alleen bitter, maar blijkt ook giftig te zijn. Het sterven is niet de lichamelijke dood, maar de morele dood, dat wil zeggen, dat er geen enkele binding meer is met wat God aan goede dingen in de schepping heeft gegeven. Daardoor kan er ook niets meer van worden genoten. Het leven wordt een en al bitterheid en verbittering. Als gelovige moet je dan ook goed oppassen dat je niet door welke oorzaak ook verbitterd raakt (*Hb 12:15*). Verbittering wurgt het leven in jezelf en ook in anderen.

V12. De bazuinoordelen ontnemen stap voor stap de mensen het leven en geven hen prijs aan de machten en krachten van de dood. De vierde engel bazuïnt. Daardoor worden de hemellichamen getroffen die gesteld zijn om licht op de aarde te geven (*Gn 1:14-19*). De straf van dit oordeel is het wegnemen van licht. Hier wordt ook een levensbron getroffen, want zonder licht kan het leven niet groeien en bloeien.

Van zon en maan wordt gezegd dat zij 'heerschappij' hebben (*Gn 1:16*). Sterren dienen tot oriëntatie. Deze hemellichamen wijzen op het hele systeem van regering in al zijn geledingen, van het hoogste gezag tot de laagste vormen ervan. Deze lichtdragers, gezagsdragers in verschillende lagen, zullen gedeeltelijk ("een derde deel") in duisternis worden gehuld. Dat neemt elke oriëntatie die zij zouden kunnen bieden van hen weg, zowel overdag als 's nachts.

V13. Nadat de vierde bazuin heeft geklonken, ziet en hoort Johannes “*één arend vliegen in [het] midden van de hemel*”. Een arend is het symbool van de snelheid waarmee het oordeel wordt uitgeoefend. Hij ziet zijn prooi van heel ver en duikt er met grote snelheid op neer. De arend vliegt “*in [het] midden van de hemel*”, zodat hij door iedereen op aarde is te zien en te horen. Hij kondigt het oordeel aan van de overige drie bazuinen.

Vanwege de heftigheid van deze drie bazuinen roept de arend een drievoudig “*wee*” uit. Dit drievoudige ‘wee’ komt overeen met de vijfde, zesde en zevende bazuin. Daardoor vormen de laatste drie bazuinen ook een geheel. De drie komende bazuinoordelen of weeën treffen niet zozeer de omstandigheden waarin mensen zich bevinden, zoals tot nu toe meestal het geval was, maar treffen nu meer de mensen zelf en zijn dus geen indirecte oordelen meer.

Deze mensen worden aangeduid als zij “*die op de aarde wonen*”. Deze uitdrukking heeft in *Openbaring* altijd betrekking op hen die zich op aarde thuis voelen en daar alleen voor leven. Voor hen bestaat niets anders. God heeft in hun denken en leven geen plaats. Daarom zullen zij met de aarde, die zij zo liefhebben en waaraan zij hun lot hebben verbonden, geoordeeld worden. Gelovigen ‘wonen’ niet op aarde, maar zijn er pelgrims. Hun thuis is de hemel (*Fp 3:20*).

De oordelen die volgen, zijn vreselijk, waarbij die van het derde wee, dat de zeven schalen omvat, het allerergst zijn. Het eerste ‘wee’ komt over de niet-verzegelde Joden, het tweede ‘wee’ treft de Christusloze christenheid.

Lees nog eens Openbaring 8:8-13.

Verwerking: Wat wordt in dit gedeelte allemaal door oordelen getroffen?

Openbaring 9

De vijfde bazuin | verzen 1-12

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En de vijfde engel bazuinde, en ik zag een ster, uit de hemel op de aarde gevallen, en haar werd de sleutel van de put van de afgrond gegeven. 2 En zij opende de put van de afgrond en er steeg rook op uit de put als rook van een grote oven; en de zon en de lucht werden verduisterd door de rook van de put. 3 En uit de rook kwamen sprinkhanen voort op de aarde en hun werd macht gegeven zoals de schorpioenen van de aarde macht hebben. 4 En hun werd gezegd dat zij geen schade mochten toebrengen aan het gras van de aarde, noch aan enig groen, noch aan enige boom, behalve aan de mensen die het zegel van God niet aan hun voorhoofden hebben. 5 En hun werd gegeven dat zij hen niet zouden doden, maar dat zij hen vijf maanden zouden pijnigen; en hun pijniging was als [de] pijniging van een schorpioen wanneer hij een mens steekt. 6 En in die dagen zullen de mensen de dood zoeken en hem geenszins vinden; en zij zullen begeren te sterven en de dood vlucht van hen weg. 7 En de gedaanten van de sprinkhanen waren aan paarden gelijk, toegerust tot [de] oorlog; en op hun koppen was [zoiets] als kronen, aan goud gelijk, en hun gezichten waren als gezichten van mensen, 8 en zij hadden haar als vrouwenhaar, en hun tanden waren als die van leeuwen, 9 en zij hadden harnassen als ijzeren harnassen, en het gedruis van hun vleugels was als gedruis van wagens met vele paarden, die ten oorlog trekken; 10 en zij hadden staarten, aan schorpioenen gelijk, en angels, en hun macht was in hun staarten om de mensen schade toe te brengen, vijf maanden lang. 11 Zij hadden over zich als koning de engel van de afgrond; in het Hebreeuws is zijn naam Abaddon; en in het Grieks heeft hij [de] naam Apollyon. 12 Eén 'Wee!' is voorbijgegaan, zie, er komt nog twee keer een 'Wee!' hierna.

V1. De ster die Johannes ziet wanneer de vijfde engel bazuïnt, is al op de aarde. Hij ziet die ster niet uit de hemel vallen, maar weet wel dat zij daaruit op de aarde is gevallen. Zowel in *hoofdstuk 8:10* als hier gaat het om een ster uit de hemel op de aarde. In beide gevallen zie je een macht die eens een erkende gezagsdrager van een godsdienstig karakter was, maar die nu is gevallen en gedegradeerd. Zij handelt, hetzij onder satanische invloed (*Op 8:10*), hetzij als de satan zelf (hier).

De ster krijgt *“de sleutel van de put van de afgrond”*. Het bezit van een sleutel betekent het bezit van macht over het gebied waartoe de sleutel toegang geeft (*Op 1:18; 3:7*). Hier gaat het om *“de put van de afgrond”*. De ster heeft dus het gezag over de duistere machten van de afgrond. De ster lijkt dan ook een symbolische voorstelling van de satan. De duistere machten van de afgrond hebben de satan als koning (*vers 11*). De put van de afgrond is de plaats waar op dit moment het kwaad nog in bedwang wordt gehouden. Als de satan de sleutels ervan krijgt, zal hij deze boze machten loslaten, zoals de volgende verzen laten zien. Als God Zijn doel met deze loslating heeft bereikt, zal Hij alle boze machten inclusief de satan er duizend jaar in laten opsluiten (*Op 20:1-3*).

V2. De ster opent de put van de afgrond. De afgrond is de laagste, meest verdorven bron van het kwaad, waar het ergste gevaar ontspringt. Tot dit moment was die put nog afgesloten, het ergste kwaad kon zich nog niet manifesteren. Maar als de put eenmaal open is, komen zwermen boze geesten vrij en overspoelen de aarde. Zij hullen zich in een *“rook”* zoals die uit *“een grote oven”* komt.

Het is een zwarte, zware rook waardoor een zonsverduistering ontstaat. Behalve het licht neemt de rook ook de warmte weg. De rook werkt als een verstikkende deken en neemt alle zuurstof weg. De rook neemt weg wat licht en warmte geeft (de zon) en verontreinigt de geestelijke atmosfeer van de menselijke samenleving (de lucht). Er daalt een geestelijke duisternis op de mensen neer, waardoor hun alle zicht op en inzicht in een gezonde samenleving wordt benomen.

V3. Dat het niet om een gewone rook gaat, al is ze ongekend zwaar en zwart, blijkt ook uit wat eruit voortkomt. De rook die uit de put opstijgt, blijkt een transportmiddel voor “sprinkhanen” te zijn. De sprinkhanen stellen satanische machten voor (*Ex 10:12-20; Jl 1:4-7*). Deze insecten vernietigen alles wat ze tegenkomen.

De atmosfeer van de dikke rook van het vorige vers is een lustoord voor machten die als sprinkhanen alle leven verwoesten en die als schorpioenen de mensen pijnigen. Wie door een schorpioen gestoken is, zal, zolang het gif werkt, volkomen rusteloos zijn en tot volkomen waanzinnigheid gedreven worden. Dit zal de Joden overkomen als gevolg van hun verwerping van God in hun Messias (*Dt 28:28,65; Mt 12:43-45*).

V4. De machten van de duisternis worden losgelaten. Ze komen in zwermen omhoog uit de afgrond om het enige te doen wat ze kunnen doen: dood en verderf zaaien. Toch kunnen ze niet ongestoord hun gang gaan. Ze kunnen en mogen alleen dat doen waartoe God hen wil gebruiken. Daarom wordt hun een beperking opgelegd. De beperking is zo groot, dat eigenlijk slechts één doel voor hen overblijft. Ze mogen hun verderfelijke werk verrichten bij “*de mensen die het zegel van God niet aan hun voorhoofden hebben*”.

Deze aanduiding lijkt erop te wijzen dat dit oordeel van de vijfde bazuin met name de goddeloze massa van het Joodse volk treft. Je hebt in *hoofdstuk 7* gezien dat er uit Israël honderdvierenveertigduizend mensen werden verzegeld. Nu zie je waartoe dat diende. Het is een vrijwaring tegen de misleidende en verdervende geesten uit de afgrond. De afvallige Joden zijn het voorwerp van het oordeel, omdat zij meer dan andere mensen de kennis van God hebben gehad, maar die van zich hebben geworpen door hun verwerping van Gods Messias.

V5. Behalve een beperking van het terrein waarop zij hun boosaardige macht kunnen laten gelden, krijgen deze geestelijke machten ook een beperking in het toedienen van pijn en wordt er een grens gesteld aan de duur van de uitoefening van hun macht. De pijn is zeer hevig. Het zal mensen ertoe brengen naar de dood

te verlangen. De duur is betrekkelijk kort, vijf maanden. Maar misschien weet je uit ervaring hoe lang een betrekkelijk korte tijd kan duren als je van seconde tot seconde geplaagd wordt door hevige pijnen. Opmerkelijk is dat deze duur treffend overeenkomt met de normale levensduur van de sprinkhanen die ook vijf maanden bedraagt.

Overigens kun je in het feit dat de afvalligen niet onmiddellijk worden gedood, een bewijs van Gods goedheid zien. Door dit 'uitstel' krijgt de enkeling nog de kans zich te bekeren. Dat die niet wordt aangegrepen, laat wel zien hoezeer de mens zich heeft verhard. Hoe hevig de pijn van de scorpioenensteek ook is, hij denkt er niet aan tot God te gaan om Hem om genade te smeken (*vers 20; Op 16:9*).

V6. De steek van de scorpioen is niet een letterlijke steek, zoals ook de scorpioen niet letterlijk is. Ook de sprinkhanen zijn niet letterlijke sprinkhanen. Het gaat om symbolen van wezens die op uiterst sadistische wijze te werk zullen gaan. Ze scheppen er naar hun aard een duivels genoeg in om de mensen te pijnigen op een wijze dat zij de dood zoeken omdat ze menen dat ze dan van de folterende pijnen af zijn. Maar de dood, het laatste wapen van de satan, onttrekt zich aan hen, zodat de kwellingen blijven.

De pijniging die wordt veroorzaakt, bestaat uit helse leringen die mensen in hun hart en geweten zullen folteren, waaraan ze zich niet kunnen onttrekken. De greep van demonische invloeden is het gevolg van het zich openstellen voor occultisme, spiritisme, magie en waarzeggerij. Deze stromingen vinden steeds meer aanhangers. Mensen die zich daaraan overgeven, zullen met waanzin geslagen worden. Ze zullen proberen zelfmoord te plegen om ervan verlost te zijn, maar dat zal niet lukken.

V7. Dan volgt er een beschrijving van deze demonische machten. Uit deze beschrijving blijkt dat ze oorlogszuchtig en agressief zijn. Paarden zijn daarvoor het goede symbool. In sommige landen worden sprinkhanen 'kleine paarden' genoemd vanwege de gelijkenis van hun kop met die van een paard (*vgl. Jb 39:23*). Ze zijn ook niet tegen te houden, maar trekken overwinnend voort,

wat te zien is aan hun koppen waarop zoiets is *“als kronen, aan goud gelijk”*. Het geeft tevens aan dat ze koninklijke waardigheid claimen.

Dat *“hun gezichten waren als gezichten van mensen”*, wil zeggen dat ze met inzicht handelen. Dit inzicht hebben ze verworven door vele eeuwen omgang met mensen. Ze stellen al hun verderfelijke, ondraaglijke pijn veroorzakende leringen heel aannemelijk, menselijk voor (rechten van de mens, rechten van het kind, recht op privacy), maar het is om God te onttronen. Achter dit ‘menselijke gezicht’ gaan demonische machten schuil die hun ware aard verbergen.

V8. Verder hebben ze *“haar als vrouwenhaar”*. Dat kan niet anders betekenen dan dat het om lang haar gaat. Het ‘materiaal’ is immers niet anders dan dat van de man. Als je kijkt naar wat er over het lange haar van de vrouw in *1 Korinthiërs 11* geschreven staat, kun je in verbinding met deze vermelding van ‘vrouwenhaar’ twee aspecten in het optreden van deze wezens ontdekken.

In de eerste plaats is hun optreden innemend, aantrekkelijk, zoals het lange haar van de vrouw haar sieraad, haar aantrekkelijkheid is. In de tweede plaats blijkt hieruit dat het geen zelfstandige machten zijn, die eigenmachtig opereren, maar dat ze in werkelijkheid onderworpen zijn aan hun overste, de satan. Dat ze onderworpen zijn aan de satan, komt tot uiting in *“hun tanden ... als die van leeuwen”*, wat aangeeft dat hun optreden de woeste, wrede en verscheurende kracht van leeuwen heeft.

V9. In hun meedogenloze wreedheid zijn ze ook nog eens on-aantastbaar voor enige weerstand. Hun ijzeren harnas toont hun onkwetsbaarheid. Het toont ook hun gevoelloosheid, hun harte-loosheid, het volkomen ontbreken van ontferming. Een geweten hebben ze niet of het is dichtgeschroeid. Het geluid van hun opmars is angstaanjagend (*Jl 2:4-6*). Hun doel is oorlog zonder mededogen. Ze worden opgezweept door de satan, terwijl ze terreur en vrees bij hun slachtoffers veroorzaken.

V10. De beschrijving eindigt met er nog eens op te wijzen dat het gaat om schade aan de mensen toe te brengen en dat ze daarvoor een begrensde tijd krijgen. Het venijn zit in de staart. Dat blijkt hier wel. De staart staat voor valse leringen (*Js 9:15*). Ze brengen geestelijke schade door het verspreiden van valse leringen die enorme pijniging veroorzaakt. Het venijn komt uit de put. Leerstellingen en leringen en beginselen die uit de afgrond opkomen, worden door het afvallige deel van Israël aanvaard en veroorzaken in hun zielen en geweten ondraaglijke angsten.

V11. Dat ze onder een aanvoerder staan en dus niet zelfstandig en naar eigen inzicht te werk gaan, blijkt uit *vers 11*. “De engel van de afgrond” is hun “koning”. Ze staan onder zijn heerschappij. Hij is het controlerende intellect en de verborgen organisator van deze verderfelijke slagorden. Zijn naam wordt zowel in het Hebreeuws als in het Grieks gegeven. Mogelijk wijst zijn Hebreeuwse naam op de verbinding van de antichrist met het afvallige Joodse volk en zijn Griekse op de verbinding van de antichrist met de afvallige christenheid.

De namen hebben eenzelfde betekenis. Abaddon betekent ‘verderf’ en ziet meer op het resultaat van zijn werk. Apollyon betekent ‘verderver’ en ziet meer op de persoon zelf. Het kan niemand anders zijn dan de satan (*Jh 8:44*). Hij is de engel van de afgrond, voorgesteld in de ster (*vgl. Js 14:12*) die van de hemel is gevallen (*vers 1*). Hij bezielt de antichrist en het beest.

V12. Aan het eerste wee, de vijfde bazuin, is een einde gekomen. De rampen, veroorzaakt door sprinkhanen uit de afgrond, zouden immers ook slechts vijf maanden duren. Het kan zijn dat er een korte pauze is, voordat het volgende ‘wee’ klinkt. Daarna moet er nog een derde ‘wee’ komen. Dat vindt pas in *hoofdstuk 11* plaats wanneer de zevende engel bazuint (*Op 11:15-18*).

Met de uitroep “zie” wordt de aandacht extra gevestigd op de twee keer dat er hierna nog een ‘wee’ komt. Hoe erg het eerste ‘wee’ ook al was, de beide andere keren komen ook nog. Het tweede ‘wee’ is de zesde bazuin en heeft opnieuw betrekking op het Romeinse rijk, wat aansluit op de tweede (de Griekse) naam

van het vorige vers. Na het oordeel over de afvallige Joden onder het eerste 'wee' volgt onder het tweede 'wee' het oordeel over de afvallige christenen.

Lees nog eens Openbaring 9:1-12.

Verwerking: Neem jij al verderfelijke invloeden in je omgeving waar? Hoe kun je ze onderkennen?

De zesde bazuin | verzen 13-21

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

13 En de zesde engel bazuinde, en uit de <vier> horens van het gouden altaar dat vóór God is, hoorde ik één stem 14 die zei tot de zesde engel die de bazuin had: Maak de vier engelen los die gebonden zijn bij de grote rivier, de Eufraat. 15 En de vier engelen die gereed waren tegen het uur en de dag en de maand en het jaar om het derde deel van de mensen te doden, werden losgemaakt. 16 En het getal van de legers van de ruitery was twintigduizend tienduizendtallen; ik hoorde hun getal. 17 En aldus zag ik in het gezicht de paarden en hen die erop zaten: zij hadden vuurrode, donkerrode en zwavelkleurige harnassen, en de koppen van de paarden waren als leeuwenkoppen en uit hun monden kwam vuur, rook en zwavel. 18 Door deze drie plagen werd het derde deel van de mensen gedood, door het vuur, de rook en de zwavel die uit hun monden kwamen. 19 Want de macht van de paarden is in hun mond en in hun staarten; want hun staarten zijn aan slangen gelijk en hebben koppen, en daarmee brengen zij schade toe. 20 En de overigen van de mensen, die niet gedood waren door deze plagen, bekeerden zich zelfs niet van de werken van hun handen, dat zij niet aanbaden de demonen en de gouden, zilveren, koperen, stenen en houten afgoden, die niet kunnen kijken, niet horen en niet lopen; 21 en zij bekeerden zich niet van hun moorden, noch van hun toverijen, noch van hun hoerery, noch van hun diefstallen.

V13. De zesde bazuin klinkt, geblazen door de zesde engel. Het gevolg is dat Johannes een stem hoort. De stem kan die van God of die van de Heer Jezus zijn. Die stem komt uit de vier horens van het gouden altaar dat vóór God is. Dat wekt de indruk dat dit oordeel het gevolg is van de gebeden van de heiligen die gevraagd hebben om wraak en verlossing (*Op* 6:9-11; *vgl.* *Op* 8:3). De vier horens laten zien dat het oordeel vol kracht (horens) en ook algemeen (het getal vier) is.

V14. Hier lees je over iets wat bij geen van de vorige engelen is gebeurd. Er wordt namelijk een opdracht gegeven aan de engel die op de bazuin heeft geblazen. Deze engel wordt daardoor zelf betrokken bij het oordeel dat hij aankondigt. Hij krijgt de opdracht om de vier engelen los te maken die bij de Eufraat gebonden zijn. De Eufraat is steeds de grens tussen Israël in de uitgebreidste zin (Gn 15:18) en de oosterse machten, met name Assyrië. Het was ook de uiterst oostelijke grens van het Romeinse rijk.

Deze vier gebonden engelen moeten niet worden verward met de vier ‘vasthoudende’ engelen van *hoofdstuk 7:1-3*. Hier worden machten losgemaakt, daar worden ze tegengehouden. Daar zijn het goede engelen, die de uitbraak van het kwaad nog even tegenhouden; hier zijn het boze engelen die zelf op het punt staan onheil te stichten. Dat ze moeten worden losgemaakt, toont aan dat het boze engelen zijn.

V15. Er staat zo opmerkelijk dat de vier engelen “*gereed waren*” om op een exact genoemd moment te worden losgelaten. Het bepaalt je bij de voorzienigheid van God. Hij regelt alles van tevoren, zodat op het juiste moment alles kan gebeuren. Hij bepaalt de middelen en de tijd. God heeft deze engelen allang klaarstaan. Hij houdt alles in de hand en laat het gaan zoals het in Zijn plan past en Zijn doel dient. Dat geldt ook voor alle verdervende machten. Zij worden losgelaten “*om het derde deel van de mensen te doden*”.

V16. Met het losmaken van de engelen doemt er een enorm leger op. Het lijkt erop dat de vier boze engelen deze legers mobiliseren. Alle legers, bestaande uit paarden met ruiters, vormen samen een leger van tweehonderd miljoen ruiters. Johannes hoort hun getal, want zelf tellen is onbegonnen werk. Het getal wordt gegeven om een indruk te geven van de enorme massa die op de been is om oorlog te voeren.

Het kan best zo zijn, dat dit getal letterlijk genomen moet worden. Het is ook mogelijk dat in dit aantal ook de demonische machten meegerekend moeten worden die dit leger besturen. Deze machten komen uit het oosten. Misschien kun je bij het zien van deze

legers denken aan de grote invloed van de islam, die zich steeds sterker in de wereld doet gelden.

V17. Johannes deelt mee dat hij alles in een gezicht ziet. Het is dus nog niet werkelijk aanwezig, maar hij ziet met zijn geestes-oog wat er zal plaatsvinden. Hij ziet niet alleen gebeurtenissen en het toneel waar het gebeurt, maar hij ziet ook de acteurs. Het zijn angstaanjagende verschijningen. Toch is er bij Johannes geen angst. Dat hoeft er bij jou ook niet te zijn. Het zijn immers wezens die uiteindelijk in Gods hand zijn. Hij bepaalt hun optreden en hun weg.

De kenmerken van deze legers zijn die van de hel, ze dragen de wapenrusting van de hel. Vuur en zwavel zijn de verterende elementen die rechterlijk worden gebruikt (*Gn 19:24*). Ze zijn ook symbolen van de eeuwige kwelling (*Op 20:10*). Hun harnassen wijzen weer op hun volkomen gevoelloosheid. Hun leeuwenkoppen tonen hun superioriteit. Wat uit hun monden komt, komt uit hun hart (*Mt 15:18-19; 12:34; Op 16:13*), waarbij duidelijk is dat hun hart in verbinding staat met de hel. Hun uitbraaksels verteren en verstikken alle leven en voeren in duisternis en misleiding, zonder enige uitweg.

V18. Helse middelen, "*het vuur, de rook en de zwavel*", worden in deze oorlog gebruikt om mensen te doden. Deze legers oogsten voor de dood. De middelen om te doden worden in deze verzen twee keer genoemd en komen uit hun mond, wat ook twee keer wordt vermeld. "*Hun monden*" wijst op hun vraatzucht, dat wil zeggen dat mensen door hen worden verslonden. Het kan ook zijn dat ze mensen benaderen met een ongekende welsprekendheid en dat die mensen daardoor worden ingepalmd en ze op die manier een prooi van deze legers worden. Op deze wijze worden ze gedood, wat in geestelijk opzicht betekent dat elke binding met God, als die er nog mocht zijn, wordt uitgewist.

V19. Hier wordt nog eens het verslindende en misleidende karakter van deze legermacht benadrukt. De mond duidt op verslinden. Dat de staarten met koppen duiden op list en verraad, blijkt

uit de vergelijking met slangen. De ruiters schijnen hier overigens geen rol te spelen, want er is alleen sprake van de paarden.

Opmerkelijk is nog dat 'mond' hier in het enkelvoud staat – terwijl er twee keer eerder over 'monden', meervoud, is gesproken – en dat 'staarten' in het meervoud staat. Dat laat zien dat enerzijds één geest hen allen bezielt en ze vanuit die ene geest handelen, terwijl de staarten wijzen op de veelvoudige leringen en leugens van de satan. Dat de staarten koppen hebben, wijst erop dat hun boosaardige invloed met verstand wordt bestuurd.

V20. Nadat de paarden hun verderfelijke werk hebben verricht, blijven er nog heel wat mensen over. Zij zullen de massale slachting zien die is verricht door dit overweldigende leger, maar er is bij hen geen enkele beweging in de richting van de levende God om zich tot Hem te bekeren. Ze hebben Hem prijsgegeven en er is geen spoor van een gedachte die bij hen opkomt om Hem weer in hun leven toe te laten.

Deze mensen zijn ten prooi gevallen aan allerlei vormen van afgoderij, aan demonische machten van geweld en verderf. Zij aanbidden hun culturele, technische en medische producten, de prestaties die zij hebben verricht, zonder enige dank aan God Die hen daartoe in staat heeft gesteld. De verschillende waarde van de materialen die worden genoemd, geeft aan dat alle lagen van de maatschappij, de rijken en de armen, zich aan afgoderij hebben overgegeven. Ieder maakt met de middelen die hem daartoe ter beschikking staan een eigen afgod die hij aanbidt. De soort van afgod die wordt aanbeden, sluit aan op het gedrag van de aanbidder en toont welk karakter hij heeft. Dat zie je in het volgende vers.

Daarbij moet je bedenken dat de mensen om wie het hier gaat, de naamchristenen van West-Europa zijn. Het is dat deel van de wereld waar het licht van het evangelie het helderst heeft geschinen. Maar het evangelie is steeds meer een sociaal praatje geworden van menslievendheid, waaruit God in Zijn heiligheid steeds meer is verdreven. Daardoor is het licht tot duisternis geworden. Als

licht tot duisternis wordt, is die duisternis de grootst mogelijke duisternis (*Mt 6:23*).

Zij bekeerden zich niet van hun afgoden, dat wil zeggen, zoals hier staat, dat zij zich niet bekeerden van “*de werken van hun handen*”. Het staat er nog sterker: ze bekeerden zich “*zelfs*” niet van de werken van hun handen. Hun hele leven, al hun dagelijkse bezigheden, was zo met afgoderij verbonden, dat zij er volkomen blind voor waren dat ze afgoderij bedreven. Van de afgoden wordt nog eens het totale onvermogen beschreven om tot enige activiteit te komen. Gods Geest drijft er de spot mee, zoals je dat ook leest in *Jesaja 44:9-20*.

V21. Nog eens wordt opgemerkt dat zij zich niet bekeerden. In het vorige vers heb je een schets van het verval van de christenheid gezien. De werken van mensenhanden zijn voorwerpen van aanbidding geworden. Maar dit gegeven staat niet op zichzelf. Met deze aanbidding van afgoden gaat ook een innerlijke verdorvenheid gepaard die op de meest afschuwelijke wijze tot uiting komt. Er blijkt een grenzeloos egoïsme ten opzichte van andere mensen.

Er openbaart zich een totale morele ontaarding, zoals de wereld nog niet eerder heeft gekend. Bij de aanbidding van zijn afgoden volgt de mens ook zonder enige terughoudendheid de lusten van zijn verdorven natuur. In de daden van de mens wordt duidelijk dat de beide kenmerken van de satan, leugen en moord, de mens aan het einde van dat tijdperk volledig zullen beheersen.

Het gaat niet om incidenten, maar moord, toverij, hoererij en diefstal zijn aan de orde van de dag. De dingen die worden genoemd, tonen de absolute zelfzuchtigheid van de mens en het volkomen gebrek aan eerbied voor wat van een ander is. Elke door God verboden omgang wordt door deze mensen met gretigheid omhelsd. Waar de band met God niet aanwezig is, worden de banden in de maatschappij steeds losser en verdwijnt het respect voor de rechten en bezittingen van de ander. Het is ieder voor zichzelf.

1. *“Moorden”* toont het gebrek aan respect voor het leven aan. Je ziet het vandaag in het legaliseren van abortus (moord in het prilste stadium van het leven) en euthanasie (moord aan het einde van het leven). Daartussen liggen de talloze andere gewelddadige moorden.
2. In de *“toverijen”* zie je de ongeoorloofde omgang met boze geesten om de toekomst te kunnen voorspellen (*1Sm 28:7*).
3. *“Hoerij”* is een met voeten treden van het door God ingestelde huwelijk en het verachten van de rechten die daarmee samenhangen (*zie 1Th 4:6*).
4. *“Diefstallen”* worden gepleegd met de grootste vanzelfsprekendheid, alsof er een recht bestaat op het bezit van een ander. De moraal is zo diep gezonken, dat er geen enkel besef meer is van oprechtheid en eerlijkheid.

Lees nog eens Openbaring 9:13-21.

Verwerking: Welke vormen van afgoderij herken je om je heen? Zie je ook bij jezelf het gevaar om een afgod te vereren?

Openbaring 10

Het geopende boekje | verzen 1-11

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En ik zag een andere sterke Engel neerdalen uit de hemel, bekleed met een wolk, en de regenboog op Zijn hoofd en Zijn gezicht als de zon en Zijn voeten als vuurzuilen; 2 en Hij had in Zijn hand een geopend boekje. En Hij zette Zijn rechtervoet op de zee en Zijn linker op de aarde. 3 En Hij riep met luider stem, zoals een leeuw brult; en toen Hij riep, lieten de zeven donderslagen hun stemmen horen. 4 En toen de zeven donderslagen gesproken hadden, stond ik op het punt het op te schrijven; en ik hoorde een stem uit de hemel zeggen: Verzegel wat de zeven donderslagen gesproken hebben en schrijf het niet op. 5 En de Engel Die ik op de zee en op de aarde zag staan, hief Zijn rechterhand op naar de hemel, 6 en zwoer bij Hem Die leeft tot in alle eeuwigheid, Die de hemel heeft geschapen en wat daarin is en de aarde en wat daarop is en de zee en wat daarin is, dat er geen uitstel meer zal zijn; 7 maar in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij zal bazuinen, zal ook de verborgenheid van God voleindigd worden, zoals Hij aan Zijn slaven, de profeten, heeft verkondigd. 8 En de stem die ik uit de hemel had gehoord, sprak opnieuw met mij en zei: Ga heen, neem het boek dat geopend is in de hand van de Engel Die op de zee en de aarde staat. 9 En ik ging tot de Engel en zei tot Hem mij het boekje te geven. En Hij zei tot mij: Neem het en eet het op, en het zal uw buik bitter maken, maar in uw mond zal het zoet zijn als honing. 10 En ik nam het boekje uit de hand van de Engel en at het op; en het was in mijn mond zoet als honing, en toen ik het gegeten had, werd mijn buik bitter. 11 En men zei tot mij: U moet opnieuw profeteren over volken en naties en talen en vele koningen.

Inleiding. Hier begint een nieuwe tussenzin, tussen de zesde en zevende bazuin, die loopt van *hoofdstuk 10:1-11:13*. In deze tussenzin wordt je blik gericht op een bepaald deel van de aarde en wel Jeruzalem, omdat daar alle belangrijke beslissingen zullen vallen. Daar zullen de voeten van de Heer Jezus staan op de Olijfberg als Hij uit de hemel komt. In het eerste deel van de tussenzin, dat is *hoofdstuk 10*, breekt tussen de donkere wolken van de oordelen een heldere lichtstraal tot vertroosting door.

V1. Weer ziet Johannes “*een andere ... Engel*”. Dat lees je ook in *hoofdstuk 7:2* en *hoofdstuk 8:3*. In *hoofdstuk 8:3* is het de Heer Jezus. Het is ook een “sterke” engel. Dat lees je ook in *hoofdstuk 5:2* en *hoofdstuk 18:21*. Daar blijkt het om een gewone engel te gaan. Als je hier de kenmerken van deze ‘andere sterke Engel’ leest, is er veel voor te zeggen dat het hier om de Heer Jezus gaat.

Hij daalt neer “*uit de hemel*”, Zijn woonplaats. Hij doet hier als het ware een eerste stap in de richting van de aarde. Hij is “*bekleed met een wolk*”, het symbool van Gods heerlijkheid. “*De regenboog op Zijn hoofd*” wijst erop dat God door Hem Zijn verbond met de aarde na zal komen (*Gn 9:16*). “*Zijn gezicht als de zon*” herinnert eraan dat God in deze Persoon al Zijn heerlijkheid en soevereine gezag toont. “*Zijn voeten als vuurzuilen*” geven aan dat de wijze waarop Hij te werk gaat, het pad van heilig oordeel over de zonde is.

V2. De Heer Jezus heeft “*een geopend boekje*” in Zijn hand. Het is een ander boek dan het boek dat je in *hoofdstuk 5* hebt gezien, dat gesloten was, verzegeld met zeven zegels die inmiddels allemaal verbroken zijn. In dat boek staan de raadsbesluiten van God met betrekking tot de hele schepping. Dit boek is kleiner. Het blijkt Gods plan met de stad Jeruzalem te bevatten. Dat wordt in het volgende hoofdstuk duidelijk.

Dit boekje is niet gesloten. Het hoeft niet te worden geopend, zoals het boek in *hoofdstuk 5*. Wat Jeruzalem betreft, zijn er geen verzegelde gebeurtenissen. Wat de toekomst van Jeruzalem is, is ons in de oudtestamentische profetieën verteld. Toch wordt de toekomst van Jeruzalem verbonden met het in bezit nemen door de Heer Jezus van de hele aarde. Dat wordt symbolisch voorge-

steld in het zetten van Zijn voeten “op de zee” en “op de aarde” (vgl. Jz 1:3).

V3. Als Hij Zijn plaats op de aarde en op de zee heeft ingenomen, roept Hij “met luider stem”. Het roepen van Zijn stem lijkt op het brullen van een leeuw. Hij is de Leeuw uit de stam van Juda (Op 5:5). Zijn brullen geeft aan dat Hij gereed staat om Zijn recht op de aarde op te eisen (Jr 25:30-31; Jl 3:16; Am 1:2). Als antwoord daarop laten de zeven donderslagen hun stemmen horen. Zij be-
tuigen de instemming van de hemel met Zijn rechten en dat Hij die door oordeel zal opeisen.

V4. Als de stemmen van de zeven donderslagen zijn weggestorven, wil Johannes gaan opschrijven wat hij heeft gehoord. Maar dan hoort hij een stem uit de hemel die zegt dat hij dat niet mag doen. Dat is een uitzondering op wat hij steeds heeft gedaan. Steeds nadat hij iets had gezien of gehoord, schreef hij dat op. Waarom hij het in dit geval niet mag doen, wordt niet vermeld.

V5. Dan ziet Johannes hoe de Engel Die op de zee en op de aarde staat, Zijn rechterhand naar de hemel opheft. Dit is het gebruikelijke gebaar als er een eed wordt gezworen (Dt 32:40; Dn 12:7; vgl. Gn 14:24).

V6. Johannes hoort hoe de Heer Jezus zweert bij God als de Eeuwige en de Schepper. Hij is Zelf eeuwig en de Schepper, maar Hij wordt hier als Mens gezien. God heeft de drie terreinen (hemel, aarde en zee) geschapen met alles wat erin en erop is, maar wat allemaal in handen van de vijand is terechtgekomen. In deze omschrijving is het hele materiële universum ingesloten, van de verst verwijderde melkwegstelsels tot de door niemand waargenomen bewoners van de diepste zeeën. Alles is uit Gods hand voortgekomen en niet langs de weg van ontwikkeling (evolutie) tot stand gekomen.

De Heer Jezus zweert dat Hij alle dingen tot eer van God zal herstellen. Hij heeft door Zijn macht alles geschapen en Hij zal door Zijn macht alles tot het door Hem bepaalde doel brengen. Het einde van de boze eeuw zal niet langer worden uitgesteld,

de boze eeuw zal nog maar een korte tijd duren. Alles zal weldra zijn volbracht. Er rest nog slechts één bazuin. Die komt in het volgende vers. Als die blaast, is de wachttijd voorbij.

V7. De zevende bazuin kondigt de laatste oordelen aan, oordelen die zonder verder uitstel de komst van de Heer inluiden. Dan is de verborgenheid van God voleindigd. Een verborgenheid is iets wat een bepaalde tijd niet geopenbaard is en daardoor in die tijd niet gekend kan worden. Het volk van God leert die verborgenheid kennen als God die openbaart, terwijl het voor de wereld een verborgenheid blijft. Pas wanneer de verborgenheid vervuld wordt, leert de wereld die kennen.

Hier bestaat de verborgenheid uit de wegen die God in Zijn regering met de wereld gaat en die geen mens kan doorgronden. In die regering laat God het kwaad soms gedijen en laat de straf lang op zich wachten, terwijl de gelovigen vervolgd worden en geen beloning ontvangen. Deze verborgen regering van God is bijna ten einde. Dan zal Hij onthullen hoe en waarom Hij te werk is gegaan zoals Hij gedaan heeft.

Voor Gods “*slaven, de profeten*”, die deze regering kennen, is dat een ‘blijde boodschap’, zoals het woord dat met “*verkondigd*” is vertaald letterlijk aangeeft. Zij hebben het van God te horen gekregen en dat doorgegeven. De gelovigen hebben hun profetie in het geloof aangenomen en het heeft hun leven richting en kracht gegeven. Voor de mensen van de wereld is het nog steeds een verborgenheid. Maar wanneer Christus verschijnt, worden door Hem de verborgenheden van God geopenbaard. Dat zal ook door hen worden waargenomen en erkend (*Op 1:7; 2Th 1:9-10*).

V8. Johannes wordt opgeroepen iets te doen. Hij moet het boek uit de hand van de Engel nemen. Op deze manier wordt hij van een toeschouwer een betrokkene. Het is een voorbeeld voor jou om je niet alleen met de toekomst bezig te houden als een onderwerp van studie, maar dat wat je leest en leert over de toekomst, ook iets in je leven uitwerkt.

V9. Johannes doet wat hem is gezegd. Hij gaat tot de Engel en zegt Hem het boekje aan hem te geven. Het lijkt wat vreemd dat Johannes hier de Heer Jezus een opdracht geeft. Maar Johannes doet niets meer dan de stem uit de hemel hem heeft gezegd. Het antwoord van de Heer Jezus laat ook zien dat Hij niet een ondergeschikte van Johannes is. Er staat niet simpelweg dat Hij het boekje geeft, maar Hij gebiedt Johannes het boekje te nemen.

Vervolgens geeft Hij de opdracht het op te eten en zegt erbij wat het in hem zal doen. Door het boekje te nemen en het op te eten wordt het een deel van Johannes zelf, van zijn geestelijk binnens-te (*Ez 2:8-3:3*). Daardoor zal hij kracht krijgen voor het werk dat nog door hem moet worden gedaan. De Heer Jezus vertelt Johannes ook hoe het boekje zal smaken. Als hij het eet, zal het zowel bitter als zoet zijn, bitter in zijn buik en zoet in zijn mond. De smaken bitter en zoet kenmerken de handelingen van God. In de geschiedenis komt eerst het bitter en dan het zoet.

V10. Het gebeurt zoals de Heer Jezus heeft gezegd. Alleen wordt hier eerst de zoete smaak in de mond vermeld en daarna het bitter in zijn buik. In de ervaring van Johannes komt eerst het zoete en dan het bittere. Als jij de Schrift leest en bestudeert, krijg je eerst de zoete smaak van al Gods plannen. Maar als je die gedeelten in je hart verwerkt, ervaar je ook de bitterheid van de wijze waarop Gods plannen worden verwerkelijkt.

Anders gezegd: als je kennis neemt van Gods uiteindelijk doel met de schepping, zul je daarvan allereerst de zoetheid ervaren (*Ps 119:103; Jr 15:16*). Maar de regeringswegen die tot dat doel leiden, zijn niet zoet, maar bitter, vanwege de tegenstand van de mens. Kennisnemen van al Gods heerlijke plannen met Israël geeft een zoete voorsmaak van het vrede-rijk. Maar als je ziet door welk een lijden dit volk heen zal moeten gaan, geeft dat een bittere smaak.

Hetzelfde geldt voor de komst van de Heer Jezus. Als je eraan denkt dat Hij spoedig komt en dat je Hem zult ontmoeten in de lucht, is dat zoet voor het geloof. Tegelijk geeft het ook een bittere smaak, als je eraan denkt wat de komst van de Heer Jezus bete-

kent voor allen die Hem bewust hebben afgewezen en verworpen. Het betekent dat zij voor eeuwig verloren zijn.

V11. Misschien dacht Johannes dat het einde nu gekomen was. Maar hij moet doorgaan met doorgeven van toekomstige gebeurtenissen die alle volken van de wereld zullen raken. Door het eten van het boekje is hij daarvoor geschikt gemaakt (*vgl. 1Kn 19:8*). Elke dienst die de Heer van je vraagt, moet zijn voorafgegaan door het eten van Zijn Woord. Eerder kan de Heer je niet gebruiken.

Lees nog eens Openbaring 10:1-11.

Verwerking: Waarom is het belangrijk en noodzakelijk het Woord te 'eten'? Wat ervaar jij als 'zoet' en wat als 'bitter'?

Openbaring 11

De twee getuigen | verzen 1-8

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En mij werd een rietstok gegeven, aan een staf gelijk, en gezegd: Sta op en meet de tempel van God en het altaar en hen die daarin aanbidden. 2 En de voorhof die buiten de tempel is, verwerp die en meet die niet, want hij is aan de naties gegeven, en zij zullen de heilige stad vertreden tweeënvieertig maanden lang. 3 En ik zal aan Mijn twee getuigen [macht] geven en zij zullen profeteren twaalfhonderdzestig dagen lang, met zakken bekleed. 4 Dezen zijn de twee olijfbomen en de twee kandelaars, die vóór de Heer van de aarde staan. 5 En als iemand hun schade wil toebrengen, komt er vuur uit hun mond en verteert hun vijanden; en als iemand hun schade wil toebrengen, dan moet hij zó gedood worden. 6 Dezen hebben de macht de hemel te sluiten, zodat er geen regen valt in de dagen van hun profeteren; en zij hebben macht over de wateren om die in bloed te veranderen en om de aarde te slaan met allerlei plagen, zo dikwijls zij willen. 7 En wanneer zij hun getuigenis voleindigd zullen hebben, zal het beest dat uit de afgrond opstijgt, oorlog met hen voeren en hen overwinnen en hen doden. 8 En hun lijk [zal liggen] op de straat van de grote stad, die geestelijk genoemd wordt Sodom en Egypte, waar ook hun Heer gekruisigd is.

V1. Hoewel het niet met zoveel woorden wordt gezegd, lijkt het erop dat dit hoofdstuk de inhoud van het boekje uit het vorige hoofdstuk geeft. De plaats van handeling is Jeruzalem met de tempel van God. De tempel wordt “*de tempel van God*” genoemd, omdat God de ware aanbidders die Hem daar naderen in aanmerking neemt. Maar in werkelijkheid is het de tempel van de antichrist, die in ongeloof is gebouwd en waar de antichrist een

beeld van het beest uit de zee zal plaatsen tijdens de drieënhalf jaar van de grote verdrukking (*Op 13:14-15; 2Th 2:4*).

Het is zeer waarschijnlijk dat dit beeld in de voorhof van de tempel zal worden geplaatst en niet in het gebouw zelf. In de voorhof mag ook het volk komen. Vanwege het afgodsbeeld dat daar staat, wordt de voorhof ook niet gemeten.

Deze tempel is de op een na laatste tempel van alle tempels die in de loop van de tijd op aarde gebouwd zijn. We lezen in de Schrift over vijf aardse tempels:

1. de tempel van Salomo (*1Kn 7*; is verwoest door Nebukadnezar in 586 v.Chr.);
2. de tempel van Zerubbabel (*Ea 3;6*; is later geroofd en gewijd aan Jupiter door Antiochus Epiphanes in 168 en 170 v.Chr.);
3. de tempel die door Herodes is gebouwd (*Jh 2:20*; de bouw ervan is begonnen in 17 v.Chr. en hij is verwoest door de Romeinen in 70); deze tempel is overigens geen volledig nieuwe tempel, maar een vergroting van de tempel van Zerubbabel;
4. de voor de antichrist gebouwde tempel (*2Th 2:4*) en
5. ten slotte de tempel van Christus (*Ez 40-48*).

Voor de volledigheid wijs ik er nog op dat er in het Nieuwe Testament nog sprake is van drie *geestelijke* tempels: het lichaam van de Heer Jezus (*Jh 2:21*), het lichaam van de gelovige (*1Ko 6:19*) en de gemeente (*1Ko 3:16*). Er is verder nog sprake van de tempel van God in de hemel (*Op 11:19*) en dat God Zelf en ook het Lam de tempel van het nieuwe Jeruzalem wordt genoemd (*Op 21:22*).

Net als dat was bij het eten van het boekje, moet Johannes ook hier actief deelnemen aan de gebeurtenissen. Hij krijgt de opdracht om op te staan en enkele zaken te meten. Daarvoor wordt

hem “*een rietstok gegeven, aan een staf gelijk*”. Dit ‘meten’ gebeurt om de grens te bepalen van wat God toebehoort, het bepaalt Zijn eigendomsrecht (vgl. *Ps 16:6; Zc 2:1-5; Op 21:15-17*). De tempel is van Hem, het altaar is van Hem en zij die in de tempel Hem aanbidden zijn van Hem. De rietstok aan een *staf* gelijk wijst op de *steun* die het geloof vindt in de gedachte dat God ook in de duisterste tijden vaststelt wat van Hem is en wie bij Hem horen.

V2. De voorhof mag Johannes niet meten. Hij moet die zelfs verwerpen. Dat is, omdat de voorhof God niet toebehoort. Hij heeft daarmee geen verbinding, want de naties hebben daar toegang gekregen, doordat de antichrist met hen een verbond heeft gesloten (zie *Dn 9:26-27*). Met “*de heilige stad*” wordt Jeruzalem bedoeld.

Gedurende een periode van tweeënveertig maanden (dat is drieënhalve jaar, de tijd van de grote verdrukking) is Jeruzalem in handen van deze onheilige bondgenoten. Zij zullen de stad zozeer vertreden en ontheiligen, dat er in de (voorhof van de) voor de antichrist gebouwde tempel zelfs een gruwelijk afgodsbeeld van de Romeinse heerser zal staan.

V3. Ondanks de heidense overheersing en de druk van de antichrist zal God een krachtig getuigenis in Jeruzalem verwekken. Velen zullen uit Judéa (de landstreek rond Jeruzalem) naar de bergen zijn gevlucht (*Mt 24:16*), maar in de stad zelf zal er een overblijfsel van aanbidders zijn (*Zf 3:12*). Te midden daarvan zal God twee getuigen opwekken die Hij “*Mijn getuigen*” noemt. Twee is een afdoend getuigenis (*Dt 19:15; 2Ko 13:1*). Velen zullen zich door hun getuigenis bekeren (*Dn 12:10*).

“*Met zakken bekleed*” zullen ze door de stad trekken. De zakken zijn een teken van rouw vanwege de treurige toestand waarin het volk zich bevindt (vgl. *Jl 1:13; Jr 4:8*). Tevens ondersteunt het de ernst van de boodschap, die een oproep tot bekering is. Ze zullen het volk dat de tempel binnengaat om het beeld van het beest te aanbidden, waarschuwen en wijzen op de spoedige komst van Christus. Je ziet ook bij Johannes de dooper dat zijn kleding paste bij de ernst van zijn prediking (*Mt 3:4*) en ook hoe hij ten slotte zijn prediking ook met de dood moest bekopen (*Mt 14:5,10*).

De duur van hun prediking wordt in dagen aangegeven, mogelijk om duidelijk te maken en te benadrukken dat hun prediking elke dag werd gehoord. Ook wordt ermee aangegeven hoe waardevol elke dag voor God is dat er een getuigenis van Hem op aarde wordt gegeven. Nog een gedachte daarbij is dat deze twaalfhonderd zestig dagen weer dezelfde periode van de grote verdrukking is. Twaalfhonderd zestig dagen is drieënhalve jaar. Omdat het getuigenis onder de grootst mogelijke verdrukking wordt gegeven, wordt er in dagen gerekend. God telt de dagen van Zijn beproefde en vervolgde getuigen. Omdat Hij Zijn twee getuigen macht heeft gegeven, kunnen de vijanden niets doen tot God het hun toestaat.

V4. De getuigen worden vergeleken met *“de twee olijfbomen en de twee kandelaars”* (zie Zc 4). Als ‘de twee olijfbomen’ tonen zij de volle kracht van de Heilige Geest (olie) en als ‘de twee kandelaars’ verspreiden zij Goddelijk licht als getuigenis in de duisternis die dan op aarde heerst. Zij staan *“vóór de Heer van de aarde”* (Ps 24:1), dat wil zeggen dat hun getuigenis de Heer betreft, Die op de aarde en op de zee staat en Die Zijn recht erop binnenkort zal laten gelden.

V5. Zolang zij moeten getuigen, zal niemand hen kunnen aantasten. Elke aanval zullen de aanvallers met de dood moeten bekopen. De getuigen beschikken namelijk over het vuur van God. Dat komt uit hun mond en doodt iedere tegenstander die hun schade wil toebrengen om hen uit te schakelen en hun de mond te snoeren zodat ze niet meer getuigen.

Deze handelwijze maakt wel duidelijk dat het een totaal andere tijd is dan die waarin wij nu leven. In plaats van onze tegenstanders te verteren die ons willen benadelen als wij getuigen van onze Heer, moeten wij hen zegenen. De Heer berispt Johannes en Jakobus als zij voorstellen om vuur van de hemel te laten neerdalen op een dorp van Samaritanen omdat Hij daar niet welkom is (Lk 9:53-56).

V6. De getuigen hebben nog meer macht. Zo vaak ze willen, kunnen ze de hemel sluiten, water in bloed veranderen en de aarde

met allerlei plagen slaan. Als je iets van de geschiedenis van het Oude Testament kent, met name de geschiedenissen waarin Mozes en Elia een rol spelen, herken je hen in deze plagen. Deze uitingen van macht tref je namelijk aan bij deze twee grootste profeten van het Oude Testament. “*De macht de hemel te sluiten*” vind je bij Elia (1Kn 17:1) en de “*macht over de wateren om die in bloed te veranderen en om de aarde te slaan met allerlei plagen*” vind je bij Mozes (Ex 7:14-10:29). Elia getuigde tegenover Gods volk dat afvallig geworden was. Mozes getuigde tegenover de vijand van Gods volk, Egypte.

Elia en Mozes worden vaker samen genoemd. Zo tref je ze beiden aan bij de Heer Jezus op de berg der verheerlijking, waar ze als het ware een voorsmaak van het vreedrijk krijgen (Mt 17:3). Ook Maleachi, de laatste profeet van het Oude Testament, spreekt over Mozes en Elia als personen die in de laatste dagen nog eens zullen optreden (Ml 4:4-6; vgl. Mt 11:14; 17:11-12; Lk 1:17). Het gaat daarbij niet zozeer om hun optreden in persoon, maar om een optreden waarin de kenmerken van hun dienst naar voren komen.

V7. Als de door God bepaalde tijd van hun getuigenis is afgelopen, worden ze gedood. Zo is het ook met de Heer Jezus gegaan, Die pas werd overgeleverd toen Zijn uur gekomen was en geen uur eerder. Ze worden gedood door het beest. Over het beest zul je in *hoofdstuk 13* uitvoerig worden geïnformeerd.

Het lijkt misschien vreemd dat het beest oorlog gaat voeren met twee mannen. Maar er zijn wel meer voorbeelden dat een leger erop uit werd gestuurd om een enkele man gevangen te nemen. Je ziet dat bijvoorbeeld bij Elia die enkele keren werd belaagd door een klein leger (2Kn 1), bij Elisa in Dothan (2Kn 6) en nog meer bij de Heer Jezus in Gethsémané (Mt 26:47). De getuigen hebben hun macht getoond en daaruit begrijpt het beest dat hij met zeer gevaarlijke personen te maken heeft.

V8. Als de twee getuigen zijn gedood, zal hun lijk “*op de straat van de grote stad*” liggen. Uit de toevoeging “*waar ook hun Heer gekruisigd is*”, blijkt duidelijk dat het om Jeruzalem gaat. Maar die naam

wordt niet genoemd. De namen die wel worden genoemd, geven het geestelijke verval van de stad aan, waar de stad geestelijk is terechtgekomen. Ze is gelijk geworden aan Sodom en Egypte. Jeruzalem is 'Sodom' vanwege haar verdorvenheid en 'Egypte' vanwege haar verdrukken van Gods volk. Deze totale boosheid heeft zijn hoogtepunt getoond in de kruisiging van de Heer Jezus.

De twee getuigen worden gedood, nadat zij hun getuigenis hebben afgelegd, op dezelfde plaats waar hun Heer Zijn getuigenis heeft afgelegd en werd gedood. Zij ondergaan Zijn lot en delen daarin.

Lees nog eens Openbaring 11:1-8.

Verwerking: Waarom laat God Zijn twee getuigen optreden?

De zevende bazuin | verzen 9-19

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

9 En [zij] uit de volken en geslachten en talen en naties zien hun lijk drie en een halve dag, en zij laten niet toe dat hun lijken in een graf gelegd worden. 10 En zij die op de aarde wonen, verblijden zich over hen en zijn vrolijk en zullen elkaar geschenken zenden, omdat deze twee profeten hen die op de aarde wonen gepijnigd hadden. 11 En na de drie en een halve dag kwam [de] levensgeest uit God in hen en zij gingen op hun voeten staan, en grote vrees viel op hen die hen aanschouwden. 12 En zij hoorden een luide stem uit de hemel tot hen zeggen: Komt hier op! En zij stegen op naar de hemel in een wolk, en hun vijanden aanschouwden hen. 13 En op dat uur kwam er een grote aardbeving, en het tiende deel van de stad viel en zeventuizend namen van mensen werden bij de aardbeving gedood; en de overigen werden zeer bevreesd en gaven heerlijkheid aan de God van de hemel. 14 Het tweede 'Wee!' is voorbijgegaan, zie, het derde 'Wee!' komt spoedig. 15 En de zevende engel bazuinde, en er kwamen luide stemmen in de hemel die zeiden: Het koninkrijk van de wereld van onze Heer en van Zijn Christus is gekomen, en Hij zal regeren tot in alle eeuwigheid. 16 En de vierentwintig oudsten die vóór God zitten op hun tronen, vielen op hun gezichten en aanbaden God 17 en zeiden: Wij danken U, Heer, God de Almachtige, Die is en Die was, dat U Uw grote kracht hebt aangenomen en Uw koningschap hebt aanvaard. 18 En de naties zijn toornig geworden, en Uw toorn is gekomen en de tijd van de doden om geoordeeld te worden en om het loon te geven aan Uw slaven de profeten, en aan de heiligen en aan hen die Uw Naam vrezen, de kleinen en de groten, en om te verderven hen die de aarde verderven. 19 En de tempel van God in de hemel werd geopend en de ark van Zijn verbond werd gezien in Zijn tempel, en er kwamen bliksemstralen, stemmen, donderslagen, aardbeving en grote hagel.

V9. De twee getuigen zijn gedood. Het 'succesvolle' optreden van het beest wordt aan de hele wereld getoond. De lijken worden door de toegestroomde verslaggevers via internet, televisie en

satelliet aan de hele wereld getoond. Je kunt je vandaag de dag goed voorstellen hoe dit nieuws direct wereldwijd wordt verspreid, terwijl er ook beelden worden getoond van de verslagen 'vijanden'. De massamedia spelen overigens een hoofdrol in de vorming van de gedachten van de mens. Zoals iemand zei: Je ziet vandaag een generatie opgroeien die niet door ouders wordt opgevoed, maar door de media.

De lijken van deze 'vijanden van de mensheid' zijn geen begrafenis waard. Wie hen zou willen begraven, krijgt daarvoor geen toestemming (zie Ps 79:1-3). Tevens blijven de lijken liggen als een overwinningstrofee, een herinnering aan de overwinning die het beest heeft behaald en een bewijs van zijn macht. Het dient alles tot glorie van de dictator die de wereld van deze mensen heeft 'verlost'. Er gaat ook de waarschuwing van uit dat dit het lot is van ieder die zich tegen het beest verzet.

V10. Als aan dit ergerlijke getuigenis een einde is gekomen, zal de wereldbevolking feest vieren als in een overwinningsroes. Om de overwinning te vieren sturen ze elkaar geschenken (vgl. Es 9:19,22). Ze feliciteren elkaar met de dood van deze ellendige profeten die hen zo gepijnigd hebben. Ze hebben zich niet opengesteld voor de boodschap van God die door hen werd verkondigd. De toegebrachte pijniging heeft hen niet uitgedreven tot God. Dat was Gods bedoeling met Zijn twee getuigen.

Niet alleen de ongelovige massa in Israël zal zich over hun dood verheugen. Zoals Joden en heidenen samen de Heer Jezus verwierpen, deelt ook hier de hele wereld in de duivelse vreugde van de afvallige Joden over de dood van de getuigen van de Heer.

V11. Hun vreugde zal echter van korte duur zijn. Na drieënhalve dag zien zij iets wat hen met grote vrees vervult. De getuigen gaan op hun voeten staan! Dat komt doordat de "*levensgeest uit God in hen*" komt. Maar daar hebben de toeschouwers geen idee van. Evenals de wereld getuige was van hun dood, zijn ze het ook van hun opstanding. Hierdoor zullen ze moeten erkennen dat God sterker is dan Zijn vijanden.

V12. Als de twee getuigen zijn opgestaan, krijgen ze vanuit de hemel het bevel dat ze daar moeten komen. Hun getuigenis in leven, sterven en opstanding is voorbij. Ze worden opgeroepen naar de hemel. Van de stem gaat zo'n kracht uit, dat zij naar de hemel opstijgen in een wolk. Het lijkt erop dat deze wolk het symbool is van Gods tegenwoordigheid. God neemt ze in Zijn tegenwoordigheid. Zij hebben Hem verheerlijkt en nu verheerlijkt Hij hen.

Al hun vijanden "*aanschouwden*" hen. De hemelvaart van de Heer Jezus is niet aanschouwd door ongelovigen, evenmin als de opname van de gemeente door ongelovigen aanschouwd zal worden. Met de opstanding en hemelvaart van de twee getuigen is dat anders. Die worden niet slechts gezien, maar 'aanschouwd'. De toeschouwers nemen met verbijstering deze voor onmogelijk gehouden gebeurtenissen waar. Ze kunnen hun ogen niet geloven. Maar hoewel het niet te loochenen is en deze wonderen zich voor hun ogen voltrekken, heeft het geen effect op hun geweten voor God.

V13. Er kan dan ook niets overblijven dan het oordeel. Als de twee getuigen in de hemel zijn opgenomen, komt er "*een grote aardbeving*". Jeruzalem wordt door een machtige hand geschud, waardoor "*het tiende deel van de stad*" wordt verwoest, wat aan "*zevenduizend ... mensen*" het leven kost. Er staat "*namen van mensen*". Dat betekent dat God de namen kent van allen die zijn omgekomen. Hij kent de namen van hen die zich voor het beest hebben gebogen, net zoals Hij de namen kent van de zeventuizend die in de tijd van Elia de knie *niet* voor Baäl hebben gebogen (1Kn 19:18). God rekent niet in getallen; het gaat Hem niet om statistieken, maar om personen.

"*De overigen*", zij die niet door het oordeel getroffen zijn, worden heel bang. Ook geven ze "*heerlijkheid aan de God van de hemel*". Dat betekent niet dat zij zich bekeren, maar dat zij Gods hand in deze gebeurtenis erkennen. Toen de Heer Jezus in genade op aarde was en in genade handelde, werd daarvoor ook God eer gegeven door de mensen. Maar ook toen was er geen sprake van

echte bekering. Je kunt verstandelijk overtuigd zijn dat God aan het werk is, zonder dat het je hart en geweten raakt.

V14. Met het voorbijgaan van “*het tweede ‘Wee’*” is de tussenzin, die loopt van *hoofdstuk 10:1-11:13*, geëindigd. We zijn nu toe aan de zevende en laatste oordeelsbazuin, die ook “*het derde ‘Wee’*” wordt genoemd. De laatste drie bazuinen worden ‘Wee’ genoemd, omdat ze nog erger zijn dan de eerste vier. Het eerste ‘Wee’ komt uit de put van de afgrond (*Op 9:1-12*), het tweede ‘Wee’ komt van de Eufraat (*Op 9:13-21*) en het derde ‘Wee’ komt uit de hemel, van de Heer Jezus Zelf.

V15. Het blazen van de zevende bazuin brengt het koninkrijk wel heel dichtbij, maar het is nog niet helemaal zover dat het ook wordt gevestigd. Toch is het koninkrijk al zo dichtbij, dat de hemel meedeelt dat het “*is gekomen*”. Zo spreken de stemmen van de hemel het luid uit. Maar er moeten nog andere oordelen komen. Die worden in de *hoofdstukken 15-16* beschreven. Het zijn echter oordelen die van korte duur zijn. Die oordelen vormen samen de zevende bazuin.

Het koninkrijk dat als gekomen wordt gezien, is een onverdeeld koninkrijk en strekt zich uit over de hele wereld. Dat kan alleen omdat de Heer en Zijn Christus het gezag in handen nemen. Hij zal rechtvaardig en genadig regeren. Als Hij eenmaal regeert, zal daaraan geen einde komen, zolang zon, maan en aarde zullen bestaan (*Ps 72:5,7,17*). Hij Die “*zal regeren tot in alle eeuwigheid*” is de Heer, God, en Hij regeert in de Persoon van Zijn Christus, de Zoon des mensen, Die Zelf ook God is. Onze Heer en Zijn Christus zijn één en dezelfde Persoon en toch twee Personen. Dit is en blijft het wonder van de eeuwigheid.

V16. Als dit geweldige nieuws heeft geklonken, reageren de vierentwintig oudsten. Door de Geest begrijpen zij wat er gebeurt en gaat gebeuren. Ze beseffen de grootsheid van de gebeurtenissen en ze beseffen nog meer de grootsheid van Hem Die alles tot stand brengt. Ze kunnen dan ook niet op hun tronen blijven zitten, maar vallen in aanbidding voor God neer (*zie ook Op 4:10; 5:9*).

V17. Terwijl ze aanbidden, danken ze God. Ze spreken Hem met meerdere namen aan. Ze noemen Hem eerst “Heer”, dat is Jahweh, de God van het verbond. Hij doet waartoe Hij Zich heeft verplicht. Ze noemen Hem ook “God de Almachtige”. Dat is God in Zijn scheppingsmacht, Die als de Almachtige alles wat Hij heeft geschapen, onderhoudt en naar Zijn doel brengt.

Verder zeggen ze van Hem dat Hij “is” en “was”. ‘Hij Die komt’ wordt er niet meer aan toegevoegd. “Die is” wijst op Zijn eeuwig bestaan en “Die was” wijst op Zijn verbinding met het verleden. ‘Die komt’ is niet meer nodig, omdat Hij hier wordt gezien als gekomen en dat Hij Zijn koningschap heeft aanvaard.

Dat heeft Hij gedaan, doordat Hij Zijn “grote kracht” heeft “aangenomen”. Hij heeft die grote kracht altijd gehad. Maar nu grijpt Hij met kracht in het wereldgebeuren in. En wat Hij heeft aangenomen, geeft Hij nooit weer uit handen en zal Hem nooit uit handen genomen kunnen worden. Zijn grote kracht is daarvoor de garantie.

V18. De oudsten spreken ook over de toorn van God. Ze doen dat in verband met de toorn van de naties, dat is de hele mensheid. De naties zijn in de voorbije eeuwen altijd tegen God in opstand gekomen en hebben zich tegen Hem verzet. Maar het is nu voorbij met hun toorn, want God maakt daaraan in Zijn toorn een einde. De woordspeling laat zien hoe onbetekenend de toorn van de mens is tegenover de toorn van de almachtige God. Je ziet deze twee zijden ook in *Psalm 2:1-6*, waar het onderscheid tussen het woeden van de volken en hoe God daarop reageert nog sterker naar voren komt.

Met de komst van het koninkrijk is de tijd gekomen dat God de doden zal oordelen, hoewel dat oordeel pas zal worden uitgevoerd *na* het vrederijk (*Op 20:12*). Maar voor het uitdelen van het loon is de tijd gekomen. Dat loon is voor hen die als echte “slaven” in gehoorzaamheid aan God, als ware “profeten” Zijn woorden hebben gesproken tot hen tot wie zij gezonden waren. Dat heeft hun verwerping en spot opgeleverd, maar nu krijgen ze de beloning. Dit loon wordt gegeven *in* het vrederijk (*Op 22:12*). Hoewel

het feitelijk nog niet zover is, kan er toch zo over worden gesproken, omdat de regering in handen van de Heer Jezus ligt.

Ook “*de heiligen*”, zij die voor Hem afgezonderd hebben geleefd in een verdorven wereld, krijgen nu hun loon. Zij hebben zo geleefd uit eerbied voor Zijn Naam en dat ieder naar de mate van zijn verantwoordelijkheid, wat tot uitdrukking komt in “*de kleinen en de groten*”.

Ten slotte is Gods tijd ook gekomen “*om te verderven hen die de aarde verderven*”. Daarmee worden de drie beesten uit de *hoofdstukken 12-13* (de draak, het beest uit de zee en het beest uit de aarde) en al hun volgelingen bedoeld. Dit is een andere categorie dan de eerder in dit vers genoemde doden.

Zo wordt alles weggedaan wat het vredesrijk altijd in de weg heeft gestaan en worden zij beloond die altijd hebben geleefd in het geloof in de Vredevorst en in Zijn komst.

V19. Met *vers 19* begint een nieuwe tussenzin die doorloopt tot *hoofdstuk 15:4*. Vanaf *hoofdstuk 15:5* worden de zeven schaaloor delen beschreven. In de tussenzin laat de Heilige Geest de oorsprong van de hoofdrolspelers van de *hoofdstukken 8-11* zien. Daar zie je: de draak (dat is de satan) en het eerste beest en het tweede beest. Andere hoofdpersonen zijn: de vrouw (Israël), de Zoon (Christus), Michaël en de grote hoer Babylon. In totaal passeren zeven hoofdpersonen de revue.

Uitgangspunt van de tussenzin is “*de tempel van God in de hemel*” en “*de ark van Zijn verbond*”. De tempel is Gods woonplaats te midden van Zijn volk. De ark van het verbond herinnert aan Gods trouw ten aanzien van Zijn verbond met Zijn volk. Het is een scherp contrast met wat op hetzelfde ogenblik plaatsvindt in de tempel op aarde. Die wordt op afschuwelijke wijze door de antichrist ontheilgd. God is ten zeerste ontstemd over wat er op aarde gebeurt. De “*bliksemstralen, stemmen, donderslagen, aardbeving en grote hagel*” geven daaraan op indringende wijze uiting.

Lees nog eens Openbaring 11:9-19.

Verwerking: Welke overeenkomsten zie je tussen de twee getuigen en de Heer Jezus? Wat kun jij voor jouw getuigenis leren van de twee getuigen?

Openbaring 12

De draak, de vrouw en het Kind | verzen 1-6

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En er werd een groot teken gezien in de hemel: een vrouw, bekleed met de zon en de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren. 2 En zij was zwanger en schreeuwde in haar weeën en in haar pijn om te baren. 3 En er werd een ander teken gezien in de hemel; en zie, een grote, vuurrode draak met zeven koppen en tien horens en op zijn koppen zeven diademen. 4 En zijn staart sleepte het derde deel van de sterren van de hemel mee en wierp ze op de aarde. En de draak stond vóór de vrouw die zou baren, om zodra zij haar Kind zou baren, [Het] te verslinden. 5 En zij baarde een Zoon, een mannelijk [Kind], Die alle naties zal hoeden met een ijzeren staf; en haar Kind werd weggerukt naar God en naar Zijn troon. 6 En de vrouw vluchtte de woestijn in, waar zij een plaats heeft, door God bereid, opdat men haar twaalfhonderd zestig dagen voedde.

V1. Na de tempel van God en de ark van het verbond (*Op 11:19*) wordt er “*een groot teken gezien in de hemel*”. Dit teken sluit aan op de tempel en de ark. De tempel en de ark zijn het centrum van Gods aardse volk Israël. Het grote teken in de hemel gaat over Israël. Het teken is ‘in de hemel’, want het stelt Gods plan met Israël naar Zijn raadsbesluit voor (*Rm 11:29*) en is dus iets wat vastligt in Zijn hemelse raad.

De vrouw stelt op meerdere plaatsen in dit boek een gezelschap van mensen of een systeem voor. Op deze wijze is er sprake van Izebel (*Op 2:20*), dat is het pausdom, de grote hoer (*Op 17*), en ook het naamchristendom dat nauw verbonden is met het pausdom. Op die manier is er ook sprake van de bruid (*Op 19-22*), dat is de verheerlijkte gemeente. Hier stelt de vrouw Israël voor. Je ziet dat

aan de kenmerken. Ze wordt voorgesteld zoals God bedoelt dat zij zal zijn. In de tijd van de geboorte van het Kind (waarover het in de volgende verzen gaat) was dat nog niet zo, want toen was Israël onder het juk van Rome.

Israël is *“bekleed met de zon”*. De zon is het beeld van het hoogste gezag op aarde (vgl. *Ps 104:2a*). Het is altijd Gods plan geweest Israël tot hoofd van alle naties te maken (*Dt 28:1*). Dat wordt benadrukt door *“de maan onder haar voeten”*. Daarin zie je dat alle aardse machten in het vreedrijk het gezag van Israël erkennen. Ook de *“kroon van twaalf sterren”* die zij draagt, getuigt van haar heerlijkheid. De twaalf sterren kunnen heel goed de twaalf stammen voorstellen als de kanalen waardoor de zegen van God in het vreedrijk naar alle delen van de aarde zal gaan.

V2. Na dit machtige toekomstperspectief wordt er iets merkwaardigs van de vrouw opgemerkt: *“En zij was zwanger.”* Daarbij komt dat haar zwangerschap in het stadium van de bevalling was gekomen. De weeën waren bezig en ze schreeuwde het uit van de pijn.

Deze beschrijving geeft een terugblik naar het verleden en ziet vooruit naar de toekomst. Enerzijds ga je terug in de tijd en wel naar de geboorte van de Heer Jezus uit het volk Israël (*Js 9:5; Mi 5:1*). Anderzijds ga je naar de toekomst, want de weeën, die zien op de tijd van de grote verdrukking (*Mt 24:15-21*), moeten nog komen. Maar die weeën kondigen toch het nieuwe leven aan. Dit nieuwe leven ziet op de komst van de Heer Jezus, Zijn tweede komst welteverstaan. Die komst wordt gezien als een nieuwe geboorte.

Daarom staat er bijvoorbeeld op een andere plaats zo opmerkelijk dat Hij *uit* (en niet: *tot*) Sion zal komen (*Rm 11:26*). Het is alsof Hij eerst dan door het volk gebaard wordt. Dat is het moment dat God opnieuw *“de Eerstgeborene inbrengt in de wereld”* (*Hb 1:6*). Hij komt niet nog een keer als een weerloze Baby Die verworpen wordt, maar als de Heerser.

Om deze voorstelling van zaken goed te begrijpen is het belangrijk te zien dat er met het tussenliggende tijdperk van de gemeente geen rekening wordt gehouden. Je stapt hier zo van het verleden, waarin zoveel beloften zijn gedaan, over in de toekomst voor de vervulling van die beloften. In het verleden konden de beloften niet worden vervuld vanwege de ontrouw van Israël en de verwerping van de Heer Jezus. In de toekomst zullen die beloften allemaal op grond van de trouw van de Heer Jezus worden vervuld. In dit hoofdstuk zie je hoe dat in zijn werk zal gaan.

V3. Na het teken van Israël zie je *“een ander teken ... in de hemel”*. Dit andere teken is de *“draak”* ofwel de satan. Zijn kleur is ‘vuurrood’, wat staat voor de kleur van het bloed van zijn vele slachtoffers. Het wijst op de moorddadige activiteiten van deze vijand van God.

Hij heeft ook *“zeven koppen”* met op elke kop een diadeem en *“tien horens”*. De verklaring daarvan staat verderop, in *hoofdstuk 13:1* en *17:3,7-12*. Daar blijkt dat het gaat over het Romeinse rijk. In de beschrijving hier ligt alle nadruk op de duivelse macht die achter dit rijk schuilgaat. De koppen zien zowel op buitengewone intelligentie als op gezag. De diademen op de koppen wijzen op de koninklijke positie die de draak zich aanmatigt. De horens wijzen op macht en kracht.

V4. Zoals al is aangetoond, ziet de staart op leugen en valse leringen (*Op 9:10; Js 9:14*). Deze valse leringen verspreidt de draak door middel van de antichrist, de valse profeet. *“Het derde deel van de sterren van de hemel”* die door zijn valse leringen worden meegesleept, kan slaan op hen die in het Romeinse rijk een vooraanstaande positie hebben. Het zijn mogelijk lichtdragers die na de opname van de gemeente een naamchristelijke leer zullen brengen.

Na zo de draak in zijn verscheurende en misleidende werk te hebben gezien zie je hem voor de vrouw staan die op het punt staat te baren. Zijn bedoeling is om het Kind Dat zij zal baren te verslinden zodra het ter wereld is gekomen. Hier zie je wat je in het *evangelie naar Mattheüs* leest over de poging van Herodes om

de Heer Jezus te doden toen hij van Zijn geboorte hoorde (*Mt 2:13-16*).

V5. Hier wordt eerst de geboorte van de Heer Jezus beschreven en daarna het doel van Zijn geboorte, Zijn regering over alle naties. Maar omdat Hij wordt gehaat en verworpen, rukt God Zijn Zoon weg, naar Zichzelf *en* naar Zijn troon. Dat heeft plaatsgevonden bij de hemelvaart.

V6. Je leest in dit hoofdstuk niets over de tijd van de gemeente. De gemeente is geen onderwerp van de profetie. De christelijke periode wordt overgeslagen. We bevinden ons in *vers 6* ineens in de tijd van de grote verdrukking, dat is in de tweede helft van de zeventigste jaarweek van *Daniël 9:24-27*. Daarom is de volgende actie van God verbonden met de vlucht van de vrouw, opdat zij niet ten prooi valt aan de draak. Hier stelt de vrouw het volk Israël voor, maar dan wel dat deel van Israël dat met Hem in verbinding staat, dat is het gelovig overblijfsel.

God beschermt de vrouw tegen de vervolger door haar van een schuilplaats te voorzien. Op die plaats voedt Hij haar twaalfhonderdzesentwintig dagen, dat is drieënhalve jaar (een maand telt dertig dagen). Dat er over "*dagen*" wordt gesproken, geeft de dagelijkse zorg van God voor de Zijnen aan. Zij zullen de bede "*geef ons heden ons dagelijks brood*" (*Mt 6:11*) in de letterlijke zin van het woord bidden. Het lijkt er veel op dat Moab de plaats is waar ze elke dag Zijn verzorging en onderhoud ervaren (*zie Ps 60:10; 108:10; Js 16:4*).

Lees nog eens Openbaring 12:1-6.

Verwerking: Wat kun je uit dit gedeelte leren voor je persoonlijk geloofsleven?

De satan op de aarde geworpen | verzen 7-18

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

7 En er kwam oorlog in de hemel: Michaël en zijn engelen voerden oorlog tegen de draak, en de draak voerde oorlog en zijn engelen; 8 en hij was niet sterk genoeg, en hun plaats werd in de hemel niet meer gevonden. 9 En de grote draak werd neergeworpen, de oude slang, die genoemd wordt duivel en de satan, die het hele aardrijk misleidt; hij werd neergeworpen op de aarde en zijn engelen werden met hem neergeworpen. 10 En ik hoorde een luide stem in de hemel zeggen: Nu is de behoudenis gekomen en de kracht en het koninkrijk van onze God en het gezag van Zijn Christus; want de aanklager van onze broeders, die hen dag en nacht vóór onze God aanklaagde, is neergeworpen. 11 En zijzelf hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot [de] dood toe. 12 Daarom weest vrolijk, hemelen en u die daarin woont. Wee de aarde en de zee, want de duivel is tot u neergelaten met grote grimmigheid, daar hij weet dat hij weinig tijd heeft. 13 En toen de draak zag dat hij op de aarde neergeworpen was, vervolgde hij de vrouw die de mannelijke [Zoon] gebaar had. 14 En aan de vrouw werden de twee vleugels van de grote arend gegeven, opdat zij in de woestijn zou vliegen naar haar plaats, waar zij gevoed wordt een tijd en tijden en een halve tijd, buiten [het] gezicht van de slang. 15 En de slang wierp achter de vrouw water uit zijn mond als een rivier, om haar door de rivier te laten meesleuren. 16 En de aarde kwam de vrouw te hulp, en de aarde opende haar mond en verzwolg de rivier die de draak uit zijn mond geworpen had. 17 En de draak werd toornig op de vrouw en hij ging weg om oorlog te voeren tegen de overigen van haar nageslacht, hen die de geboden van God bewaren en het getuigenis van Jezus hebben; 18 en hij ging op het zand van de zee staan.

V7. Nu komt de reden waarom de vrouw moet vluchten naar de woestijn. Dat komt omdat de satan uit de hemel op de aarde is geworpen. De oorzaak daarvan is een oorlog die in de hemel

ontbrandt. Mogelijk meent de satan een kans te zien om, nu op aarde het beest en de antichrist de volledige controle hebben, in de hemel een greep naar de macht te doen. Het kan ook een laatste wanhoopspoging zijn om de aanstaande definitieve oordelen te verhinderen.

In de oorlog die uitbreekt, staan twee grootmachten tegenover elkaar, twee aanvoerders met ieder een leger dat door hen wordt aangevoerd. De ene partij is Michaël met zijn engelen, dat zijn de uitverkoren engelen. De andere partij is de draak, dat is de satan, met zijn engelen, dat zijn gevallen engelen. Met de hemel, het gebied waar de oorlog wordt gevoerd, wordt hier bedoeld het uitspannel of de hemelse gewesten. Het is niet de plaats waar God woont en de satan toegang heeft. Daar kan hij niet zijn macht in tegenstand ontplooiën, maar is hij volkomen in de macht van God.

V8. In deze oorlog krijgen de draak en zijn engelen Michaël en zijn engelen tegenover zich. De strijd is heftig, maar de satan lijdt de nederlaag. Hij en zijn engelen worden uit de hemel verwijderd, waar ze tot dat moment nog toegang hadden. Het is wel belangrijk te zien dat het geen strijd is tussen de Heer Jezus en de satan. Dat zou geen strijd zijn tussen twee min of meer gelijkwaardige grootmachten, want de Heer Jezus is God de Almachtige en de satan is Zijn schepsel.

V9. Dat de grote draak de satan is, wordt hier op uitvoerige wijze duidelijk gemaakt. De grote draak is *“de oude slang”* van Genesis 3. Door de naam ‘oude slang’ word je eraan herinnerd dat zijn grote kracht in zijn misleiding zit. De naam *“duivel”* komt van *diabolos* en betekent ‘aanklagen’. Zijn werk bestaat uit kwaadspreken en aanklagen, waarbij hij de waarheid verdraait. De naam *“satan”* betekent ‘tegenstander’. Hij is de gezworen tegenstander van God en Zijn Christus. Hij is de leugenaar en mensenmoordenaar vanaf het begin (*Jh 8:44*). Hij is onvermoeibaar en onveranderlijk bezig de hele wereld, alle mensen en vooral Gods kinderen, door zijn listen te misleiden en van God en Christus weg te houden of weg te trekken.

Na zijn vernedering vanwege zijn opstand tegen God Die hem verwijderde van de berg der goden (*Ez 28:14-16; Js 14:12-15*), had hij nog wel toegang tot God. Dat zie je in *Job 1-2*. Maar dat is nu voorbij. Hij wordt op de aarde geworpen om straks nog verder te worden vernederd. Dat gebeurt als hij voor duizend jaar wordt opgesloten in de afgrond. Als hij daaruit voor een korte tijd wordt losgelaten, zal hij zijn diepste en definitieve vernedering krijgen als hij voor eeuwig in de hel wordt geworpen (*Op 20:3,10*). De Heer Jezus heeft zijn val gezien en voorzegt (*Lk 10:18*).

V10. De grote draak en zijn engelen worden uit de hemel verwijderd en op de aarde neergeworpen. Nadat de satan uit de hemel is geworpen, spreekt een stem in de hemel over “*de behoudenis*” die is gekomen. Dat wijst op het vrederijk. Het is de redding van de hele schepping uit de macht van de satan en het aanbreken van de heerlijke tijd van vrede en gerechtigheid op de hele aarde. Het koninkrijk is dan met kracht gekomen.

De stem in de hemel die Johannes hoort, spreekt over “*het koninkrijk van onze God*”. Het is de grote overwinning van de God met Wie zij in verbinding zijn gekomen door hun vertrouwen te stellen op Hem in het offer dat Hij in Zijn Zoon voor hen en hun zonden heeft gegeven. Die Zoon is Zijn Christus aan Wiens gezag zij zich in het geloof hebben onderworpen en Die dat gezag nu over de hele schepping zal uitoefenen. Zij weten zich verbonden met anderen, “*onze broeders*”, die zich ook in het geloof aan God en aan het gezag van Zijn Christus hebben toevertrouwd.

Hun broeders die op dat moment op aarde zijn, hebben niets meer te vrezen van een satan in de hemel die hen aanklaagt bij God (*zie Zc 3:1*). De satan, “*de aanklager*” die onvermoeibaar, “*dag en nacht*”, de gelovigen “*vóór onze God aanklaagde, is neergeworpen*”. De tijd van het aanklagen is voorbij. Het begin van de val van de satan is de voorbode van de uiteindelijke overwinning.

V11. De val van de satan zal op aarde vreselijke gevolgen hebben. Maar de overwinning is zeker voor wie geloven in het bloed van het Lam. Hun getuigenis dat zij in hun woord hebben afgelegd, is ook een overwinning op de satan. Zij hebben zich niet voor hem

gebogen, maar hem ermee verslagen, ook al heeft hun dat hun leven gekost. Tegelijk hadden zij de zekerheid dat ze het leven niet konden verliezen, omdat ze geloofden in de kracht van het bloed van het Lam. Het lichaam kan gedood worden, maar de ziel niet. Het lijkt erop dat dit de martelaars van *hoofdstuk 6:9* zijn. “Zij hebben hun leven niet liefgehad”, maar het in de dood gegeven in hun volhardend getuigenis voor het Lam.

V12. Nu de aanklager uit de hemel is verwijderd, kan daar vrolijkheid zijn. Maar voor “*de aarde en de zee*”, waarop de duivel geworpen wordt, zijn de gevolgen vreselijk, al zullen die gevolgen niet lang aanhouden. Met ‘de aarde’ wordt vooral Israël bedoeld, terwijl je bij ‘de zee’ vooral moet denken aan het herstelde Romeinse rijk.

Als de satan op de aarde en de zee is geworpen, is dat het begin van de grote verdrukking die drieënhalf jaar zal duren. Zijn grimmigheid kent geen grenzen, maar zijn tijd gelukkig wel (*Mt 24:22,24*). Omdat de duivel “*weet dat hij weinig tijd heeft*”, zal hij al zijn krachten inzetten om een vervolging te ontketenen die zijn weerga in de geschiedenis niet kent.

V13. In *vers 6* heb je gelezen over de vlucht van de vrouw. In de *verzen 7-12* heb je gezien waarom die vlucht nodig is: het heeft te maken met het neerwerpen op de aarde van de satan. Nu wordt je aandacht weer gericht op de vlucht van de vrouw en verneem je nadere bijzonderheden in verband met haar vlucht. De woede van de satan richt zich nu vooral op het gelovig overblijfsel van Israël, dat wordt voorgesteld in “*de vrouw die de mannelijke [Zoon] gebaard had*”. Uit dit volk is de Christus geboren Die Gods plannen met Zijn volk en de wereld zal vervullen.

De satan wordt “*de draak*” genoemd omdat hij erop uit is wreed en meedogenloos te verslinden. Hier werpt de satan zijn masker af. Eerst heeft hij in het monsterverbond dat hij heeft laten sluiten tussen het Romeinse rijk en het afvallige Israël (*Dn 9:27*) nog een vriendelijk gelaat getoond. Dat is in de periode van de eerste helft van de laatste jaarweek waarover Daniël schrijft. Zo mocht bijvoorbeeld de tempeldienst nog doorgang vinden. Maar

dat verandert als de satan eenmaal op de aarde is geworpen. Dan zet hij alles op alles en zet hij alle middelen in om wat met God te maken heeft, uit te roeien.

V14. God geeft de vrouw de beschikking over *“twee vleugels van de grote arend”*. De vleugels stellen haar in staat aan de woede van de draak te ontkomen (vgl. Ex 19:4; Dt 32:11; Js 40:31). Die vleugels stellen haar ook in staat te vluchten naar *“haar plaats”*. God heeft voor haar een plaats waar ze veilig zal zijn voor de draak en waar Hij voor haar zal zorgen gedurende de tijd dat de draak zijn gruweldaden op aarde kan verrichten (zie Mt 24:15-16).

Met *“een tijd en tijden en een halve tijd”* wordt weer de drieënhalve jaar van de grote verdrukking bedoeld. ‘Een tijd’ staat voor een jaar, ‘tijden’ staat voor twee jaar en ‘halve tijd’ voor een half jaar. In haar schuilplaats kan *“de slang”* met zijn misleidingen haar niet bereiken.

V15. Als je eraan denkt dat de slang de misleider is, kun je bij het water dat als een rivier uit zijn mond komt, denken aan een enorme vloed van misleidingen. De opzet van allerlei misleidende wonderen en tekenen is om ook de uitverkorenen in zijn greep te krijgen. De misleiding zal fenomenaal zijn en deel uitmaken van de grote verdrukking. Als er enorme dreiging is, is het gevaar groot om toe te geven aan allerlei wonderen en tekenen die uit de mond van de verleider komen (2Th 2:9-10). Als die dagen niet zouden worden verkort, zouden zelfs de uitverkorenen eraan ten prooi vallen. Maar ze worden juist ter wille van hen verkort (Mt 24:22).

V16. God zal op bovennatuurlijke wijze ingrijpen om de pogingen van de slang, die hier weer de draak wordt genoemd, te laten mislukken. Hij heeft op aarde Zijn instrumenten die Zijn volk in die tijd van de grootste nood zullen helpen. Mogelijk zijn dit volken die de vervolgdgen opnemen en verzorgen. God zorgt voor Zijn volk dat het niet omkomt. Hij zet er een omtuining omheen (vgl. Jb 1:10). Hij handelt nog niet openlijk ten gunste van Zijn volk, maar Hij beschermt hen op een bedekte manier tegen volkomen uitdelging.

V17. Als de draak ziet dat zijn pogingen om het overblijfsel als geheel uit te roeien zijn verijdeld, zoekt hij andere slachtoffers om tegen hen zijn woede te uiten. Er zijn nog *“de overigen van haar nageslacht”*. Het lijkt erop dat dit de gelovigen zijn die in Jeruzalem zijn achtergebleven (Zf 3:12). Omdat de draak zich op de meerderheid richtte, heeft hij de enkele gelovigen in Jeruzalem nog even laten gaan. God kent hen als degenen die Zijn geboden bewaren. Ze zijn op Hem gericht. Dat bezorgt hun ook *“het getuigenis van Jezus”*. Ze worden met Hem geïdentificeerd.

V18. Vanwege zijn plan om oorlog te voeren tegen de overigen van haar nageslacht, neemt hij plaats op het zand van de zee. Waarom hij dat doet, wordt in het volgende hoofdstuk beschreven. Daar zie je dat het beest opstijgt uit de zee en dat hij aan dat beest zijn macht geeft. Hij zal het beest inzetten om zijn boos plan uit te voeren.

Lees nog eens Openbaring 12:7-18.

Verwerking: Wat zijn de gevolgen als de satan op de aarde wordt neergeworpen?

Openbaring 13

Het beest uit de zee | verzen 1-4

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En ik zag uit de zee een beest opstijgen, dat tien horens en zeven koppen had en op zijn horens tien diademen en op zijn koppen namen van lastering. 2 En het beest dat ik zag was aan een luipaard gelijk, en zijn poten waren als die van een beer en zijn muil als [de] muil van een leeuw. En de draak gaf hem zijn macht en zijn troon en groot gezag. 3 En [ik zag] een van zijn koppen als tot [de] dood geslagen, en zijn dodelijke wond werd genezen; en de hele aarde ging met verbazing het beest achterna. 4 En zij aanbaden de draak, omdat hij het gezag aan het beest had gegeven, en zij aanbaden het beest en zeiden: Wie is aan het beest gelijk, en wie kan er oorlog tegen voeren?

Inleiding. De twee beesten die in dit hoofdstuk worden beschreven, stellen de twee menselijke en tegelijk monsterlijke werktuigen voor die de satan in de eindtijd zal gebruiken. Het eerste beest stijgt op uit de zee. De zee is het bekende beeld van de volken (*Op 17:15; Js 17:12; vgl. Dn 7:2-3*). Dit beest is dan ook een heidense heerser over een heidens rijk. Het tweede beest stijgt op uit de aarde. Met de aarde wordt Israël bedoeld. Het tweede beest is de antichrist die over het afvallige Israël zal regeren. In deze twee beesten komen de beide kenmerken van de satan – geweld en leugen – tot uiting (*Jh 8:44*). Het eerste beest wordt meer gekenmerkt door geweld, het tweede meer door leugen.

V1. Het beest “*uit de zee*” wordt eerst beschreven. Voor de ogen van Johannes – en door zijn beschrijving ook voor jouw ogen – stijgt het op uit de zee. Hij ziet uit de woelige, onbestuurbare naties, uit die geweldige mensenmenigte, een heerser omhoog komen. Het is dezelfde persoon als de persoon die uit de afgrond

komt (*Op 11:7; 17:8*). Zijn opkomst uit de afgrond geeft zijn demonische oorsprong aan. Dit is niemand anders dan de dictator van het herstelde Romeinse rijk, het verenigde West-Europa.

Dat het om hem gaat, wordt duidelijk uit wat je verder ziet. ‘Horens’ zijn een beeld van macht. De vorm van die macht kun je afleiden uit de ‘diademen’ die hij op zijn horens heeft. Dat wijst erop dat dit beest gezag heeft over koninklijke machthebbers. In verbinding met de horens en de diademen wordt het getal ‘tien’ genoemd. Daardoor weet je dat het om tien koningen gaat (*Op 17:12; Dn 7:24*). Zij zijn aan de heerschappij van het beest onderworpen.

Johannes vermeldt ook dat er “zeven koppen” op dit monster zitten. Van deze koppen staat in *hoofdstuk 17:9*: “De zeven koppen zijn zeven bergen.” Nu is nog wel de vraag wat die zeven bergen dan wel zijn. Het is een historisch gegeven dat in de oudheid de stad Rome bekendstond als ‘de stad met de zeven heuvels’. Dit maakt duidelijk dat Rome het politieke centrum van deze monsterlijke machthebber is.

De zeven koppen zijn echter niet alleen een aanduiding van de locatie waar de macht zetelt. Ze stellen ook zeven koningen voor (*zie Op 17:10*). Daarmee worden zeven regeringsvormen bedoeld, waardoor het Romeinse rijk achtereenvolgens is bestuurd. Daarop gaat *vers 3* verder in. Wat Johannes ook nog ziet, is dat deze politieke macht zich tegen God verheft. Hij ziet namelijk “namen van lastering” op zijn koppen. Het beest tooit zich met namen van Godslasterlijke aard, mogelijk namen die alleen God toekomen.

V2. Nog is de beschrijving van het beest niet klaar. Johannes heeft nog meer te vermelden. Hij herkent in dit beest trekken van drie verschillende verscheurende dieren. Hij noemt “een luipaard”, “een beer” en “een leeuw”. Als je daar nu eens *Daniël 7:4-6* naast legt, dan lees je dat Daniël dezelfde dieren ziet. Alleen ziet hij ze in omgekeerde volgorde. Daniël ziet eerst een leeuw, dan een beer en als derde een panter of luipaard. Dat komt, omdat Daniël vooruitblijkt, terwijl Johannes terugkijkt.

Deze dieren stellen wereldrijken voor. Daniël leefde in de tijd van het Babylonische wereldrijk, voorgesteld in een leeuw. Dat wereldrijk is ten ondergegaan, omdat de Meden en Perzen de wereldheerschappij veroverden. Vanwege de brutotheid waarmee zij te werk gingen, wordt dat rijk door een beer voorgesteld. Maar ook hun heerschappij was eindig. Griekenland, onder aanvoering van Alexander de Grote, veroverde de wereldheerschappij op de Meden en Perzen met een overweldigende snelheid. Vandaar dat het luipaard of de panter daarvan het gepaste symbool is.

Daniël spreekt ook nog over een vierde dier. Hij zegt daarvan dat het een *“schrikwekkend, gruwelijk en uitzonderlijk sterk”* dier is (Dn 7:7-8). Historisch stelt dit dier het Romeinse rijk voor dat de wereldheerschappij op de Grieken veroverde. Profetisch zien we dit rijk terug in het beest dat Johannes hier ziet. Het beest is zowel het herstelde Romeinse rijk als het hoofd van dat rijk. Dit rijk en dit hoofd bezitten alle wrede kenmerken van het vierde dier, waarin Johannes alle wrede kenmerken van de drie genoemde dieren verenigd ziet.

Zie je het voor je? Het beest stijgt op uit de zee, dat wil zeggen dat de dictator komt bovendrijven. Onlosmakelijk met hem verbonden zijn de tien koningen, de heersers van verschillende landen die samen het herstelde West-Romeinse rijk vormen. Daarover heeft deze dictator het gezag, dat hij uitoefent vanuit Rome als zijn machtscentrum. Hij openbaart zich Godslasterlijk en met een wreedheid die zinnebeeldig door de drie beschreven verscheurende dieren wordt voorgesteld.

En wie zit erachter, wie zorgt ervoor dat hij zo machtig wordt? De draak, dat is de duivel (Op 12:9). Hier verleent de duivel rechtstreeks gezag aan iemand die dit ook uit zijn hand aanneemt. Deze dingen kunnen natuurlijk alleen gebeuren omdat God ze toelaat. En Hij laat ze toe, omdat ze in Zijn plan passen. Maar het gaat er hier om, dat de draak de inspirator van het beest is. Het beest heeft macht, regeert en heeft groot gezag, omdat de duivel dit alles aan hem heeft gegeven.

Hier zie je een grote tegenstelling tussen het beest en de Heer Jezus. Eens heeft de satan de Heer Jezus alle koninkrijken aangeboden om die uit zijn hand aan te nemen (*Mt 4:8-9*). Maar de Heer heeft dat geweigerd. Hij wilde niet op Gods tijd vooruitlopen om Koning te worden. Hij wilde het rijk en de macht uit de hand van God ontvangen (*Dn 7:13-14; Ps 2:8*). Dat betekende voor Hem vernedering en de kruisdood. Ook voor jou is het belangrijk dat je geen aanzien in de wereld zoekt. De satan wil je dat best geven. Je kunt dan het lijden ontlopen. Als de satan met zulke verleidingen op je afkomt, reageer dan als de Heer Jezus (*Mt 4:10*).

V3. Vervolgens ziet Johannes dat een van de koppen van het beest als tot de dood geslagen is. Hiermee wordt aangeduid dat het Romeinse rijk ten onder is gegaan en is verdwenen. Uit de geschiedenis weten we dat in het jaar 476 aan het toenmalige West-Romeinse rijk een dodelijke slag werd toegebracht. Rome werd toen veroverd door de Germanen. Wat Johannes zag, was op het moment dat hij het zag (hij zag het tegen het einde van de eerste eeuw) nog toekomst. Het zou over een paar eeuwen gebeuren.

Maar voor God heeft de toekomst geen geheimen. Hij deelt die mee voor zover Hij het van belang acht dat wij daarvan op de hoogte zijn. Hij doet dat niet om onze nieuwsgierigheid te bevredigen, maar opdat wij ons leven daarnaar zouden inrichten (*2Pt 3:11-12*). Daarom laat God aan Johannes (en aan jou) zien wat er nog meer gaat gebeuren.

Johannes ziet vervolgens dat de dodelijke wond wordt genezen. Dat lag voor Johannes niet in de nabije toekomst, maar in de verre toekomst. Het is wat wij in onze dagen zien gebeuren! Voor ons is het nabije toekomst. Voor onze ogen vindt een herleving van het West-Romeinse rijk plaats. Maar denk eraan: wel door de macht van de satan! Dit herstel vindt niet plaats door een nieuwe verovering met geweld, maar door duivelse inspiratie en overleg. Johannes ziet hoe dit herstel de bewondering en aanbidding van de hele wereld opwekt.

V4. De mensen zullen zich heel goed bewust zijn dat de draak, dat is de satan, dit rijk zijn macht heeft gegeven. Ze haten God

zozeer, ze zijn zozeer van Hem vervreemd, dat ze in onverholen, algemene en grenzeloze bewondering de draak als god aanbidden. Ook zullen zij het beest aanbidden. Ze tarten en lasteren God door over het beest uitspraken te doen die alleen voor God gelden (*vgl. Ex 15:11; Mi 7:18*). Voor hen is niemand met het beest te vergelijken en kan niemand het tegen het beest opnemen om het te verslaan. Als Europa één geheel is, zal dit het effect zijn.

Mocht jij warm lopen voor het ene Europa, dan hoop ik dat dit, door wat Gods Woord hier zegt, verandert in koude rillingen die langs je rug lopen. Je zult je nu toch wel goed realiseren dat de satan de oorsprong ervan is en dat het uitloopt op de aanbedding van de satan! Dat veel christenen in Nederland bij het referendum over de Europese grondwet op 1 juni 2005 'tegen' hebben gestemd, zegt nog niet veel over hun visie op Europa. Het zwaarst wegende argument om 'tegen' te stemmen was dat er in die grondwet geen verwijzing naar God en de Joods-christelijke wortels van de Europese Unie was opgenomen. Indien dat wel was gebeurd, had men waarschijnlijk gewoon 'vóór' gestemd! Dat is onthutsend.

Lees nog eens Openbaring 13:1-4.

Verwerking: Wat is het verbazingwekkende aan dit beest?

Mond en daden van het beest uit de zee | verzen 5-10

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

5 En hem werd een mond gegeven die grote dingen en lasteringen sprak; en hem werd gezag gegeven om te handelen, tweeënveertig maanden. 6 En hij opende zijn mond tot lasteringen tegen God, om Zijn Naam te lasteren en Zijn tabernakel <en> hen die in de hemel wonen. 7 En hem werd gegeven oorlog te voeren tegen de heiligen en hen te overwinnen; en hem werd gezag gegeven over elk geslacht en volk en taal en natie. 8 En allen die op de aarde wonen, zullen hem aanbidden, [ieder] wiens naam, van [de] grondlegging van [de] wereld af, niet geschreven staat in het boek van het leven van het Lam Dat geslacht is. 9 Als iemand een oor heeft, laat hij horen. 10 Als iemand in gevangenschap [leidt], dan gaat hij in gevangenschap; als iemand met [het] zwaard zal doden, dan moet hij met [het] zwaard gedood worden. Hier is de volharding en het geloof van de heiligen.

V5. Zoals de satan het beest ‘zijn macht en zijn troon en groot gezag’ heeft gegeven (*vers 2b*), zo geeft hij het beest ook “een mond”. Hij maakt om zo te zeggen het beest tot zijn spreekbuis. Wat het beest laat horen, is dan ook snoevende en Godslasterlijke taal. Zijn brallende taal kent geen beperkingen. Voor de mensen klopt hij zich op de borst en beroemt hij er zich op dat alle vooruitgang zijn verdienste is. Naar God balt hij de vuist en beschimpt en vervloekt Hem.

Maar aan het optreden van het beest wordt een grens gesteld. Hij krijgt “*tweeënveertig maanden*”. Dat is de periode die je al eerder bent tegengekomen (*Op 11:2*) en die je hebt leren kennen als de periode van de grote verdrukking van drieënhalf jaar. In die tijd zal hij ongeremd tekeergaan (*vgl. Dn 8:24*), zowel tegen God en hen die in de hemel wonen als tegen de heiligen op aarde.

V6. Het is niet alleen zo, dat bij het beest het gepaste respect voor God ontbreekt. Als het beest zijn mond opendoet tegen God, is dat om tegen Hem tekeer te gaan en zijn minachting voor Hem

te uiten. Over de Naam van God kan hij alleen maar smalen en schamperen. Tot in het diepst van zijn wezen veracht hij God. De woorden die hij gebruikt, worden niet gegeven. Ik denk dat de woorden die je soms om je heen hoort en die je met walging vervullen, in het niet zinken bij wat het beest er uit zal spuwen.

En niet alleen God en de Naam van God zijn het mikpunt van zijn lasterlijke taal. Hij richt zijn boosaardige vuilspuiterij ook tegen "*Zijn tabernakel*". Hiermee wordt de gemeente bedoeld, waarin God als in een tabernakel in de eeuwigheid bij de mensen op aarde zal wonen (*Op 21:2-3*).

Ten slotte richt hij zijn lasteringen tegen alle overige hemelbewoners. Je kunt daarbij denken aan alle gelovigen die niet tot de gemeente behoren.

En denk maar niet dat het beest deze lasterlijke praat in een achterkamertje doet. Zijn lasterlijke uitingen die hij naar God en de hemelbewoners slingert, zullen publiekelijk gedaan worden en tot vermaak dienen. Met intens genoegen zullen de mensen zijn optreden en zijn vermeteale taal via televisie en internet waarnemen. Alles wat hij zegt en doet, is propaganda maken voor zijn programma. Dit programma heeft geen ander doel dan de mensen op te zetten tegen God, om God van de troon te stoten. De tijd zal leren dat zijn propaganda slaagt, en dat zijn programma een dramatisch einde krijgt.

V7. Het beest, geïnspireerd door de satan, kan tegen allen die in de hemel wonen niets anders doen dan zijn mond openen om zijn haat tegen hen uit te braken. Maar er zijn ook nog "*heiligen*" op aarde. Op hen kan hij zijn duivelse moordzucht botvieren, nadat hij lucht heeft gegeven aan alle opgekropte gevoelens van haat door die naar de hemel te slingeren. Hij wordt in de gelegenheid gesteld oorlog te voeren tegen hen die uit trouw aan God niet met de afvallige massa als in een carnavalsoptocht mee hossen.

De heiligen zijn niet alleen heiligen in naam, maar ook in de praktijk. Heilig betekent afgezonderd voor God. Dat er wordt gesproken over 'oorlog voeren', betekent dat hij deze strijd heel serieus

neemt, alsof de trouwe gelovigen de gevaarlijkste staatsvijanden zijn die over grote macht beschikken. Hij zet alle beschikbare mid-delen in, want hij wil hen met wortel en tak uitroeien, hen tot de laatste man vernietigen. En hij heeft schijnbaar succes. Hij over-wint hen. Deze overwinning verleent hem internationaal gezag. Landen buiten het herstelde Romeinse rijk, dat wil zeggen het verenigd Europa, zullen openstaan voor zijn ideeën en adviezen.

In zijn blinde waanzin weet hij niet dat deze overwinning alleen betrekking heeft op het lichaam. De heiligen waren met het oog daarop gesterkt door de woorden van de Heer Jezus. Hij heeft gezegd dat ze niet bang hoefden te zijn (voor het beest), want alleen het lichaam kan worden gedood (*Mt 10:28*). In *hoofdstuk 20* zie je hen terug. Ze zitten op tronen en regeren met Christus de duizend jaren. Zo mag ook jij je bemoedigd weten door de woorden van de Heer Jezus en wat jouw deel in de toekomst is, om het lijden te verdragen dat je nu soms meemaakt.

V8. Vanwege alle prestaties van het beest zullen allen die op de aarde wonen, hem aanbidden. De bewondering voor het beest zal geen grenzen kennen. De uitdrukking *“die op de aarde wonen”*, geeft aan dat het mensen betreft die doelbewust afgerekend hebben met de hemel. Hun leven heeft, net als dat van de dieren en het beest, geen bredere horizon dan de aarde en is volkomen en uitsluitend met de aarde verbonden.

Van deze mensen wordt nog een nadere kwalificatie gegeven. Hun naam komt niet voor *“in het boek van het leven van het Lam Dat geslacht is”*. Het ontbreken van hun naam in dat boek heeft dramatische gevolgen. De korte tijd van hun lofprijzing van het beest zal worden gevolgd door een eeuwig geweest en tandengeknars vanwege de pijnen in de vlammen van het eeuwige vuur.

Opmerkelijk is nog de uitdrukking *“van [de] grondlegging van [de] wereld af”*. Je herinnert je misschien wel de uitdrukking *“van vóór de grondlegging van de wereld”* (*Ef 1:4*). Die uitdrukking wordt gebruikt voor hen die tot de gemeente behoren. Zij zijn uitverkoren nog voordat de schepping er was. De gemeente is namelijk van hemelse én eeuwige oorsprong. Maar er zijn ook gelovigen die

niet tot de gemeente behoren. Dat zijn de gelovigen uit Israël en de volken in de perioden vóór en na het verblijf van de gemeente op aarde. Zij staan in verbinding met de aarde en daardoor met Gods plannen *vanaf* de schepping (*Mt 13:35; 25:34*).

Er is een groot contrast tussen hen die op de aarde wonen en het boek van het leven. Die op de aarde wonen, zijn met hun hele ziel en zaligheid aan de aarde verknocht. De aarde is hun leven. Er is bij hen geen enkele gedachte aan God en de hemel. Dat maakt dat zij levend dood zijn (*Ef 2:1-2*). Als zij zich niet bekeren, zullen ze tot in eeuwigheid in de tweede dood zijn (*Op 21:8*).

Daartegenover staat het boek van het leven. Dat boek is verbonden aan het Lam Dat geslacht is, wat erop wijst dat het Lam in de dood is geweest. Het Lam is in de dood geweest om aan allen die in Hem geloven het leven te geven. Het Lam schrijft de naam van ieder die in Hem gelooft in het boek van het leven. Het boek is van Hem, Hij houdt het bij. Alle namen van de aanbidders van het Lam staan erin, niet één wordt er gemist. Alle namen van de aanbidders van het beest ontbreken, niet één komt erin voor.

V9. Ik hoop dat jij een oor hebt om te horen en je laat waarschuwen. Je hebt zojuist samen met Johannes het beest zien opkomen. Je hebt zijn lasterlijke taal gehoord en zijn moorddadige bezigheden gezien. De massahysterie die zijn opkomst en optreden veroorzaken bij alle mensen die op de aarde wonen, is duidelijk aan je voorgesteld. Je bent getuige geweest van de opkomst van de wereldregering en de wereldreligie. Het gaat niet om iets wat nog wel eens in de verre toekomst zou kunnen gaan gebeuren, maar om gebeurtenissen die vandaag steeds herkenbaarder worden. Je zou toch niet willen zeggen dat dit een 'ver van je bed show' is? Het is ook voor jou uiterst actueel. Laat je niet misleiden.

V10. De beschrijving van dit beest besluit met te wijzen op het beginsel van vergelding (*vgl. 2Th 1:6-7*). Dit moet als vertroosting voor de heiligen dienen en hen stimuleren om te volharden. Ze mogen weten dat wie hen nu in de gevangenis werpt, zelf in de gevangenis zal belanden; en wie hen met het zwaard doodt, zal zelf door het zwaard omkomen (*Jr 15:2; 43:11*). God zal ervoor

zorgen dat elke misdaad die tegen Zijn heiligen is begaan, rechtvaardig zal worden vergolden. Tot dat moment komt, moeten de heiligen volharden in hun geloof. Ze kunnen erop vertrouwen dat God, Die dan nog niet zichtbaar tussenbeide is gekomen, het binnenkort zal doen.

Het geloof ziet de goede afloop voor henzelf en de vergelding van de verdrukkers. Het brute geweld van het beest kunnen zij niet met geweld beantwoorden. In zichzelf zijn zij weerloos en hulpeloos. Maar zij hebben een bron van kracht die heel anders werkt. De bron van hun kracht is het geloof in God dat Hij aan alle gezag en macht van het beest een einde zal maken.

In dit besef volharden zij in hun trouw aan God, al kost het hun hun vrijheid en zelfs hun leven. Hun leven is niet in de hand van het beest, maar in de hand van de almachtige en trouwe God. Dat mag ook jouw vertrouwen zijn als je tegenstand in je getuigenis voor de Heer ontmoet. Als je dat vertrouwen hebt, zul je je getuigenis niet opgeven, maar daarin volharden.

Lees nog eens Openbaring 13:5-10.

Verwerking: Welke aspecten van het beest herken jij nu al in de samenleving?

Het beest uit de aarde | verzen 11-18

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

11 En ik zag een ander beest opstijgen uit de aarde; en het had twee horens, aan die van een lam gelijk, en het sprak als [de] draak. 12 En het oefent al het gezag van het eerste beest uit in diens tegenwoordigheid; en het maakt dat de aarde en zij die erop wonen, het eerste beest aanbidden, van wie de dodelijke wond genezen was. 13 En het doet grote tekenen, zodat het zelfs vuur uit de hemel laat neerdalen op de aarde ten aanschouwen van de mensen. 14 En het misleidt hen die op de aarde wonen, door de tekenen die hem gegeven zijn te doen in tegenwoordigheid van het beest, en het zegt tot hen die op de aarde wonen, dat zij voor het beest dat de wond van het zwaard had en [weer] leefde, een beeld moesten maken. 15 En het werd hem gegeven aan het beeld van het beest adem te geven, opdat het beeld van het beest ook zou spreken en maken dat allen die het beeld van het beest niet aanbaden, gedood zouden worden. 16 En het maakt dat men aan allen, de kleinen en de groten, de rijken en de armen, de vrijen en de slaven, een merkteken geeft op hun rechterhand of op hun voorhoofd; 17 <en> dat niemand kan kopen of verkopen dan wie het merkteken heeft: de naam van het beest of het getal van zijn naam. 18 Hier is de wijsheid. Wie verstand heeft, laat die het getal van het beest berekenen, want het is [het] getal van een mens, en zijn getal is zeshonderdzesenzestig.

V11. Dan doemt voor de ogen van Johannes een tweede beest op. Het is geen tweelingbroer van het eerste beest, maar een ander. Het ziet er anders uit en doet andere dingen. Maar je zult zien dat deze twee beesten het wel heel goed met elkaar kunnen vinden. Ze zijn twee handen (beter: twee klauwen) op één buik. Dit beest stijgt niet op uit de zee, zoals het eerste, maar “uit de aarde”. Met ‘de aarde’ wordt, in tegenstelling tot de zee, een min of meer geordende samenleving bedoeld. Het lijkt hier om Israël te gaan.

Dat denk ik, omdat uit de beschrijving van dit beest blijkt dat het een nabootser van de Heer Jezus is. Als Johannes de horens ziet,

moet hij denken aan een lam. In *Openbaring* is het Lam steeds de Heer Jezus. En wie is de grote nabootser van de Heer Jezus anders dan de antichrist? Hij is het van wie de Heer Jezus tot de ongelovige Joden zei dat iemand zou komen in zijn eigen naam en dat ze die zouden aannemen (*Jh 5:43*). Dat betekent ook dat de antichrist een Jood zal zijn. Israël zal nooit een vreemde, iemand die niet tot het volk behoort, als koning aannemen. Het moet iemand uit hun eigen volk zijn.

Deze valse messias doet door zijn horens denken aan een lam. Maar hij spreekt "*als [de] draak*". Zijn taal maakt hem openbaar. Dat maakt ook dat de schapen die bij de Heer Jezus horen, de antichrist niet zullen volgen. De schapen luisteren niet naar de stem van de vreemde (*Jh 10:5*). Zij kennen de stem van de Heer Jezus, de goede Herder, en daarom volgen zij Hem (*Jh 10:4*). Dit is ook voor jou de grote toetssteen. Als jij een stem hoort en je herkent die niet als de stem van de Heer Jezus, moet je daar niet naar luisteren.

V12. Er is dus een grote verbondenheid tussen de beide beesten. Maar die verbondenheid is er niet een van gelijkwaardigheid. Feitelijk loopt het tweede beest aan de leiband van het eerste beest. Als het tweede beest zijn gezag uitoefent, is het eerste beest daarbij nadrukkelijk aanwezig. Het tweede beest, de antichrist, heeft gezag bij de gratie van het eerste beest. Hij kan niet zelfstandig opereren, maar is afhankelijk van het eerste beest. Het eerste beest, de dictator van het herstelde West-Romeinse rijk, het verenigd Europa, bepaalt en ziet erop toe hoe de antichrist zijn gezag uitoefent. Dit is het gevolg van het verbond dat het afvallige Israël onder aanvoering van de antichrist, de valse messias, met het eerste beest zal sluiten. Jesaja noemt dit 'een verbond met de dood' (*Js 28:15; Dn 9:27*).

Het tweede beest heeft ook, net als alle andere aardbewoners, een grenzeloze bewondering voor het eerste beest. Die bewondering is zo groot, dat hij alles in het werk stelt om ervoor te zorgen dat alles en iedereen op aarde het eerste beest aanbidt. De aanleiding tot de aanbidding is het genezen van de dodelijke wond van het eerste beest. In de beschrijving van het eerste beest heb je geleerd

dat deze genezing ziet op het herstel van het West-Romeinse rijk, dat gestalte heeft gekregen in het verenigd Europa. Met deze dwang om het eerste beest te aanbidden doet het tweede beest zich kennen als een geestelijk leider, zowel van het afvallige Jodendom als van de afvallige christenheid. Het is zijn doel een einde te maken aan alle aanbidding van de Vader en de Zoon.

V13. Zijn tactiek is die van leugen en misleiding, bedriegerij en nabootsing. Hij laat de mensen allerlei indrukwekkende tekenen zien. Wat je ziet, is niet te loochenen. Tenminste, dat is wat veel mensen geloven. Maar denk eraan dat beelden gemanipuleerd kunnen worden. Heel misleidend is ook dat je niet het hele verhaal te zien krijgt. Als twee mensen iets hebben gezien en daarvan een verslag doen, kun je toch twee heel verschillende verslagen krijgen. De duivel is de grote manipulator en een meester in het vertellen van halve waarheden. Laat je dus niet op sleeptouw nemen door verhalen en films van zogenaamde grote tekenen die aan God worden toegeschreven.

Het is een kenmerk van de eindtijd dat er opzienbarende dingen gebeuren. De oorsprong daarvan is niet God, maar de duivel (2Th 2:9). Hier zie je dat het beest zelfs *“vuur uit de hemel laat neerdalen”*. Iedereen ziet dat het uit de hemel komt, van God ... lijkt het. Maar het is een truc van de duivel die door deze valse profeet de indruk probeert te wekken dat hier een ware profeet aan het werk is. Zijn kunststukje is een nabootsing van wat Elia eens enkele keren deed (1Kn 18:38; 2Kn 1:10,12). Het woord *“zelfs”* geeft aan dat het wel eens zijn meest misleidende doortraptheid zou kunnen zijn. Met een beroep op de Bijbel zullen de mensen zeggen dat iemand die *‘zelfs’* dat kan, toch wel de ware Messias moet zijn.

V14. Je ziet hoe mensen die niets met God te maken willen hebben, die alleen voor de aarde leven, een prooi zijn van bovennatuurlijke manifestaties. Het religieuze gevoel van de mens is een prima werkplaats voor demonen. Als iets voordeel oplevert, hetzij financieel, hetzij in de vorm van een geestelijke kick, haken mensen aan die zonder God leven. Zij bewonderen anderen om er zelf op vooruit te gaan. Ze hebben niet in de gaten dat ze zich regelrecht aan de instrumenten van de satan uitleveren. De satan

geeft de antichrist de bekwaamheid om misleidende tekenen te doen. Die tekenen gebeuren in tegenwoordigheid van het (eerste) beest. Ze gebeuren tot zijn glorie en eer.

De godsdienstige invloed die de antichrist door zijn tekenen heeft bemachtigd, is inmiddels zo groot, dat hij de tijd rijp acht voor het oprichten van een afgodsbeeld voor het eerste beest. Hij geeft dan ook de opdracht om zo'n afgodsbeeld te maken. Hier is sprake van het oprichten van "*de gruwel van de verwoesting*" (Mt 24:15; Dn 9:27; 12:11). Weer wordt er verwezen naar zijn herleven na de dodelijke wond. Dit moet wel een enorme indruk maken. Dat is iets wat je steeds meer nu al waarneemt, naarmate Europa steeds meer één rijk wordt.

V15. De misleidende macht van de antichrist is zo groot, dat het lijkt alsof hij het beeld tot leven brengt. De satan stelt hem in staat het beeld adem te geven. Maar adem is geen leven. Alleen God kan leven geven. De indruk dat het beeld leeft, wordt gewekt doordat het spreekt. De stem zal uiteraard die van een demon zijn die op perfecte manier een menselijke stem imiteert. Dit spreken maakt de misleiding compleet.

De afvallige Joden zullen denken dat ze met een afbeelding van de ware God te doen hebben. Voor hen gold altijd dat afgoden stom waren (Ps 115:3,5,7; 135:17). Een sprekend beeld kan dus, zo menen zij in hun dwaze verblinding, geen afgod zijn. Massaal zullen de mensen in aanbidding voor het beest neervallen. De aanbidding van het beest is bepalend voor leven of dood. Wie niet aanbidt, wordt gedood (vgl. Dn 3:5-6).

V16. Hoewel de mensen misleid zijn, buigen ze zich toch vrijwillig voor het beest neer. Ze hebben voor het beest gekozen. Maar met hun keus voor het beest raken ze tegelijk hun vrijheid kwijt. Ze zijn in de ban geraakt van een macht waaruit ze zich niet kunnen bevrijden. Het beest verstevigt zijn greep op de mensen en brengt ze tot absolute verbondenheid en onderwerping aan zichzelf. Niemand ontkomt daaraan. Het maakt niet uit of je een kleine burger of een grote minister bent, want hij is de grote baas. Het maakt ook niet uit of je rijk bent of arm, want je kunt het niet

afkopen. Evenmin maakt het uit of je een vrije of een slaaf bent, want je bent je vrijheid kwijt.

Alle mensen worden gedwongen hun loyaliteit aan het beest zichtbaar te betuigen. Daartoe laat het beest een waarneembaar merkteken “op hun rechterhand of op hun voorhoofd” aanbrenge. De ‘rechterhand’ staat voor daden. Zo legt het beest beslag op alles wat iedere persoon doet. Alles zal bijdragen aan de macht en glorie van het beest en zijn rijk. Het ‘voorhoofd’ is de zetel van het denken. Door indoctrinatie zullen alle mensen met overtuiging de zaak van het beest dienen.

Door de ontwikkeling van de techniek zal het aanbrenge van het merkteken (binnenkort) een eenvoudige handeling zijn. We staan op de drempel van het door het beest beheerste tijdperk! Als niet Gods Woord en Zijn daarin geopenbaarde gedachten je hand en je denken besturen, zullen de zonde en ten slotte de antichrist het doen. Laat deze waarschuwing goed tot je doordringen!

V17. Door dit merkteken beheerst het beest de hele economie. Wie zich niet met huid en haar uitlevert aan het beest, is economisch een paria, een uit de samenleving verstotene. Aan deze beproeving zullen de getrouwen in alle hevigheid worden blootgesteld. Door hun weigering om de naam van het beest of het getal ervan op hun lichaam te laten aanbrenge, zullen zij niet kunnen “kopen of verkopen”. De hongerdood dreigt.

V18. Vanwege het sluwe, misleidende karakter van het beest zullen zijn voorstellen tot het aanbrenge van het merkteken heel geloofwaardig worden gepresenteerd. De mensen die het merkteken laten aanbrenge, denken dat ze daarmee verstandig handelen. Maar zij handelen dwaas. De getrouwe daarentegen krijgt van God wijsheid om het beest te ontmaskeren. Daarvoor moet hij zijn verstand, dat is het door God gegeven inzicht, gebruiken. Hij kan dan het getal van het beest berekenen.

Er zijn tal van pogingen gedaan om het getal te berekenen, maar allemaal met verschillende uitkomsten. Dat bewijst dat wij het vandaag niet kunnen berekenen. Dat hoeft ook nog niet, omdat

die tijd nog niet is aangebroken. Pas als de gemeente is opgenomen, breekt die tijd aan. In die tijd zullen de wijzen en verstandigen het getal kunnen berekenen. In elk geval is duidelijk dat zes het getal is van de mens. Dat wordt hier in drievoudige vorm (666) het getal van het beest genoemd. De mens is hier aan het beest gelijk geworden, het absolute dieptepunt van de degeneratie van de mens.

Lees nog eens Openbaring 13:11-18.

Verwerking: Noem de kenmerken van de antichrist.

Openbaring 14

Het lied van de honderdvierenveertigduizend | verzen 1-6

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En ik zag en zie, het Lam stond op de berg Sion en met hem honderdvierenveertigduizend, die Zijn naam en de naam van Zijn Vader hadden, geschreven op hun voorhoofden. 2 En ik hoorde een stem uit de hemel als een stem van vele wateren en als een stem van een zware donderslag. En de stem die ik hoorde, was als van harpspelers die op hun harpen spelen. 3 En zij zingen <als> een nieuw lied vóór de troon en vóór de vier levende wezens en de oudsten; en niemand kon het lied leren dan de honderdvierenveertigduizend die van de aarde gekocht waren. 4 Dezen zijn het die zich niet met vrouwen hebben bevekt, want zij zijn maagdelijk. Dezen zijn het die het Lam volgen waar Het ook heengaat. Dezen zijn uit de mensen gekocht als eerstelingen voor God en het Lam. 5 En in hun mond is geen leugen gevonden, <want> zij zijn onberispelijk. 6 En ik zag een andere engel vliegen in [het] midden van de hemel, die [het] eeuwig evangelie had, om het te verkondigen aan hen die op de aarde wonen en aan elke natie en geslacht en taal en volk, ...

V1. Johannes krijgt een nieuw tafereel te zien en vraagt met het regelmatig terugkerende woord “zie” daarvoor ook jouw aandacht. Hij stoot je als het ware aan, wijst met zijn vinger in een bepaalde richting en zegt: Moet je dat eens zien! Als je met je gedachten nog bezig bent met de afschrikwekkende ontwikkelingen van het vorige hoofdstuk, kom je hier ineens tot rust. De beide beesten met hun lasterlijke, moorddadige en misleidende optreden, maken plaats voor “het Lam” en Zijn rechtvaardig en weldadig optreden. In het Lam zie je hoe God boven alle uitbarstingen van haat, geweld en leugen staat en kalm Zijn eigen werk doet in hen die van Hem zijn.

Voor het eerst in het boek *Openbaring* zie je het Lam niet in de hemel, maar op aarde, “op de berg Sion”, en wel in verbinding met het overblijfsel uit de twee stammen. Sion is de berg in Jeruzalem die God uitgekozen heeft om daar Zijn heiligdom te plaatsen (*Ps 78:68*). Ook zal Hij er de troon van het koningschap van David vestigen. Die berg vertegenwoordigt de genade in tegenstelling tot de berg Sinai die de wet vertegenwoordigt (*Hb 12:22; Ps 125:1; 126:1*).

Met de Heer Jezus zie je honderdvierenveertigduizend mensen staan. Dit getal geeft symbolisch een volheid aan. In *hoofdstuk 7:4-8* wordt dit getal ook genoemd. Daar gaat het om een volheid van mensen uit alle twaalf stammen en worden ze gezien vóór de grote verdrukking (*Op 7:1-3*). Hier gaat het om een volheid van de twee stammen in het land, hoewel bij deze honderdvierenveertigduizend zeker ook enkele gelovigen uit de tien stammen zijn, die echter als geheel nog in de verstrooiing zijn. Deze groep komt uit de grote verdrukking. Zij zijn de Heer trouw gebleven. Zij hebben het merkteken van het beest op hun voorhoofd geweigerd. Op hun voorhoofd staan nu als een bijzondere onderscheiding de naam van het Lam en de naam van Zijn Vader.

V2. Terwijl het Lam met het trouwe overblijfsel op de berg Sion staat, hoort Johannes “*een stem uit de hemel*”. Het is een machtige, indrukwekkende stem. Tegelijk is het ook een lieflijke en melodieuze stem. Wat een contrast met het gebral en getier van het beest. Deze stem en deze muziek zijn bedoeld voor het trouwe overblijfsel dat door zoveel lijden is heengegaan. Het is hemelse muziek, door hemelse heiligen ten gehore gebracht voor heiligen op aarde. De hemel en de aarde worden met elkaar in harmonie gebracht.

V3. Johannes hoort niet alleen muziek. Hij hoort ook iets wat lijkt op “*een nieuw lied*”. Het wordt gezongen door mensen in de hemel. Deze zangers zijn niet de oudsten, de gelovigen van het Oude Testament en die van de gemeente (*Op 4:4*). Het lied wordt niet *door* hen, maar *voor* hen gezongen. Het wordt ook gezongen “*vóór de troon en vóór de vier levende wezens*”. Het is een lied dat met instemming wordt aangehoord door de symbolen van de rege-

ring van God (troon en levende wezens). De zangers van het lied zijn gelovigen die na de opname van de gemeente vanwege hun trouw aan de Heer zijn gedood en deel uitmaken van de eerste opstanding (*Op 20:4-6*).

Zij leren het lied aan hen die op de aarde zijn. De heiligen in de hemel en de heiligen op de aarde uit Israël staan duidelijk met elkaar in verbinding. De heiligen op de aarde worden nog nader aangeduid als “*die van de aarde gekocht waren*”, wat het scherpe contrast aangeeft met ‘hen die op de aarde wonen’. Zij staan niet op grond van eigen verdienste naast het Lam op de berg Sion, maar op grond van het verlossingswerk van het Lam. Hetzelfde geldt voor hen die in de hemel zijn. Ook zij zijn daar niet door eigen inspanning gekomen, maar ook door wat het Lam voor hen heeft volbracht op het kruis van Golgotha.

Het Lam is op aarde, maar het Lam is ook in de hemel. Vanuit de hemel, waar het Lam staat als geslacht (*Op 5:6*), wordt het nieuwe lied geleerd. Kan dat nieuwe lied een andere inhoud hebben dan het Lam? In de hemel en op de aarde wordt bezongen wat het Lam tot stand heeft gebracht. De verbinding tussen hemel en aarde is alleen mogelijk geworden door het Lam en Zijn werk op het kruis.

V4. Er volgt een nadere beschrijving van de honderdvierenveertigduizend. Er worden enkele eigenschappen of kenmerken van hen genoemd. Het eerste is dat deze getrouwen “*maagdelijk*” zijn, wat zowel op mannen als op vrouwen van toepassing is. Het betekent dat zij hun liefde niet aan een ander, maar alleen aan Hem hebben gegund. Ze hebben zich niet door aanlokkelijke personen of ideeën tot ontrouw tegenover Hem laten verleiden.

Tijdens de tijd van de grote verdrukking, een tijd vol van verzoeking, zijn zij rein gebleven van letterlijke en geestelijke hoererij (*vgl. 2Ko 11:2*). Het is de tijd waarin de roomse kerk zich als de grote hoer zal ontpoppen (*Op 17:1-6*). Het zal een enorme inspanning kosten om rein te blijven, omdat de wereld vol onreinheid is. Dat is nu al zo, maar dan nog overvloediger.

Het tweede kenmerk is dat zij in algehele toewijding *“het Lam volgen”* dwars door de grote verdrukking heen, *“waar Het ook heengaat”*. Daar heb je ook het geheim waardoor zij maagdelijk zijn: hun oog is steeds op het Lam gericht. Dit is een geweldig voorbeeld hoe jij rein kunt blijven. Liefde voor het Lam bepaalt waar ze heengaan en wat ze doen. Waar Hij gaat en is, daar gaan en zijn zij. Dat wordt door het Lam beloond. Zij waren bij Hem in de verdrukking, nu mogen ze bij Hem zijn in Zijn heerlijkheid. Deze beloning wacht ook jou als jij bij het Lam blijft.

Het derde kenmerk is hun vooruitgeschoven positie. Ze zijn *“eerstelingen voor God en het Lam”*. ‘Eerstelingen’ hebben te maken met de oogst. Eerstelingen zijn een eerste inzameling, terwijl de grote oogst nog moet worden binnengehaald. Zo is het met dit gezelschap. Samen met nog veel anderen zijn zij uit de mensen gekocht door het bloed van het Lam. Onder die gekochte mensen zijn deze honderdvierenveertigduizend de eersten die in de zegeningen van het vreedrijk mogen delen. Kort daarna zal er nog een grote oogst volgen, zowel uit Israël als uit de volken (vgl. *1Ko 15:23; Jk 1:18*).

V5. Het laatste kenmerk dat wordt genoemd, is dat *“in hun mond ... geen leugen gevonden”* werd (*Zf 3:13; vgl. 1Pt 2:22b*). Menselijkerwijs gesproken hebben ze hiermee een bovenmenselijke prestatie geleverd. Dat konden ze alleen door hun gehechtheid aan Christus als de waarheid (*Jh 14:6*). Ze leefden in een tijd die bol stond van leugen en bedrog. Zonder liegen en bedriegen was het niet mogelijk te overleven. Maar zij zijn staande gebleven en hebben zich niet laten meeslepen door de vloedgolven van leugens die door het beest en zijn trawanten over de wereld zijn uitgestort.

De allergrootste leugen is de loochening van de Vader en de Zoon (*1Jh 2:21-23*). Maar zij hebben compromisloos van de waarheid aangaande de Vader en de Zoon getuigd. Het is de vreugde van de Geest van hen te getuigen dat zij *“onberispelijk”* zijn.

V6. In de *verzen 1-5* zagen we een tafereel van na de grote verdrukking. Nu keren we terug naar de tijd van de grote verdrukking. Verschillende tafereelen van die tijd passeren in de rest van

dit hoofdstuk de revue. Aan die taferelen zijn in totaal zes engelen verbonden. De laatste engel die je bent tegengekomen, was de zevende en laatste bazuinengel (*Op 11:15*). De eerste engel hier is geen nieuwe bazuinengel, maar “*een andere engel*”, de eerste van een nieuwe groep engelen.

Deze engel vliegt in het midden van de hemel. In die positie kan hij door iedereen op de aarde worden gezien en gehoord. Hij heeft een bijzondere opdracht en dat is de verkondiging van het “*eeuwig evangelie*”. Dit laat zien hoe groot de liefde en genade van God zijn. God laat ook in die bijzonder ernstige tijd een blijde boodschap (want dat is de betekenis van het woord ‘evangelie’) verkondigen.

Het eeuwig evangelie is een evangelie dat losstaat van een bepaalde periode. Het is altijd en voor iedereen geldig. Het komt voor de laatste keer tot “*hen die op de aarde wonen*”, tot welke groep zij ook behoren, opdat ze zich bekeren voordat Gods oordelen losbarsten. Een engel heeft geen deel aan de verlossing, maar hij kan wel een blijde boodschap van algemene strekking doorgeven (*vgl. Lk 2:9*).

Als het om het evangelie van de genade gaat, moet een engel een stapje terug doen. Dat zie je in de geschiedenis van Filippus en de kamerling. Een engel bracht Filippus op de weg van de kamerling, maar Filippus bracht de kamerling het evangelie van de genade (*Hd 8:26,35*).

Lees nog eens Openbaring 14:1-6.

Verwerking: Welke kenmerken van hen die het Lam volgen zijn ook op jou van toepassing?

Boodschappen van drie engelen | verzen 7-13

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

..., 7 en hij zei met luider stem: Vreest God en geeft Hem heerlijkheid, want het uur van Zijn oordeel is gekomen; en aanbidt Hem Die de hemel en de aarde en [de] zee en [de] waterbronnen heeft gemaakt. 8 En een andere, een tweede engel volgde en zei: Gevallen, gevallen is het grote Babylon, dat van de wijn van de grimmigheid van haar hoerij alle naties heeft laten drinken. 9 En een andere, een derde engel volgde hen en zei met luider stem: Als iemand het beest en zijn beeld aanbidt en op zijn voorhoofd of zijn hand [het] merkteken ontvangt, 10 die zal ook drinken van de wijn van Gods grimmigheid, die ongemengd is ingeschonken in de drinkbeker van Zijn toorn; en hij zal gepijnigd worden met vuur en zwavel ten aanschouwen van [de] heilige engelen en het Lam. 11 En de rook van hun pijniging stijgt op tot in alle eeuwigheid; en zij hebben dag en nacht geen rust, zij die het beest en zijn beeld aanbidden, en ieder die het merkteken van zijn naam ontvangt. 12 Hier is de volharding van de heiligen die de geboden van God en het geloof in Jezus bewaren. 13 En ik hoorde een stem uit de hemel zeggen: Schrijf: gelukkig de doden die in [de] Heer sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten van hun arbeid; want hun werken volgen hen.

V7. Het eeuwig evangelie wordt niet binnensmonds gepreveld, maar “*met luider stem*” verkondigd. Het zal boven alle lawaai op aarde uit klinken. De inhoud van het eeuwig evangelie is eenvoudig: God vrezen, Hem heerlijkheid geven en Hem aanbidden. De noodzaak van dit evangelie is al even eenvoudig, namelijk dat het uur van Gods oordeel is gekomen. Bekering begint met het vrezen van God (*Lk 23:40*). God is de geduchte God Die elke zonde, ongehoorzaamheid en opstand zal straffen.

Zodra een mens inziet dat hij tegen God gezondigd heeft, wordt hij bang, want dan ontdekt hij dat God een toornende God is. Vervolgens zal de ziel die overtuigd is van zijn zonden, God heerlijkheid geven. Hij zal erkennen dat God rechtvaardig is als Hij hem

tot de hel zou veroordelen en als Hij de wereld in haar geheel zou bezoeken met rampen en plagen. Ieder mens die dat erkent, komt niet in het oordeel, maar gaat van de dood over in het leven (*Jh 5:24*). Ten slotte zal zo'n mens een aanbidder van God worden Die hem zo'n grote genade heeft geschonken.

God wordt hier als de Schepper voorgesteld. Als Schepper heeft Hij recht op de aanbidding van Zijn schepselen. Die aanbidding wordt in die tijd op aarde opgeëist door het beest. Maar God geeft Zijn rechten nooit prijs. Hij roept op tot eerbiediging ervan, maar dwingt ze (nog) niet af.

V8. Dan verschijnt er weer een andere engel. Het is "*een tweede engel*". Dat wijst erop dat er een volgorde in de gebeurtenissen zit. Wat deze engel aankondigt, onderstreept de noodzaak om aan de oproep van de eerste engel gehoor te geven. Het uur van Gods oordeel wordt ingeluid met het oordeel over Babylon. Het is het "*grote Babylon*" omdat het zo groot over zichzelf dacht en ook omdat het grote invloed op de naties had. Maar God maakt er een einde aan. Het oordeel over Babylon wordt in de *hoofdstukken 17-18* van dit boek uitvoerig beschreven.

In de woorden "*gevallen, gevallen*" hoor je de echo van de profetie van Jesaja (*Js 21:9*). De roep van de engel betekent een waarschuwing voor het oordeel dat gaat komen en waarvan het resultaat hier wordt meegedeeld. God oordeelt nooit zonder waarschuwing. Het moet mensen ervoor bewaren zich in de armen van "*de moeder van de hoeren*" (*Op 17:5*) te werpen, overweldigd door haar verlokkenende godsdienstige schoonheid en luister.

De overweldigende rijkdom en wereldse charme hebben Babylon tot een begeerde partner voor alle naties gemaakt. Wereldleiders knopen graag contacten met het Vaticaan aan. Ze drinken graag een slok mee van de wijn van haar hoererij. Ze meenden er beter van te worden als ze met deze hoer aanpaptten. Het was een hoer die je niet hoefde te betalen, maar die zelf betaalde voor de hoererij die ze pleegde.

Maar ze zullen hun vrijages duur moeten betalen. Ze realiseren zich niet dat zij met het drinken van deze wijn de grimmigheid van God over zich halen (*Op 16:19; 17:2; Jr 51:7-8*). Zoals ze hebben willen delen in haar weelde, zo zullen ze delen in haar val. Ieder die zich niet aan het grote Babylon onttrekt, zal van haar plagen ontvangen (*Op 18:3-4*).

V9. “Een andere, een derde engel” verschijnt. Hij verkondigt met luide stem een boodschap voor hen die zich aan het beest hebben verbonden door het te aanbidden en zijn merkteken op hun voorhoofd of hun hand te laten aanbrengen. Deze mensen ben je in *hoofdstuk 13:12,16* tegengekomen. Hier krijgen mensen die dat nog niet hebben laten doen een laatste kans om zich te bekeren. De waarschuwing is, om zich niet van een merkteken te laten voorzien. Daarvoor zullen ze weerstand moeten bieden aan de grote druk van uitstoting uit het maatschappelijke leven.

V10. Wie ondanks deze laatste oproep blijft bij zijn keus voor het beest, kiest voor een onbeschrijflijke en eindeloze kwelling. Er zal geen enkele verzachting van Gods toorn zijn voor hen die verknocht zijn aan het beest. De pijniging zal gebeuren voor het aangezicht “van [de] heilige engelen en het Lam” (*vgl. Lk 16:23-26*), want zij zijn op afschuwelijke wijze getart door deze bedenkers en uitvoerders van de grootste goddeloosheden. Dit zal geen gevoelens van leedvermaak bewerken bij de heilige engelen en het Lam.

Ieder die in opstand tegen de hemel heeft geleefd, zal naast de lichamelijke pijniging “met vuur en zwavel” nog door iets anders worden gepijnigd. Terwijl hij die helse pijnen lijdt, zal voortdurend de wroeging aan hem vreten dat hij had kunnen zijn in de sfeer van de heilige engelen en in de tegenwoordigheid van het Lam.

V11. Aan de onzegbare lichamelijke en geestelijke kwelling wordt nog een kwelling toegevoegd, waarvan de zwaarte niet in woorden is uit te drukken. Deze kwelling is dat er aan de pijniging nooit een einde zal komen. Ook het ontbreken van enig moment van rust, een adempauze in die kwelling, is een niet te omschrijven verzwaring van deze afgrijselijke en onveranderlijke

toestand. Naast de diepe ernst die dit vers bevat, is het ook een eenvoudig en afdoend bewijs dat de alverzoening een grove leugen is.

V12. De indrukwekkende voorgaande waarschuwingen aan het adres van de ongelovigen zijn voor de heiligen een aansporing om te volharden. Het zal hen erbij bepalen dat je beter tijdelijk gepijnigd kunt worden *door* het beest dan eeuwig gepijnigd te worden *met* het beest. In plaats van mee te doen met de algemene aanbidding van het beest leven zij in gehoorzaamheid aan "*de geboden van God*". Ook bewaren zij "*het geloof in Jezus*", ofwel het vertrouwen in Hem Die eens op de aarde de Verworpenen was. Het gezag van het Woord van God en de liefde voor de Zoon bepalen hun leven te midden van door de satan beheerste omstandigheden.

Er wordt gesproken over 'Jezus' en niet over de 'Heer Jezus' of 'Jezus Christus'. 'Jezus' is de naam die herinnert aan het leven van de Heer in vernedering op aarde. Deze heiligen putten kracht uit het voorbeeld van Zijn leven op aarde. Hij heeft geleden onder de voorgangers van zowel het politieke als het godsdienstige beest. De vertegenwoordiger van het Romeinse rijk herken je in Pilatus en die van het afvallige Jodendom in Herodes (*Lk 23:12*). Door op Jezus te zien zullen ze met volharding door de grootste beproeving heen kunnen gaan en niet bezwijken (*Hb 12:1-3; Mt 24:13*).

V13. God gebiedt Johannes op te schrijven dat de heiligen die hun leven hebben verloren door de moordzucht van het beest, niets zullen verliezen van het geluk dat hun is toegezegd. De aarde vond dat zij niets anders dan de dood verdienden. De hemel daarentegen noemt hen gelukkig.

Zij zijn "*in [de] Heer*" gestorven. Ze hebben Hem, Die op aarde verworpen was, als hun Heer erkend en gediend. Daarmee hebben ze Hem de plaats gegeven die God Hem al had gegeven bij Zijn terugkeer naar de hemel na het volbrengen van het verlossingswerk (*Hd 2:36; Fp 2:11*). Hun eerbetoon aan Hem dat zij met de dood hebben moeten bekopen, beloont God door hun een

plaats bij Hem te geven. De woorden “van nu aan” maken duidelijk dat het gaat om gelovigen die tijdens de grote verdrukking vanwege hun getuigenis zijn gedood.

Met een nadrukkelijk “ja” bevestigt de Geest wat Johannes moet opschrijven over het geluk van de doden in de Heer. De stem uit de hemel is de stem van de Geest, Die ook God is. De Geest woont dan niet meer op aarde, want met de opname van de gemeente heeft ook de Geest de aarde verlaten. Waar de gemeente is, woont ook de Geest (*Jh 14:15; 1Ko 3:16; 2Th 2:7b*). De situatie zal dan weer zijn, zoals die was voordat de gemeente op aarde was. Toen woonde de Geest niet op aarde, maar Hij werkte er wel.

Na Zijn bevestiging wijst de Geest op de gevolgen van hun sterven: “Zij rusten.” Na alle rumoer en vervolging waarin zij op aarde waren, ervaren zij nu een weldadige rust. Wat een contrast met de eindeloze rusteloosheid van hen die in de eeuwige pijn zijn (*vers 11*)! Nog even en dan zullen de gedode heiligen ook nog loon krijgen voor hun werken.

Hun werken van geloof zijn niet achtergebleven op aarde, maar “volgen hen”. De werken van allen die na de opname van de gelovigen bij de komst van de Heer in de lucht (*1Th 4:14-18*) gedood zijn, zullen door God in gedachtenis worden gebracht. Niets wordt vergeten. Zij zullen het loon uit handen van de Heer Jezus ontvangen. Het bestaat uit het met Hem mogen meeregeren in het vrederijk. Terecht klinkt het: “Gelukkig de doden die in [de] Heer sterven, van nu aan.” Of niet soms?

Lees nog eens Openbaring 14:7-13.

Verwerking: Welke personen of groepen van personen worden hier aangesproken?

De twee oogsten van de aarde | verzen 14-20

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

14 En ik zag en zie, een witte wolk, en op de wolk zat [Iemand, de] Zoon des mensen gelijk, Die op Zijn hoofd een gouden kroon en in Zijn hand een scherpe sikkel had. 15 En een andere engel kwam uit de tempel en riep met luider stem tot Hem Die op de wolk zat: Zend Uw sikkel en maai, want het uur om te maaien is gekomen, want de oogst van de aarde is overrijp geworden. 16 En Hij Die op de wolk zat, sloeg Zijn sikkel op de aarde en de aarde werd gemaaid. 17 En een andere engel kwam uit de tempel die in de hemel is, en ook hij had een scherpe sikkel. 18 En een andere engel, die macht had over het vuur, <kwam> uit het altaar; en hij riep met luider stem tot hem die de scherpe sikkel had en zei: Zend uw scherpe sikkel en oogst de trossen van de wijnstok van de aarde, want zijn druiven zijn rijp. 19 En de engel sloeg zijn sikkel op de aarde en oogstte van de wijnstok van de aarde en wierp het in de grote wijnpersbak van de grimmigheid van God. 20 En de wijnpersbak werd buiten de stad getreden en er kwam bloed uit de wijnpersbak tot aan de tomen van de paarden, zestienhonderd stadiën ver.

Inleiding. In de laatste verzen van dit hoofdstuk zien wij twee taferelen die beide over oordeel gaan. Beide taferelen stellen het oordeel voor in het beeld van een oogst. Het eerste tafereel (*verzen 14-16*) laat het oordeel zien in het beeld van een tarweoogst. Het tweede tafereel (*verzen 17-20*) laat het oordeel zien in het beeld van een wijnoogst. Dat er twee beelden worden gebruikt, betekent dat het oordeel verschillende aspecten kent. Beide taferelen staan in verband met de komst van de Heer Jezus.

V14. We kijken samen met Johannes naar het eerste beeld. Johannes ziet "een witte wolk". 'Wit' spreekt van reinheid, zuiverheid. Zo is er ook sprake van een wit paard (*Op 19:11*) en een grote, witte troon (*Op 20:11*). Bij de wolk kun je denken aan de wolk van de heerlijkheid waarin God in het midden van Zijn volk Israël was. Die wolk leidde het volk door de woestijn en woonde in de

tabernakel en later in de tempel (*Ex 40:35; 1Kn 8:10-11; zie ook Mt 17:5*).

Vervolgens neemt Johannes een persoon waar, Iemand als de "Zoon des mensen" (*Op 1:13; Dn 7:13*). Dit is de Heer Jezus. Hij zit op de witte wolk, zoals Hij zit op het witte paard en op de grote, witte troon. Absolute zuiverheid is een van Zijn kenmerken in de uitoefening van het oordeel. Hij verschijnt in Goddelijke, koninklijke heerlijkheid, voorgesteld in de "gouden kroon" die Hij "op Zijn hoofd" heeft. Wat een contrast met de doornenkroon die Hij eens op aarde op Zijn hoofd droeg. "In Zijn hand" heeft Hij "een scherpe sikkel". Het instrument voor de oogst is geslepen, gereed om in één vloeiende beweging de oogst af te snijden.

V15. Het beeld van de Heer Jezus op de wolk straalt rust uit. Hij wacht het tijdstip af om tot handelen over te gaan. Het oordeel is Hem gegeven, omdat Hij de Mensenzoon is (*Jh 5:27*). Dan komt er vanuit Gods heilige tegenwoordigheid een andere engel om aan te kondigen dat het uur van het oordeel is aangebroken. Dit is het uur waarvan de Heer Jezus als Mens niet heeft geweten, een uur dat alleen bij de Vader bekend was (*Mk 13:32*).

De reden voor het oordeel wordt ook gegeven en is duidelijk. Aan alle geduld is een einde gekomen. "De oogst van de aarde" is namelijk "overrijp geworden". 'Overrijp' heeft mogelijk de betekenis van 'rot', wat dan de onverbeterlijk verdorven morele toestand van de aarde aanduidt, zodat het oordeel volkomen gerechtvaardigd uitgevoerd wordt. 'Overrijp' geeft ook aan dat God een overmaat aan geduld heeft betoond, voordat Hij het oordeel laat komen.

V16. Als is aangekondigd dat het uur is gekomen, gaat de Heer Jezus tot handelen over. Hij slaat Zijn sikkel op de aarde en maait de aarde. Wat gebeurt hier nu? Om daar een beter beeld van te krijgen moet je even kijken naar de gelijkenis van het onkruid (of: dolik) onder de tarwe in het *evangelie naar Mattheüs* (*Mt 13:24-30; 36-43*). Daar zie je dat bij de tarweoogst verschil wordt gemaakt tussen dolik (een onkruid dat veel op tarwe lijkt) en tarwe. Als de oogsttijd is aangebroken – dat is het moment dat de Heer Jezus de sikkel op de aarde slaat – zegt de Zoon des mensen tot Zijn

engelen dat zij alle aanleidingen tot vallen en degenen die de weteloosheid doen, moeten verzamelen en in de vuuroven werpen.

Je ziet in de gelijkenis enkele dingen die het tafereel van het maaien van de aarde verduidelijken. De Heer Jezus voltrekt het oordeel, maar Hij doet dat door middel van Zijn engelen. De tarweoogst is een beeld van scheiding tussen goed en kwaad (*vgl. Mt 3:12*), maar de nadruk ligt hier op het oordeel over het kwaad. In de eindtijd worden de oordelen niet in één keer voltrokken, maar vinden over de hele periode van de grote verdrukking van driehalf jaar plaats. Tijdens al de verschillende oordelen gaan de engelen uit om de ongelovigen door het oordeel weg te maaien. Zij verzamelen het onkruid (de geoordeelde ongelovigen) in bossen. De grote Regisseur, Hij Die alles aanstuurt, is de Mens Jezus Christus.

V17. Na deze handelingen word je getuige van nog een tafereel dat over het voltrekken van het oordeel gaat. Dat zie je aan de *"scherpe sikkel"* die, net als in het vorige tafereel, ook hier een grote rol speelt. Als voorbode van dit oordeel verschijnt weer een engel *"uit de tempel die in de hemel is"*, dat wil zeggen uit de heilige tegenwoordigheid van God. Hier heeft niet de Heer Jezus de scherpe sikkel, maar de engel. Net als de Zoon des mensen wacht hij op een bevel om te handelen. Dat bevel krijgt hij van een andere engel die na hem komt.

V18. De tweede engel die in dit tafereel verschijnt, komt niet uit de tempel, maar *"uit het altaar"*. Dat maakt het altaar tot uitgangspunt voor dit oordeel. De gedachte aan oordeel wordt versterkt, doordat van deze engel staat dat hij *"macht had over het vuur"*. Vuur heeft te maken met het uitoefenen van oordeel. Het altaar ben je al eerder tegengekomen. In *hoofdstuk 6:9-10* heb je onder het altaar zielen van martelaars gezien en heb je hen horen roepen om wraak. Hun roep om wraak wordt nu beantwoord. Ook in *hoofdstuk 8:5* heb je het altaar gezien in verbinding met oordeel.

Het altaar is in het Oude Testament de plaats waar de offers werden gebracht als een beeld van het ware offer van de Heer Jezus. Het vuur verteerde het offer. Zo is de Heer Jezus in het vuur van

Gods oordeel geweest voor ieder die in Hem gelooft. Wie echter Zijn offer afwijst, zal het vuur van Gods oordeel zelf moeten ondergaan (*Jh 3:36*).

De engel uit het altaar met de macht over het vuur geeft aan de engel met de scherpe sikkels de opdracht om tot de oogst van “*de trossen van de wijnstok van de aarde*” over te gaan. God stelt Zijn volk Israël in het Oude Testament onder andere voor als een wijnstok (*Ps 80:9,15-16; Js 5:2-7; Jr 2:21*). In dit beeld laat Hij zien dat Hij van Zijn volk verwachtte dat het van Hem zou getuigen op een wijze dat Hij er vrucht van zou krijgen. Die vrucht zou bestaan uit de vreugde (waarvan de wijn een beeld is) die Hij in Zijn volk zou vinden. Hij heeft er alles aan gedaan dat het volk die vrucht zou leveren. Maar Zijn volk heeft de vrucht voor zichzelf gebruikt. Het heeft alleen aan zijn eigen vreugde gedacht en niet aan wat God van hen verwachtte. Het heeft zelfs de Eigenaar verworpen en gedood (*Mt 21:33-39*).

Toen de Heer Jezus op aarde kwam, heeft Hij als de ware wijnstok (*Jh 15:1*) de plaats ingenomen van deze verdorven wijnstok. Hij werd verworpen door Zijn volk. Nadat Hij was verworpen, is er een nieuw getuigenis op aarde gevestigd, de christenheid. Het doel van dit nieuwe getuigenis was ook dat het vrucht voor God zou opleveren, dat God daar Zijn vreugde in zou vinden. Allen die met de ware wijnstok, de Heer Jezus, verbonden zijn en leven uit Hem hebben, dragen vrucht voor God.

Er zijn er ook die aan Hem verbonden zijn, maar geen vrucht dragen omdat zij geen leven uit Hem hebben (*Jh 15:2a,6*). Hun verbinding met Hem is een schijnverbinding. Zij belijden Gods getuigenis op aarde te zijn en belijden Hem vrucht te geven, maar het is schijn, onwaarachtig, vals. Zij brengen stinkende vruchten voort, evenals Israël vroeger.

Als de gemeente is opgenomen, is er alleen een vals-christelijk getuigenis op aarde aanwezig. Dit valse christelijke getuigenis zal samen met het afvallige Joodse getuigenis door de scherpe sikkels van de aarde worden afgesneden. De Heer Jezus zal elke valse

belijdenis oordelen als de valse belijder ten volle zijn afvalligheid heeft getoond.

V19. Dit oordeel is anders dan het oordeel dat door het beeld van de tarweogst wordt voorgesteld. Hier is namelijk geen onderscheid. De hele oogst wordt in de grote wijnpersbak geworpen. De ernst van dit oordeel wordt nog onderstreept door de toevoeging “*de grimmigheid van God*”. Vooral wat in naam met Hem in verbinding staat, maar Hem in werkelijkheid verloochent (2Tm 3:5), wekt Zijn gramschap op. God heeft nergens zo’n afkeer van als van huichelarij. Hij wacht hier dan ook niet tot de druiven overrijp geworden zijn, zoals bij de tarweogst. Als de oogst rijp is, komt het oordeel.

De boosheid van het afvallige getuigenis is groot (Jl 3:13). Daarom is de plaats van het oordeel, waar God Zijn hevige toorn zal laten losbarsten (Js 63:1-6), groot (“*de grote wijnpersbak*”). De grote wijnpersbak is het dal van Harmageddon (Op 16:16), waar de volken verzameld zijn om tegen God en Zijn Gezalfde te strijden (Ps 2:2).

V20. De wijnpersbak ligt “*buiten de stad*”. Dat wil zeggen dat het oordeel buiten Jeruzalem plaatsvindt. Om je een indruk te geven hoe vreselijk het oordeel is, wordt aangegeven tot hoe hoog het bloed komt en tot hoe ver het reikt. Het bloed van hen die gedood worden, spat tot aan de tomen van de paarden. Het bloed van hen die gedood worden, vult het hele land. De lengte van zestienhonderd stadiën, dat is ongeveer driehonderd kilometer, is de lengte van het land Israël van Dan in het noorden tot Berseba in het zuiden.

Dit oordeel is tevens de vervulling van de roep: “*Zijn bloed over ons en over onze kinderen*” (Mt 27:25). Tegelijk betekent dit oordeel de reiniging van het land van het bloed van de Heer Jezus Die door hen is gedood (Nm 35:33). God vervult Zijn Woord, zowel waar het Zijn beloften als waar het de voorzegging van oordeel betreft.

Lees nog eens Openbaring 14:14-20.

Verwerking: Wat zijn de verschillen tussen de beide oogsten?

Openbaring 15

De glazen zee en de zeven engelen | verzen 1-8

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En ik zag een ander teken in de hemel, groot en wonderbaar: zeven engelen die de zeven laatste plagen hadden, want hiermee is de grimmigheid van God voleindigd. 2 En ik zag als een glazen zee met vuur gemengd, en hen die de overwinning behaald hadden over het beest en over zijn beeld en over het getal van zijn naam, op de glazen zee staan met harpen van God. 3 En zij zingen het lied van Mozes, de slaaf van God, en het lied van het Lam en zeggen: Groot en wonderbaar zijn Uw werken, Heer, God de Almachtige; rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Koning van de naties! 4 Wie toch zou <U> niet vrezen, Heer, en Uw Naam niet verheerlijken? Want U alleen bent heilig, want alle naties zullen komen en zich voor U neerbuigen, omdat Uw gerechtigheden openbaar zijn geworden. 5 En daarna zag ik, en de tempel van de tabernakel van het getuigenis in de hemel werd geopend. 6 En de zeven engelen die de zeven plagen hadden, kwamen uit de tempel, bekleed met rein, blinkend linnen en de borst omgord met gouden gordels. 7 En een van de vier levende wezens gaf aan de zeven engelen zeven gouden schalen, vol met de grimmigheid van God Die leeft tot in alle eeuwigheid. 8 En de tempel werd vervuld met rook van de heerlijkheid van God en van Zijn macht; en niemand kon de tempel binnengaan, voordat de zeven plagen van de zeven engelen voleindigd waren.

V1. Johannes ziet “een ander teken in de hemel”. Een teken is meer dan een gebeurtenis. Het is een gebeurtenis met een boodschap, een gebeurtenis die iets be-*teken*-t. Hij heeft al twee keer eerder een teken in de hemel gezien. In het eerste teken stond Israël centraal en het Kind Dat daaruit zou voortkomen, dat is de Heer Je-

zus (*Op 12:1-2*). Het tweede teken liet de draak zien en zijn woeste pogingen om het Kind te doden (*Op 12:3-18*).

Beide tekenen gaan over de geschiedenis van Israël en wat dit volk zal overkomen in de tijd van de grote verdrukking. Het teken dat Johannes nu ziet, gaat over de gebeurtenissen waarmee de rest van de mensheid te maken zal krijgen. En het is niet zomaar een teken. Het is "groot", dat wil zeggen dat het een omvangrijk teken is. Het is ook "wonderbaar", want het zal het bevattingsvermogen te boven gaan van allen die ermee te maken hebben.

Het teken bestaat uit "zeven engelen die de zeven laatste plagen hebben". Je bent al getuige geweest van de zeven zegeloordeelen en van de zeven bazuinoordelen. Nu volgen nog de zeven schaalplagen. Na deze zeven plagen komen er geen andere plagen meer. Met deze zeven plagen heeft God Zijn grimmigheid voltooid en is Zijn rechtvaardige toorn volkomen gestild. Maar wat je in deze plagen te zien krijgt, tart elke verbeelding. Ze zijn van ongekende omvang en heftigheid en volgen elkaar in snel en onstuitbaar tempo op. Wat deze plagen uitwerken bij hen over wie ze komen, zal je verbijsteren.

V2. Maar voordat deze laatste oordelen losbarsten, zie je eerst weer de "glazen zee" die je ook in *hoofdstuk 4:6* hebt gezien. Daar was de zee aan kristal gelijk. Hier is de zee "met vuur gemengd". Op deze glazen zee staat een groep mensen. Dat wil zeggen dat de zee het fundament is van hun aanwezigheid in de hemel. Deze mensen zijn doorschijnend als glas, ze zijn volkomen openbaar geworden. Alles in hen beantwoordt aan Gods heilige tegenwoordigheid, er is geen enkele donkere vlek van zonde aanwezig. Daarom hebben ze het water van de reiniging niet meer nodig en is de zee niet meer vloeibaar. Ook hebben ze de vuurproef van hun geloof doorstaan en zijn ze nu tot lof en heerlijkheid en eer van Jezus Christus (*1Pt 1:7*).

Hun geloof is op een wijze beproefd die wij ons maar moeilijk kunnen indenken. Maar ik hoop dat hun trouw aan de Heer in de zwaarste beproevingen jou en mij zal bemoedigen ook trouw te blijven aan de Heer in onze, zoveel minder zware beproevingen.

Zij hebben oog in oog gestaan met het beest in zijn verscheurende doodsdreiging, maar ze hebben de overwinning op het beest behaald.

Het is een meervoudige overwinning. In de eerste plaats hebben ze *“het beest”* zelf overwonnen door er niet voor te buigen, hoe hij hen ook dreigde. Met opgeheven hoofd, kijkend naar de hemel (vgl. Hd 7:55,59), zijn zij de martelaarsdood gestorven. In de tweede plaats hebben ze *“zijn beeld”*, het beeld van het beest, overwonnen door geen gehoor te geven aan de misleidende oproep tot aanbedding van deze afgod. In de derde plaats hebben ze *“het getal van zijn naam”* overwonnen door hun ziel niet te verkopen om daardoor deel te krijgen aan het maatschappelijke leven (Op 13:15-17). Niet deze groep, maar het beest is de grote verliezer.

Het resultaat van hun overwinning is dat je ze hier ziet staan, opgestaan uit de dood, levend en zingend. De harpen die ze hebben, zijn *“harpen van God”*. De harpen zijn hun door God geschonken, bestemd om Hem ermee te verheerlijken. Die hun de kracht heeft gegeven om te blijven staan. Hun dood was wel het einde van hun bestaan op aarde, maar niet het einde van hun bestaan voor God.

V3. En wat zingen ze? Ze zingen twee liederen: *“het lied van Mozes”* en *“het lied van het Lam”*. Mozes wordt hier nog genoemd *“de slaaf van God”*. Het gezelschap dat zijn lied zingt, bestaat uit mensen die net als hij trouwe dienaars van God zijn geweest. Alleen als je gehoorzaam bent, kun je een bevrijdingslied zingen. Mozes zong zijn lied met de Israëlieten direct nadat ze uit de slavernij van Egypte waren bevrijd (Ex 15:1-18). Het is het eerste lied in de Bijbel. Ze bezingen daarin de *macht* van God. Die getriomfeerd heeft over de macht van de farao en zijn ruiters. Het is een lied dat past in de mond van de overwinnaars van het beest. Dit is de laatste keer dat er in de Bijbel over een lied wordt gesproken.

Ze zingen ook het lied van het Lam. Dit lied hebben ze aan het Lam te danken. Hij heeft ervoor gezorgd dat ze dit lied konden zingen, omdat Hij hen heeft verlost. In het lied van het Lam prijzen zij de *Persoon* van het Lam. Door het Lam werden de Israë-

lieten verlost (*Ex 12:1-13*), door het Lam zijn alle gelovigen in alle tijden verlost (*Op 5:9*).

In de liederen worden de “*werken*” en de “*wegen*” van God bezongen (*Ps 103:7*). De werken zijn omvangrijk en indrukwekkend (zie *vers 1*). Ze worden toegeschreven aan de “*Heer, God de Almachtige*”. ‘Heer’ is Zijn naam als Meester, Eigenaar. Hij is de Eigenaar van de hele schepping. In dit boek laat Hij Zijn recht op de schepping gelden. Als ‘God de Almachtige’ is Hij aan het werk om Zijn schepping weer in bezit te krijgen. Niemand hoeft Hem daarbij te helpen. De oordelen die overvloedig in dit boek uitgeoefend worden, zijn een uiting van Zijn almachtige werken. Even almachtig is Hij in het bewaren van de Zijnen.

Als “*Koning van de naties*” (*Jr 10:7*) gaat Hij langs verschillende wegen op Zijn doel af. De naties mogen nog zo hun best doen om Hem in Zijn wegen tegen te houden, maar het zullen nutteloze pogingen blijken te zijn. Hij staat in majesteit, gezag en kracht ver boven hen. In Zijn handelen met hen is Hij “*rechtvaardig en waarachtig*”. Zijn wegen hebben een *rechtvaardige* grondslag. De verschillende oordelen die de weg naar Zijn doel banen, zijn verdiend. De gelovigen in die tijd begrijpen dat. Zij stemmen ermee in en zien naar Hem uit (*Js 26:8-9*). In het gebruik van de oordelen is Hij *waarachtig*. Er is geen bedrog in. Hij oordeelt omdat Hij ontstemd is over het kwaad en niet uit leedvermaak.

V4. De overwinnaars zijn onder de indruk van Gods werken en wegen. Als je Gods almacht en koningschap op je laat inwerken, kun jij dan van jezelf of andere mensen voorstellen dat je de Heer niet vreest en verheerlijkt? Voor de overwinnaars is dat geen vraag. Ze zien Hem, ze zien Zijn daden en Zijn doel. Ze zien ook de opstand van het beest en zijn volgelingen en de dwaasheid van hun werken en wegen. Tegenover de op aarde heersende onheiligheid prijzen ze de Heer als de alleen Heilige. Hij alleen is volkomen afgezonderd van het kwaad.

Zijn “*gerechtigheden*”, dat zijn Zijn rechtvaardige daden (*vgl. Op 19:11*), die hier “*openbaar zijn geworden*” in Zijn oordelen, dwingen de naties om tot Hem te komen en zich voor Hem te buigen (*Ps*

72:11). Ze zullen moeten erkennen dat er niemand anders God is dan Hij alleen. De algemene aanbedding van het beest maakt plaats voor de algemene aanbedding van God Die alleen aanbedding toekomt.

Let erop dat de overwinnaars niet zingen over hun *eigen* ervaringen, over *hun* volharding en *hun* overwinning over het beest. Ze zijn veel meer bezig met de macht van God, met wat Hij heeft gedaan. Ze zijn vol van Zijn gerechtigheid en heiligheid. Is dat geen aanwijzing om in je danken vooral te denken aan wat *God* heeft gedaan in de Heer Jezus?

V5. Met Johannes krijg je nu de voorbereidingen op de laatste plagen te zien. “*De tempel ... in de hemel werd geopend.*” Je kijkt in de tempel, de woonplaats van Gods heiligheid. Deze woonplaats wordt hier nauw verbonden met de tabernakel die hier genoemd wordt “*de tabernakel van het getuigenis*” (Ex 25:22; Nm 10:11). De tabernakel was Gods verplaatsbare woning tijdens de reis van Israël door de woestijn. In het binnenste van de tabernakel was de ark en in de ark lagen de twee stenen tafelen van de wet. De twee stenen tafelen zijn ‘het getuigenis’. Je kijkt hier in het diepste binnenste, het hart van de hemel.

De plaats van waaruit de hierna volgende handelingen gebeuren, staat dus in verbinding met de heiligheid van God (tempel), zoals die op de stenen tafelen staat beschreven (tabernakel van het getuigenis). Naar die tafelen, de wet, zal God niet alleen Zijn volk, maar ook de wereld oordelen. Op die tafelen staan de eisen van Zijn gerechtigheid en heiligheid. God heeft geen andere norm waarnaar Hij oordeelt dan de norm die Hij heeft vastgelegd in de wet. Wie er behoefte aan heeft God ‘na te rekenen’, krijgt hier het materiaal. Altijd zal blijken dat God gerechtvaardigd wordt in Zijn woorden en overwint als Hij geoordeeld wordt (Rm 3:4).

V6. De tempel is geopend voor de ogen van Johannes. Dan ziet hij daaruit niet de hogepriester of priesters komen, zoals je misschien zou mogen verwachten. Nee, hij ziet er “*zeven engelen*” uit komen. Die engelen komen niet met zegen uit het heiligdom,

maar met oordeel. Ze hebben “de zeven plagen”, waarvan je in *vers 1* hebt gelezen dat het de laatste plagen zijn.

De verschijning van de engelen boezemt ontzag in. Ze zijn “bekleed met rein, blinkend linnen”, wat laat zien dat zij God vertegenwoordigen in Zijn heiligheid. Overal waar zij in oordeel optreden, zal hun reinheid scherp afsteken tegen de smerigheid van de voorwerpen die zij oordelen. Door dit contrast wordt de rechtvaardigheid van het oordeel onderstreept.

Ze hebben ook nog “gouden gordels” om hun borst. Hun borst spreekt van hun innerlijk, hun hart, hun gevoelens. Engelen hebben ook gevoelens. Zij zijn geen gevoelloze machines die zonder emotie uitvoeren wat hun is opgedragen. De gevoelens van deze engelen worden bestuurd door de heerlijkheden van God, waarvan het goud spreekt. Heerlijkheden van God zijn al Zijn kenmerken die van Hem zichtbaar zijn geworden. Ook in het oordeel worden heerlijkheden van Hem zichtbaar, zoals heiligheid en gerechtigheid. Alles wat niet beantwoordt aan die heerlijkheden, voorgesteld in die gouden gordels, wordt door hen geoordeeld. Hierin lijken ze op de Heer Jezus (*Op 1:13*).

V7. Dan komt “een van de vier levende wezens” naar voren. De levende wezens zijn nauw verbonden aan de troon van God (*Op 4:6-7*), de plaats waar recht wordt gesproken. Een van hen geeft ieder van de engelen een gouden schaal. Elke schaal is “vol met de grimmigheid van God”. De zeven schalen samen maken duidelijk dat het om een volledige grimmigheid gaat. De schalen zijn wijde, ondiepe kommen, waarvan de inhoud daardoor gemakkelijk en snel kan worden uitgegoten.

Als de schalen leeggegoten zijn, zal er niets meer zijn waarover Gods grimmigheid nog moet losbranden. Wat je hier ziet, is dan ook een bijzonder plechtig, maar ook vreselijk moment. De zeven verschrikkelijkste plagen uit de geschiedenis van de aarde staan op het punt los te barsten. Deze plagen zullen dood en verderf zaaien. Ze zullen een einde maken aan alle leven. Daarmee komt een eind aan elke vorm van leven dat geleefd werd zonder God. Alleen in God is leven. Hij “leeft tot in alle eeuwigheid”. Wat geen

leven uit Hem heeft, zal tot in alle eeuwigheid gekweld worden door de pijnen van de dood.

V8. Als de schalen zijn uitgedeeld, wordt “*de tempel ... vervuld met rook*”. Het is dit keer niet de rook van de heerlijkheid van God, waarin Hij Zich hulde toen Hij bij Zijn volk kwam wonen in de tabernakel en de tempel op aarde (*Ex 40:34, 35; 1Kn 8:10-12; vgl. Js 6:4*). Dit keer gaat het om Gods heerlijkheid die in het oordeel wordt tentoongespreid en waarin Zijn macht zichtbaar wordt. Door de rook is het niet langer mogelijk de tempel binnen te gaan om voorbede te doen (*vgl. Kl 3:44*). De tijd van voorbede is voorbij.

Er is geen uitstel meer, de oordelen zijn onafwendbaar en afsluitend. Pas als de oordelen volkomen zijn uitgewoed en alles wat met God in strijd is, is weggedaan, kan de tempel weer worden binnengegaan.

Lees nog eens Openbaring 15:1-8.

Verwerking: Wat zijn de kenmerken van het gezelschap op de glazen zee? Wat zijn de kenmerken van de zeven engelen?

Openbaring 16

De eerste, tweede en derde schaal | verzen 1-4

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En ik hoorde een luide stem uit de tempel tot de zeven engelen zeggen: Gaat heen en giet de zeven schalen van de grimmigheid van God uit op de aarde! 2 En de eerste ging weg en goot zijn schaal uit op de aarde, en er kwam een kwaadaardige en boze zweer aan de mensen die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbaden. 3 En de tweede goot zijn schaal uit op de zee, en zij werd bloed als van een dode, en elke levende ziel, [alles] wat in de zee is, stierf.

4 En de derde goot zijn schaal uit op de rivieren en de waterbronnen, en het werd bloed.

V1. Johannes hoort hoe uit de met rook gevulde tempel “*een luide stem*” klinkt. ‘Luide stem’ is letterlijk ‘grote stem’. In dit hoofdstuk komt vaak het woord ‘groot’ voor (*verzen 9,12,14,18[2x],19,21[2x]*). De ongerechtigheid is groot en Gods toorn is groot. Groot en omvangrijk is het gebied van de ongerechtigheid, groot en zwaar zijn ook de middelen van Gods toorn.

De luide stem geeft “*de zeven engelen*” bevel om tot handelen over te gaan. Ze moeten heengaan, ieder naar het gebied op aarde dat hun is toegewezen. Daar moeten ze “*de zeven schalen van de grimmigheid van God*” uitgieten. ‘Uitgieten’ is een plotseling en volledig uitstorten van de inhoud over de voorwerpen van Gods grimmigheid. De toorn van God bestaat hier bij wijze van spreken niet meer uit een tik met een stok om een verkeerd handelen te corrigeren, maar uit een volledig overrompelen en neerslaan van het kwaad.

De ene na de andere schaal wordt met een enkele beweging geleegd. De plagen volgen elkaar in grote snelheid op. Waarschijnlijk zullen deze niets en niemand sparende oordelen binnen enkele dagen voltooid zijn. Ze worden ook niet meer aangekondigd, zoals dat bij de twee vorige series plagen (zegels en bazuinen) het geval was. Ze komen zonder waarschuwing, omdat God al vaak genoeg heeft gewaarschuwd (*Sp* 29:1).

V2. De eerste vier schalen lijken veel op de eerste vier bazuinen in *hoofdstuk 8*. De plagen van de eerste vier schalen treffen dezelfde terreinen als de eerste vier bazuinen. Het verschil is echter dat de bazuinplagen over een beperkt deel van de aarde (een derde deel) gingen, terwijl de schaalplagen die beperking niet kennen.

Om de snelheid van handelen te benadrukken staat er niet 'en de eerste engel ging weg', maar "*en de eerste ging weg*". Dat vind je ook in alle volgende gevallen. De eerste giet zijn schaal uit op de aarde. Dat is niet de aarde in de ruime betekenis van *vers 1*, maar in de beperkte betekenis van 'het droge', omdat hierna ook sprake is van andere gebieden op aarde (zee, rivieren).

Als de engel zijn schaal heeft uitgegoten, worden de gevolgen onmiddellijk zichtbaar. De mensen die aan het beest verbonden zijn en hem hun eer betonen, krijgen als merkteken een afzichtelijke, ongeneeslijke zweer. Dit zal geen zweertje zijn waar je even een pleister op plakt, maar een enorme, opvallende zweer die niet te behandelen is. Een zweer is een uitbarsting van innerlijke vuiligheid die met pijn gepaard gaat en die uiterlijke schoonheid verandert in afstotelijkheid.

Voor mensen die alles opofferen voor een perfect lichaam, zowel wat gezondheid als wat vorm betreft, is dit een ramp van ongekende omvang. Ze hebben er alles aan gedaan hun lichaam in topconditie te houden en nu wordt in één handeling van Gods toorn hun lichaam een wrak, een armzalig toonbeeld van ellende en pijn. Zoals de satan eens Job sloeg met boze zweren (*Jb* 2:7), zo slaat God nu de aanhangers van het beest hiermee (*vgl. Ex* 9:10; *Dt* 28:27,35).

V3. Zonder een hernieuwd bevel uit de hemel – het bevel in *vers 1* is één bevel voor alle zeven engelen – giet de tweede engel zijn schaal leeg. Het gebied dat hem is toegewezen, is “de zee”. Het leegkiepen van zijn schaal heeft tot direct gevolg dat de zee “bloed” wordt. Het is echter geen bloed dat vloeit, waarin beweging nog mogelijk is, maar het is gestold. Bij een dode stroomt het bloed niet meer. De zee verandert in een gestolde massa. Alles wat erin leeft, kan zich niet meer bewegen en sterft ter plekke. De stank van het geheel zal ondraaglijk zijn (*vgl. Ex 7:19-21*).

Geestelijk toegepast kun je de zee zien als een symbool voor alle volken waar het ongeordend toegaat (in tegenstelling tot de aarde als symbool voor een geordend geheel). Ieder leeft voor zichzelf, gezag wordt niet erkend. Bij het leeggieten van de tweede schaal zal dit gedrag tot een plaag worden. Ieder komt zo op zichzelf te staan, dat het niet meer mogelijk is bereikt te worden of een ander te bereiken. Als gevolg van volkomen geestelijke afstomping is elke communicatie dood. Eenzaamheid heerst. Geestelijk dood als ze al waren als het gaat om hun verbinding met God, is nu ook de dood ingetreden in de relatie met de naaste.

V4. Mocht er nog enige hoop zijn dat door de rivieren fris water naar de zee kan stromen, waardoor deze weer kan gaan leven, dan wordt die hoop door de derde engel weggevaagd. De schaal die hij uitgiet, treft “de rivieren”, zodat ze bloed worden. Ook de op zichzelf staande “waterbronnen” ondergaan dit lot. Er kan geen water worden geput tot eigen verkwikking of om elders verkwikking te brengen.

Al het water is in bloed veranderd. Elke mogelijkheid om leven te brengen waar de dood is, wordt afgesneden. Als de mens van God en van zijn naaste is afgesloten, is hij volkomen onderworpen aan de invloed van de dood, zonder enig alternatief.

Lees nog eens Openbaring 16:1-4

Verwerking: Wat vind jij aangrijpend in de beschrijving van deze schaaloordelen?

Getuigenis, de vierde en vijfde schaal | verzen 5-11

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

5 En ik hoorde de engel van de wateren zeggen: U bent rechtvaardig, U Die bent en Die was, de Heilige, omdat U zó geoordeeld hebt. 6 Want bloed van heiligen en profeten hebben zij vergoten, en bloed hebt U hun te drinken gegeven; zij zijn het waard. 7 En ik hoorde het altaar zeggen: Ja Heer, God de Almachtige, waarachtig en rechtvaardig zijn Uw oordelen. 8 En de vierde goot zijn schaal uit op de zon, en haar werd gegeven de mensen met vuur te verbranden; 9 en de mensen werden verbrand door grote hitte en lasterden de Naam van God, Die de macht over deze plagen had, en zij bekeerden zich niet om Hem heerlijkheid te geven. 10 En de vijfde goot zijn schaal uit op de troon van het beest, en zijn koninkrijk werd verduisterd; en zij kauwden hun tongen van pijn 11 en lasterden de God van de hemel vanwege hun pijnen en vanwege hun zweren, en zij bekeerden zich niet van hun werken.

V5. Nadat de derde zijn schaal heeft leeggegoten en voordat de vierde zijn schaal leeggiet, klinkt de stem van een andere engel. Hij wordt nader aangeduid als “*de engel van de wateren*”. De wateren schijnen het gebied te zijn dat hem door God is toebedeeld om daar te handelen (*vgl. Op 7:1; 14:18*). Hierdoor zal hij op een speciale manier in verbinding staan met de tweede en derde engel. De engel spreekt tot God en zegt tegen Hem dat uit Zijn oordelen blijkt dat Hij “*rechtvaardig*” is. De engel stemt met de rechtmatigheid ervan in.

Ook erkent hij dat uit Gods oordelen blijkt dat Hij is Wie Hij altijd al was, “*de Heilige*”. Gods oordelen over de wereld aan het einde van de geschiedenis zijn niet anders dan Zijn oordelen aan het begin van de wereld, zoals bij de zondvloed en over Egypte. Hij is geen wispelturige heerser met steeds veranderende normen. In Zijn oordelen is Hij volkomen consequent.

V6. In de schaaloordelen handelt God naar het ‘oog om oog, tand om tand’ beginsel (*Ex 21:24*). Je kunt ook zeggen dat de mens

oogst wat hij heeft gezaaid (*Gl 6:7*). De engel geeft daaraan uiting door te stellen dat zij die bloed hebben vergoten, in de beide voorgaande oordelen bloed te drinken hebben gekregen. Zoals zij bloed hebben vergoten, zo is uit de schalen het bloed gekomen dat hun dood veroorzaakte.

De woorden “*zij zijn het waard*”, worden soms in positieve zin gebruikt (*Op 3:4; Lk 20:35*), maar ook wel in negatieve zin. Ook het oordeel krijgt iemand omdat hij ‘het waard’ is. Wie “*bloed van heiligen en profeten*” heeft vergoten, heeft duidelijk te kennen gegeven dat hij alles haat wat van God is (‘heiligen’) en aan Hem herinnert (‘profeten’). Daarmee heeft hij zich ontdaan van elke zegen die God door Zijn heiligen en profeten nog gaf. Dan maak je jezelf het oordeel wel waard.

In geestelijk opzicht had God Zijn zegen tot Zijn volk doen komen door Zijn profeten. Maar deze ‘rivieren’ waren door hen verworpen, waardoor ze in bloed waren veranderd. Ook nu worden alle ‘rivieren’ verworpen en veranderen ze in rivieren van bloed. Gods Woord en Zijn inzettingen zijn tot zegen gegeven. Maar de mensen ontdoen zich ervan.

Het gevolg is dat onbaatzuchtigheid verandert in geldingsdrang, onderdanigheid van kinderen aan ouders verandert in opstandigheid; uitsluitend liefde van de man voor zijn vrouw in het huwelijk is beknellend en men gaat leven in alternatieve vormen als samenwonen en homoseksuele relaties; de onderdanigheid van de vrouw is slavernij waartegen het feminisme zich keert; euthanasie wordt een vorm van eerbied voor ouderen; abortus pleegt men uit eerbied voor het leven; gehoorzaamheid aan overheden en onderdanigheid van werknemers beantwoordt men met rechten. Alle deugden van God zijn een gruwel voor de moderne, autonome mens. God zal hem daarmee in overeenstemming oordelen.

V7. Na de engel van de wateren hoort Johannes hoe ook het altaar met een ‘ja’ instemt met de waarachtigheid en rechtvaardigheid van Gods oordelen. Het altaar richt zich tot de Heer Jezus aan Wie heel het oordeel is gegeven (*Jh 5:22-23*) en Die tegelijk God

de Almachtige is. Dit altaar verwijst naar het offer van de Heer Jezus en de verlossing van alle gelovigen. Nergens is Gods gerechtigheid duidelijker te zien dan in het offer van de Heer Jezus. Hij onderging het oordeel over de zonden van allen die in Hem geloven.

Daarom zijn zij vrij van de oordelen die als een gesel over de aarde gaan. Maar allen die Zijn offer hebben afgewezen, zullen door de gesel getroffen worden en eraan ten onder gaan. Van het altaar gaat de ernstige sprake uit dat Gods oordeel over de hardnekkige ongelovigen even waarachtig en rechtvaardig is als het oordeel dat de Heer Jezus trof voor hen die in Hem geloven.

V8. Vervolgens richt de grimmigheid van God zich tot “de zon”, als “de vierde” engel zijn schaal daarover uitgiet. Het gevolg is dat de zon zo heet gaat branden, dat haar stralen een vuur worden waardoor de mensen verbranden (vgl. *Ml 4:1*). Hiertegen helpt geen zonnebrandolie, al is de beschermingsfactor nog zo hoog. Dit vuur is een voorbode van de hel.

Geestelijk toegepast stelt de zon grote machthebbers voor. “De mensen” zijn de ongelovigen. Tijdens de grote verdrukking zijn die machthebbers God vijandig gezind. Terwijl de mensen meenden dat deze machthebbers het beste met hen voor hadden, zullen deze door de vierde schaal veranderen in meedogenloze heersers die zich tegen hun onderdanen keren en hen met satanisch genoegen vervolgen en verteren. Het zachte juk van Hem Die gezegd heeft dat Hij zachtmoedig en nederig van hart is, wilden ze niet. Nu krijgen ze een ijzeren juk opgelegd dat hen zonder medelijden neerdrukt (vgl. *Dt 28:48*).

V9. De hitte zal een enorme pijn veroorzaken. Ze weten dat de plagen van God komen en zullen niet meer proberen er een natuurlijke verklaring voor te vinden, zoals vandaag bij alle natuurrampen gebeurt. De mensen willen echter niet toegeven dat God in natuurrampen in duidelijke taal tot hen spreekt opdat zij zich zullen bekeren. Enorme lichamelijke pijnen of hevige innerlijke kwellingen of beide zullen hen tot God uitdrijven. Ze komen ech-

ter niet bij God om hun zonden te belijden, maar om Hem te lasteren. Tegen beter weten in geven ze Hem de schuld van alle onheil.

Hun haat tegen God komt in die dramatische omstandigheden in alle hevigheid naar buiten. Ze zijn zo geïndoctrineerd en gehersenspoeld door het beest, dat het niet in hen opkomt om God heerlijkheid te geven. De propaganda van het beest (*Op 13:6*) heeft zijn rampzalige werk in zijn volgelingen gedaan. Ze hebben zich nooit willen bekeren en dat willen ze ook nu niet. De toekomstige propaganda van het beest werpt zijn schaduwen vooruit. Via de krant, radio, televisie en internet komen steeds meer uitingen en programma's waarin de afkeer van God verweven is. Wie het (bijbelse) evangelie predikt, ervaart dat de mensen steeds harder en onbereikbaar worden.

V10. *“De vijfde”* engel giet *“zijn schaal uit op de troon van het beest”*, dat wil zeggen op het centrum van zijn macht. Het gevolg is een duisternis die zich vanuit dit centrum over zijn hele koninkrijk uitbreidt. De duisternis doet denken aan de duisternis in Egypte, de negende en voorlaatste plaag (*Ex 10:21-22*). Bij volslagen duisternis is het onmogelijk een stap te verzetten omdat er geen enkele oriëntatie en communicatie is. In die duisternis is de mens volkomen aan zichzelf overgelaten. Hij weet niet waar hij is, ziet geen uitweg en kan nergens heen om steun.

In deze duisternis hebben de mensen geen afleiding voor de pijnen die hen plagen. In grote wanhoop en tegelijk in ongetemperede haat kauwen ze *“hun tongen van pijn”*. Eerder hadden ze in hoogmoed de vraag gesteld wie oorlog zou kunnen voeren tegen het beest (*Op 13:4; zie ook 19:19*). Hier is het antwoord van God.

Het beest had zijn troon van de draak, dat is de satan, gekregen (*Op 13:2*). Het leek erop dat met de superhoge intelligentie van het beest, zijn kennis en inzicht, het licht op de wereld en de economie weer goed was gaan schijnen. Alle beknellende christelijke waarheden werden als duisternis verworpen. Maar hier is het ogenblik aangebroken dat al het snoeven over hoger licht en hogere kennis door God niet slechts in de schaduw wordt gesteld, maar volledig in duisternis wordt gehuld.

Als God de waarheid aan het licht brengt, betekent dat duisternis voor allen die Hem hebben uitgebannen. Hij maakt het licht dat verworpen is tot duisternis (*Mt 6:23*). Ze zullen niet weten waar ze zijn of heen moeten. Ze zullen ook geen enkele naaste meer zien. In deze volledige isolatie is de ziel alleen met zichzelf en vreet hij zichzelf op in haat, nijd, bitterheid en gal.

V11. “*Hun pijnen*” en “*hun zweren*” zijn voor de mensen de aanleiding om God te lasteren. Ze geven Hem de schuld ervan. In plaats van zich te bekeren volharden ze in hun zondige werken. Psychologen en politici wijden er misschien nog conferenties aan om hun reacties te verklaren. Elke verklaring, hoe onlogisch ook, is beter dan te erkennen dat je een zondaar bent en dat je je moet bekeren. Ze willen niets prijsgeven van hun liederlijke leven en kiezen ervoor liever met het beest ten onder te gaan dan zich te buigen onder deze laatste plagen van God.

Lees nog eens Openbaring 16:5-11.

Verwerking: Waarom bekeren de mensen zich niet, terwijl zij toch zo gepijnigd worden door de oordelen van God?

De zesde en zevende schaal | verzen 12-21

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

12 En de zesde goot zijn schaal uit op de grote rivier de Eufraat, en zijn water droogde op, opdat de weg van de koningen die van [de] zonsopgang komen, bereid zou worden. 13 En ik zag uit de mond van de draak en uit de mond van het beest en uit de mond van de valse profeet drie onreine geesten [komen] als kikkers; 14 want het zijn geesten van demonen die tekenen doen [en] die uitgaan naar de koningen van het hele aardrijk, om hen te verzamelen tot de oorlog van de grote dag van God de Almachtige. 15 Zie, Ik kom als een dief. Gelukkig hij die waakt en zijn kleren bewaart, opdat hij niet naakt wandelt en men zijn schaamte niet ziet. 16 En Hij verzamelde hen op de plaats die in het Hebreeuws Harmagedon heet. 17 En de zevende goot zijn schaal uit op de lucht, en er kwam een luide stem uit de tempel vanaf de troon, die zei: Het is gebeurd! 18 En er kwamen bliksemstralen en stemmen en donderslagen, en er kwam een grote aardbeving, zoals er niet geweest is sinds er een mens op de aarde is geweest: zo'n aardbeving, zo groot! 19 En de grote stad werd tot drie delen en de steden van de naties vielen. En het grote Babylon werd voor God in herinnering gebracht om haar de drinkbeker van de wijn van de grimmigheid van Zijn toorn te geven. 20 En elk eiland vluchtte en bergen werden niet gevonden. 21 En een grote hagel, [elke steen] ongeveer een talent zwaar, viel uit de hemel op de mensen, en de mensen lasterden God vanwege de plaag van de hagel, want de plaag daarvan is zeer groot.

V12. “De zesde” engel is aan de beurt om zijn schaal uit te gieten. Het doelwit van de inhoud van zijn schaal is “de grote rivier de Eufraat”. De Eufraat is de natuurlijke grens tussen oost en west. Door deze plaag wordt de Eufraat drooggelegd. Hierdoor wordt de weg vrijgemaakt voor oosterse machten (“die van [de] zonsopgang komen”) om het herstelde Romeinse rijk aan te vallen. Je kunt hierbij denken aan landen als India, Indonesië, China en Japan. Het gaat hierbij om de situatie dat de West-Europese legers Israël

te hulp zijn geschoten, omdat Israël bedreigd wordt door de koning van het noorden.

V13. Op dit moment krijgt Johannes een blik in het geheime handelen van de drie-eenheid van de goddeloosheid, “de draak ... het beest ... de valse profeet”. “Uit de mond” van elk van hen komt een onreine geest. Deze “onreine geesten” zien er uit “als kikkers”. ‘Uit de mond’ wil zeggen dat er propaganda wordt gevoerd. De inhoud van de propaganda is onrein. Het symbool, de kikker, is zeer gepast, want het is een onrein dier (*Lv 11:10,41*). Kikkers worden in de Schrift verder alleen nog in verbinding met de tweede plaag over Egypte genoemd (*Ex 8:2-14; Ps 78:45; 105:30*). Ze komen uit het moeras en zijn in het duister van de nacht het meest hoorbaar, wat ook weer past bij dit symbool voor demonisch geïnspireerde propaganda.

Onreinheid is een handelsmerk geworden. Er wordt handenvol geld aan onreinheid verdiend. De vele miljoenen (!) pornografische internetsites, waarvan het aantal dagelijks toeneemt, bewijzen de gevoeligheid van de mens voor uitgerekend dit soort van propaganda. De reclamewereld is ervan vergeven. Dat de anti-goddelijke drie-eenheid deze vorm van propaganda kiest, maakt wel duidelijk hoezeer de mens verworpen is tot een wezen dat alleen nog voor lustbevrediging leeft.

V14. Beloof de mensen ongeremde vrijheden en ze zijn gewonnen voor de zaak tegen God en Zijn Christus. Met deze boodschap gaan de “geesten van demonen” – want die onreine geesten zijn demonen – op pad en aan de slag. Ze zullen “tekenen” doen, waardoor hun boodschap er nog gemakkelijker ingaat. Hun missie is om “de koningen van het hele aardrijk” achter hun voornemen te krijgen. Dat voornemen is om oorlog te voeren tegen God en Zijn Christus. Maar sluw en leugenachtig als demonen altijd zijn, zullen zij hun plan zeker anders voorstellen, misschien wel als een vredesmissie. Er moet immers vrede in het Midden-Oosten komen?

V15. Het duistere toneel wordt onderbroken door een woord van de Heer Jezus voor de gelovigen die voor het beest op de vlucht

zijn. Deze uitspraak is bedoeld om hen in die turbulente tijd aan te sporen de Heer te blijven verwachten en waakzaam te zijn. Ze moeten zich niet laten misleiden door alle gebeurtenissen en vooral niet door de misleidende taal. Voor hen die niet op Zijn wederkomst voorbereid zijn, komt de Heer als een dief, dat wil zeggen onverwachts en ongewenst.

Voor de derde keer klinkt in dit boek het “gelukkig”. Het is bedoeld als een vertroosting en bemoediging voor de levende heiligen. Terwijl onder invloed van de ‘kikkers’ de mensen zich steeds schaamtelozer kleden en gedragen, zullen de heiligen zich onderscheiden door zich eerbaar te kleden en te gedragen. Geestelijk toegepast wandelen de mensen van de wereld naakt, dat wil zeggen dat iedereen ziet waartoe het vlees in staat is. Gelovigen hebben de klederen van de behoudenis ontvangen, waardoor het vlees in de dood kan worden gehouden.

V16. Met het woord “en” wordt de draad weer opgepakt met *vers 14*, het verzamelen van de legers. Hier zie je dat in werkelijkheid God de vijandige legers verzamelt en niet de geesten van demonen in *vers 14*, die menen dat zij dit zelf zo georganiseerd hebben door hun misleiding. De plaats waar deze legers worden verzameld, wordt met zijn Hebreeuwse naam genoemd. ‘Harmagedon’ betekent dan ook ‘berg van de troepenverzameling’. Daar zullen de West-Europese legers worden verslagen door de Heer Jezus. Het verslag van die strijd, of beter, van dat oordeel, wordt in *hoofdstuk 19:19-21* beschreven.

V17. Ten slotte is het de beurt van “de zevende” en laatste engel. Onder de voorgaande schaalordelen is de hele samenleving in al zijn onderdelen al verwoest. Er is nog één terrein overgebleven, “de lucht”. Daarop wordt de laatste schaal leeggegoten. De lucht die de mensen inademen, zal verstikkend zijn. De ademhaling zal zwaar en benauwd zijn.

In geestelijk opzicht is de lucht de atmosfeer die door de satan wordt beheerst (*Ef 2:2*). De geestelijke lucht die de mensen inademen, zal dan helemaal onder het oordeel van God liggen. Alle menselijke verhoudingen die de meest goddeloze mens nodig

heeft om enigszins zinvol te kunnen bestaan (familie, vrienden, werkkring), zullen verdwenen zijn. Er blijft niets anders over dan hopeloze eenzaamheid in een hopeloze omgeving, zonder enig uitzicht. Ook dit is als het ware een voorsmaak van de hel.

Hiermee zijn de oordelen van God tot een einde gekomen. Een luide stem kondigt aan dat Gods heiligheid (de stem komt uit de tempel) en Gods gerechtigheid (de stem komt vanaf de troon) volkomen genoegdoening is gegeven. Met de uitroep "*het is gebeurd*", wordt aangegeven dat aan alle bedoelingen van God is voldaan die Hij met Zijn oordelen had. Er is niets meer wat nog onder het oordeel moet komen.

V18. Wat nog volgt, is een beschrijving van de begeleidende verschijnselen bij de zevende schaal en de gevolgen van het uitgieten ervan. "*Bliksemstralen*" onderstrepen dat het oordeel uit de hemel komt en dat het plotseling komt en niet tegen te houden is. De bliksemstralen gaan gepaard met allerlei geluiden ofwel "*stemmen*" en met "*donderslagen*". Donderslagen zien op het machtig spreken van God in het oordeel.

Dit indrukwekkende spreken vanuit de hemel vindt op aarde weerklank in een aardbeving van een omvang die alle eerdere aardbevingen in de schaduw stelt (*Hg 2:7*). Deze laatste aardbeving zal een radicaal einde maken aan alles wat de mens nog enig houvast bood.

V19. De aardbeving zal alle leefgebieden treffen waar zich maar mensen kunnen bevinden. Eerst wordt "*de grote stad*" genoemd. Welke stad daarmee wordt bedoeld, is niet helemaal duidelijk. Volgens sommige uitleggers gaat het om het politieke Rome en volgens anderen om Jeruzalem (*Zc 13:8-9*). Er zijn twee aanwijzingen die er m.i. voor spreken vooral aan Jeruzalem te denken. De eerste is dat Jeruzalem een keer eerder zo wordt genoemd (*Op 11:8*). De tweede is dat hier wordt gezegd dat de stad "*tot drie delen*" wordt, wat wil zeggen dat de stad niet volledig wordt verwoest, maar gedeeltelijk wordt gespaard (*Zc 1:17*).

“De steden van de naties” zijn alle steden buiten Israël. Het zijn de leefgemeenschappen van mensen. In het verleden werden na rampen zulke steden altijd weer opgebouwd. Dat zal hier niet het geval zijn. Alle opstand van de menselijke beschaving tegen de heerschappij van de hemel is zinloos gebleken. Ten slotte stort elke leefgemeenschap volledig in.

Als laatste stad wordt “*het grote Babylon*” genoemd. Daar heb je het godsdienstige Rome, de geestelijke macht, het systeem dat godsdienst leverde aan een goddeloos geheel. Dat systeem wordt apart voor God in herinnering gebracht als een speciaal voorwerp waarop Zijn toorn zich richt. Babylon, het rooms-katholieke systeem, heeft zich aangematigd Gods vertegenwoordiger op aarde te zijn en heeft op die manier het meest Gods Naam oneer aangedaan.

V20. Ook de oorden waar mensen naartoe zijn gevlucht om aan alle rampen te ontkomen, gaan in de aardbeving ten onder. Er zal geen schuilplaats meer gevonden worden. Alle dan nog levenden, mogelijk op weg naar een eiland of berg om daar een veilig heenkomen te zoeken, zullen direct blootstaan aan het afsluitende deel van de laatste plaag.

V21. Het laatste gevolg van de zevende schaal is een dodelijke “*grote hagel ... uit de hemel*” (vgl. Jb 38:22-23). Het gewicht van de hagelstenen wordt genoemd. Omgerekend is het gewicht van een hagelsteen ongeveer vijftig kilo. De laatste druppels uit de laatste schaal nemen de vorm van deze enorme hagelstenen aan die met grote snelheid en verpletterende zwaarte op de mensen neerkomen. De enige reactie van de verharde mens die

door zweren wordt gepijnigd,
 door de zon wordt verbrand,
 in duisternis is gehuld,
 door een grote aardbeving van elke houvast is beroofd en
 door een ongekende hagel wordt getroffen,

is dat hij God lastert. Er wordt hier niet meer gezegd dat de mensen zich niet bekeerden (*verzen 9,11*). Onder gevloek ballen ze de vuist naar de hemel en zinken ze neer in de dood.

Lees nog eens Openbaring 16:12-21.

Verwerking: Welke waarschuwingen bevatten de twee laatste schaalordelen voor jou?

Openbaring 17

De grote hoer | verzen 1-4

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En een van de zeven engelen die de zeven schalen hadden, kwam en sprak met mij en zei: Kom, ik zal u tonen het oordeel over de grote hoer die op vele wateren zit, 2 met wie de koningen van de aarde gehoereerd hebben, en zij die de aarde bewonen zijn dronken geworden van de wijn van haar hoererie. 3 En hij voerde mij weg in [de] geest naar een woestijn. En ik zag een vrouw zitten op een scharlakenrood beest dat vol namen van laster was [en] zeven koppen en tien horens had. 4 En de vrouw was bekleed met purper en scharlaken en versierd met goud en edelgesteente en parels, en had een gouden drinkbeker in haar hand, vol grutwelen en de onreinheden van haar hoererie.

V1. In het vorige hoofdstuk ben je getuige geweest van de slotoordelen over de aarde, uitgevoerd door zeven engelen door middel van zeven schalen. Hiermee is de grimmigheid van God gestild (*Op 15:1*). In de beschrijving van de oordelen is in het vorige hoofdstuk in slechts één enkel vers ook melding gemaakt van het oordeel over het grote Babylon (*Op 16:19*). In de *hoofdstukken 17-18* krijgt Johannes, en wij met hem, een uitvoerige toelichting op dit oordeel. Die toelichting krijgt hij van een van de zeven schaalengelen, dus van iemand die erbij betrokken is, iemand die weet waarover het gaat.

Maar er is niet alleen een mondelinge toelichting. Johannes krijgt ook iets te zien. De engel nodigt Johannes uit mee te komen naar een plaats waar hij hem wil laten zien hoe het grote Babylon aan haar einde komt.

Voordat ze daar aankomen, informeert de engel Johannes over wat hij te zien krijgt. Hij zal ooggetuige worden van het oordeel over de stad die voorgesteld wordt als “de grote hoer” (*vers 18; vgl. Js 1:21*). Uit de beschrijving die volgt, blijkt dat dit een aanduiding is voor de rooms-katholieke kerk. Verder ziet hij dat de hoer “op vele wateren zit”. Wat die vele wateren zijn, staat in *vers 15*. Het zijn de volken van de aarde en meer speciaal de volken die tot het herstelde Romeinse rijk behoren, wat uit *vers 16* blijkt.

De hoer is de kerk die in naam christelijk is en zich aanmatigt Christus te vertegenwoordigen, maar in de praktijk zich volledig met de wereld (de “vele wateren”) heeft verbonden. Johannes ziet de roomse kerk dus in de verbinding die ze heeft aangeknoopt met de koningen van de aarde. Haar ontrouw blijkt dan ook uit haar liefdesuitingen naar de regeringen van de wereld.

Het feit dat zij erop ‘zit’, geeft aan dat zij gezag heeft over vele regeringen. Dat zie je vooral in landen waar de roomse kerk veel aanhangers heeft. In haar verdorvenheid bespeelt zij die regeringen. Ze doet alsof ze voor een goede zaak opkomt, maar in werkelijkheid is zij uit op macht.

De rooms-katholieke kerk heeft als geen andere kerk zich aangematigd de ware kerk en de ware bruid van Christus te zijn. Zij heeft ook als geen andere kerk in haar geschiedenis op de gruwelijkste wijze blij gegeven van door en door wereldse, demonische, praktijken. Het is echt een anti-kerk die in dit en het volgende hoofdstuk in haar ware aard wordt getoond en geoordeeld.

Alles wat er van deze valse kerk wordt gezegd, zal duidelijk maken dat de benaming ‘grote hoer’ volkomen terecht is. Ze doet zich voor als de bruid van Christus, maar ze is een hoer. En ze is niet zomaar een hoer, nee, ze is de ‘grote’ hoer. Er is geen grotere tegenstelling in een huwelijksverhouding denkbaar.

Om de reusachtige tegenstelling tussen de ware kerk en de valse kerk nog dieper op je te laten inwerken moet je de *verzen 1-5* van dit hoofdstuk maar eens vergelijken met de *verzen 9-11* van *hoofdstuk 21*, waar de ware kerk, de gemeente, wordt voorgesteld.

V2. “De koningen van de aarde”, de wereldleiders, hebben toenadering tot haar gezocht. Ze zijn op haar uitnodiging ingegaan. Dat hebben ze natuurlijk alleen gedaan uit puur egoïstische motieven. De roomse kerk is rijk, machtig en invloedrijk. Met gretigheid hebben ze daarom “de wijn van haar hoererij” aangenomen en gedronken. Ze zijn er zelfs “dronken” van geworden. Door hun omgang met haar zijn zij onder haar invloed gekomen en erdoor beneveld geraakt. Ze doorzien haar ware bedoelingen niet. Als die hun eenmaal duidelijk worden, zullen zij zich in haat tegen de hoer keren en haar ombrengen (zie vers 16).

De koningen van de aarde vertegenwoordigen de inwoners van de landen waarover ze regeren. In hun omgang met de grote hoer slepen zij al hun onderdanen mee, dat zijn allen “die de aarde bewonen”. Als de paus nu ergens een bezoek brengt, brengt dat mensenmassa’s op de been. Iedereen tracht een glimp van hem op te vangen. In zijn positie is hij de uitstraling van de macht van de kerk. De massa is blind voor zijn pretentie de plaatsvervanger van Christus te zijn. Voor hen is hij de Christus. Hij is zichtbaar en invloedrijk en omgeven met mystiek. Daar valt de menigte voor.

V3. Het lijkt erop dat de engel Johannes een visioen toont. In dat visioen ziet hij zich in de geest verplaatst in “een woestijn”. Een woestijn is een terrein waar de dood heerst. In een woestijn ontbreekt elk leven en de mogelijkheid om er te leven. Daar ziet Johannes “een vrouw”, de grote hoer van het vorige vers. Het terrein van de dood blijkt de verblijfplaats van de hoer te zijn. Deze verblijfplaats is een goede weergave van haar geestelijke toestand. Ze is vol van de dood. Er is geen leven uit God en geen leven met God aanwezig.

Johannes ziet ook hoe deze vrouw “op een scharlakenrood beest” zit. De beschrijving van dit beest ben je al eerder tegengekomen en wel in *Openbaring 13:1-8*. Daar heb je gezien dat dit beest het herstelde Romeinse rijk voorstelt. In wat Johannes hier ziet, blijkt dat de roomse kerk op het beest zit, dat wil zeggen het berijdt en het bestuurt.

Dit tafereel symboliseert wat uit de kerkgeschiedenis bekend is. Er zijn namelijk perioden geweest dat de paus absolute macht had over de vorsten van Europa. In de eindtijd zal de politieke en godsdienstige macht van de roomse kerk weer groot zijn. Deze machtstoename zie je in de steeds nadrukkelijker bemoeienissen van de paus met de gebeurtenissen in de wereld. Hij ontvangt wereldleiders en zij ontvangen hem.

Ook beluister je steeds duidelijker oproepen van de paus aan de wereldleiders over allerlei onderwerpen die met het leven op aarde te maken hebben. De roomse kerk geeft met dergelijke oproepen de indruk te willen opkomen voor een rechtvaardige en verdraagzame, vreedzame samenleving. Ze geeft ook de indruk dat samen met de wereldleiders te willen realiseren. Maar ze maakt zich niet druk over het feit dat het beest "*vol namen van laster*" is, dat wil zeggen dat alle verschillende vormen van Godslastering in dit beest aanwezig zijn. Het enige wat zij wil, is die "*zeven koppen en tien horens*" de baas zijn. Wat er wordt bedoeld met de zeven koppen en de tien horens heb je gezien bij *Openbaring 13:1*.

V4. Nu volgt een nadere beschrijving van de vrouw. Daaruit blijkt dat dit afschuwelijke wezen de rooms-katholieke kerk voorstelt.

1. Je ziet het in haar kleding (*vers 4*), die haar hang naar wereldse weelde aangeeft.
2. Verder is zij dronken van het bloed van de heiligen (*vers 6*), wat aangeeft dat zij de ware gelovigen te vuur en te zwaard heeft vervolgd.
3. Duidelijke taal spreken in dit verband ook de zeven koppen als een voorstelling van de zeven bergen (*vers 9*) waarop Rome ligt en waarvan wordt gezegd dat de vrouw daarop zit.
4. Ten slotte wordt onomwonden gezegd dat de vrouw de grote stad is (*vers 18*).

De weelde waarin ze baadt, maakt haar verbinding met de wereld onmiskenbaar. Ze is versierd met alle aardse pracht en praal en steekt daarmee de wereldlijke leiders naar de kroon. Zoals het beest een scharlakenrode kleur heeft (*vers 3*), zo bekleedt zij zich met dezelfde kleuren. Haar weelde is zo groot, dat de wereldlijke leiders hun weelde zelfs aan die van haar ontlene (*Op 18:3b*). Haar invloed is dus niet alleen politiek en godsdienstig. Ook op economisch gebied heeft ze heel wat te bieden en dingt ze mee in het aanbieden van koopwaar. Als het maar winst oplevert, hetzij in harde valuta, hetzij in aanzien en invloed.

De beker die zij in haar hand heeft, is *“vol gruwelen en de onreinheden van haar hoererij”*. ‘Gruwelen’ staat voor afgodendienst. De rooms-katholieke kerk heeft met grote listigheid, vastberadenheid en vasthoudendheid de afgoderij in de christelijke kerk geïntroduceerd. Het sprekendste bewijs is haar verering van Maria en vele andere door haar heilig verklaarde mensen.

Onlangs (5-12-2007) las ik een bericht dat wel aardig is om in dit verband te vermelden. Het bevestigt dat de heiligenverering nog welig tiert:

Italiaanse katholieken die hopen op de steun van een heilige, hoeven niet langer een portretje van hem of haar bij zich te dragen. Zij kunnen de afbeelding van de heilige ook op hun mobiele telefoon downloaden. Niet iedere rooms-katholieke leider is blij met de nieuwe dienst, omdat die grof en te commercieel zou zijn.

‘Wij ontdekten een gat in de markt en vulden het’, zegt Barbara Labate van het bedrijf dat de heiligen op de mobiele telefoon aanbiedt. In veel taxi’s, personenwagens en vrachtwagens in Italië hangt een santino (een portretje van een heilige) aan het dashboard. Miljoenen Italianen dragen een santino in hun portemonnee of tas.

Van de beker wordt ook gezegd dat hij vol is van *“de onreinheden van haar hoererij”*. Hiermee wordt aangegeven hoezeer zij zich met de elementen van de wereld heeft verbonden. Je kunt dat

overall waarnemen waar de roomse kerk in heidense landen voet aan de grond heeft gekregen. Daar heeft zij de heidense gewoonten christelijk gemaakt in plaats van die af te schaffen. Heel listig heeft zij de afgodendienst, die eerst deze volken kenmerkte, van een christelijk vernis voorzien.

Alles wat je in de Bijbel over Babylon vindt, is verbonden met afgoderij. De eerste vermelding van Babel, in *Genesis 11:1-9* in de geschiedenis van de torenbouw van Babel, laat die verbinding al zien. Het zondige streven naar eenheid en macht kwam voort uit de wil van de mens om als God te zijn. Het willen zijn als God is in zijn wezen afgoderij. God wordt niet afgeschreven, maar Hem wordt Zijn ware plaats ontnomen. De mens stelt zich in de plaats van God en bepaalt zelf hoe hij God dient. De afgoderij is geboren.

Daarbij hoort het toekennen van geestelijke waarde aan iets wat zichtbaar en tastbaar is en wat dient tot bevrediging van de geestelijke gevoelens van de mens. Ook hier is sprake van een gruwelijke vermenging van wereldse elementen met godsdienst, waardoor deze godsdienst verwordt tot hoererij. De roomse kerk staat bol van deze elementen. Denk maar aan crucifix, altaar en ouwel om er maar enkele te noemen.

Lees nog eens Openbaring 17:1-4.

Verwerking: Welke elementen van afgoderij ken jij in de rooms-katholieke kerk?

De verborgenheid verklaard | verzen 5-10

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

5 En op haar voorhoofd was een naam geschreven: Verborgenheim, het grote Babylon, de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde. 6 En ik zag de vrouw dronken van het bloed van de heiligen en van het bloed van de getuigen van Jezus. En toen ik haar zag, verwonderde ik mij met grote verwondering. 7 En de engel zei tot mij: Waarom hebt u zich verwonderd? Ik zal u de verborgenheid van de vrouw zeggen en van het beest, dat haar draagt, dat de zeven koppen en de tien horens heeft. 8 Het beest dat u gezien hebt, was en is niet en zal uit de afgrond opstijgen en ten verderve gaan; en zij die op de aarde wonen, van wie de naam van [de] grondlegging van [de] wereld af niet geschreven is in het boek van het leven, zullen zich verwonderen als zij het beest zien, dat het was en niet is en zal zijn. 9 Hier is het verstand dat wijsheid heeft: de zeven koppen zijn zeven bergen, waarop de vrouw zit. 10 Ook zijn het zeven koningen: vijf zijn gevallen, de ene is er, de andere is nog niet gekomen, en wanneer hij komt, moet hij een korte tijd blijven.

V5. De godsdienstige gevoelens die door de overspelige kerk worden gepropageerd en waaraan uiting wordt gegeven, worden met duivelse dankbaarheid door demonen in ontvangst genomen. De Schrift maakt namelijk duidelijk dat de satan achter afgoderij zit (1Ko 10:20). Elke bewondering van wat zichtbaar en tastbaar is, komt bij hem terecht. Babylon heet niet voor niets “Verborgenheim”. Hoewel ze haar naam voor allen zichtbaar, “op haar voorhoofd”, draagt, is haar ware karakter voor allen die zich in haar macht bevinden toch verborgen. ‘Verborgenheim’ wil zeggen dat er inzicht nodig is om het ware karakter van Babylon te kennen. Dat ware karakter is dat ze “de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde” is.

Er is een (bijbelboek als) *Openbaring* voor nodig om haar ware karakter te doorzien. De toenadering van de protestantse kerken tot de rooms-katholieke kerk laat zien dat het voor velen nog al-

tijd een verborgenheid is. Deze toenadering wordt trouwens ook steeds meer gevonden bij evangelische christenen. In het licht van de toenadering van protestantse en evangelische kerken en groepen is ook haar andere naam, 'de moeder van de hoeren', veelzeggend. Deze naam geeft aan dat de roomse kerk kinderen heeft die haar in haar verbinding met de wereld volgen. Ze is de moeder van dochters die dezelfde karaktertrekken bezitten als zij.

Dat is te herkennen in al die kerken die zijn aangesloten bij de Wereldraad van kerken, waaronder veel protestantse kerken. Je ziet het ook in de staatskerken die uit de rooms-katholieke kerk zijn ontstaan. Bij hen zijn bepaalde kenmerken van geestelijke hoererie te zien die ook in de roomse kerk te zien zijn. Hierdoor moeten ze in moreel opzicht als 'dochters' bestempeld worden. Dat zij ook 'de moeder van de gruwelen van de aarde' is, wil zeggen dat zij de afgoderij voortgebracht heeft, dat zij de oorsprong ervan is. Kijk nog maar eens naar de toelichting bij het vorige vers.

De blindheid die bij de massa aanwezig is voor het ware karakter van de rooms-katholieke kerk, komt mede doordat er nauwelijks aan persoonlijke bijbelstudie wordt gedaan. En als men al in de Bijbel leest, is dat vaak om er 'praktisch' iets aan te hebben, er iets van te beleven. Het moet goed voelen. Het rooms-katholicisme sluit daar met al haar rituelen en iconen perfect op aan. Daarom is de aantrekkingskracht ervan zo groot en vinden deze dingen steeds meer navolging. Dat er met grote letters een waarschuwing op haar voorhoofd staat, dringt niet door.

V6. Johannes ziet hoe de vrouw zich volledig te buiten gaat aan het vermoorden van de gelovigen. Deze "heiligen" zijn niet de heiligen die door de roomse kerk heilig zijn verklaard, maar dit zijn de waarachtige heiligen in het oog van God. Zulke heiligen wekken haar bloeddorst. Haar bloeddorst wordt ook gewekt door "de getuigen van Jezus". Deze gelovigen getuigen niet van de roomse kerk als de enige ware kerk, maar van Jezus. Jezus is de naam van de Heer die wijst op de tijd dat Hij in vernedering op aarde was, in volkomen armoede en onaanzienlijkheid. Dat

staat in enorme tegenstelling tot de overdadige weelde waarin de roomse kerk baadt.

Het bloed dat de vrouw vergiet, brengt haar in een roes. Met duivels genoeg slurpt ze het bloed op tot ze er overmatig door verzadigd is. De aanblik ervan bewerkt bij Johannes een "grote verwondering". Zulke moordpartijen en het wellustige en duivelse genoeg waarmee dat gebeurt, zouden hem niet hebben verbaasd als ze werden toegeschreven aan het Romeinse rijk. Zo hoeft het ons ook niet te verbazen als de wereld ons haat. Wat Johannes verbaast, is het wrede karakter van de vrouw die beweert de plaatsvervanger en vertegenwoordiger van Christus te zijn. In plaats van een beschermster van Gods volk te zijn vervolgt en doodt zij juist hen die bij Christus horen. Dat is de oorzaak van zijn grote verbazing.

V7. In zijn reactie op de verbazing van Johannes zegt de engel dat het feit dat de vrouw zich zo openbaart, hem nu ook weer niet al te zeer hoeft te verbazen. Ons hoeft het evenmin erg te verbazen. De mens is immers tot alles in staat. Zijn het niet juist godsdienstige mensen die de Heer Jezus, de Zoon van God, ombrachten? Hoe kwam dat? Omdat zij in Hem een bedreiging van hun positie zagen. Zo is elk godsdienstig systeem erop uit allen uit te werpen of te weren die zijn bestaansrecht zelfs maar in twijfel trekken. Wat naar het vlees is, vervolgt altijd wat naar de Geest is (*Gl 4:29*).

De engel gaat de verborgenheid bekendmaken. Hij voegt aan de verborgenheid, die in *vers 5* alleen de vrouw betreft, die "van het beest" en zijn kenmerken toe. Deze verborgenheid staat tegenover een verborgenheid van een volkomen ander karakter. Dat is de verborgenheid van Christus en de gemeente (*Ef 5:32*). Terwijl die verborgenheid samenhangt met volkomen reinheid, heiligheid en eenheid in het goede, spreekt deze verborgenheid van duisternis, verderf en misleiding.

V8. Johannes krijgt een nadere verklaring van dingen die al eerder zijn beschreven of waarop al kort is gewezen (*Op 11:7; 12:4; 13:1-9*). De engel gaat verklaren wat deze figuren voorstellen. Hij begint met het beest.

Eerst noemt hij vier perioden in de geschiedenis van het beest, dat is het Romeinse rijk. Deze perioden worden als volgt in dit vers beschreven: “was”, vervolgens “is niet” en daarna “zal uit de afgrond opstijgen”. De vierde en laatste periode is “ten verderoe gaan”.

1. De eerste periode (“was”) begint als Rome in 753 v.Chr. wordt gegrondvest. Sindsdien heeft het een gestage en grote ontwikkeling doorgemaakt, met als hoogtepunt in ca. 168 v.Chr. het verkrijgen van de wereldheerschappij. Het Romeinse rijk heeft de wereldheerschappij enkele eeuwen onbetwist bezeten, totdat in de vierde en vijfde eeuw na Christus het verval intreedt met ten slotte in 476 de val van Rome.
2. Dan begint de tweede periode, de periode waarin het rijk niet bestaat (“is niet”). Dat is de tijd waarin we ons sinds de val van Rome nog steeds bevinden. Op dit moment bestaat het Romeinse rijk niet. Wel hebben in deze periode meerderen getracht dit rijk te vestigen (onder andere Karel de Grote, Napoleon). Deze periode heeft haar langste tijd gehad.
3. De tijd nadert namelijk snel dat het beest “uit de afgrond zal opstijgen”. Dat is dan de derde periode. Hier wordt het herstel aangeduid van het verloren gegane en verloren gewaande Romeinse rijk en dat dit herstel een bijzondere bron heeft. Nooit eerder is een rijk uit de afgrond opgekomen. Het is niet een rijk door God gegeven, maar door de satan en zijn demonen. Het is van demonische oorsprong.

Deze oorsprong is nieuw. Tot nu was er geen overheid dan van God (*Rm 13:1-6; vgl. Dn 2:37; 5:18*). Het beest krijgt zijn gezag niet van God, maar van de draak. ‘De afgrond’ is het terrein van de demonen (*Op 9:1-11*). Het herstel van dit rijk zal alom bewondering wekken (*Op 13:3*). Je hebt deze aspecten ook in *hoofdstuk 13* gezien.

4. De vierde periode van dit rijk is die van het verderf (“en ten verderve gaan”). Er komt een einde aan zijn heerschappij en wel door het oordeel dat de Heer Jezus zal voltrekken (*vers 14*). Dat wordt in *hoofdstuk 19* uitvoeriger beschreven en daar zullen we nog aandacht aan besteden.

V9. Om deze dingen te begrijpen is “*verstand dat wijsheid heeft*” nodig. De engel licht verder toe. De “*zeven koppen*” staan voor de “*zeven bergen*” waarop Rome ligt. Dat maakt duidelijk dat Rome het politieke centrum van het rijk is. Tevens is Rome het centrum van de kerk, voorgesteld door “*de vrouw*” die op de zeven bergen zit.

V10. Maar er is nog een tweede betekenis van de zeven koppen. De zeven koppen stellen niet alleen zeven bergen voor, ze stellen ook “*zeven koningen*” voor. Hoe laat zich dat rijmen met de tien horens, waarvan we weten dat die ook koningen voorstellen (*vers 12; Dn 7:24*)? De verklaring is dat de zeven koppen zeven koningen of regeringsvormen zijn die *na elkaar* macht hebben uitgeoefend. Dat blijkt uit dit vers. We lezen over “*vijf*” koningen of regeringsvormen die er zijn geweest, “*de ene*” die er nu is (de keizerlijke vorm, ten tijde van Johannes), en “*de andere*” die nog moet komen. Van de tien koningen of machthebbers lezen we echter in *vers 12* dat zij één uur *samen met* het beest regeren, dat wil zeggen *gelijktijdig*. Wat in *vers 12* een periode van “*één uur*” wordt genoemd, wordt hier “*een korte tijd*” genoemd. Uit *hoofdstuk 13* weet je dat het gaat om de betrekkelijk korte periode van drieënhalve jaar.

Ten tijde van Johannes waren er dus al vijf regeringsvormen geweest. Welke vormen dat geweest zijn, laat zich niet meer precies achterhalen. Om enkele mogelijkheden te noemen kunnen we bijvoorbeeld denken aan vormen als koningen en consuls. In elk geval bestond in de dagen van Johannes de zesde vorm, dat is de keizerlijke vorm.

Lees nog eens Openbaring 17:5-10.

Verwerking: Wat is de verklaring van de verborgenheid?

De koningen en het beest tegen de hoer | verzen 11-18

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

11 En het beest dat was en niet is, is ook zelf [de] achtste, en het is uit de zeven en gaat ten verderve. 12 En de tien horens die u hebt gezien, zijn tien koningen, die nog geen koninkrijk ontvangen hebben, maar één uur gezag als koningen ontvangen met het beest. 13 Dezen hebben enerlei bedoeling en geven hun macht en gezag aan het beest. 14 Dezen zullen oorlog voeren tegen het Lam, en het Lam zal hen overwinnen – want Hij is Heer van [de] heren en Koning van [de] koningen – en zij die met Hem zijn, geroepenen en uitverkorenen en getrouwen. 15 En hij zei tot mij: de wateren die u hebt gezien, waarop de hoer zit, zijn volken en menigten en naties en talen. 16 En de tien horens die u hebt gezien en het beest, dezen zullen de hoer haten en haar eenzaam en naakt maken, en haar vlees eten en haar met vuur verbranden. 17 Want God heeft in hun harten gegeven Zijn bedoeling uit te voeren en het met enerlei bedoeling uit te voeren en hun koninkrijk aan het beest te geven, totdat de woorden van God vervuld zullen zijn. 18 En de vrouw die u hebt gezien, is de grote stad die [het] koningschap heeft over de koningen van de aarde.

V11. In de dagen van Johannes bestond dus de zesde regeringsvorm, dat is de keizerlijke vorm. De zevende vorm moet nog komen, want we leven vandaag nog steeds in de periode die is aangeduid als “*en is niet*”. De kans is groot dat deze zevende vorm de vorm is, waarbij de tien koningen zich vrijwillig aansluiten en samen hun macht geven aan het beest, het hoofd van het rijk. Hier wordt het rijk vereenzelvigd met zijn achtste en laatste staatsvorm, dat is het herstelde Romeinse rijk met zijn demonische alleenheerser. Het beest stelt zowel het rijk als het hoofd ervan voor.

De zevende vorm is het verbond van de tien koningen en de achtste is de dictator. Van deze laatste vorm lezen we dat die “*uit de zeven*” is. Dat wil zeggen dat het een van vroeger bekende vorm is en dus geen nieuwe zal zijn. Het zou dus goed de keizerlijke

kunnen zijn. Ook hier is het niet mogelijk definitief de soort vorm aan te geven. Maar als we de gegevens bezien die we hebben, is de meest aannemelijke vorm toch wel de keizerlijke. In elk geval is het een dictatoriale vorm.

V12. De “*tien horens*” zitten niet op de kop van het beest, maar zijn van het beest onderscheiden. Het zijn de “*tien koningen*” die macht krijgen samen met het beest dat hier wordt gezien als de laatste heerser over het rijk. Het feit dat het beest aan de macht komt ten koste van drie van die koningen, wordt wel in *Daniël 7:24-25*, maar hier niet vermeld. Als het beest regeert, zijn de koningen ook nog aan de macht. Ze regeren dus samen “*met het beest*”.

V13. Maar de eigenlijke macht ligt in handen van het beest, de dictator. De aanleiding daarvan is dat de tien koningen zich aaneensluiten tot een statenbond ofwel de verenigde staten van West-Europa. Ze geven vrijwillig – mogelijk genoodzaakt door eigen onvermogen om alle problemen het hoofd te bieden – “*hun macht en gezag*” uit handen om die in handen van het beest te leggen.

V14. Het monsterverbond van het verenigd Europa voert tot een hoogtepunt in de opstand van de mens tegen het Lam. Dit Lam wordt genoemd “*Heer van [de] heren en Koning van [de] koningen*”. Deze namen weerspiegelen Zijn majesteit en verhevenheid boven elke macht en elk gezag op aarde. In een enkel woord wordt de uitkomst vermeld van de oorlog die de koningen en het beest in hun overmoed met het Lam waagden te voeren. De uitslag staat ontwijfelbaar vast. “*Het Lam*”, samen met allen die al bij Hem in de hemel waren en Hem vanuit de hemel zijn gevolgd, “*zal hen overwinnen*”. Dat wordt in *hoofdstuk 19:11-16* beschreven.

De Heer Jezus komt niet alleen, maar samen met “*geroepenen en uitverkorenen en getrouwen*”. Niemand kan bij het Lam zijn of hij moet ‘geroepen’ zijn (*1Ko 1:9; 2Tm 1:9*). En wie aan Gods roeping gehoor heeft gegeven, heeft dat gedaan omdat hij door God is “*uitverkoren*” (*Rm 8:29-30*). Wat hun leven op aarde betreft, zijn de geroepenen en uitverkorenen te herkennen aan hun ‘trouw’, aan

het vertrouwen dat zij op Hem hebben gesteld en waarmee ze hun roeping en verkiezing hebben vastgemaakt (2Pt 1:10).

V15. Nadat de engel aan Johannes (en jou) heeft laten zien wat het beest, de zeven koppen en de tien horens voorstellen en hoe het hun zal vergaan, verklaart hij het einde van de andere persoon in de verborgenheid (*vers 7*). Hij wijst even terug naar wat Johannes van de hoer heeft gezien en herinnert aan de grote invloed van de vrouw, dat is de invloed die de roomse kerk wereldwijd heeft.

V16. Maar haar godsdienstige heerschappij zal op zeker ogenblik niet langer worden verdragen door de alleenheerser en de tien koningen die met hem regeren. Elke vorm van godsdienst, ook al is het in de verdorven vorm van het rooms-katholicisme, is voor de dictator en zijn metgezellen een beknelling waarvan ze zich zullen ontdoen.

De koningen en het beest zullen een einde aan Babylon maken, aan haar hoererij. Zij die haar manipulerende macht over de wereld heeft willen uitoefenen, wordt door diezelfde wereld “*eenzaam en naakt*” gemaakt. Ze zal geen volgelingen meer hebben en van haar macht en pracht beroofd worden. Wat ze aan aardse weelde bezat, zullen de koningen “*eten*”, dat is, zullen ze zich toe-eigenen.

Ten slotte zullen ze “*haar met vuur verbranden*”. Er blijft niets van al haar godsdienstige pretenties over. Haar geestelijk verdorven leringen en haar aardse bezittingen hebben geen enkele bescherming kunnen bieden. Ze is verteerd door het vuur van het oordeel dat God over haar heeft voltrokken door middel van hen met wie zij zulke intieme banden heeft gehad en over wie zij zo onrechtmatig macht heeft uitgeoefend. Het verbranden met vuur is het gepaste oordeel. Het is in overeenstemming met de wet die voorschrijft dat een priesterdochter die hoereert, met vuur moet worden verbrand (*Lv 21:9*). We vinden hier de invulling van de zevende schaal waardoor een einde wordt gemaakt aan Babylon (*Op 16:19; vgl. Ez 23:25-29; 2Kn 9:30-37*).

De wereldleiders “*zullen de hoer haten*” (de hoer, niet de stad die hun zoveel voordeel oplevert). Wat hier gebeurt, is altijd waar. De politieke en economische machten verachten een overspelige kerk die naar invloed en gunst dingt, omdat ze haar huichelarij door hebben. Hun haat wordt overigens alleen gevoed door zuiver egoïstische motieven. Met nog meer haat voeren ze oorlog tegen het Lam. Ze dulden geen enkele macht boven zich.

V17. God weet alles te gebruiken voor Zijn doel. Hij gebruikt de haat van het beest en de koningen tegen elke godsdienstigheid om de valse kerk te oordelen. Hij zal het in hun hart geven om haar te verdelgen. Waarin de koningen een zijn, is hun door God in het hart gegeven (*vgl. Ri 9:23*), want Zijn bedoeling wordt door hen uitgevoerd. Het zal het einde van de godsdienstige macht van Rome betekenen, maar nog niet het einde van de politieke, economische en culturele macht van Rome.

V18. Babylon als hoer is geoordeeld. Maar ze heeft nog een ander karakter en wel dat van stad. Dit duidt op het politieke en economische belang van de roomse kerk. In godsdienstig opzicht is haar rol uitgespeeld, maar ook als politiek en economisch bolwerk moet het geoordeeld worden. Het pausdom is aan zijn einde gekomen. Vaticaanstad moet nog worden geoordeeld. De beschrijving daarvan vinden we in het volgende hoofdstuk.

Lees nog eens Openbaring 17:11-18.

Verwerking: Waarom haten de koningen en het beest de hoer?

Openbaring 18

Gaat uit van haar, Mijn volk | verzen 1-10

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 Hierna zag ik een andere engel uit de hemel neerdalen, die grote macht had; en de aarde werd verlicht door zijn heerlijkheid. 2 En hij riep met krachtige stem de woorden: Gevallen, gevallen is het grote Babylon, en het is een woonplaats van demonen en een bewaarplaats van elke onreine geest en een bewaarplaats van elke onreine en gehate vogel geworden. 3 Want van de wijn van de grimmigheid van haar hoererie hebben alle naties gedronken en de koningen van de aarde hebben met haar gehoereerd en de kooplieden van de aarde zijn rijk geworden door de macht van haar weelde. 4 En ik hoorde een andere stem uit de hemel zeggen: Gaat uit van haar, Mijn volk, opdat u met haar zonden geen gemeenschap hebt en opdat u van haar plagen niet ontvangt; 5 want haar zonden zijn opgestapeld tot aan de hemel en God heeft Zich haar ongerechtigheden herinnerd. 6 Vergeldt haar zoals ook zij vergolden heeft, en verdubbelt haar dubbel naar haar werken; mengt haar dubbel in de drinkbeker die zij gemengd heeft. 7 Naarmate zij zichzelf verheerlijkt heeft en weelderig geleefd heeft, geeft haar zoveel pijniging en rouw. Want zij zegt in haar hart: Ik zit als koningin en ben geen weduwe en zal helemaal geen rouw zien. 8 Daarom zullen haar plagen op één dag komen: dood en rouw en honger, en met vuur zal zij verbrand worden; want sterk is [de] Heer, God, Die haar geoordeeld heeft. 9 En de koningen van de aarde die met haar gehoereerd en weelderig geleefd hebben, zullen over haar wenen en weklagen, wanneer zij de rook van haar brand zien, 10 terwijl zij uit vrees voor haar pijniging in de verte blijven staan en zeggen: Wee, wee de grote stad, Babylon, de sterke stad; want in één uur is uw oordeel gekomen.

V1. Na de voorstelling van Babylon als *vrouw* (hoer) en het oordeel over haar wordt in dit hoofdstuk Babylon voorgesteld als *stad* en zien we ook het oordeel daarover. Onder het symbool van een vrouw wordt Babylon voorgesteld als een godsdienstig systeem. Het aspect 'hoer' verbindt daaraan haar ontrouw en afvaligheid van God. Onder het symbool van een stad wordt Babylon voorgesteld als een politieke, culturele en economische macht en daarover gaat het in dit hoofdstuk.

Met de woorden "*hierna zag ik een andere engel uit de hemel neerdalen*", wordt een nieuwe periode ingeluid ("*hierna*"), met daarbij de aankondiging van een nieuw oordeel door "*een andere engel*". De indrukwekkendheid van zijn verschijning wordt extra kracht bijgezet door de toevoeging "*die grote macht had*". Het lijkt trouwens ook niet zomaar een engel te zijn. Het kan zijn dat deze engel een verborgen verschijningsvorm van de Heer Jezus is, gezien de begeleidende verschijnselen (vgl. *Op 8:3* – Priester; *Op 10:1* – Koning; hier – Rechter). Van welk ander wezen zou kunnen worden gezegd dat zijn heerlijkheid de aarde verlicht (vgl. *Ez 43:2*)?

V2. Dit vers beschrijft de toestand van Babylon na de gebeurtenissen van *hoofdstuk 17:16*, wanneer Babylon als valse kerk van haar godsdienstige macht is beroofd en de beide beesten de scepter zwaaien in het 'christelijke' Westen. Met krachtige stem spreekt de engel over de val van Babylon. Iedereen moet het weten. Met een herhaald "*gevallen*" laat de engel aan de hele wereld weten dat het grote, indrukwekkende Babylon niet meer overeind staat, maar van haar voetstuk is gevallen.

Het woord 'gevallen' wijst op een plotselinge en ogenblikkelijke val en dat die val eens en voor altijd is (vgl. *Js 21:9*). Ze zal nooit meer opstaan. Hoe groot en rijk ze ook was, ze is gevallen. Niets kon haar val voorkomen of tegenhouden.

De voltooide tijd van het woord, 'gevallen', laat de absolute zekerheid van de profetie zien. Op het moment dat Johannes dit ziet, is er van een val van Babylon nog niets te zien. Maar voor God is de toekomst heden, of zoals hier, zelfs al gebeurd, dus verleden tijd.

“Vogels” worden hier, zoals dat wel vaker gebeurt, in ongunstige zin genoemd (Mt 13:31; Js 34:11-15; Jr 5:27; Dn 4:12). Het woord voor “woonplaats” dat hier wordt gebruikt, komt alleen nog voor in Efeziërs 2:22 waar het de woonplaats van God in de Geest betreft. Hier gaat het om de woonplaats van de geest van de tegenstander van God. Behalve een woonplaats is het ook een “bewaarplaats” of gevangenis. Als de demonen en allerlei onreinheid daar een woonplaats hebben, moet dit systeem wel door en door slecht zijn. Hoe slecht het is, wordt in het volgende vers nader aangetoond.

V3. Er is, zoals je hiervoor hebt gezien, niet alleen sprake van godsdienstige hoererie, maar is er ook een economische verbinding met de wereld. Babylon is niet alleen een vals godsdienstig systeem, maar ook een grote politieke en economische macht in de wereld. Dat heeft de volken ertoe verleid om te drinken uit de met wijn fonkelende beker die zij aanbood. De wijn wordt hier verbonden met “grimmigheid” en “hoererie”. Het is de geslepen misleiding van de hoer die voorspiegelt dat handel met haar voordeel en blijdschap oplevert, terwijl ze in werkelijkheid boosaardige bedoelingen heeft.

De naties hebben haar doortrapte opzet niet doorzien en hebben de aangeboden handel gretig aanvaard. De leiders van de naties hebben zich daardoor op een verwerpelijke manier aan haar verbonden. Haar karakter van hoer heeft ze niet verbloemd, maar de kooplieden hebben zich graag aan haar verbonden. Van haar weelde is een grote macht uitgegaan. De handelaars van de wereld hebben in haar het grote geld gezien en hebben daarvan zoveel mogelijk profijt willen trekken.

Babylon (of Rome) heeft haar weelde voor een groot deel verworven door het te koop aanbieden van de verlossing van de ziel. Talloze miljarden zijn betaald aan de roomse kerk door mensen die geloofden dat zij hun geliefden de hemel in konden kopen. Dave Hunt schrijft in een van zijn boeken (*Die Frau und das Tier. Geschichte, Gegenwart und Zukunft der römischen Kirche* ‘De vrouw en het dier. Geschiedenis, heden en toekomst van de roomse kerk’) naast dergelijke schandelijke verdraaiingen van het evangelie,

die vele honderden miljoenen mensen misleidden, over nog veel meer schandelijkheden. Hij bericht van corrupte financiële transacties, witwassen van geld uit de handel in drugs, handel met vervalste waardepapieren en samenwerking met de maffia (gedocumenteerd in politieverlagen) die lange tijd van het Vaticaan over de hele wereld hun opdrachten kregen.

Ook de waarde van de kunstschaten die in het bezit van Rome zijn, is niet te schatten. De rooms-katholieke kerk is met afstand het rijkste instituut van de wereld. En dat terwijl Christus en Zijn discipelen in armoede leefden. Christus heeft Zijn volgelingen gezegd dat ze geen schatten op aarde moesten verzamelen (*Mt 6:19*). De roomse kerk heeft daar geen boodschap aan, maar een volheid van rijkdom verzameld die niet te evenaren is en waarover de paus het hoogste bestuur en de hoogste beschikking heeft.

V4. Dit tot in de diepste kern verdorven goddeloze systeem kan geen verblijfplaats van Gods volk zijn. Hoe vriendelijk de paus of zijn ondergeschikten ook spreken, het zijn stemmen uit de afgrond. Voor Gods volk klinkt er een stem uit de hemel die oproept om uit dit systeem weg te gaan. Het is niet mogelijk daar te blijven zonder met haar zonden gemeenschap te hebben. Daar blijven betekent ook delen in de plagen die haar zullen treffen. Het is de laatste oproep in de Schrift om uit te gaan uit wat binnenkort geoordeeld zal worden, omdat men de Christus van de Schriften niet Zijn ware plaats geeft. Het doel van het uitgaan is om voor de Heer een reine bruid te zijn.

Iedere gelovige wordt hier gewezen op de noodzaak zich af te zonderen van elk godsdienstig systeem dat een onreine verbinding met de goddeloze wereld onderhoudt. In letterlijke zin is het bevel om uit te gaan vroeger tot Juda gekomen dat zich in ballingschap in Babel bevond (*Js 48:20; 52:11; Jr 50:8; 51:6,9*). Afzondering van het kwaad is in alle tijden voor de gelovigen noodzakelijk geweest en zal dat blijven, ook na de opname van de gemeente, zoals hier. Voor ons gaat het om afzondering in geestelijke zin en wel in drie betrekkingen. We worden opgeroepen ons af te zonderen van de wereld (*2Ko 6:17*), van het Judaïsme dat Christus verwerpt (*Hb 13:13*) en van de valse christenen (*2Tm 2:19-22*).

In de tijd waarin de val van Babylon zal plaatsvinden, is de gemeente al opgenomen. Dat betekent niet dat er bij de valse kerk die er dan nog is, geen gelovigen zullen zijn. Gods volk dat hier wordt opgeroepen eruit weg te gaan, zijn gelovigen die na de opname van de gemeente in deze valse kerk door de vrijmacht van Gods Geest tot bekering zijn gekomen. Maar er blijven is onmogelijk. God kan er niet zijn en gaat het systeem oordelen. Al heeft iemand mogelijk persoonlijk geen deel aan het in dat systeem heersende kwaad, iemand die er blijft, wordt er toch door verontreinigd. Dat gebeurt door in een dergelijk systeem te blijven, want dat betekent dat wordt bijgedragen aan de instandhouding en daardoor bevordering van het kwaad (zie 2Jh :11).

V5. De plagen die het Vaticaan zullen treffen, zijn zozeer verdiend, dat het een wonder mag heten dat God het zolang heeft verdragen. Maar God oordeelt pas als de maat van de ongerechtigheid vol is (vgl. Gn 15:16). In het geval van het Vaticaan, met al haar door duistere praktijken verworven rijkdommen, komt het oordeel als de opeenstapeling van haar zonden "tot aan de hemel" is gekomen. 'Opgestapeld' is letterlijk 'samengekleefd of samengemetseld als stenen in een gebouw'. Als haar zonden die hoogte en die massiviteit hebben bereikt, herinnert God Zich haar ongerechtigheden. Dat wil niet zeggen dat God ze een poosje vergeten was, maar dat Hij tot handelen overgaat.

V6. De dubbele maat van vergelding komt overeen met haar eigen dubbele handelwijze. Haar werken werden gekenmerkt door een afschuwelijke boosheid. Het dubbele zit hem hierin dat zij zich voordeed als rechtvaardig en trouw, terwijl ze onrechtvaardig en ontrouw was. Ze huichelde in alle opzichten. Haar drinkbeker die ze te drinken gaf, was daarom ook een "drinkbeker die zij gemengd heeft". Zij vermengde waarheid met leugen, weldadigheid met inhaliheid. Ze stelde de hemel voor, maar maakte daar een geldelijke winstbron van. Juist deze vermenging maakt haar zo gehaat voor God. God haat elke zonde, maar vooral zonden die onder een schijn van Godsvrucht zijn gepleegd.

V7. Met al haar innemendheid en oproepen aan de wereld om in vrede met elkaar om te gaan is ze er slechts op uit geweest zich-

zelf te verheerlijken. Wat ze ook aan waarheid heeft gepredikt, het doel ervan is niet de verheerlijking van God, maar de verheerlijking van zichzelf. Als de paus een boek schrijft over Jezus, een boek dat door theologen, zelfs door orthodoxe theologen, wordt bejubeld, is dat een streek van de satan. Het zet de paus nog steviger in het zadel.

Hij kan theologisch veel juiste dingen over Jezus schrijven, maar als hij zijn positie en het systeem dat hij vertegenwoordigt, niet veroordeelt, heeft hij niet de hele waarheid van God over Jezus geschreven. Hij blijft zijn weelderige leven voortzetten. Als hij er blijft, zal hij van de plagen ontvangen en delen in de pijniging en rouw die het Vaticaan zullen treffen. Nu is elke gedachte aan rouw hem vreemd. Hij verwacht immers de wereldheerschappij te bezitten. In zijn hart houdt hij vast aan zijn positie van regering. Ook blijft hij bij zijn claim dat de roomse kerk de bruid van Christus is. En wat te zeggen van de aanmatiging dat hij 'plaatsvervanger van Christus en herder over de gehele kerk' genoemd wordt.

V8. Haar plagen zullen *"op één dag komen"*, snel en onafwendbaar. In volle hevigheid zullen de tien koningen haar een vernietigende slag toebrengen, want zij worden door God voor dit oordeel gebruikt, zoals je aan het eind van het vorige hoofdstuk hebt gezien. Niets verzacht het oordeel dat haar treft. Het is meedogenloos, zonder enig medelijden. Ze heeft met de Heerser van het heelal te maken, met de almachtige God onder Wiens wrekende hand al haar schijnheerlijkheid verandert in *"dood en rouw en honger"*. Zij deed alsof ze leven, geluk en verzadiging kon geven in ruil voor geld en goederen. Nu ontvangt zij wat zij talloze weerloze slachtoffers heeft aangedaan. Ze is gevallen door de sterke Heer en God tegen Wie elke gedachte aan verzet ronduit bespottelijk is.

In Zijn heerlijkheid en verhevenheid werpt Hij deze weduwe neer, waarbij Hij het middel gebruikt dat Hij in Zijn soevereiniteit daarvoor uitkiest als het meest geschikt. Door het gebruik van dit middel, de tien koningen, komen de plagen op de hevigste wijze over haar. Ze had nooit verwacht dat het beest waarop zij reed, zich tegen haar zou keren. Maar de politieke, economische en cul-

turele macht van Babylon zal worden geoordeeld op de manier die God wil. Het is ook een definitief oordeel. Zij zal *“met vuur ... verbrand”* worden. Op aarde blijft er niets anders dan as van haar over. Het zal onmogelijk zijn dat zij uit de as herrijst, want haar eeuwig lot is het eeuwige vuur waarin zij terechtkomt en dat eeuwig over haar zal heersen.

V9. De tien koningen die door Rome werden beheerst, maar die zich tegen haar keerden en door wie God haar oordeelde, zijn niet de enige koningen. Er zijn ook *“koningen van de aarde”* die bijzonder van haar hebben geprofiteerd. Ze hebben intieme betrekkingen met haar gehad en zich gebed in de weelde die dat opleverde. Door het oordeel over Babylon valt dat allemaal weg. Dat stemt hen zeer verdrietig.

Het is geen verdriet over wat met haar is gebeurd, maar over wat zij daardoor zijn kwijtgeraakt. De koningen zien het oordeel, maar er is geen medelijden met haar. Hun egoïsme brengt de tranen over hun wangen en is de oorzaak van hun weklagen. Als ze *“de rook van haar brand zien”*, beseffen ze dat het over en uit is.

V10. De koningen schieten haar niet te hulp, maar blijven op afstand. Behalve het egoïstische verdriet is er ook angst, want ze merken op dat de stad wordt gepijnigd. Daar willen ze niet bij in de buurt komen. Liever blijven ze *“in de verte”* staan dan te gaan kijken naar wat er van Babylon over is. Ze zien zo wel dat er niets over is van dat geweldige, machtige, economische bolwerk. De felheid, de snelheid en het plotselinge van het oordeel dat over haar heeft gewoed, maakt voor hen duidelijk dat er een grotere macht aan het werk is.

Lees nog eens Openbaring 18:1-10.

Verwerking: Waarom is afzondering van het kwaad noodzakelijk?

De rijkdom van Babylon verwoest | verzen 11-24

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

11 En de kooplieden van de aarde wenen en treuren over haar, omdat niemand hun koopwaar meer koopt: 12 koopwaar van goud, van zilver, van edelgesteente en van parels; van fijn linnen, van purper, van zijde en van scharlaken; allerlei welriekend hout, allerlei ivooren voorwerpen en allerlei voorwerpen van zeer kostbaar hout; van koper, van ijzer en van marmer; 13 kaneel, specerij, reukwerken, balsem, wierook, wijn, olie, meelbloem en tarwe; lastdieren en schapen; van paarden en wagens; van lichamen en zielen van mensen. 14 En de vruchten die de begeerte van uw ziel waren, zijn van u geweken en al het glansrijke en blinkende is voor u verloren en men zal het geenszins meer vinden. 15 De kooplieden in deze dingen, die door haar rijk geworden zijn, zullen uit vrees voor haar pijniging in de verte blijven staan, terwijl zij wenen en treuren 16 en zeggen: Wee, wee de grote stad, die bekleed was met fijn linnen, purper en scharlaken en versierd met goud, edelgesteente en parels; want in één uur is die zo grote rijkdom verwoest. 17 En iedere stuurman en iedere zeereiziger en [de] zeelieden en allen die op zee hun werk hebben, bleven in de verte staan 18 en terwijl zij de rook van haar brand zagen, riepen zij de woorden: Welke [stad] was aan die grote stad gelijk? 19 En zij wierpen stof op hun hoofden en terwijl zij weenden en treurden, riepen zij de woorden: Wee, wee de grote stad, waarin allen die hun schepen op zee hadden, door haar kostbaarheid rijk werden; want in één uur is zij verwoest. 20 Wees vrolijk over haar, hemel, en u, heiligen en apostelen en profeten, omdat God uw rechtszaak tegen haar berecht heeft. 21 En één sterke engel hief een steen op als een grote molensteen en wierp die in de zee en zei: Zó zal de grote stad Babylon met geweld neergeworpen worden en zij zal geenszins meer gevonden worden. 22 En geluid van harpspelers, toonkunstenaars, fluitspelers en bazuinblazers zal geenszins meer in u gehoord worden, en geen enkele beoefenaar van enige kunst zal meer in u gevonden worden, en geluid van een molen zal geenszins meer in u gehoord worden, 23 en lamplicht zal geenszins meer in u schijnen, en [de] stem van bruide-

gom en bruid zal geenszins meer in u gehoord worden. Want uw kooplieden waren de groten der aarde, want door uw toverij zijn alle naties misleid. 24 En in haar werd gevonden [het] bloed van profeten en heiligen en van allen die op de aarde geslacht zijn.

V11. De economische wereld is zo afhankelijk van haar geworden, dat met haar ondergang de hele welvaart verdwijnt. Van over de hele aarde hebben kooplieden zaken met haar gedaan. Onder “kooplieden van de aarde” kunnen we de topmensen van internationale bedrijven verstaan. Zij hebben hun rijkdom mede te danken aan handel met het Vaticaan.

V12-13. De fabelachtige rijkdom van het Vaticaan is verkregen door een fabelachtige omvang aan koopwaar. Er volgt een opsomming van achtentwintig soorten koopwaar die globaal in zeven marktsegmenten zijn in te delen:

1. bodemschatten als basis voor alle waardepapieren = de investeringsmarkt;
2. fijne kledingstoffen = de textielmarkt;
3. kostbare voorwerpen van hout, metaal en steen = de (luke) woningmarkt;
4. specerijen en reukwerken = de markt van luxegoederen;
5. drank en voedsel = de levensmiddelenmarkt;
6. vervoermiddelen = de transportmarkt;
7. lichamen en zielen van mensen = de arbeidsmarkt.

In de opsomming komen “*lichamen en zielen van mensen*” het laatst. Dat is kenmerkend voor de waarde die mensen hadden in het oog van Rome. Ze werden van minder waarde geacht dan alle voorgaande koopwaar. Bij de handel in “*lichamen*” kunnen we denken aan slaven en bij de handel in “*zielen van mensen*” kunnen we denken aan de aflat.

V14. Van Rome zelf is niets meer over, maar ook van alles wat zij bezat, is niets over. Alles waarnaar haar ziel uitging (*“de vruchten die de begeerte van uw ziel waren”*), is van haar geweken. Ze heeft er geen vat meer op, ze kan het niet meer grijpen, het is haar ontvallen. Ook alles waaraan haar oog zich verlustigde (*“al het glansrijke en blinkende”*), is ze kwijt, ze ziet het niet meer. Elk streven, als dat er kon zijn, om het terug te vinden, zal tevergeefs zijn (*“men zal het geenszins meer vinden”*). Het is allemaal verdampt, vervlogen, niet meer te verzamelen.

Alles wat ze verlangde en waarvan ze heeft genoten, is haar ontvallen. Ze is alles kwijt en wel voorgoed. Zo gaat het met alle rijkdom van een mens die deze rijkdom voor eigen genoeg en eer gebruikt. We kunnen denken aan privévliegtuigen, luxueuze jachten, grote villa's, dure auto's.

V15. Bij *“de kooplieden”* kunnen we denken aan de directeuren en de raden van commissarissen van de multinationals die het monopolie *“in deze dingen”* bezaten. De reactie van deze lieden is net als die van de koningen (*vers 9*). Ook hun verdriet (*“wenen en treuren”*) is louter egoïstisch (*vers 10*). Van het oordeel over Babylon gaat vrees uit. Ze durven haar niet meer te naderen, omdat ze beseffen dat het maar niet om een natuurramp gaat, maar om een ingrijpen van Hogerhand.

V16. De kooplieden spreken een dubbel *“wee”* uit, omdat ze dit helemaal niet hadden verwacht. Het was immers *“de grote stad”*. Volgens hen kon daar niets mee gebeuren. Ze overleefde elke economische recessie. Haar voorraden leken onuitputtelijk. De stad was niet alleen groot en machtig, ze was ook aantrekkelijk. Haar hele verschijning was betoverend. En nu was alles tot as verworpen. Ineens is alles verdwenen, heeft de rijkdom vleugels gekregen (*Sp 23:5*) en hebben zij die ervan profiteerden het nakijken.

Ze verbazen zich erover dat alles zich zo snel heeft voltrokken. Er is geen tijd geweest om een hulpplan op te stellen. Anders dan het oordeel over de hoer dat zich in fasen voltrekt (*Op 17:16*), voltrekt het oordeel over de stad zich in één keer. Dat de grote stad

verwoest is, vinden de kooplieden wel erg, maar dan wel alleen vanwege de teloorgang van “die zo grote rijkdom”.

V17. Er zijn nog andere categorieën die door het wegvallen van de stad getroffen zijn. Niet alleen de kooplieden, maar ook alle vervoersbedrijven van de goederen van de stad zien hun winst verdwijnen. De gevolgen van Gods oordeel over de stad zullen tot de einden van de aarde gemerkt worden.

V18. Ondanks het feit dat deze handelaren het resultaat van het oordeel zien, roepen zij onverholen hun bewondering voor de stad uit (vgl. Ez 27:32). Wat die stad hun opleverde, is met geen enkele andere stad te vergelijken. Havens als Rotterdam en New York staan in de schaduw van het Vaticaan als economisch machtscentrum.

V19. Hun wanhoop drukken zij uit in de oude gewoonte stof op het hoofd te werpen (Jb 2:12; Kl 2:10; Ez 27:30). De symbolische betekenis van stof is de dood. En dat is inderdaad het enige wat voor hen overblijft. De weklacht blijft beperkt tot het gemis aan winst en rijkdom. Ze spreken over “haar kostbaarheid”, wat betekent dat deze stad de kostbaarste dingen bezat die de wereld maar herbergt. Ook zij staan verbaasd over het razendsnelle en radicale oordeel dat de stad heeft getroffen.

Uit de weklacht blijkt wel de grote macht van dit verworden christelijke systeem in de huidige wereld. Koningen (vers 9), kooplieden (vers 11) en zeelieden (vers 17) van over de hele wereld hebben betrekkingen met haar gehad.

V20. Er wordt niet gezegd wie er in vers 20 aan het woord is. Het is aannemelijk dat Christus Zelf deze oproep doet om in vreugde uit te barsten. Tegenover de weklacht over de verwoesting van de stad door hen die er profijt van hadden, staat de vreugde van hen die van haar geleden hebben. Zij zien dat God recht heeft gedaan. Het uitoefenen van recht is Gods zaak, niet die van ons (Rm 12:19). Gods recht zal eens tevoorschijn komen voor al die heiligen die op aarde onder onrecht hebben geleden (Op 17:6). Dat gebeurt hier.

De “profeten” zijn de nieuwtestamentische profeten. Apostelen en profeten zijn de grondleggers van de gemeente (Ef 2:20). Allen die door hun onderwijs in de Schrift als gemeente zijn opgebouwd en zich als vreemdelingen op aarde hebben gedragen, hebben daardoor de toorn van Rome over zich gehaald. Zij hebben zich afzijdig gehouden van haar streven naar rijkdom en daaraan dus geen bijdrage geleverd. Daarom is Rome tegen hen tekeergegaan.

V21. Voor de derde keer lees je over “een sterke engel”. De eerste keer is in verband met het boek met de zeven zegels (Op 5:2). Daar gaat het om het oordeel over het Romeinse rijk. De tweede keer is in verband met het kleine boek (Op 10:1). Daar gaat het om het oordeel over Israël. Bij deze derde keer gaat het om het definitieve oordeel over het grote Babylon (Jr 51:58,61-64).

Babylon wordt met “een grote molensteen” vergeleken. Dat herinnert aan de waarschuwing van de Heer aan het adres van iemand die een klein kind tot struikelen in zijn geloof brengt. Hij zegt dat het voor zo iemand nuttig is dat een molensteen om zijn hals wordt gehangen om hem in de diepte van de zee te doen zinken (Mt 18:6). Babylon heeft velen in hun geloof doen struikelen door dreiging en moord te blazen tegen allen die zich aan haar greep wilden ontworstelen door het geloof in de Heer Jezus. Haar misleidende praktijken zijn door dit oordeel, dat met geweld wordt uitgevoerd, voorgoed voorbij.

V22. Met de ondergang van de stad zijn alle elementen van cultuur en handel, die het verblijf in de stad zo aangenaam maakten, voorgoed verdwenen. Op de plaats van vertier en lawaai is een doodse stilte ontstaan die nooit verbroken zal worden. Er zal nooit meer een teken van leven worden waargenomen, nooit zal er meer een dergelijk systeem van boosheid ontstaan. De muziek is tot zwijgen gebracht. Eens is muziek in de wereld gebracht door een nakomeling van Kaïn om het leven in de wereld plezierig te maken zonder God (Gn 4:21). Het is een tak van industrie geworden, de amusementsindustrie, waar groot geld mee is verdiend.

De kunstenaars of handwerkslieden hebben Rome opgeluisterd en het tot een schitterend en aantrekkelijk systeem gemaakt. Het

geluid van een molen is dat van de handmolen waarmee graan wordt gemalen om brood te bakken. Maar ook dat geluid wordt niet en nooit meer gehoord. Er zal geen enkele huiselijke activiteit meer zijn.

Deze gevolgen van het oordeel over Babylon zijn ook de gevolgen van het oordeel dat het ontrouwe Jeruzalem zal treffen (*Jr 25:10-11*).

V23. Naast doodse stilte heerst er ook inktzwarte duisternis. Nooit zal het licht er meer schijnen, want Babylon is voor eeuwig in duisternis gehuld. Ook van huwelijken die zij sloot en de daarmee gepaard gaande vreugde, zal geen sprake meer zijn. Zij heeft het huwelijk altijd vals voorgesteld als de verbinding die zij zelf met Christus had. Maar aan deze schijn met de daarbij behorende valse vreugde is een einde gemaakt.

De kooplieden worden hier "uw kooplieden" genoemd. Ze heeft zich ingelaten met de bankdirecteuren, met hen die de financiële markten beheerden en zo de economie stuurden, en haar misleidende invloed daarop uitgeoefend. Zo heeft ze geheerst in en over de wereld die als kenmerk heeft dat zij Christus heeft verworpen en tegen Hem in opstand leeft. Om haar invloed uit te oefenen heeft ze zelfs gebruikgemaakt van occultisme door het raadplegen van demonen.

V24. *Vers 24* geeft nog eens de duidelijke grond voor haar oordeel. In haar oordeel zal haar geschiedenis voor allen zichtbaar worden. Alles wat ze aan misdaden heeft begaan, zal dan in haar gevonden worden, aan de oppervlakte worden gebracht en worden opengelegd. Tot dat moment heeft ze alle eeuwen door onder een christelijk masker haar moorddadige praktijken uitgeoefend. Dan wordt het bloed openbaar dat zij heeft vergoten van allen die door haar zijn omgebracht.

Lees nog eens Openbaring 18:11-24.

Verwerking: Welke lessen kun jij trekken uit de verwoesting van de rijkdom van de stad Babylon?

Openbaring 19

De bruiloft van het Lam | verzen 1-8

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 Hierna hoorde ik als een luide stem van een grote menigte in de hemel zeggen: Halleluja! De behoudenis en de heerlijkheid en de macht zijn van onze God! 2 Want waarachtig en rechtvaardig zijn Zijn oordelen, want Hij heeft de grote hoer geoordeeld, die de aarde heeft verdorven met haar hoerrij, en Hij heeft het bloed van Zijn slaven van haar hand gewroken. 3 En voor de tweede maal zeiden zij: Halleluja! En haar rook stijgt op tot in alle eeuwigheid. 4 En de vierentwintig oudsten en de vier levende wezens vielen neer en aanbaden God Die op de troon zat en zeiden: Amen, halleluja! 5 En van de troon ging een stem uit die zei: Prijst onze God, al Zijn slaven, <en> u die Hem vreest, kleinen en groten! 6 En ik hoorde als een stem van een grote menigte en als een stem van vele wateren en als een stem van zware donderslagen, die zeiden: Halleluja! Want [de] Heer, <onze> God, de Almachtige, heeft Zijn koningschap aanvaard. 7 Laten wij blij zijn en ons verheugen en Hem de heerlijkheid geven, want de bruiloft van het Lam is gekomen en Zijn vrouw heeft zich gereedgemaakt; 8 en haar is gegeven bekleed te zijn met blinkend, rein, fijn linnen, want het fijne linnen zijn de gerechtigheden van de heiligen.

V1. Het eerste woord, “hierna”, luidt een nieuw gedeelte in, dat wel direct op het voorgaande aansluit. Als het oordeel over Babylon volledig is voltrokken, komt er een enorme reactie in de hemel. Allen die in de hemel zijn, zonder onderscheid, vormen een geweldig koor en geven als uit één mond uiting aan hun grote vreugde over God en Zijn oordeel over Babylon. Het eerste woord dat Johannes hoort, is “halleluja!” Voor het eerst in het

boek en in het hele Nieuwe Testament hoor je dit woord klinken. Er wordt dus spaarzaam gebruik van gemaakt.

Het woord betekent ‘prijs Jahweh’ en is dus een oproep om God te aanbidden. Aanbidding heeft altijd een aanleiding. Als je iets leert kennen van Wie God is, van Zijn werken en van Zijn wegen en je komt daarvan onder de indruk, het raakt je hart, dan kom je tot aanbidding. Zo verging het bijvoorbeeld Abraham, toen God hem vertelde wat Hij van plan was met hem en Sara te gaan doen (*Gn 17:17*). Aanbidding is niet het krijgen van verheven gevoelens door muziek met extatische uitingen.

Het woord komt in de *verzen 1-6* vier keer voor en verder niet meer. In het Oude Testament komt het woord vaker voor en wel vooral in het bijbelboek *Psalmen*. Daar wordt het steeds op aarde uitgesproken, terwijl het hier in de hemel wordt gezegd. De eerste keer kom je het tegen in *Psalm 104:35*. *Psalm 104* spreekt profetisch over het duizendjarig rijk. Hier in *Openbaring 19* is de tijd gekomen dat het vreedrijk wordt opgericht en krijgt het ‘hal-leluja’ zichtbaar inhoud.

God wordt geprezen en bezongen als Degene van Wie “*de behoudenis*” is. Het gaat hier om het aanbreken van de uiteindelijke en volledige behoudenis van alles wat Hij Zich had voorgenomen te behouden (*1Pt 1:5*). In die behoudenis worden Zijn “*heerlijkheid*” en Zijn “*macht*” zichtbaar. Deze behoudenis heeft Hij bewerkt met de macht die Hem eigen is.

V2. Er is geen enkele twijfel aan dat Zijn oordelen “*waarachtig*” en “*rechtvaardig*” zijn. Dit geldt voor alle oordelen, maar deze kenmerken worden hier specifiek bezongen met het oog op het oordeel over “*de grote hoer*”. Het woord ‘hoer’ legt nog eens de nadruk op haar ontrouw die groot en diep was. Zijn waarachtigheid en rechtvaardigheid blijken wel heel duidelijk in het oordeel over haar die zo algemeen en specifiek afschuwelijk heeft gezondigd.

Ze heeft “*de aarde*” als geheel, alle mensen daarop, “*verdorven met haar hoererij*” en ze heeft speciaal Gods “*slaven*” tot mikpunt van haar boosaardigheid gemaakt. Op alle terreinen is ze het oordeel

waard. Met het oordeel vanwege haar mishandeling van Gods slaven beantwoordt God de smeekbede van de martelaars in *hoofdstuk 6:10*, die Hem vragen hun bloed te wreken. De dag van de wraak van God is gekomen (*Js 61:2*).

V3. Voor de tweede keer wordt God geprezen, dit keer omdat het oordeel *“tot in alle eeuwigheid”* blijft en er nooit weer een herhaling van het optreden van de grote hoer zal zijn. *“Haar rook”* is de rook van de grote hoer. Het opstijgen van de rook spreekt ervan dat dit oordeel een blijvende herinnering vormt (*vgl. Js 34:8-10*). Tot God opstijgende rook spreekt van de genoegdoening die Gods liefde en heiligheid in het oordeel vinden. Dat zie je in de offers die van Christus spreken. Met betrekking tot het oordeel over de goddelozen beantwoordt alleen eeuwige straf aan Gods heiligheid.

V4. De oudsten en de levende wezens worden hier voor de laatste keer genoemd (voor het eerst in *hoofdstuk 4:4*). Ze vallen neer voor God om Hem als Rechter te aanbidden. Zo zijn ze eerder voor Hem neergevallen als Schepper (*Op 4:4*) en als Redder (*Op 5:14*). Het oordeel over Babylon is de aanleiding om zich in een *“amen, halleluja”* te uiten (*Ps 106:48*). Het ‘amen’ is een bekrachtiging van de oordelen, een onderstreping ervan. Het ‘halleluja’ vestigt de aandacht opnieuw op God als Degene Die het waard is om geprezen te worden.

V5. Nu gaat er *“van de troon ... een stem uit”*. Van de troon zijn steeds alle oordelen uitgegaan. Met het oordeel over de grote hoer is er een punt bereikt dat de troon kan oproepen tot het prijzen van God. Alles wat God doet, zal tot lof en prijs van Zijn Naam zijn. In alles wat Hij zegt en doet, komen Zijn heerlijke eigenschappen tot uiting. En alles wat van God gezien wordt, geeft allen die bij Hem horen aanleiding om Hem te prijzen. Dat geldt ook voor Zijn oordelen. Zijn oordelen bewijzen Zijn gerechtigheid, een van Zijn vele indrukwekkende eigenschappen.

De troon, het symbool van Gods regering, roept *“al Zijn slaven”* op Hem te prijzen. Het is een oproep aan allen die Hem trouw hebben gediend op aarde, ongeacht of ze daarin ‘klein of groot’

zijn geweest. Zij hebben uit vrees voor God Hem gediend. Deze vrees is niet bangheid voor God, maar eerbied.

V6. Voor de derde keer hoort Johannes een stem. Het is een stem die hem aan drie dingen doet denken: “*een grote menigte en ... vele wateren en ... zware donderslagen*”. Het is niet een ongeorganiseerde mengeling van geluiden, zoals bijvoorbeeld een drukke markt met schreeuwende mensen en toeterende auto's. Er is harmonie in de ‘grote menigte’. De ‘vele wateren’ geven indrukwekkende en onweersstaanbare kracht aan. De ‘zware donderslagen’ zijn de alles overstemmende boden die de aanvaarding door God van Zijn koningschap begeleiden.

De grote menigte omvat hier alle hemelbewoners, uitgezonderd de gemeente die in het volgende vers wordt genoemd. Voor de laatste keer klinkt het “*halleluja*” en nu in verbinding met het aanvaarden door God van Zijn koningschap. Hij is begonnen met regeren, een regering die Hij uitoefent door Zijn Zoon.

V7. Het machtige koor van stemmen met een meervoudig geluid roept zichzelf toe blij te zijn en zich te verheugen en God heerlijkheid te geven. De reden daarvoor is dat “*de bruiloft van het Lam is gekomen*”. Dit heugelijke feit staat nu op Gods programma. Nu de valse bruid, de grote hoer, is geoordeeld, is de tijd gekomen voor de bruiloft van Zijn Zoon.

Nog voordat het vreedelijk openlijk aanbreekt, moet nu eerst de bruiloft plaatsvinden. Dan kan de bruid aan de zijde van de Bruidgom Hem in de openbaarheid volgen om met Hem te regeren. Dat is namelijk Gods bedoeling. Opmerkelijk is wel dat het Zijn bruiloft is. In elke bruiloft op aarde gaat de aandacht toch vooral uit naar de bruid. Hier is dat anders. Alle aandacht gaat uit naar Hem.

De bruid wordt hier “*Zijn vrouw*” genoemd. Toch blijft zij ook tot in alle eeuwigheid de *bruid* (Op 21:2). Ze is vrouw en bruid (Op 21:9). Dat ze eeuwig bruid is, wil zeggen dat ze eeuwig de heerlijkheid als bruid voor het hart van de Heer Jezus zal behouden. Ze zal ook nooit haar bruiloftskleed afleggen. Daarin heeft ze zich

getooid en “gereedgemaakt” om Zijn vrouw te zijn. Waaruit haar kleed bestaat, beschrijft het volgende vers.

V8. Het kleed bestaat uit “de gerechtigheden [dat zijn de rechtvaardige daden] van de heiligen”. Er is niets aan dat kleed wat onrechtvaardig is. Maar, zou je kunnen zeggen, de heiligen hebben toch ook onrechtvaardige daden gedaan en niet alleen rechtvaardige? Met het oog daarop is nu juist de rechterstoel van Christus zo belangrijk (*Rm 14:10; 2Ko 5:10*). Zodra de gemeente is opgenomen, wordt jouw leven, en wordt het leven van iedere gelovige, in al zijn bijzonderheden in Gods licht beoordeeld. Je verschijnt daar in een verheerlijkt lichaam, dus het kan niets met eeuwig oordeel te maken hebben. De Rechter is niemand anders dan je Redder, Die voor jou Zijn leven gaf. Hoe zou je dan nog verloren kunnen gaan?

De openbaring voor de rechterstoel heeft tot doel jou Gods beoordeeling van jouw leven te laten zien. Je zult dan kennen zoals je gekend bent (*1Ko 13:12*) en volledig met Zijn beoordeeling instemmen. Je moet eerst weten hoe je door de Heer beoordeeld bent om over anderen te kunnen oordelen of regeren. Alles wat je in het lichaam hebt gedaan, zal openbaar worden, zelfs alle overleggingen van je hart (*1Ko 4:5*). Je zult Hem daardoor alleen maar meer lief krijgen (*vgl. Lk 7:47*).

Misschien zul je in het kleed gerechtigheden zien, waarvan jij niet gedacht hebt dat ze het waren. Omgekeerd zullen er misschien dingen ontbreken, waarvan jij hebt gedacht dat het toch wel een belangrijke bijdrage aan het kleed was. De vraag voor jou en mij nu is: In hoeverre draag ik/jij bij aan de schoonheid van dat kleed? Zijn er soms daden die door het vuur zullen vergaan (*1Ko 3:15*), zodat er niets voor het kleed overblijft?

Als we spreken over onze rechtvaardige daden, is dat de kant van onze verantwoordelijkheid. Wij dragen door onze daden wel of niet bij aan het kleed. Maar er is ook de andere kant en dat is de kant van Gods genade die in ons gewerkt heeft om goede daden te verrichten. In een lied staat: ‘En wat wij ook voor goeds bewerkten, het werd door Uw genade volbracht.’ Dat geeft goed

weer wat hier staat, dat het kleed haar is “gegeven”. Dat bepaalt je erbij dat alles wat je hebt bijgedragen aan dat kleed, uiteindelijk toch het werk van Gods genade is.

Als de bruid op het toneel verschijnt, zal haar schittering groot zijn. Wat ze draagt, is haar gegeven door God. Wat ze vertoont, zijn de zuiverheid en reinheid van God Zelf (*vgl. Ez 16:14*). “Fijn linnen” is een kostbaar weefsel, kostbaarder dan het linnen waarmee de engelen zijn bekleed (*Op 15:6*). Let op het contrast met het kleed van de grote hoer (*Op 17:4; 18:16*).

Lees nog eens Openbaring 19:1-8.

Verwerking: Op welke wijze draag jij bij aan het bruiloftskleed?

De hemel gaat open | verzen 9-15

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

9 En hij zei tot mij: Schrijf: gelukkig zij die geroepen zijn tot het bruiloftsmaal van het Lam. En hij zei tot mij: Dit zijn de waarachtige woorden van God. 10 En ik viel voor zijn voeten neer om hem te aanbidden; en hij zei tot mij: Zie toe, [doe dit] niet; ik ben een medeslaaf van u en van uw broeders die het getuigenis van Jezus hebben; aanbid God! Want het getuigenis van Jezus is de geest van de profetie. 11 En ik zag de hemel geopend, en zie, een wit paard, en Hij Die daarop zit, <heet> Getrouw en Waarachtig, en Hij oordeelt en voert oorlog in gerechtigheid. 12 En Zijn ogen zijn <als> een vuurvlam en op Zijn hoofd zijn vele diademen en Hij heeft een geschreven Naam, die niemand kent dan Hijzelf. 13 En Hij is bekleed met een in bloed gedoopt kleed, en Zijn Naam wordt genoemd: het Woord van God. 14 En de legers <die> in de hemel <zijn>, volgden Hem op witte paarden, bekleed met wit, rein, fijn linnen. 15 En uit Zijn mond komt een scherp zwaard, opdat Hij daarmee de naties slaat. En Hij zal hen hoeden met een ijzeren staf en Hij treedt de wijnpersbak van de wijn van de grimmigheid van de toorn van God de Almachtige.

V9. Johannes krijgt voor de vierde keer (van de zeven keer) de opdracht “gelukkig” op te schrijven (*Op* 1:3; 14:13; 16:15; 20:6; 22:7,14). Dit ‘gelukkig’ betreft hen die uitgenodigd zijn om deel te nemen aan “het bruiloftsmaal van het Lam”. Het enige element van de bruiloft dat hier wordt genoemd, is het bruiloftsmaal.

De genodigden kunnen onmogelijk ongelovigen zijn. Het zijn ook niet de gelovigen van na de opname van de gemeente, want die hebben nog geen verheerlijkte lichamen. Hun opstanding vindt pas plaats na de verschijning van de Heer (*Op* 20:4). Ook de bruid kan het niet zijn. Een bruid wordt niet uitgenodigd.

De genodigden kunnen niemand anders zijn dan de oudtestamentische gelovigen, de vrienden van de Bruidegom (*Jh* 3:29; *Mt* 9:15). Onder de genodigden zijn mensen als Johannes de dooper,

Abraham en Sara, Mozes, Debora, Elia, Daniël, allemaal mannen en vrouwen Gods voor wie we diep respect hebben. Als je jezelf met zulke mensen vergelijkt, is het dan geen onvoorstelbare en onbegrijpelijke genade van God dat jij en ik deel mogen uitmaken van de bruid?

Daarna krijgt Johannes een bevestiging dat het allemaal waar is. Het lijkt alsof het te mooi is om waar te zijn. Hij kan zijn ogen haast niet geloven. Het lijkt alsof hij daarom als een dikke onderstreping nog eens te horen krijgt dat het niet anders dan de *“waarachtige woorden van God”* zijn. Er hoeft geen enkele twijfel te ontstaan of hij het wel goed ziet en hoort.

V10. Johannes is zo onder de indruk van het tafereel, dat hij neervalt om de hemelse boodschapper te aanbidden. De engel corrigeert Johannes direct en zegt dat hij niet hem, maar God moet aanbidden. Alleen God is de aanbedding waard. Dat zei de Heer Jezus ook tegen de duivel tijdens de verzoeken in de woestijn (Mt 4:10).

Johannes vergeet een moment dat ook de engel een schepsel is. Maar de engel vergeet dat niet. Goede engelen willen geen eer voor zichzelf, evenmin als toegewijde discipelen (Hd 10:25-26). Alleen boze engelen, en ook boze mensen, willen dat mensen hen eren (Ko 2:18). De engel plaatst zich op het niveau van Johannes, niet als apostel, maar als *“medeslaaf”*. En hij is niet alleen een medeslaaf van Johannes, maar ook van al de *“broeders”* van Johannes. Deze broeders hebben evenals hij *“het getuigenis van Jezus”*. De broeders van Johannes zijn gelovigen uit zowel het Oude als het Nieuwe Testament. Het getuigenis van Jezus verbindt hen met elkaar.

‘Het getuigenis van Jezus’ kan betekenen het getuigenis ‘aangaande’ Jezus, het getuigenis waarbij het om Jezus gaat, het getuigenis waarvan Hij de inhoud is. Het kan ook betekenen het getuigenis ‘komend van’ of ‘uitgaande van’ Jezus, het getuigenis dat Hij heeft afgelegd toen Hij op aarde was en dat Hij nog steeds aflegt, maar dan door Zijn dienaars. Of het nu gaat om Hem per-

soonlijk of om wat Hij heeft gezegd, ieder die dit getuigenis heeft, dat wil zeggen het aangenomen heeft, heeft leven uit God.

In de zin “*want het getuigenis van Jezus is de geest van de profetie*”, wordt een belangrijk kenmerk van de profetie gegeven. Profetie is niet slechts een voorzeggen van de toekomst. Allerlei dingen weten over de toekomst kan wel voedsel zijn voor je intellect, maar het is echt geen voedsel voor je hart. Echt nut van een studie van de toekomst die de Bijbel ons vertelt, heb je alleen als je ziet dat het in de profetie om de Heer Jezus gaat. De profetie legt getuigenis van Jezus af. In de profetie gaat het ook om Hem. De naam ‘Jezus’ wijst erop dat Hij de Vernederde is. De profetie laat zien dat Hij Die eens in vernedering op aarde was en verworpen werd, straks in heerlijkheid zal regeren. Maar het is dezelfde Persoon. In de profetie gaat het allemaal en alleen om Hem en niet om kennis van gebeurtenissen.

V11. Na een lange tussenzin, die loopt van *hoofdstuk 17:1-19:10*, wordt hier de historische draad weer opgepakt. In de tussenzin heb je samen met Johannes het oordeel over de grote hoer en het grote Babylon gezien, met aansluitend een beschrijving van de ware bruid en de bruiloft van het Lam. Het gedeelte dat nu volgt, sluit aan op *hoofdstuk 16:13-16*, waar de volken bij Harmagedon zijn verzameld voor de strijd. Deze volken komen verderop in *vers 19* terug. De strijd zelf wordt beschreven in de *verzen 19-20* (zie ook *Op 17:14*), terwijl in de *verzen 17-18* al vooraf het resultaat van de strijd wordt gegeven. De overige verzen (*verzen 11-16*) richten de blik op Hem Die als Enige de strijd voert, hoewel er legers zijn die Hem volgen op Zijn tocht naar de verzamelde vijanden.

Om Johannes dit belangwekkende tafereel te tonen gaat de hemel open. Het opengaan van de hemel drijft de spot met alle materialistische en rationalistische dogma’s die ervan uitgaan dat er buiten het zichtbare niets is. Als de hemel opengaat en Christus verschijnt, gekleed in oorlogsuitrusting, is er geen loochening meer van een bovenaardse werkelijkheid. God treedt vanuit Zijn wereld de wereld van de mens binnen (*Mi 1:3*). De Heer Jezus komt in majesteit op de aarde waar Hij eens verworpen werd, om er de plaats in te nemen die Hem toekomt.

In het Nieuwe Testament is vijf keer sprake van een geopende hemel (*Mt 3:16; Lk 3:21; Jh 1:52; Hd 7:56; Op 19:11*), telkens in verbinding met Christus. Als de hemel voor de ogen van Johannes opengaat, ziet hij *“een wit paard”* (*vgl. Op 6:2*), het teken van overwinning. Op het paard ziet hij Iemand Die gekenmerkt wordt door namen die Hij draagt. Die namen geven aan hoe Hij te werk zal gaan. Het werk dat Hij doet, is oordelen en oorlog voeren in gerechtigheid.

Hij wordt *“Getrouw en Waarachtig”* genoemd. Deze namen kenmerken Hem in de uitvoering van Gods plan met de wereld (*vgl. Op 3:14*, waar Christus met deze namen wordt genoemd in contrast met de ontrouwe christenheid). Oordeel en oorlog zijn de eerste handelingen waarmee Hij Gods plan gaat uitvoeren, maar Hij doet dat op totaal andere wijze dan de mens handelt. Hij is de rechtvaardige Rechter en *“oordeelt en voert oorlog in gerechtigheid”*.

V12. De beschrijving doet denken aan een beschrijving die je aan het begin van dit boek bent tegengekomen (*Op 1:14*). Daar wordt de Heer Jezus beschreven in Zijn beoordeling van de gemeente vanwege haar ontrouw. Hier wordt Hij beschreven als Degene Die de ongelovigen oordeelt, met name het beest en de valse profeet. De *“vele diademen”* die Hij op Zijn hoofd heeft, gaan de *tien* diademen van het beest (*Op 13:1*) en de *zeven* van de draak (*Op 12:3*) ver te boven. Met Zijn koninklijke waardigheid kan geen enkele andere worden vergeleken. In deze diademen komt een waardigheid en heerlijkheid tot uiting die voor iedereen zichtbaar zal zijn en die bewondering zal afdwingen.

Daarenboven heeft Hij *“een geschreven Naam”* die wel door iedereen te lezen zal zijn, maar waarvan alleen Hij de diepe betekenis kent. Wat er ook van Hem gezien en bewonderd zal worden, er blijven aspecten van Zijn Persoon voor ons, schepselen, verborgen. Het betreft aspecten die alleen Hijzelf en de Vader kennen (*Mt 11:27*).

V13. Dat Zijn kleed *“in bloed gedoopt”* is, wijst erop dat Hij komt om wraak te oefenen (*Op 14:20; Js 63:1-4*). Het bloed is dat van Zijn vijanden, niet dat van de martelaars en nog minder Zijn ei-

gen bloed. Vervolgens hoor je Zijn naam. Die naam is *“het Woord van God”*. Deze naam kom je ook in een ander geschrift van Johannes tegen (*Jh 1:1,14*). Het betekent dat Hij de volkomen openbaring van God is, zowel in Zijn leven op aarde als in Zijn eeuwig bestaan. Hij alleen openbaart zowel Gods liefde als Gods heiligheid en gerechtigheid. Als het Woord oordeelt Hij ook. Hij doet alles in overeenstemming met Gods Woord, omdat Hij Zelf het Woord van God is.

V14. De Heer Jezus verschijnt niet alleen. Er zijn legers die Hem volgen. Deze legers bestaan uit alle verheerlijkte heiligen (*Zc 14:5; Jd :14; Ko 3:4; 1Th 3:13*). Dat kun je opmaken uit de beschrijving van hun kleren (*zie vers 8*). Ook engelen zullen Hem begeleiden (*2Th 1:7; Mt 25:31*), maar zij rijden niet op paarden. Het luchtruim wordt gevuld met een enorme, oogverblindende legermacht. Wat voor Johannes een indrukwekkend schouwspel is, zal voor allen op aarde angstaanjagend zijn.

V15. Hij zal de naties slaan met *“een scherp zwaard”* dat *“uit Zijn mond komt”*. Hij alleen beschikt over een zwaard, de legers niet. Met dit zwaard voltrekt Hij het vonnis en brengt Hij, Die het Lam is, Zijn toorn over Zijn vijanden (*Op 6:17*). Er is geen sprake van een heftige strijd, er wordt niets vermeld van enige tegenstand. Hoe zou dat kunnen als de Heer van de legermachten in vol ornaat verschijnt en in macht en majesteit optreedt. Zijn arm verschaft Hem recht en er is niemand die Hem daarbij hoeft te helpen (*Js 59:16b-18; 63:3*).

Hoewel de legers bij Hem zijn, voltrekt Hij persoonlijk en alleen het vonnis. Na de voltrekking van het oordeel zal Hij heersen en zij met Hem. Hij doet dat als een herder die zijn kudde hoedt. Het oordeel is algemeen en niets en niemand sparend, waarop het treden van de *“wijnpersbak”* duidt.

Lees nog eens Openbaring 19:9-15.

Verwerking: Noem enkele verschillen tussen de bruid en de genodigden tot de bruiloft.

Het beest en de antichrist geoordeeld | verzen 16-21

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

16 En Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn heup een geschreven naam: Koning van [de] koningen en Heer van [de] heren. 17 En ik zag één engel staan in de zon, en hij riep met luider stem en zei tot alle vogels die in [het] midden van de hemel vlogen: Komt, verzamelt u tot de grote maaltijd van God; 18 opdat u vlees eet van koningen, vlees van oversten over duizend, vlees van sterken, vlees van paarden, en van hen die daarop zitten en vlees van allen, zowel van vrijen als van slaven, van kleinen als van groten. 19 En ik zag het beest en de koningen van de aarde en hun legers verzameld om oorlog te voeren tegen Hem Die op het paard zat en tegen Zijn leger. 20 En het beest werd gegrepen en met hem de valse profeet die de tekenen in diens tegenwoordigheid had gedaan, waardoor hij hen misleidde die het merkteken van het beest ontvingen en die zijn beeld aanbaden. Levend werden deze twee geworpen in de poel van vuur die van zwavel brandt. 21 En de overigen werden gedood met het zwaard dat kwam uit de mond van Hem Die op het paard zat, en alle vogels werden verzadigd van hun vlees.

V16. Nog eens wordt op een geschreven naam van de Heer Jezus gewezen en ook op de plaats waar die naam geschreven staat. Zijn naam staat “*op Zijn kleed*”, dat ziet op Zijn uiterlijke verschijning. Kleding is wat mensen van elkaar zien. Kleding stelt het gedrag voor dat iemand vertoont en dat anderen waarnemen. Bij Hem is Zijn naam af te lezen van Zijn daden.

Zijn naam staat ook “*op Zijn heup*”. De heup is de plaats van macht en kracht. Wie aan de heup geslagen is, is geslagen in zijn kracht en gaat mank (Gn 32:25,31). Zijn naam is de titel die God ook heeft (1Tm 6:15), het zoveelste bewijs dat de Heer Jezus God is. Hij is de “*Koning*” bij uitstek, de allerhoogste Regeerder. Zo is Hij ook de “*Heer*” bij uitstek, de allerhoogste Heerser.

V17. Nog voordat de strijd is begonnen (de oorlog wordt pas in *vers 19* beschreven), wordt het resultaat al aangekondigd. Dit resultaat wordt aangekondigd door een engel die in de stralen van de zon staat. De zon vormt het decor, de achtergrond van zijn woorden. Dit decor geeft zijn woorden de kracht van de heerlijkheid van Christus Zelf, Die binnenkort in het vreedrijk zal stralen als de Zon.

Alle vogels van de hemel mogen zich aan de slachtoffers van de oorlog tegoeddoen. Ze worden uitgenodigd tot deze “*grote maaltijd*” die God voor hen heeft bereid. Deze maaltijd vormt een enorm contrast met de maaltijd van de bruiloft van het Lam (*vers 7*). In de ene maaltijd zie je een heerlijke maaltijd in de hemel, in de andere maaltijd zie je een vreselijke maaltijd op aarde.

V18. Het vlees dat de vogels te nuttigen wordt gegeven, is hoofdzakelijk mensenvlees. Er is verder alleen nog sprake van “*vlees van paarden*”. De beklemtoning van het woord ‘vlees’ (vijf keer herhaald) herinnert eraan dat alle menselijke en natuurlijke kracht niets tegen God kan uitrichten, want “*alle vlees is als gras*” (*1Pt 1:24-25*). Tijdens hun leven waren deze mensen van elkaar onderscheiden door allerlei rangen en standen. Dat onderscheid is er in de dood niet. De vogels zien slechts lijken en die vormen voor hen voedsel. Door zo als voedsel aan de vogels te worden gegeven wil zeggen dat ze geen begrafenis zullen hebben. En geen begrafenis hebben wil zeggen dat deze vijanden aan blijvende schande worden prijsgegeven (*Op 11:9; 1Sm 17:46*).

De engel noemt de verschillende categorieën om duidelijk te maken dat deze maaltijd tot stand is gekomen door het oordeel van God dat Hij zonder aanzien des persoons heeft uitgeoefend. Zijn oordeel is gekomen over al deze verschillende rangen en klassen en de paarden waarvan zij zich bedienden, omdat alles in dienst van de zonde stond. Er komt overigens nog een oordeel waar wel onderscheid zal worden gemaakt, waar ieder wordt geoordeeld naar zijn werken. Dat is het oordeel voor de grote, witte troon (*Op 20:12*).

V19. Johannes ziet hoe het beest en zijn aanhangers met hun legers zich klaarmaken voor de oorlog tegen Christus en de Zijnen. Christus is de Aanvoerder, Hij gaat voorop. Op Hem richt zich hun strijd vooral. Maar ook zij die bij Hem zijn, zijn het doelwit van hun haat. Zij menen in hun hoogmoed dat ze klaar zijn voor de oorlog tegen het Lam en Zijn volgelingen. In hun vermetelheid wanen zij zich onoverwinnelijk en zijn ze blind voor Zijn almachtige kracht.

V20. Zonder dat er één enkele oorlogshandeling is verricht, worden de twee vijandelijke aanvoerders gegrepen en in de hel geworpen, zonder de lichamelijke dood te sterven. Het beest, dat is de politieke leider van het antichristelijke West-Europa, en de valse profeet, dat is de godsdienstige leider van het afvallige Israël, hebben geen enkel verweer. In hun leven waren ze nauw aan elkaar verbonden en dat zijn ze ook in het oordeel dat Christus over hen uitoefent. De valse profeet was de geslepen handlanger van het beest om de mensen te misleiden om het merkteken van het beest te ontvangen en diens beeld te aanbidden.

Het leek allemaal heel succesvol, maar hier worden al hun snoeven en elke indruk van onoverwinnelijkheid (*Op 13:4*) in één handeling vol indrukwekkende macht volkomen tenietgedaan. Zij vormen een uitzondering op alle overige ongelovigen. Zij worden namelijk zonder vorm van proces in de hel geworpen, terwijl alle andere ongelovige mensen eerst gevonnist zullen worden voor de grote, witte troon. Een tegenovergestelde uitzondering, in de kring van de gelovigen, zijn Henoeh en Elia die als enigen zonder te sterven in de hemel werden opgenomen.

V21. De vijandelijke legers ondergaan een ander lot dan hun twee aanvoerders. De Heer Jezus doodt hen "*met het zwaard*", dat is Zijn Woord, dat uit Zijn mond komt. Door Zijn Woord scheidt Hij (*Ps 33:6*) en door Zijn Woord verbrijzelt Hij (*Jr 23:29*). Na dit oordeel gebeurt waartoe de engel in *vers 17* heeft opgeroepen. Er is zoveel te eten, dat alle vogels verzadigd worden.

Lees nog eens Openbaring 19:16-21.

Verwerking: Welke mensen worden in dit gedeelte geoordeeld en wat is hun oordeel?

Openbaring 20

De satan in de afgrond geworpen | verzen 1-3

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En ik zag een engel neerdalen uit de hemel, die de sleutel van de afgrond en een grote keten in zijn hand had. 2 En hij greep de draak, de oude slang, dat is [de] duivel en de satan, en bond hem duizend jaren; 3 en hij wierp hem in de afgrond en sloot en verzegelde die boven hem, opdat hij de naties niet meer zou misleiden voordat de duizend jaren voleindigd waren; daarna moet hij een korte tijd worden losgelaten.

V1. De grote handlangers van de satan – het beest en de valse profeet – zijn gegrepen en in de hel geworpen. Hun aanvoerder, de satan, gaat nog vrij rond, maar ook hij wordt gegrepen. Dat gebeurt door een engel die uit de hemel neerdaalt. Omdat de satan sinds *hoofdstuk 12:9* op de aarde is geworpen, moet een engel “*neerdalen uit de hemel*” om hem te binden. Deze engel heeft “*de sleutel van de afgrond*” bij zich om de afgrond te sluiten, zodra de satan daarin is geworpen. In *hoofdstuk 9:1* is de sleutel gebruikt om de afgrond te openen om daaruit de demonen los te laten. Daarna stijgt ook het beest uit de afgrond op (*Op 11:7; 17:8*). De engel heeft ook “*een grote keten in zijn hand*”. Wat hij daarmee van plan is, wordt in het volgende vers gezegd.

V2. Dit is een historisch moment. Er zijn meerdere historische momenten geweest, maar dit is toch wel een bijzonder gedenkwaardig gebeuren. De engel grijpt hem die de oorzaak is van alle ellende van de mensen omdat hij de zonde in de wereld heeft gebracht. Daarna bindt hij hem met de keten die hij bij zich heeft, zodat de satan zich duizend jaar lang niet kan verroeren. Elke mogelijkheid om de mensen met zijn sluwheid te misleiden en hen in het verderf mee te slepen, wordt hem ontnomen. Hij is niet

langer de vorst van de wereld en de god van deze eeuw (Jh 12:31; 2Ko 4:4). Zijn heerschappij over de mens is voorbij.

Dat hij als persoon met zijn viervoudige uiting – “*de draak, de oude slang, dat is [de] duivel en de satan*” – wordt gebonden en opgesloten, geeft aan dat hij in al zijn variaties van boosheid wordt opgesloten en zich op geen enkele manier kan manifesteren. Met het oordeel over de satan zijn de oordelen die het vrede-rijk van Christus inleidden, afgerond. Nu kan Christus duizend jaar Zijn weldadige heerschappij van vrede en gerechtigheid voor de mens en de schepping uitoefenen. Het getal ‘duizend’, dat zes keer in de *verzen 2-7* voorkomt en verder nergens in de Schrift genoemd wordt, geeft de duur van het Messiaanse rijk aan, waarvan we anders de duur niet hadden geweten. Vandaar de uitdrukking ‘duizendjarig’ rijk of ‘millennium’ (Latijn).

Hier worden voor de tweede keer de vier namen voor de grote misleider en tegenstander van God gebruikt (*Op 12:9*). Hij wordt “*de draak*” genoemd vanwege zijn gruwelijk gewelddadige en meedogenloze optreden. Ook wordt hij “*de oude slang*” genoemd. Dat wijst op het dodelijk sluwe karakter van dit monster dat zich om zijn prooi heen slingert om die te verstikken en te verslinden. Deze beide kenmerken – geweld en leugen – zijn de hoofdkenmerken van de zonde. Als de “*duivel*” is hij de verzoeker, de misleider van de mensen. Als “*de satan*” is hij de tegenstander van God.

V3. De satan is machtig, maar niet almachtig. Hij is ook niet machtiger dan de engel die hier met het gezag van God tot hem komt, hem grijpt en hem in de afgrond werpt. Er is geen sprake van strijd, zoals wel het geval was toen hij uit de hemel werd geworpen (*Op 12:7*).

De engel gaat grondig te werk. Nadat hij de satan in de afgrond heeft geworpen, sluit hij de afgrond boven hem. Voor de satan is er geen verbinding meer met de wereld boven hem. Als extra zekerheid verzegelt de engel het deksel. De satan zal geen enkele verderfelijke invloed op de mensen kunnen uitoefenen.

“De naties” zijn hier de burgers, want de legers van deze naties zijn omgekomen in Harmagedon. De schapen uit deze naties gaan het vrederijk binnen (*Mt 25:32-34*).

Het zal een tijd van ongekeerde vrede en veiligheid zijn, hoewel het hart van de mens niet veranderd zal zijn, zoals zal blijken wanneer de satan een korte tijd wordt losgelaten. De gerechtigheid *heerst* dan op aarde, maar *woont* er nog niet. Dat zal pas in de eeuwige toestand zo zijn (*2Pt 3:13*), wanneer de zonde van de wereld is weggenomen (*Jh 1:29*). In het vrederijk kan en zal nog gezondigd worden, maar daarover zal dan door snelrecht het oordeel komen (*Ps 101:8; Js 65:11,20; Zf 3:5*).

Zij die in het vrederijk geboren zullen worden en niet wedergeboren zijn aan het einde ervan, zullen in opstand komen tegen God. De boosheid van hun hart zal door het loslaten van de satan aan het licht komen. Met het oog daarop “moet” dit loslaten gebeuren. Dit ‘moet’ stelt een Goddelijke noodzakelijkheid voor. Dit gebeurt “*daarna*”, dat is nadat de duizend jaren van vrede geëindigd zijn en geen dag eerder. Het is ook voor “*een korte tijd*”, dat wil zeggen dat hij slechts zolang mag werken, als God bepaalt.

Het is onbegrijpelijk dat er mensen zijn die menen dat de satan nu al gebonden is en de naties niet meer misleidt. Er zijn wel engelen die nu al met ketenen gebonden zijn (*2Pt 2:4; Jd :6*), maar dat is een heel andere categorie.

Lees nog eens Openbaring 20:1-3.

Verwerking: Waarom wordt de satan duizend jaar gebonden?

Duizend jaar vrede en de laatste opstand | *verzen 4-9*

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

4 En ik zag tronen, en zij gingen daarop zitten, en het oordeel werd hun gegeven; en [ik zag] de zielen van hen die om het getuigenis van Jezus en om het Woord van God onthoofd waren, en die het beest of zijn beeld niet hadden aanbeden en niet het merkteken aan hun voorhoofd en aan hun hand ontvangen hadden; en zij werden levend en regeerden met Christus duizend jaren. 5 De overigen van de doden werden niet levend voordat de duizend jaren voleindigd waren. Dit is de eerste opstanding. 6 Gelukkig en heilig is hij die aan de eerste opstanding deel heeft; over dezen heeft de tweede dood geen macht, maar zij zullen priesters van God en van Christus zijn en met Hem <de> duizend jaren regeren. 7 En wanneer de duizend jaren voleindigd zijn, zal de satan uit zijn gevangenis worden losgelaten, 8 en hij zal uitgaan om de naties te misleiden die aan de vier hoeken van de aarde zijn, Gog en Magog, om hen tot de oorlog te verzamelen, en hun getal is als het zand van de zee. 9 En zij kwamen op over de breedte van de aarde en omsingelden de legerplaats van de heiligen en de geliefde stad; en er daalde vuur neer <van God> uit de hemel en verteerde hen.

V4. In de *verzen 4-6* wordt het eigenlijke vrederijk beschreven, dat wil zeggen dat er twee keer sprake is van met Christus regeren. Dat houdt in dat Christus Zelf regeert. Dit wordt hier uiterst kort beschreven. Vanaf *hoofdstuk 21:9* wordt daar uitvoeriger op ingegaan. Het Oude Testament staat vol met bijzonderheden over dit rijk. Dat het over regeren gaat, blijkt uit het eind van het vers, maar ook uit de tronen die Johannes ziet. Hij ziet ook dat “zij”, dat zijn de vierentwintig oudsten, op die tronen plaatsnemen. Daniël heeft ook tronen gezien, maar hij zag er niemand op zitten (*Dn 7:9*). Johannes ziet hoe aan hen die op de tronen zitten het oordeel wordt gegeven, dat wil zeggen dat hun regeringsmacht wordt gegeven.

De tronen die Johannes ziet, staan op aarde, want Christus regeert op aarde, waar ook Zijn troon staat. Eerder heb je al tronen gezien waarop de vierentwintig oudsten zitten, maar daar staan in de hemel (*Op 4:4*). Hier staan ze op aarde en gaan ze erop zitten om met Christus duizend jaar te regeren. Hij had dat beloofd aan Zijn discipelen in verbinding met de twaalf stammen van Israël (*Mt 19:28; Lk 22:30*). En Paulus zegt tot de gelovigen van de gemeente dat zij de wereld zullen oordelen (*1Ko 6:2*). De vierentwintig oudsten stellen de gelovigen van het Oude Testament en van het Nieuwe Testament voor.

Dan ziet Johannes nog twee andere groepen gelovigen. Deze tweede en derde groep zijn gelovigen die na de opname van de gemeente tot geloof zijn gekomen en voor hun geloof de marteldood zijn gestorven. De tweede groep bestaat uit gelovigen die *vóór* de grote verdrukking zijn gedood, 'de zielen onder het altaar' (*Op 6:9*). Vanwege hun getuigenis dat zij van de Heer Jezus hebben afgelegd en hun trouw aan het Woord van God zijn zij onthoofd.

Als zij om wraak roepen, krijgen ze te horen dat ze moeten wachten tot ook de andere groep, die hier wordt genoemd, zou zijn gedood (*Op 6:10-11*). Deze derde groep is gedood *tijdens* de grote verdrukking. Deze groep heeft te lijden gehad van het beest, maar ze hebben niet gebogen voor hem of zijn beeld. Het heeft hun het leven gekost, maar nu krijgen ze de beloning.

Beide groepen zijn gedood door hun vijanden die meenden zich daarmee van deze getuigen van die gehate Jezus te hebben ontdaan. Zo meenden ook de vijanden van de Heer Jezus zich van Hem te hebben ontdaan, toen Hij dood aan het kruis hing. Maar zoals de Heer Jezus levend is geworden, zo worden ook deze martelaars levend. Levend worden betekent lichamelijk opstaan. Het is het levend worden van doden. Pas na dit levend worden is er sprake van een regeren met Christus. Dit is een bewijs te meer dat er nu, in onze dagen, geen sprake kan zijn van een duizendjarig vrederijk waar Christus regeert en waarin allen delen die met Hem verbonden zijn.

“Zij werden levend en regeerden.” De mens krijgt nu zijn eigenlijke bestemming. In *Genesis 1:26* is hij er al toe geroepen over de schepping te heersen en in *Genesis 2:7* heeft hij leven gekregen van God. Maar de mens had beide verspeeld door zijn zonde. Door Christus krijgt hij terug wat hij is kwijtgeraakt en dat op een heerlijker wijze. Hij regeert namelijk met Christus en wel als opgewekte heilige en dus niet als onderdaan. Trouw aan God zal nooit tot verlies van enige zegen leiden, maar juist tot een rijker genot ervan, rijker dan we ooit op aarde hadden kunnen genieten (*Rm 8:18; 2Ko 4:17*).

Hier worden allen die eens vernederd werden, verhoogd op Zijn tijd (*1Pt 5:6*). Zij allen zijn eens van hun eigen troon afgestapt en hebben zich voor God gebogen en mogen nu op hun troon gaan zitten, een troon die hun gegeven is.

V5. “De overigen van de doden” zijn de ongelovigen, want alle gelovige doden zijn opgestaan. Zij staan niet op bij het begin van het vreedrijk, maar blijven in het dodenrijk, in de hades, de plaats van de pijn (*Lk 16:23*). Vanaf het ogenblik dat de Heer Jezus regeert, zullen er geen gelovigen meer sterven (*vgl. Js 65:22*). Met het levend worden van de gelovigen van het vorige vers is “de eerste opstanding” voltooid.

De eerste opstanding verloopt in fasen.

1. Eerst staat Christus op (Hij is al opgestaan),
2. daarna allen die van Christus zijn bij Zijn komst (*1Ko 15:23*).

Ook de komst van Christus verloopt in fasen.

1. Hij komt eerst om de gemeente en alle oudtestamentische gelovigen tot Zich te nemen in de lucht (*1Th 4:15-18*). Bij die gelegenheid worden de ontslapen gelovigen opgewekt en de levende gelovigen veranderd.
2. Vervolgens vindt de bruiloft van het Lam plaats, zoals je hebt gezien in *hoofdstuk 19:7*.

3. Daarna komt de Heer Jezus voor de tweede keer uit de hemel, nu samen met de gemeente en de andere gelovigen, om Zijn vijanden te verslaan en Zijn koninkrijk te vestigen. Dat is het moment dat de martelaars van het vorige vers zullen opstaan om ook deel te nemen aan de regering van Christus.

Dan is de eerste opstanding voltooid.

De ongelovigen zullen pas na het vreedrijk levend worden en voor de grote, witte troon, waar alleen ongelovigen staan, geoordeeld worden. Van de ongelovigen wordt het lichaam levend gemaakt, maar de geest blijft geestelijk dood. Met dit lichaam zullen ze eeuwig in de hel zijn en tevens dood. Ze staan als doden voor de grote, witte troon.

Er zijn dus twee opstandingen:

1. een opstanding van rechtvaardigen ofwel de eerste opstanding en
2. een opstanding van onrechtvaardigen (*Lk 14:14; Hd 24:15*).

Tussen beide opstandingen ligt een periode van duizend jaar. De twee opstandingen worden door Johannes in zijn evangelie (*Jh 5:29*) genoemd:

1. de opstanding ten leven en
2. de opstanding ten oordeel.

V6. Het is een buitengewoon voorrecht om aan de eerste opstanding deel te hebben. Wie daaraan deel heeft, is volmaakt onbereikbaar voor de macht van de tweede dood, dat is de hel. De eerste dood is lichamelijk en tijdelijk; de tweede dood is lichamelijk en eeuwig. Dood en leven zijn trouwens begrippen die je in hun verband moet lezen om de betekenis ervan te begrijpen. Zo kun je tegenkomen dat van de lichamelijk doden wordt gezegd dat ze

leven (*Mt 22:32*) en van de lichamelijk levenden wordt gezegd dat ze dood zijn (*Ef 2:1*).

Allen die aan de eerste opstanding deel hebben, zijn priesters “van God en van Christus” en niet ‘voor’ God en ‘voor’ Christus. Zij delen namelijk de priesterlijke zegen namens God en namens Christus uit aan de schepping waarover zij met Christus regeren. ‘Regeren’ is letterlijk ‘als koningen heersen’. Zij komen uit de hemel om priesters te zijn op aarde. Ze zijn geen priesters die mensen vertegenwoordigen bij God, maar priesters die God vertegenwoordigen bij mensen. Zij lijken hierin weer op de Heer Jezus als de Koning-Priester (*Zc 6:13; Gn 14:18*).

V7. Het woord “vleindigd” wil niet slechts zeggen dat de duizend jaren verstreken en ‘voorbij’ zijn, maar houdt ook in dat ze ‘vervuld’ zijn, in de zin dat een vastgesteld doel is bereikt. De aarde heeft haar sabbatsrust gehad.

Voordat nu de vrede van het vrederijk uitmondt in de vrede van de eeuwigheid, is het noodzakelijk dat de mensheid aan een laatste test wordt onderworpen. Daartoe gebeurt wat al aan het eind van *vers 3* is aangekondigd, namelijk dat de satan voor een korte tijd “uit zijn gevangenis” moet “worden losgelaten”.

V8. Het karakter van de satan is door zijn verblijf in de afgrond de afgelopen duizend jaar niet veranderd, net zomin als de natuur van de mens. De satan is onverbeterlijk boos. Als hij is losgelaten, handelt hij direct zoals hij altijd heeft gedaan. Hij gaat uit over de hele aarde, tot aan de uithoeken ervan (*vgl. Js 11:12; Ez 7:2*), om al de naties te misleiden. De uithoeken van de aarde betekent letterlijk dat deze mensen zich ver van het centrum van de zegen, Jeruzalem, bevinden.

Uit de misleiding door de satan blijkt ook dat het zondige vlees van de mens onder de grootst denkbare zegen niet tot verandering is gekomen. Velen hebben gehoorzaamheid aan de Heer Jezus geveinsd (*Ps 18:45; 66:3; Mi 7:17*). Ze hebben gedaan alsof ze Hem als Heer erkenden, maar dat deden ze alleen, omdat ze (te)recht bang voor het oordeel waren. Maar het vlees blijft vijand-

schap tegen God (*Rm 8:7*), ook al onderwerpt het zich veinzend. De mens wordt hier het argument uit handen genomen om altijd de schuld van het kwaad op de satan te willen schuiven om zichzelf te verontschuldigen (*vgl. Gn 3:13*). Daar kan nu geen sprake van zijn. Ook zonder de duivel wordt het hart van de mens er niet beter op.

De Gog en Magog die Johannes noemt, moet je niet verwarren met Gog in het land Magog die Ezechiël noemt (*Ez 38-39*). De legermacht die Ezechiël noemt, komt uit een bepaald gebied, het verre noorden, en zal als de Heer Jezus al in Jeruzalem regeert, tegen Israël optrekken en verslagen worden. De Gog die Johannes noemt, komt overal vandaan. Johannes gebruikt deze naam vanwege de grote demonische overeenkomsten tussen de beide aanvallen.

De satan heeft groot succes in het ronselen voor zijn leger. Er komt een enorm, niet te tellen leger op de been.

V9. Onder invloed van de satan trekt dit enorme leger op over de breedte van de aarde. Het doel is de legerplaats van de heiligen en Jeruzalem, dat hier "*de geliefde stad*" (*Ps 78:68; 87:2*) wordt genoemd, het middelpunt van de aarde. De geliefde stad is tevens de plaats waar de heiligen legeren, waar zij hun rust hebben. Ze zijn gescheiden van de heidenen die zich aan de hoeken van de aarde bevinden.

Dit enorme leger is even blind voor de macht van de Heer Jezus als de legers waren die vóór het vrederijk naar Jeruzalem optrokken (*Op 19:19-20*). God zendt Zijn verterend vuur uit de hemel en er is geen vijand meer over. De beschrijving van deze oorlog is nog korter dan die in het vorige hoofdstuk.

Lees nog eens Openbaring 20:4-9.

Verwerking: Welke groepen mensen mogen met de Heer Jezus regeren?

De grote, witte troon – de poel van vuur | verzen 10-15

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

10 En de duivel die hen misleidde, werd geworpen in de poel van vuur en zwavel waar zowel het beest als de valse profeet zijn, en zij zullen dag en nacht gepijnigd worden tot in alle eeuwigheid. 11 En ik zag een grote, witte troon en Hem Die daarop zat, voor Wiens aangezicht de aarde en de hemel wegluchtten, en geen plaats werd voor hen gevonden. 12 En ik zag de doden, de groten en de kleinen, voor de troon staan; en er werden boeken geopend. En een ander boek werd geopend, namelijk dat van het leven. En de doden werden geoordeeld volgens wat in de boeken geschreven was, naar hun werken. 13 En de zee gaf de doden die in haar waren, en de dood en de hades gaven de doden die in hen waren, en zij werden geoordeeld, ieder naar zijn werken. 14 En de dood en de hades werden geworpen in de poel van vuur. Dit is de tweede dood: de poel van vuur. 15 En als iemand niet geschreven gevonden werd in het boek van het leven, werd hij geworpen in de poel van vuur.

V10. De duivel krijgt een aparte behandeling. Hij is de aanstichter van de massale opstand, maar het is de laatste keer geweest dat hij zijn duivels werk heeft kunnen verrichten. Zijn eeuwig lot is “de poel van vuur en zwavel” waarin hij “geworpen” wordt. Daarmee bereikt hij het absolute, onveranderlijke dieptepunt van zijn val die zich in vier fasen heeft voltrokken.

1. Eerst is hij in de zonde gevallen door zijn hoogmoed (1Tm 3:6). Als de leugenaar en de vader van de leugen (Jh 8:44) heeft hij vanaf het begin van de schepping zijn misleidingen verspreid en zijn moordenaarswerk verricht. Zo is hij duizenden jaren bezig geweest.
2. Maar je hebt gezien dat hij op zeker moment op de aarde wordt geworpen (Op 12:9), waar hij met de grootste grimigheid dood en verderf zaait omdat hij weet dat hij nog maar weinig tijd heeft.

3. Na verloop van drieënhalf jaar maakt God een einde aan zijn razernij en laat hem in de afgrond werpen om daar duizend jaar opgesloten te worden (*Op 20:1-3*). Daaruit wordt hij nog een korte tijd losgelaten om
4. ten slotte zijn definitieve val te maken en in de hel terecht te komen die voor hem en zijn engelen is bereid (*Mt 25:41*).

Hij treft daar zijn twee vazallen aan die er al vóór hem in geworpen zijn (*Op 19:20*). Ze zullen elkaar niet kunnen steunen, maar genoeg hebben aan hun eigen pijnen en kwellingen die ze eindelijk zullen ondergaan.

V11. De verslagen opstandelingen zullen slechts kort in het dodenrijk vertoeven, want onmiddellijk op hun vertering door Gods vuur volgt het oordeel voor de “grote, witte troon”. Dat ze verteerd zijn door Gods vuur betekent niet dat ze opgehouden hebben te bestaan.

Johannes ziet een grote, witte troon. Het is een ‘grote’ troon, omdat Hij Die daarop zit groot in majesteit en groot van gezag is. Het is een ‘witte’ troon, omdat Hij Die daarop zit, volmaakt rein is. Zijn troon als symbool van Zijn regering en Zijn Persoon zijn volmaakt met elkaar in overeenstemming. De Rechter is volkomen zuiver in Zijn oordeel. Hij oordeelt volkomen rechtvaardig. In Zijn beoordeling zit geen enkel onzuiver element. Hij is onkreukbaar. Elk onderzoek naar Zijn betrouwbaarheid is op aarde uitgelopen op een getuigenis van Zijn volkomen eerlijkheid.

Tegen het vonnis dat Hij uitspreekt en voltrekt, is niets in te brengen. Hij zal ieder die voor Zijn troon verschijnt, overtuigen van de rechtvaardigheid van Zijn uitspraak en ieder zal ermee instemmen. Elke mond die zich nu nog snoevend naar de hemel opent, zal dan gestopt worden. De zuivere witheid van de troon is de weerkaatsing van de heerlijkheid van God Die licht is en in Wie in het geheel geen duisternis is (*1Jh 1:5*).

Er is in de Schrift sprake van drie rechtszittingen die de Heer Jezus houdt.

1. De eerste vindt plaats in de hemel, vlak na de opname van de gelovigen. Als de gelovigen in de hemel zijn, zullen ze eerst voor “*de rechterstoel van Christus*” of “*de rechterstoel van God*” verschijnen (2Ko 5:10; Rm 14:10). Daar zal iedere gelovige te zien krijgen wat hij in het lichaam tijdens zijn leven op aarde heeft gedaan en zien of hij het voor de Heer of voor zichzelf heeft gedaan. Voor het goede zal hij loon krijgen.
2. De tweede rechtszitting vindt plaats als de Heer Jezus met de gelovigen terugkeert naar de aarde om het kwaad te oordelen en het vreedrijk op te richten (Mt 25:31). Voor die rechterstoel, de “*troon van Zijn heerlijkheid*”, verschijnen de op aarde levende volken. Zij worden beoordeeld naar de houding die zij ten opzichte van de gezanten van de Heer tijdens de grote verdrukking hebben aangenomen.
3. De derde zitting vindt plaats op de scheiding van tijd en eeuwigheid. Voor de “*grote, witte troon*” verschijnen alleen ongelovigen. Zij worden geoordeeld naar wat in de boeken van hen geschreven staat.

Als het moment van deze derde rechtszitting is aangebroken, vluchten “*de aarde en de hemel*” weg. Dat betreft dan de oude aarde en hemel. Met de rechtszitting en het daaraan verbonden oordeel is de hele oude staat van zaken aan zijn einde gekomen. De oude hemel en de oude aarde vluchten weg om plaats te maken voor de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Ze vluchten weg, niet zozeer voor de troon, maar voor het aangezicht van Hem Die daarop zit. Op de troon zit de Heer Jezus Die als de Zoon des mensen al het oordeel van de Vader heeft gekregen (Jh 5:22,27; zie ook 2Tm 4:1).

V12. Johannes ziet de doden. Het zijn de ‘overigen van de doden’ uit *vers 5*. Ze staan niet op de aarde, want die is verdwenen. Maar al is de aarde verdwenen, de mens blijft om zich te verantwoorden tegenover God voor al zijn opstandige daden en daarvoor het verdiende loon te ontvangen. Door de kracht van de Almachtige staan ze voor de troon.

Johannes ziet grote en kleine doden. Dat heeft niet zozeer met de lichaamslengte te maken, maar met de omvang van de misdaden die ze hebben gepleegd. Daar zijn de massamoordenaars, maar ook de kruimeldieven. Daar zijn de brallende politici die grote woorden hebben gesproken, maar ook de onopvallende huisvader die braaf voor zijn gezin zorgde. Ze hebben één ding gemeen: ze hebben zichzelf nooit als zondaars in Gods licht veroordeeld en zijn allemaal in hun zonden gestorven. In welke mate ze ook zondaar zijn geweest, het oordeel zal terecht zijn.

De bewijzen die de grondslag voor de veroordeling vormen, komen uit de boeken. Al hun daden worden hun weer onder ogen gebracht. De zwaarte van hun vonnis wordt vastgesteld naar de ernst van hun misdaden en de maat van hun verantwoordelijkheid (*Lk 12:47*). Niemand zal een weerwoord hebben. Allen zullen ze ervan overtuigd zijn dat God rechtvaardig is in Zijn oordelen. Een ander overtuigend bewijs van hun veroordeling is het ontbreken van hun namen in het boek van het leven. Een en ander betekent dat ze volkomen terecht in de hel worden geworpen.

V13. De doden worden tevoorschijn geroepen uit de plaatsen waar ze na hun dood zijn terechtgekomen. In de eerste plaats wordt de zee genoemd. De zee zal alle doden moeten teruggeven die zij als een groot monster heeft opgeslokt. De zee wordt op dezelfde lijn gezet als "*de dood en de hades*" waarvan ook gezegd wordt dat zij "*de doden die in hen waren*", teruggeven.

Iemand die sterft, is lichamelijk dood. Het maakt voor die toestand van lichamelijke dood niet uit of het dode lichaam op aarde of in de zee is. Dat de zee wordt genoemd als een verblijfplaats van doden, zal te maken hebben met de onvindbaarheid van een lichaam dat een zeemansgraf heeft gekregen. Van mensen die op aarde door bijvoorbeeld wilde dieren zijn verscheurd kan ook gezegd worden dat hun lichaam onvindbaar is. Maar het gaat om de algemene gedachte.

De doden komen uit de dood en de hades. Je kunt zeggen dat de dood de *toestand* is waarin de mens zich bevindt en de hades de *plaats* waar de mens zich bevindt. Het lichaam dat in de dood

was, wordt verenigd met de ziel, die zich in de hades (dat is het dodenrijk) bevond, en de geest. God weet iedere dode levend te maken en voor het gerecht te brengen. Aan elke oproep tot verschijning wordt door Zijn machtige arm voldaan.

Hoewel er gezegd wordt dat ze levend gemaakt zijn (*Op 20:5*), worden ze toch “*de doden*” genoemd. Ze hebben geen leven uit God, er bestaat geen enkele verbinding met de levende God. Toen ze geboren waren, kregen ze hun leven van God. Maar ze kozen ervoor om hun eigen leven te leven, zonder rekening te houden met God Die het hun had gegeven. Dat maakte dat ze al dood waren toen ze nog op aarde leefden, omdat ze leefden in misdaden en zonden, zonder verbinding met de levende God (*Ef 2:1; Ko 2:13; Jh 5:25*). Nu ze opnieuw levend gemaakt zijn, is er aan hun geestelijke toestand niets veranderd. Ze staan als doden voor de grote, witte troon, om daar geoordeeld te worden, “*ieder naar zijn werken*”.

Dat iedere dode naar zijn werken wordt geoordeeld, betekent dat baby's die sterven en kinderen die in de moederschoot sterven of worden vermoord, niet als doden voor de grote, witte troon zullen verschijnen. Zij hebben immers nog geen werken kunnen doen waarnaar zij geoordeeld zouden moeten worden. Allen die sterven in de moederschoot of als baby, zullen op grond van het werk van de Heer Jezus eeuwig bij Hem in de hemel zijn.

V14. Dan zie je het eindresultaat van het werk van Christus en Zijn opstanding, waardoor Hij de dood heeft overwonnen. Nu wordt de laatste vijand tenietgedaan (*1Ko 15:26; Op 21:4*). Hier vindt de dood zijn einde, dit is het einde van het bestaan van de dood, zoals al in het Oude Testament is voorzien (*Js 25:8; Hs 13:14*). Na dit allerlaatste oordeel zal er geen lichamelijke dood meer zijn en zal de verblijfplaats van de zielen van de gestorvenen niet meer bestaan.

De dood en de hades worden hier voorgesteld als personen die in de hel worden geworpen. In de hel zullen alle kwaad en allen die het kwaad hebben gediend tot in eeuwigheid opgesloten zijn. Dit is “*de tweede dood*”. De eerste dood was de lichamelijke dood

en het verblijf in het dodenrijk. De tweede dood is het lichamelijk voortbestaan van de mens zonder leven uit God in de plaats waar het oordeel van God eeuwig heerst.

V15. Nu blijkt waarom het boek van het leven in *vers 12* moest worden geopend. Hun boze werken staan opgeschreven in het andere boek (*vers 12b*). Daarnaar zijn ze geoordeeld. Die daden zijn er nooit uit verwijderd, omdat zij het offer van Christus hebben geweigerd. Daarom is hun naam nooit bijgeschreven "*in het boek van het leven*". Het overtuigend bewijs is geleverd. Het lot dat hun deel is, is vreselijk en schrikwekkend. Het moet ons, omdat wij de schrik van de Heer kennen, aanzetten om de mensen te overreden het evangelie aan te nemen (2Ko 5:11)!

Lees nog eens Openbaring 20:10-15.

Verwerking: Waar staat de grote, witte troon? Wie zit er als Rechter op? Wie staan er voor? Wat is hun oordeel?

Openbaring 21

Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde | verzen 1-4

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan, en de zee was niet meer. 2 En ik zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, uit de hemel neerdalen van God, gereed als een bruid die voor haar man versierd is. 3 En ik hoorde een luide stem vanuit de troon zeggen: Zie, de tabernakel van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen Zijn volk zijn, en God Zelf zal bij hen zijn, <hun God>. 4 En Hij zal elke traan van hun ogen afwissen, en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch geschrei, noch pijn zal er meer zijn, <want> de eerste dingen zijn voorbijgegaan.

V1. Als alle kwaad en alle kwaaddoeners hun eeuwige, onveranderlijke, vreselijke bestemming hebben gekregen, wordt de blik van Johannes gericht op een compleet nieuwe hemel en een compleet nieuwe aarde. “De eerste hemel en de eerste aarde” hebben hun tijd gehad, ze zijn weggevlucht (Op 20:11) en door vuur vergaan (2Pt 3:7,12). Daardoor is er plaatsgemaakt voor “een nieuwe hemel en een nieuwe aarde”.

Het grote verschil met de eerste aarde is dat de zee, die er in het vreedrijk nog is (Ez 47:20; Zf 2:6; Zc 9:10; 14:8), er in de eeuwigheid niet meer is. Ook de woelige, opstandige volken, waarvan de zee een beeld is, en de goddelozen, die als de zee zijn (Js 57:20), zijn er niet meer. Er is een constante toestand van volkomen rust. De ware theocratie is aangebroken. God regeert, of beter, bestuurt, want het gaat hier meer om God Die woont in rust, terwijl er niets meer te beteugelen valt, er niets meer is wat nog in opstand kan komen. Dan zal gerechtigheid op aarde *wonen* (2Pt 3:13) en er niet

slechts *heersen* zoals in het vrede-rijk. Alles beantwoordt innerlijk en uiterlijk aan Gods Wezen.

De oude schepping was vergankelijk (*Ps 102:26; Mt 24:35; 1Ko 7:31; 1Jh 2:17*) en daardoor voorbijgaand. De nieuwe schepping is volkomen nieuw en van blijvende, eeuwige aard. De nieuwe is niet een vervanging door het veranderen en verbeteren van de oude, maar de nieuwe hemel en de nieuwe aarde zijn er nooit eerder geweest. Het tweede is niet alleen anders dan het eerste, het is ook beter dan het eerste. Zo is wat God in de verlossing heeft bewerkt, anders en beter dan wat de mens door de zonde is kwijtgeraakt. God heeft niet alleen het probleem van de zonde opgelost, maar er iets veel heerlijkers voor in de plaats gegeven.

Het tweede heeft bij God altijd de voorkeur boven het eerste. Je vindt vaak in de Schrift dat de tweede of later geborene de voorkeur krijgt boven de eerstgeborene. Kijk bijvoorbeeld maar naar Abel die de voorkeur krijgt boven Kaïn, Izaäk boven Ismaël, Jakob boven Ezau, Efraïm boven Manasse, David boven zijn oudere broers (*vgl. ook Jb 42:12; 1Ko 15:47; Hb 8:6*).

V2. Na het heerlijke totaalbeeld van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde ziet Johannes een stad. Deze stad is het centrum van heel dat nieuwe tafereel. Ook in de nieuwe orde van zaken, waar geen zonde meer is, is er plaats voor heiligheid. De stad is "*de heilige stad*". Heilig is afgezonderd. Afzondering heeft niet altijd te maken met afzondering van kwaad. Als God bijvoorbeeld de zevende dag heiligt, wil dat zeggen dat Hij deze dag een aparte plaats geeft ten opzichte van de andere dagen (*Gn 2:3*). Zo neemt deze stad in heel dat nieuwe bestel een aparte plaats in.

Deze stad is "*het nieuwe Jeruzalem*" wat wijst op het contrast met het *oude* Jeruzalem. Het is een beweeglijke stad. Zij daalt "*uit de hemel*" neer, want de hemel is het land waar zij thuishoort. Ze komt "*van God*", want de oorsprong van de stad ligt in God, in Zijn raadsbesluit. Het nieuwe Jeruzalem daalt neer zonder op aarde te komen, om als het ware een verbinding te vormen tussen de hemel en de aarde, om ze met elkaar te verbinden.

De stad ziet er uit “als een bruid die voor haar man versierd is”. Deze beschrijving maakt duidelijk dat dit nieuwe Jeruzalem de gemeente is. Ze bezit na duizend jaar nog dezelfde stralende schoonheid die ze had tijdens haar bruiloft (*Op 19:7*). De tand des tijds heeft op haar schoonheid geen enkele invloed gehad. Tot in alle eeuwigheid zal ze die schoonheid bezitten.

De stad is ‘heilig’ en wordt vergeleken met ‘een bruid’. Dat betekent dat God, Die licht (heiligheid heeft met God als licht te maken) en liefde is, in die stad wordt gezien. Hier is de gemeente volkomen geschikt om met Hem verbonden te zijn, omdat ze volmaakt beantwoordt aan Zijn Wezen. Zo beantwoordt zij ook volkomen aan Zijn verlangens, zij past bij Hem, is Hem gelijk (*Ef 5:31-32; 1Jh 3:3*).

Dit *nieuwe* Jeruzalem moet wel worden onderscheiden van het *hemelse* Jeruzalem (*Hb 12:22*). Met het *hemelse* Jeruzalem wordt de woonplaats van *alle* hemelse heiligen bedoeld. Het hemelse Jeruzalem is de hemelse hoofdstad van waaruit tijdens het vrederijk wordt geregeerd. Het is het regeringscentrum waarin gelovigen uit het Oude Testament en uit het Nieuwe Testament hun plaats en taak hebben. Het *nieuwe* Jeruzalem bestaat alleen uit hen die de gemeente van de levende God zijn, de woonplaats van God in de Geest.

Ook als er sprake is van ‘het Jeruzalem dat boven is’ (*Gl 4:26*), is dat iets anders dan wat hier het ‘nieuwe Jeruzalem’ wordt genoemd. Het Jeruzalem ‘dat boven is’, is niet zozeer een stad met regeringskenmerken, maar duidt meer op een sfeer waarin de gelovigen leven. Die sfeer is een sfeer van vrijheid die staat tegenover de wet. Het Jeruzalem dat boven is, wordt dan ook in contrast gesteld met het aardse Jeruzalem, dat de sfeer van de wet voorstelt.

V3. Nadat Johannes deze prachtige en omvangrijke nieuwe dingen heeft gezien, hoort Hij een luide stem. Die stem komt met een verklaring vanuit de troon, de zetel van de regering van God. De regering van God is tot haar eindbestemming gekomen, heeft haar doel bereikt. De verklaring luidt dat God bij de men-

sen woont. Hij doet dat in “*de tabernakel*”. Daarmee wordt de gemeente bedoeld, want dat is de woonplaats van God in de Geest (Ef 2:22).

Er worden meer benamingen gebruikt voor Gods woonplaats, zoals een tempel en een huis. Dat juist hier van “*de tabernakel*” als woonplaats gesproken wordt, betekent dat het om de verplaatsbaarheid van de woonplaats gaat, zoals de tabernakel tijdens de woestijnreis van het volk Israël. Heel mooi is het ook om eraan te denken dat het woord ‘tabernakel’ ook te zien is in wat je leest over het wonen van de Heer Jezus onder ons. Als je leest “*het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond*” (Jh 1:14), staat er letterlijk ‘het Woord is vlees geworden en heeft onder ons getabernakeld’, dat is ‘in een tent gewoond’.

De tabernakel spreekt van de wijze waarop God bij Zijn volk woont. De tabernakel in het Oude Testament is *een beeld* van Gods woonplaats. De echte woonplaats van God zie je in de Heer Jezus en in de gemeente.

Dan is het opmerkelijk dat er staat dat God “*bij de mensen*” woont. Dat het voor God een bijzondere vreugde is bij de mensen te wonen, kun je wel zien aan het feit dat het in dit ene vers drie keer genoemd wordt. Al deze mensen samen zijn Zijn volk. Er is geen sprake meer van afzonderlijke volken. Volken zijn ontstaan door de zonde, maar alle gevolgen van de zonde zijn weggedaan. Er is dan ook geen verschil meer tussen Israël en de volken. Israël zal geen bevoorrechte plaats meer innemen.

Israël had te maken met Gods raadsbesluiten *vanaf* de grondlegging van de wereld (Mt 13:35; 25:34) en had een aards en tijdelijk bestaan. Al het aardse en tijdelijke zal er dan niet meer zijn. Er zijn alleen nog mensen, gelovigen afkomstig uit alle tijden, zonder onderscheid. Het enige onderscheid dat zal blijven, betreft het nieuwe Jeruzalem, de gemeente. Zij dateert van *vóór* de grondlegging van de wereld.

Het vers eindigt met een uitdrukking van de bijzondere intimiteit tussen God en Zijn volk. “*God Zelf*”, zonder tussenpersoon,

zoals bijvoorbeeld Mozes of Elia of een hogepriester, “zal bij hen zijn”. Er is niemand meer via wie God met Zijn volk in verbinding staat. Hij is de God van dat ene grote volk. En dat ene grote volk heeft en kent niemand anders dan alleen Hem als hun God.

V4. Als die heerlijke situatie is aangebroken, zal elke herinnering aan droefheid, die onlosmakelijk met de eerste dingen verbonden was, weggedaan zijn. De beschrijving van de heerlijkheid van de eeuwigheid komt voor ons nog het best tot zijn recht door te zeggen wat daar allemaal niet is. De heerlijkheid van wat er wel is, kunnen we nog niet bevatten (vgl. 2Ko 12:4). Maar we kunnen wel begrijpen dat daar niet meer zal zijn wat ons leven op aarde nu vaak nog zo moeilijk en moeizaam maakt en wat ons naar de hemel doet hunkeren. Deze beschrijving is op zich dan ook al een hele bemoediging. De vijf woorden die zeggen wat er niet meer zal zijn, tekenen nu het hele wereldgebeuren en de hele wereldgeschiedenis, sinds de zondeval.

In hoofdstuk 7:17 werd al aangekondigd dat God elke traan van de ogen zal afwissen, zoals een moeder de tranen van het gezicht van haar kind afwist. Hij wist “elke traan” weg, waarna nooit meer een traan zal opwellen. Alles wat nu nog tranen veroorzaakt, is dan voorgoed verdwenen. Dan zal ieder mens in volkomen harmonie met God leven, volkomen in overeenstemming met God en volkomen eensgezind met ieder ander mens. Als de zonde er niet meer is, is er ook geen dood meer en ook niets meer wat aan de dood verbonden is als pijn en verdriet, waarvan tranen de uiting zijn. Het komt ook nooit meer terug, want “de eerste dingen zijn” definitief “voorbijgegaan”.

Lees nog eens Openbaring 21:1-4.

Verwerking: Wat doet jou het meest naar de nieuwe hemel en de nieuwe aarde verlangen?

Ik maak alles nieuw | verzen 5-10

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

5 En Hij Die op de troon zat, zei: Zie, Ik maak alles nieuw. En Hij zei <tot mij>: Schrijf, want deze woorden zijn getrouw en waarachtig. 6 En Hij zei tot mij: Zij zijn gebeurd! Ik ben de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde. Ik zal hem die dorst heeft, geven uit de bron van het water van het leven om niet. 7 Wie overwint, zal deze dingen beëerven, en Ik zal Hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn. 8 Maar voor de bangen, ongelovigen, verfoeilijken, moordenaars, hoereerders, tovenaars, afgodendienaars en alle leugenaars – hun deel is in de poel die van vuur en zwavel brandt; dit is de tweede dood. 9 En een van de zeven engelen die de zeven schalen hadden, vol van de zeven laatste plagen, kwam en sprak met mij en zei: Kom, ik zal u de bruid, de vrouw van het Lam tonen. 10 En hij voerde mij weg in [de] geest op een grote en hoge berg en toonde mij de heilige stad, Jeruzalem, die uit de hemel neerdaalde van God ...

V5. Nu spreekt “Hij Die op de troon zat”. Zitten op de troon betekent dat Hij alle macht heeft en alles bestuurt naar Zijn wil en daarmee tot Zijn doel komt. Hoe dat nieuwe eruit zal zien, kunnen we ons niet voorstellen. Je kunt het vergelijken met een tarwekorrel. Als je daarnaar kijkt, kun je je ook niet voorstellen dat daaruit een aar groeit. Of als je naar een rups kijkt, kun je je ook niet voorstellen dat daaruit een vlinder voortkomt. Paulus gebruikt tal van beelden om het verschil tussen aardse en hemelse dingen duidelijk te maken (1Ko 15:35-49), maar ons bevattingsvermogen is te klein om het allemaal voor ons te zien. We weten in elk geval dat alle droevige dingen weg zijn en “alles nieuw” zal zijn.

Het is niet nieuw in tegenstelling tot oud, maar nieuw als iets wat nooit heeft bestaan, noch in soort, noch in zichzelf, want niets en niemand zal ooit oud worden in de nieuwe schepping. Waarvoor de mens zich altijd tevergeefs heeft ingespannen, zal dan door God tot stand worden gebracht. De mens kan geen einde maken aan de dood en de dingen die daarmee zijn verbonden omdat de

zonde in hem woont. Voor de mens blijft die situatie een ijdele droom, maar voor het geloof is het de grote realiteit.

Na deze indrukwekkende en prachtige toezegging dat Hij alles nieuw maakt, krijgt Johannes voor de derde keer de opdracht te schrijven (*Op 14:13; 19:9*). Door het op te schrijven ligt het vast. Als we deze dingen soms wat vergeten, kunnen we het telkens nalezen. Om elke onzekerheid weg te nemen wordt er als een bekrachtiging aan toegevoegd dat deze woorden “*getrouw en waarachtig*” zijn.

V6. Dan klinkt als een machtige afsluiting de uitroep: “*Zij zijn gebeurd!*” Op dat ogenblik is alles nieuw geworden. Dan wordt het volle resultaat gezien van het werk van Hem Die eens riep: “*Het is volbracht!*” (*Jh 19:30*). De rust, de vrede en de harmonie die op dat werk gegrond zijn, zullen zonder onderbreking alle eeuwigheid door worden genoten door God en de mensen bij wie Hij woont.

Hij Die het heeft gesproken, is de eeuwige God, “*de Alfa en de Oméga*”. Hij vervult van A (“*Alfa*” is de eerste letter van het Griekse alfabet) tot Z (“*Oméga*” is de laatste letter van het Griekse alfabet) wat Hij heeft gezegd, dat wil zeggen dat Hij Zijn Woord tot op de letter vervult. Hij is ook “*het Begin en het Einde*”, dat wil zeggen dat Hij aan het begin van alles staat, en aan het einde van alles staat Hij er nog. Er is niets vóór Hem en er is niets ná Hem. Alles wordt met Hem in verbinding gehouden van eeuwigheid tot eeuwigheid. Er is een eeuwigheid, omdat Hij de Eeuwige is.

Op dit adembenemende moment, waar de tijd en alles wat daarmee te maken heeft, is verdwenen, komt als het ware spontaan een uitnodiging aan ieder die hieraan nog geen deel heeft. Als er lezers zijn die hieraan nog geen deel hebben, dan kan het niet anders of er is het verlangen gekomen daaraan deel te krijgen. Dat kan! Als er dorst is naar de levende God (*Ps 42:3*), zal Hij die dorst lessen, zoals de dorst van de Samaritaanse vrouw door de Heer Jezus werd gelest (*Jh 4:14*).

V7. Behalve dorst is er ook strijd nodig om deel te krijgen aan die heerlijkheid. Er is namelijk tegenstand in de vorm van per-

sonen of leringen die het deel krijgen aan die heerlijkheid in de weg staan en willen verhinderen. Maar er zijn krachtige wapens beschikbaar die de overwinning zeker maken. Zo wordt het beërven van deze dingen gegeven aan hen die door het geloof de wereld hebben overwonnen (1Jh 5:4). Zij hebben overwonnen door het bloed van het Lam (Op 12:11). Zij zijn meer dan overwinnaars door Hem Die hen heeft liefgehad (Rm 8:37).

De overwinnaars zullen trouw blijven tot het einde, tot die heerlijke erfenis in bezit kan worden genomen. Dan zal de nieuwe schepping beleefd worden in de nauwste verbinding met God en tot vreugde voor God. Dit is de enige plaats in de geschriften van Johannes waar van onze positie als zonen sprake is. Het is ook een persoonlijke betrekking. Ieder zal een eigen betrekking met God hebben en God met hem. Hij zal niet opgaan in de massa van mensen bij wie God woont (vers 3).

V8. Na de uitvoerige, maar tegelijk zeer beperkte beschrijving van de heerlijkheid die het deel is van de gelovigen, volgt het deel van de ongelovigen. Het contrast is enorm en zal nooit tenietgedaan worden. Het zal tot in eeuwigheid bestaan. Dit is het deel van hen die geen overwinnaars zijn en die geen dorst hebben gehad naar God.

De eerste categorie mensen van wie gezegd wordt wat hun deel is, zijn “de bangeren”, de lafaards. De bangeren hebben nooit de Heer Jezus durven belijden. Zij staan aan de kant van de vijanden en zullen met hen omkomen. Ook de andere categorieën zullen Gods koninkrijk niet beërven (1Ko 6:10).

Er is sprake van “hun deel”. Dat sluit zielsvernietiging uit. Het sluit ook uit dat ze na verloop van tijd alsnog aan de zegen deel zullen krijgen. De leer van de alverzoening is een ernstige aantasting van het gezag van Gods Woord en doet afbreuk aan de zwaarte en volmaaktheid van het werk van Christus. Het plaatsvervangend lijden van Christus zou niet nodig zijn geweest als alle mensen uiteindelijk toch deel zouden krijgen aan de eeuwige heerlijkheid. Maar allen die geen deel hebben aan het werk van Christus omdat ze het hebben afgewezen, zullen in de tweede

dood zijn, met als gevolg een definitief van alle leven afgesneden zijn, waaraan ze ook nooit meer deel zullen krijgen.

V9. Met *vers 8* is een chronologisch gedeelte afgesloten dat eindigde in de eeuwigheid. Wat hierna komt, kan daarop geen vervolg zijn, want na de eeuwige toestand komt er niet nog iets anders. We worden vanaf *vers 9* dan ook mee teruggenomen naar de tijd die onmiddellijk aan de eeuwige toestand voorafgaat, het vredegerijk. Er volgt een beschrijving van de heerlijkheid van de gemeente als de hemelse stad, dat is als de plaats van waaruit Christus' regering over de aarde plaatsvindt.

Vers 9 begint met bijna dezelfde woorden die je ook in *hoofdstuk 17:1* hebt gelezen. Het begint hier evenals in *hoofdstuk 17:1* met "een van de engelen die de zeven schalen hadden", maar er wordt hier aan toegevoegd dat ze "vol van de zeven laatste plagen" waren. De volle schalen worden getoond om te laten zien dat de stad pas kon komen, nadat de oordelen van God over de aarde waren gegaan. Verder zie je dat in beide gedeeltes de beschrijving volgt van een vrouw en een stad. Als je beide gedeeltes met elkaar vergelijkt, zie je zowel een verband met als een groot verschil tussen wat je inmiddels weet van het grote Babylon en wat je zult zien van het nieuwe Jeruzalem.

De gemeente wordt hier voorgesteld als "bruid" en als "vrouw". Mogelijk ziet 'bruid' op haar heerlijkheid naar de wereld toe en 'vrouw' op de intieme betrekking tot het Lam, de Bruidegom. 'Bruid' kan ook zien op de eerste liefde voor die ene Man Die zij boven alles liefheeft en 'vrouw' op het vervulde verlangen van de liefde en de voortdurende ervan. Beide aspecten blijven eeuwig van toepassing.

V10. In *hoofdstuk 17:3* werd Johannes in een woestijn gevoerd. Hier bevindt hij zich op een verheven positie. Vanaf de berg mag hij de bruid, de vrouw van het Lam zien. Maar wat ziet hij? Hij ziet een stad. Dat wil zeggen dat de vrouw die de gemeente is, ook het kenmerk van een stad heeft. Johannes krijgt de stad te zien zoals God haar van eeuwigheid af gezien heeft. Zo mocht Mozes vanaf een berg het beloofde land zien (*Dt 34:1*) en zag

Ezechiël het toekomstige aardse Jeruzalem en de nieuwe tempel vanaf een hoge berg (*Ez 40:2*).

De positie van Johannes is nog veel hoger dan van die beiden, want hij mag het nieuwe, hemelse Jeruzalem aanschouwen dat uit de hemel neerdaalt van God. Zoals de stad in de eeuwigheid neerdaalt van God (*vers 2*), zo daalt ze ook neer in het vrederijk.

De gemeente is de woonplaats van God van waaruit zegen naar de aarde gaat, zowel in het vrederijk als in de eeuwigheid. Ook hier is zij "*de heilige stad*", de stad die God voor Zichzelf apart heeft gezet om Zijn stad, Zijn woonplaats te zijn. Het is de stad met de naam "*Jeruzalem*", dat betekent 'grondslag van de vrede'. In en door de gemeente zal de naam van de stad haar betekenis waarmaken. De stad is zowel de woonplaats van God als de plaats waar Zijn troon staat. De stad is dus ook het centrum van waaruit Hij regeert en bestuurt tot zegen van de mensen.

De laatste keer dat een stad in verbinding met de aarde wordt genoemd, is Babylon. De eerste stad die in verbinding met de aarde wordt genoemd, is de stad die Kaïn bouwde (*Gn 4:17*). Steden op aarde zijn niet gebouwd tot eer van God. De stad die God bouwt, is van oorsprong hemels en verspreidt de eer van God en Christus.

Lees nog eens Openbaring 21:5-10.

Verwerking: Wat doet het jou als je denkt aan de toekomst van de ongelovigen?

De heilige stad, het nieuwe Jeruzalem | verzen 11-18

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

... 11 en de heerlijkheid van God had. Haar lichtglans was aan zeer kostbaar gesteente gelijk, als een kristalheldere jaspissteen. 12 Zij had een grote en hoge muur, zij had twaalf poorten en aan de poorten twaalf engelen en daarop namen geschreven, welke <de namen> van de twaalf stammen van [de] zonen van Israël zijn. 13 Aan [de] oostkant drie poorten, aan [de] noordkant drie poorten, aan [de] zuidkant drie poorten en aan [de] westkant drie poorten. 14 En de muur van de stad had twaalf fundamenten en daarop [de] twaalf namen van de twaalf apostelen van het Lam. 15 En hij die met mij sprak, had een gouden meetrietstok, opdat hij de stad en haar poorten en haar muur zou meten. 16 En de stad ligt in het vierkant, en haar lengte is even groot als haar breedte. En hij mat de stad met de rietstok: twaalfduizend stadiën; haar lengte, breedte en hoogte zijn gelijk. 17 En hij mat haar muur: honderdvierenveertig el, een maat van een mens, dat is van een engel. 18 En de bouwstof van haar muur was jaspis; en de stad was zuiver goud, aan zuiver glas gelijk.

V11. De stad heeft “de heerlijkheid van God”. Dat gaat verder dan het kleed van de bruid, dat door haarzelf is geweven, hoewel dat kleed haar door God is gegeven. In Christus zien we de lichtglans van de heerlijkheid van de kennis van God (2Ko 4:6) en hier heeft de gemeente die heerlijkheid. De gemeente is net zo volkomen in harmonie met God, als Christus dat is. Zoals de heerlijkheid van God in Christus te zien is, zo is die heerlijkheid van God ook in haar te zien (vgl. Jh 17:22). Wat in de Heer Jezus geopenbaard is, zal in deze stad terug te zien zijn.

Als je bedenkt dat dit geldt voor mensen die van nature geen deel hadden aan de heerlijkheid van God (Rm 3:23), is dat dan geen onbeschrijflijke genade? Het is inderdaad niets anders dan genade waardoor je daaraan deel hebt gekregen (2Ko 4:6). Daardoor kun je nu roemen in de hoop op de heerlijkheid van God (Rm 5:11) die in dit gedeelte werkelijkheid is geworden.

De heerlijkheid van God, zoals die in *hoofdstuk 4:3* tot uiting komt, is op allerlei wijzen ook het deel van de gemeente. De jaspissteen die daar wordt genoemd, vind je ook hier (en ook in de *verzen 18-19*). Deze steen is te vergelijken met de ons bekende diamant, die zo geslepen kan worden, dat op vele wijzen de weerkaatsing van het licht in allerlei schitterende kleuren plaatsvindt. Die lichtglans, die straks in volle ongehinderde heerlijkheid zichtbaar zal zijn, behoort de gemeente nu al uit te stralen (*vgl. Fp 2:15*). Dat kan alleen door de Geest (*Hd 7:55; 2Ko 3:18*).

V12. De gemeente is gebouwd op een manier die de heerlijkheid van God kan weerspiegelen of doorgeven, zonder iets wat deze heerlijkheid onderbreekt of verduistert. Daarvoor bezit zij een muur, poorten en fundamenteën. Een muur zorgt voor veiligheid (*Zc 2:5*) en heiligheid en maakt scheiding tussen het heilige en het onheilige (*Ez 42:20*). In deze stad zijn alle heiligen verzameld die God in hun leven op aarde verheerlijkt hebben. De muur zorgt ervoor dat er niets in de stad kan komen wat er niet thuishoort (*Ps 122:3*), wat nu nog wel in de gemeente mogelijk is (*Gl 2:4; Jd :4*).

Maar het is een muur met poorten. Poorten staan in verband met regering. Vroeger werd er in de poorten van steden rechtgesproken (*Ru 4:1*). De grote nadruk op de poorten onderstreept de betekenis van de stad als bestuursorgaan. De poorten laten het goede binnen en houden het kwade buiten. Een poort betekent ook een beveiligde en gecontroleerde toegang tot de tempel. Ze vormen een verbinding tussen de stad en de aarde tijdens het vrederijk. De engelen zijn dienaars bij de poorten, zij zijn de wachters. Hun taak als kanalen van Gods zegen zoals in het Oude Testament is voorbij. Die taak is voor de gemeente (*Hb 2:5*). De muur met zijn poorten is tot meerdere heerlijkheid van God (*Js 60:18*).

Op de poorten staan namen geschreven. Dat heeft te maken met de gewoonte dat poorten wel werden genoemd naar de steden waar ze naartoe leiden. De Damaskuspoort is bijvoorbeeld de poort waardoor je op de weg naar Damaskus komt. Zo wijzen de poorten met de namen van de twaalf stammen van de zonen van Israël erop dat de zegeningen van de gemeente in de eerste plaats zullen uitgaan naar Israël.

V13. Het is met de heilige stad Jeruzalem, de tabernakel van God (*vers 3*), hetzelfde als met de tabernakel in de woestijn. In elke windrichting waren drie stammen opgesteld en de tabernakel stond in het midden (*Nm 2:17*). Alle zegen gaat uit van het centrum en alle aanbedding komt tot dit centrum.

1. Het begint met de “oostkant”, de kant waar de zon opgaat. Het licht van de nieuwe dag van het vreedrijk is aanwezig.
2. De “noordkant” doet denken aan de tijd dat God Zijn volk door middel van volken uit het noorden moest oordelen vanwege hun ontrouw, een tijd die voorbij is.
3. De “zuidkant” spreekt van zomerwarmte, de zomer die is angebroken.
4. De “westkant” is de kant waar de zon ondergaat, wat laat zien dat er ook aan het vreedrijk een einde komt.

Er is een toepassing te maken voor de verkondiging van het evangelie in onze tijd en ook voor de gemeente nu. Wij moeten alle volken met het evangelie zien te bereiken en ook alle leeftijdsgroepen en sociale lagen van de bevolking, dus iedereen, zonder onderscheid. Een gemeente moet zowel een hoge muur als goed functionerende poorten hebben. Soms hebben gemeenten zoveel open poorten dat er van een muur geen sprake meer is. Het kan ook andersom. Dan heeft een gemeente alleen een hoge muur en geen enkele poort. In beide gevallen is er geen afzondering voor de Heer.

V14. Na de poorten wordt nader over de muur gesproken. De fundamenten zijn niet de twaalf zonen van Israël, maar “*de twaalf apostelen van het Lam*”. De twaalf zonen van Israël zijn nooit verbonden geweest aan het Lam op aarde. De twaalf apostelen zijn, nadat de Heilige Geest gekomen was en de gemeente was ontstaan, de fundamentleggers van de gemeente geworden (*Ef 2:20*). Het fundament is Christus (*1Ko 3:11*). Dit is de stad met fundamenten waarnaar Abraham heeft uitgezien (*Hb 11:10*).

V15. Dan merkt Johannes op dat de engel “een gouden meetrietstok” in de hand heeft. De meetstok is van goud en beantwoordt dus aan de heerlijkheid van God. De stad en haar poorten en haar muur moeten gemeten worden met een Goddelijke maat. Eerder heeft Johannes de opdracht gekregen om het aardse Jeruzalem te meten (*Op 11:1*). Alleen is daar geen sprake van een meetrietstok van goud en ook moet Johannes een bepaald deel niet meten.

Als God iets meet of laat meten, wil Hij daarmee zeggen dat het Hem toebehoort en door Hem wordt erkend (*vgl. Zc 2:1-2,12; Ez 40:3,5*). ‘Meten’ wil ook zeggen de positie en de roeping van de stad bepalen met de grenzen die daarbij horen. Er moet worden vastgesteld dat de stad en alles wat daarin is, alles wat er wordt beslist (waarvan de poort spreekt), in overeenstemming is met de heerlijkheid van God. Hetzelfde geldt voor de heiligheid van de stad (waarvan de muur spreekt).

V16. De stad is niet alleen vierkant – wat aangegeven wordt door de vermelding “haar lengte is even groot als haar breedte” –, ze is ook kubusvormig, want ook haar hoogte heeft dezelfde afmeting. Dat doet denken aan het heilige der heiligen, dat naar zijn afmetingen ook een kubus was (*vgl. 1Kn 6:20; Ez 41:4*). Door haar lengte en breedte staat ze in verbinding met de aarde en door haar hoogte in verbinding met de hemel.

De “twaalfduizend stadiën” die de engel meet, zijn te vergelijken met ongeveer tweeduizend tweehonderdtwintig kilometer. Dat de stad volmaakt gelijke zijden heeft, zegt iets over het volkomen evenwicht in alles wat God tot stand brengt. Hij geeft aan elke waarheid van Zijn Woord het juiste gewicht. Dat zien we in de uitvoering ervan. Nooit benadrukt Hij de ene waarheid ten koste van een andere.

Dat de stad te meten is, geeft aan dat ze begrensd is. Dat geldt voor alles, wat met de mens te maken heeft. Alleen God is oneindig en de mens is per definitie beperkt. Tegelijk is de gemeente volmaakt in overeenstemming met de eeuwige raadsbesluiten van God en is de maat ervan niet te meten (*vgl. Ef 3:18-19*).

V17. Met de “honderdvierenveertig el” zal waarschijnlijk de dikte van de muur worden bedoeld die daarmee tussen de vijftien en zeventig meter bedraagt. Het is in elk geval een volkomen maat (honderdvierenveertig is twaalf keer twaalf). Tegelijk houdt het ook in dat ieder mens zich slechts een beperkte voorstelling kan vormen van de ‘afmetingen’ van de gemeente. In deze maat worden “een mens” en “een engel” op hetzelfde niveau geplaatst. Ze zijn allebei schepselen en daardoor begrensd in het doorgronden van alle heerlijkheid van God.

V18. In *vers 11* heb je gezien dat jaspis een beeld is van de lichtglans van de heerlijkheid van God. De muur van de stad is van ditzelfde materiaal. De heerlijkheid van God werkt dan ook als een beschermings- en scheidingswand. De heerlijkheid van God verbiedt en verhindert dat er iets onreins de stad binnengaat. Als de heerlijkheid van God zich ook meer onder ons openbaarde, zou er veel worden tegengehouden wat niet in het licht van die heerlijkheid past (*Hd 5:13; Gn 28:17*).

Dit is de vierde keer dat er over de muur van de stad wordt gesproken. In *vers 12* is het kenmerk van de muur genoemd: groot en hoog. In *vers 14* worden de fundamenten van de muur genoemd. In *vers 17* wordt over de muur gesproken in verbinding met haar maat. Ten slotte spreekt dit vers over de bouwstof, het materiaal, waaruit de muur bestaat.

De stad is van “zuiver goud, aan zuiver glas gelijk”, dat wil zeggen dat stad van *doorschijnend* goud is. In de oude schepping is dat niet mogelijk, maar in de nieuwe wel. Het maakt duidelijk dat de stad gemaakt is van materiaal dat volkomen transparant is, zonder enige donkere plek, zonder enige vlek of iets onreins. De stad is in deze eigenschap gelijk aan God. Hoe zou de stad van God iets kunnen bezitten wat duister of bevlekt is? Alles is doorschijnend en beantwoordt aan de heerlijkheid van God.

Lees nog eens Openbaring 21:11-18.

Verwerking: Welke aspecten van de stad worden genoemd en wat stellen ze voor?

God de Almachtige is haar tempel | verzen 19-27

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

19 De fundamenten van de muur van de stad waren met allerlei edelgesteente versierd. Het eerste fundament was jaspis, het tweede saffier, het derde chalcedon, het vierde smaragd, 20 het vijfde sardonyx, het zesde sardius, het zevende chrysoliet, het achtste beril, het negende topaas, het tiende chrysopraas, het elfde hyacint, het twaalfde amethyst. 21 En de twaalf poorten waren twaalf parels, elk afzonderlijk van de poorten was uit één parel. En de straat van de stad was zuiver goud, als doorzichtig glas. 22 En een tempel zag ik in haar niet, want de Heer, God de Almachtige, is haar tempel, en het Lam. 23 En de stad heeft de zon of de maan niet nodig om haar te beschijnen, want de heerlijkheid van God verlichtte haar en haar lamp is het Lam. 24 En de naties zullen door haar licht wandelen en de koningen van de aarde brengen hun heerlijkheid tot haar. 25 En haar poorten zullen overdag geenszins gesloten worden, want geen nacht zal daar zijn. 26 En zij zullen de heerlijkheid en de eer van de naties tot haar brengen. 27 En geenszins zal iets onheiligs binnengaan, noch wie gruwel en leugen doet, behalve zij die geschreven zijn in het boek van het leven van het Lam.

V19-20. Dan wordt het fundament nader bekeken. Het fundament is met allerlei edelgesteenten versierd, ja, het *bestaat* uit edelgesteente. Het blijkt een fundament van twaalf lagen te zijn. Elke laag is een fundament, zodat de stad op twaalf fundamenten ligt. Die fundamenten zijn niet verborgen in de grond, maar zijn zichtbaar. De stad is in haar hele omvang zichtbaar, omdat ze wordt gezien als neerdalend van God uit de hemel, zonder op de aarde te komen.

De volgorde van de fundamenten wordt gegeven.

1. Het *“eerste fundament”*, het onderste, waarop alle andere fundamenten gelegd worden, is weer de *“jaspis”*, het

beeld van de heerlijkheid van God. De kleur is die van een doorzichtige kristal.

2. *“Het tweede”* fundament is *“saffier”*. De kleur van saffier is prachtig blauw.
3. *“Chalcedon”*, het edelgesteente waaruit *“het derde”* fundament bestaat, komt hier de enige keer voor in de Bijbel. De kleur ervan is groen-blauw.
4. De kleur van de *“smaragd”*, *“het vierde”* fundament, is stralend groen.
5. De kleur van de steen *“sardonyx”*, *“het vijfde”* fundament, kan licht gevlamd zwart, bruin, rood en wit gestreept zijn.
6. De *“sardius”*, *“het zesde”* fundament, moet een prachtige rode kleur hebben.
7. De *“chrysoliet”*, *“het zevende”* fundament, is goudgeel van kleur.
8. De kleur van *“beril”*, *“het achtste”* fundament, kan verschillend zijn. Deze edelsteen heeft onder andere een rode, blauwe, groene, gele, paarse en zelfs een kleurloze variant.
9. De *“topaas”*, *“het negende”* fundament, is diep, schitterend geel.
10. De *“chrysopraas”*, *“het tiende”* fundament, is naar de betekenis van zijn naam goudgroen.
11. De kleur van de *“hyacint”*, *“het elfde”* fundament, is (mij) onbekend.
12. De *“amethist”*, *“het twaalfde”* fundament, is violetkleurig.

Hoewel niet van elke edelsteen de precieze kleur bekend is, krijg je toch wel een indruk van de overweldigende glans en schittering die de kleuren van de op elkaar liggende fundamenten uitstralen. Ze gaan in elkaar over en elke kleur versterkt de andere kleuren. Het moet een lust voor het oog zijn om daarnaar te kijken. Het gaat om bouwstoffen die nooit vergaan en om kleuren die nooit verbleken. Het geheel openbaart de macht en de wijsheid van de Schepper.

In *Ezechiël 28* kom je ook twaalf edelstenen tegen. Die edelstenen weerspiegelen de heerlijkheid van de schepping. Ook in *Exodus 28* vind je twaalf edelstenen. Daar zijn ze verbonden aan het borstschild van de hogepriester en weerspiegelen zij de heerlijkheid van zijn dienst die hij ten behoeve van de twaalf stammen van Israël verricht.

De edelstenen zijn allemaal verschillend. We zullen allemaal bekleed zijn met de heerlijkheid van God, maar nooit zal vergeten worden hoe de heerlijkheid van God op aarde in iedere verlostheid op unieke wijze tot uitdrukking is gekomen. Samen vormen ze een unieke weergave van de heerlijkheid van God. Ieder kind van God kan in zijn leven iets van Gods heerlijkheid laten zien. In de edelgesteenten stelt goud de *gemeenschappelijke* heerlijkheid voor (de *hele stad* is van goud, *vers 18*). De edelstenen zelf stellen de heerlijkheid voor die iedere *individuele gelovige* bezit en die hem enerzijds van iedere andere gelovige onderscheidt, terwijl hij anderzijds de andere gelovige ermee aanvult en diens heerlijkheid versterkt.

V21. “*De twaalf poorten*” bestaan elk uit een parel. Dat herinnert aan de waarde die de gemeente voor de Heer Jezus heeft. De gemeente is voor Hem een parel van grote waarde (*Mt 13:46*). De twaalf poorten zullen voor eeuwig naar alle kanten in de hele schepping eraan herinneren dat Hij Zichzelf voor haar heeft gegeven. Als voor Hem de gemeente zo kostbaar als een parel is, kan dan voor ons de gemeenschap van de heiligen onbelangrijk of onbetekenend zijn (*vgl. Hb 10:25*) of zouden we er het minste lid van verachten (*Mt 18:10*)?

Nog een bijzonder kenmerk van de stad is dat er maar één straat is. Het is onmogelijk om te verdwalen of van de weg af te raken. Alle gelovigen gaan daar één weg. Het is onmogelijk dat er verdeeldheid komt. Zoals de stad van zuiver goud is, goud dat als doorzichtig glas is (*vers 18*), is ook de straat van “zuiver goud, als doorzichtig glas”. De straat verwijst naar je wandel in deze stad. Daar zal geen gevaar voor verontreiniging aanwezig zijn, want je bent daar in overeenstemming met de gouden doorzichtigheid van de straat. Tegelijk is het een oproep om nu al zo te wandelen als je daar zult doen.

V22. Johannes ziet in de stad geen tempel. Het gaat dus niet over het aardse Jeruzalem waarover de profeten spreken, want daarin zal wel een tempel zijn (*Ez 40-44*). Een tempel herinnert aan de zonde, want de tempel is een afgezonderde plaats in de stad. Dat betekent ook dat er een zekere afstand is tussen God en Zijn volk. Het voorhangsel in de tempel legt extra nadruk op de scheiding tussen God en Zijn volk.

Die afstand en die scheiding zijn er niet tussen de gemeente en God en het Lam. God woont in de gemeente en Hij is Zelf de tempel ervan evenals het Lam (*vgl. Js 8:14*). De gemeente is in de directe, onmiddellijke tegenwoordigheid van God en het Lam, zonder enige afstand of scheiding.

V23. De stad als geheel is de tempel van God. God woont in de stad en daardoor is de stad de tempel. Er is geen afzonderlijke tempel. Zo is er ook geen afzonderlijk licht, de zon of de maan, dat van buitenaf de stad beschijnt. Als God in de stad woont, is Hij haar licht. Zijn heerlijkheid kan nooit door iets anders wat een grotere heerlijkheid zou hebben, worden verlicht. De glans van Zijn heerlijkheid ligt over de hele stad.

En waarin is de glans van Zijn heerlijkheid te zien? In het Lam. De heerlijkheid van God zal de stad altijd alleen bereiken door het Lam (*2Ko 4:6*). Wij kennen en zien de Vader alleen door de Zoon (*Jh 14:6,9*). De zon en de maan zijn middelen om het licht door te geven in de schepping. In *Genesis 1* zie je dat er eerst licht

is op de eerste dag en dat daarna op de vierde dag de zon en de maan door God tevoorschijn worden geroepen.

Maar de stad van God wordt niet verlicht door natuurlijke, geschapen middelen. Er is een directe van God Zelf afkomstige verlichting. Dat het Lam de lamp is, duidt wel aan dat het Lam het middel is, maar dat verandert niets aan het feit dat Gods licht direct aanwezig is, want het Lam in Wie dit licht zichtbaar is, is tevens God.

V24. De gemeente geeft het licht van de heerlijkheid van God, dat door het Lam over haar ligt, door naar de aarde. De gemeente is voor de volken als de zon. Door het licht van het Lam geeft de gemeente licht waarin de naties zullen wandelen. De gemeente, dat zijn wij, zal het kanaal zijn waardoor de zegen vanuit de hemel aan de aarde wordt doorgegeven. Zelf zullen wij in onze verheerlijkte lichamen zegeningen genieten die de aardse zegeningen ver te boven gaan.

De koningen van de aarde zullen hun aardse heerlijkheid tot haar brengen (vgl. Ps 72:10-11; Js 60:3,5-7,9). Hoe we ons dat precies moeten voorstellen, is mij niet duidelijk. Misschien moeten we denken aan de verschijning van hemelse heiligen aan deze volken op aarde. De gemeente zal immers als de vrouw van het Lam met Christus mee regeren. Deze hemelse heiligen vertegenwoordigen Christus. Door hen als kanalen van hemelse zegen te erkennen zullen de volken Christus eren.

V25. Waar het licht van God heerst, is geen duisternis aanwezig. De dag zal niet meer worden gevolgd door de nacht. De morgen zonder wolken (2Sm 23:4), de dag zonder iets wat schaduw of duisternis veroorzaakt, is voor de hemelse gemeente aangebroken. Alles is volkomen doorschijnend. Er zal geen vrees voor dieven zijn die 's nachts zouden willen binnendringen, want alle duisternis is verdwenen en voorgoed voorbij (1Jh 2:8b). De stad zal een en al licht en heerlijkheid zijn.

V26. Nog eens wordt gezegd dat de heerlijkheid en de eer van de naties tot haar worden gebracht. Het maakt duidelijk hoezeer de gemeente in het vreedrijk het middelpunt van zegen is. Ze is in

zichzelf niet de bron ervan, want alle zegen komt van God. Maar ze is wel het middel waardoor God Zijn zegen tot de aarde doet gaan.

De naties zullen dat beantwoorden met gepaste geschenken. Het zullen niet zozeer materiële geschenken zijn, als wel de erkenning dat zij geen heerlijkheid en eer bezitten die tot eigen grootmaking dient, alsof zij die aan zichzelf te danken zouden hebben. Zo hebben de naties zich wel gedragen in de tijd van de verwerping van Christus. Toen werd de gemeente niet geacht, maar verworpen en vervolgd. Nu is het precies omgekeerd. God zorgt ervoor dat Zijn gemeente geëerd wordt naar de mate waarin haar oneer is aangedaan (vgl. Op 3:9).

V27. In de stad kan alleen binnengaan wat bijdraagt aan de heerlijkheid van de stad. Wat aan de heerlijkheid van de stad afbreuk zou doen, kan er onmogelijk binnengaan. Alles wat met de zonde in verbinding staat en waarvan de elementen nog wel op aarde aanwezig zijn, krijgt geen kans de hemelse stad binnen te dringen. Als er ook maar iets onheiligs probeert binnen te gaan, of iemand die verkeerde dingen doet, zal het licht dat direct openbaar maken. Niets van wat bij de duisternis hoort, zal het lukken om ongemerkt de stad binnen te gaan. Het licht is tegelijk haar veiligheid.

Maar er zijn er die wel de stad binnengaan. Het betreft gelovigen, personen *“die geschreven zijn in het boek van het leven van het Lam”*. Het zijn niet de naties van de aarde, want vlees en bloed kunnen er niet binnengaan. Ook zijn het niet de gelovigen van de gemeente, want zij zijn de stad. Welke gelovigen zijn het dan wel? Het zijn alle gestorven gelovigen uit het Oude Testament en de martelaars die na de opname van de gemeente zijn omgebracht. Zij maken geen deel uit van de gemeente, maar hebben wel deel aan alle zegeningen die God heeft beloofd aan allen die hun vertrouwen op Hem hebben gesteld. Die zegeningen zullen ze genieten in het hemelse deel van het vrederijk.

Lees nog eens Openbaring 21:19-27.

Verwerking: Wat is er anders in het nieuwe Jeruzalem in vergelijking met het oude Jeruzalem?

Openbaring 22

Een rivier van levenswater | verzen 1-7

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

1 En hij toonde mij een rivier van levenswater, blinkend als kristal, die uitging vanuit de troon van God en van het Lam. 2 In [het] midden van haar straat en aan beide zijden van de rivier was [de] boom van [het] leven, die twaalf vruchten draagt en elke maand zijn vrucht geeft; en de bladeren van de boom zijn tot genezing van de naties. 3 En er zal geen enkele vervloeking meer zijn; en de troon van God en van het Lam zal daarin zijn en Zijn slaven zullen Hem dienen, 4 en zij zullen Zijn aangezicht zien en Zijn Naam zal op hun voorhoofden zijn. 5 En er zal geen nacht meer zijn en lamplicht en zonlicht hebben zij niet nodig, want [de] Heer, God, zal over hen lichten; en zij zullen regeren tot in alle eeuwigheid. 6 En hij zei tot mij: Deze woorden zijn getrouw en waarachtig, en de Heer, de God van de geesten van de profeten, heeft Zijn engel gezonden om Zijn slaven te tonen wat met spoed moet gebeuren. 7 En zie, Ik kom spoedig. Gelukkig hij die de woorden van de profetie van dit boek bewaart.

V1. De woorden “*en hij toonde mij*” luiden een nieuw gedeelte in. Toch vormt dit gedeelte een geheel met het voorgaande gedeelte, want het gaat nog steeds over de stad. Johannes krijgt “*een rivier van levenswater*” te zien. Deze rivier is een beeld van de Heer Jezus (vgl. Op 21:6). De rivier spreekt ook van het eeuwige leven dat Gods kinderen nu al door de Geest mogen genieten (Jh 7:38).

Het water is “*blinkend als kristal*”. Er is geen enkele vervuiling aanwezig, het water is totaal zuiver, zonder enige vermenging met iets anders. Dat zou ook niet kunnen, want de oorsprong van dit water is “*de troon van God en van het Lam*”. De troon spreekt van heerschappij, van gezag. Waar God en het Lam gezag heb-

ben, komt er ruimte voor het leven in heerlijk verkwikkende stromen. Dood en vloek krijgen geen kans het genot van het leven te verstoren. Het leven kan met volle teugen worden genoten.

Wat Johannes ziet, doet denken aan het tafereel in *Ezechiël 47:1-12*. Maar er is wel een groot verschil. Daar gaat het om een letterlijke rivier in het aardse Jeruzalem, terwijl het hier gaat om het hemelse Jeruzalem met een symbolische voorstelling van zaken.

V2. Dan wordt de blik gericht op “[de] boom van [het] leven”. Hij staat “in [het] midden van haar straat”, dat is de straat van de stad, en tegelijk aan beide zijden van de rivier. Het is één boom en toch staat hij op meerdere plaatsen tegelijk. Dat is niet logisch te verklaren. In elk geval is deze boom van het leven een beeld van de Heer Jezus.

Helemaal aan het begin van de Bijbel lees je ook over de boom van het leven (*Gn 2:9*). God plaatste de boom van het leven midden in het paradijs. Direct daarnaast plaatste Hij de boom van de kennis van goed en kwaad. Over de boom van de kennis van goed en kwaad hoor je hier niet meer. Hier staat alleen de boom van het leven. De Heilige Geest verbindt hier begin en einde van de Schrift met elkaar.

In *Genesis 2* is sprake van twee bomen. Daar is ook sprake van een rivier, maar die splitst zich in vier stromen. Er is hier echter maar één boom en één rivier. Er is hier geen sprake meer van de verantwoordelijkheid van de mens. De mens kan in het vrederijk niet worden verzocht door de satan zoals in het paradijs. De satan is immers tijdens de duur van het vrederijk gebonden (*Op 20:1-3*). Daarom staat hier alleen de boom van het leven. Daar mag de mens voortdurend van eten, om de constante zegen van het vrederijk te genieten.

Het wijst op een voortdurende afhankelijkheid van de Heer Jezus. Hij geeft kracht om op die ene straat te wandelen en Hij geeft verkwikking, ongeacht aan welke kant van de rivier iemand woont. De gemeente zal “elke maand” van de duizend jaren op

een nieuwe manier van Hem mogen genieten, want de vruchten zullen voor de inwoners van de stad zijn.

De bladeren van de boom zijn voor de volken op aarde tot genezing. Alle conflicten en onenigheden zullen door de Heer Jezus tot een einde worden gebracht. Er zullen geen oorlogen meer zijn, alle wonden zullen genezen zijn.

V3. In deze heerlijke situatie “zal geen enkele vervloeking meer zijn”, want de Heer Jezus regeert. Aan Zijn regering is zegen verbonden, geen vervloeking. Vervloeking is een gevolg van de zonde. Alles wat met zonde te maken heeft, krijgt geen kans zijn invloed ook maar op enige manier in het nieuwe Jeruzalem uit te oefenen. Ook het wegnemen van de vervloeking doet denken aan het begin, toen de vloek in de wereld kwam (Gn 3:17). Hier is hij weggenomen. Zo is de eindtoestand in alle opzichten de tegenhanger van de begintoestand. Op aarde zal nog wel zonde worden gevonden, maar niet in de stad.

Opnieuw wordt de nadruk gelegd op de troon van God en van het Lam als de bron van zegen. Het genieten van de zegen wil niet zeggen dat er niet wordt gediend. De gelovigen die het nieuwe Jeruzalem vormen, worden hier “slaven” genoemd. Dat is geen benaming voor onderdrukte mensen, maar een titel van vrijwillig gehoorzame mensen. Zij willen uit liefde Hem dienen *voor* Wie ze gekocht zijn (God) en *door* Wie ze gekocht zijn (het Lam). Het dienen is hier ook niet het verrichten van slavenarbeid, maar dienen in godsdienstige zin, het dienen als priesters in een eredienst. Dit is het grootste voorrecht van een mens.

Opmerkelijk is ook dat er staat dat zij “Hem” (enkelvoud) zullen dienen, terwijl het toch om twee Personen gaat: God en het Lam. Dat geeft aan dat God en het Lam één God zijn. Deze wijze van schrijven over God en de Heer Jezus ben je ook tegengekomen in de brieven die Johannes heeft geschreven. Soms weet je niet of hij het over God of over de Heer Jezus heeft. Dat is ook niet erg, want het gaat bij beide Personen over God.

V4. Behalve omgeven te zijn door zegeningen en de onbepaalde mogelijkheid om daarvan te genieten is er een nog groter voorrecht. Dat nog grotere voorrecht is het zien van het aangezicht van God en het Lam. Dat wil zeggen dat er een directe en vrije toegang tot en omgang met God en het Lam is. Het is de beloning voor hen die rein van hart zijn (*Mt 5:8*). Naar buiten toe zal Zijn Naam *“op hun voorhoofden zijn”*. Het is de openlijke verkondiging dat zij aanbidde van God en het Lam zijn (*vgl. Op 13:16; 17:5*).

V5. Er zullen geen natuurlijke lichtbronnen in de stad meer nodig zijn (*Op 21:23*). God Die licht is (*1Jh 1:5*), heeft alle duisternis verdreven. Wat Johannes in zijn eerste brief al als beginsel van het nieuwe leven heeft verkondigd – dat de gelovige, wat betreft het nieuwe leven dat hij heeft ontvangen, in het licht wandelt (*1Jh 1:7*) –, is dan werkelijkheid voor het hele hemelse bestel van dingen.

Een terugkeer van de duisternis is niet mogelijk. In het nieuwe Jeruzalem, dat wordt gevormd door mensen die allen het nieuwe, eeuwige leven bezitten in de Zoon Die het eeuwige leven is, zal het eeuwig dag zijn. In die situatie komt ook na het vrederijk geen verandering. We zullen eeuwig met Christus regeren. Na het vrederijk is onze regering met Christus niet afgelopen, hoewel de regeringsvorm zal veranderen (*1Ko 15:24*). Het koninkrijk van de Heer Jezus als de Zoon des mensen zal duizend jaar duren. Als de Zoon van God zal Hij eeuwig regeren – zonder dat Hij ophoudt Mens te zijn.

V6. Johannes krijgt de verzekering dat er niet getwijfeld kan worden aan wat is gezegd, tenzij iemand dat bewust doet. *“Deze woorden zijn getrouw en waarachtig.”* Dat zijn ze, omdat Hij, Die ze heeft gesproken, zo is (*Op 19:11*). Gods Woord is boven alle twijfel verheven. Dat is natuurlijk altijd zo, maar toch wordt het hier benadrukt.

God geeft een dergelijke verzekering aangaande Zijn Woord omdat Hij weet dat je zwak kunt zijn in je geloof in Zijn Woord. Houd er maar aan vast dat de profeten erover hebben gesproken op een manier die vergissingen uitsluit. De Heer, Hij Die over alles gezag heeft, is *“de God van de geesten van de profeten”*. Dat wil

zeggen dat Hij de geesten, dat is het geestelijk innerlijk, van de profeten heeft bestuurd in wat zij moesten opschrijven.

Het gaat om dingen die “*met spoed*” moeten “*gebeuren*”. Deze woorden ben je ook aan het begin van dit boek tegengekomen (*Op 1:1*), zodat het einde van het boek als het ware de cirkel weer sluit. Het is een herinnering aan het doel van het boek en dat is dat je zult uitzien naar de komst van de Heer Jezus. Er is niets wat nog moet gebeuren wil de Heer Jezus voor de gemeente kunnen komen. Als dat al voor Johannes en Paulus gold, hoeveel te meer voor ons.

V7. De engel heeft Johannes verteld dat de gebeurtenissen van dit boek spoedig in vervulling zullen gaan. Dat maakt je verlangen naar de Heer groter. Wat is het dan prachtig de Heer Jezus Zelf te horen zeggen dat Hij spoedig komt. Het is alsof Hij je oog van de toekomstige gebeurtenissen naar Zichzelf wil richten. Zijn verlangen gaat ernaar uit om alles in vervulling te doen gaan wat in dit boek geschreven staat. Je kijkt dan ook niet in de eerste plaats uit naar gebeurtenissen, maar naar een Persoon.

Tot dat moment heb je de beschikking over “*de woorden van de profetie van dit boek*”. Als je die bewaart, ben je “*gelukkig*”. Altijd is het bewaren van het Woord van God een bron van geluk. Het geeft je licht op je weg en laat je zien wat je toekomst is, omdat je toekomst met Christus verbonden is. De Heer verbindt bijzondere zegeningen aan het lezen van dit boek dat helaas zo vaak door veel gelovigen als een onbegrijpelijk boek ongelezen wordt gelaten.

Lees nog eens Openbaring 22:1-7.

Verwerking: Noem de zegeningen die verbonden zijn aan de rivier van levenswater.

Mijn loon is bij Mij | verzen 8-14

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

8 En ik, Johannes, ben het die deze dingen hoorde en zag. En toen ik ze hoorde en zag, viel ik neer om te aanbidden voor de voeten van de engel die mij deze dingen toonde. 9 En hij zei tot mij: Zie toe, [doe dit] niet; ik ben een medeslaaf van u en van uw broeders, de profeten, en van hen die de woorden van dit boek bewaren; aanbid God! 10 En hij zei tot mij: Verzegel de woorden van de profetie van dit boek niet, want de tijd is nabij. 11 Laat hij die onrecht doet, nog meer onrecht doen; en die vuil is, zich nog vuiler maken; en die rechtvaardig is, nog meer gerechtigheid doen; en die heilig is, zich nog meer heiligen. 12 Zie, Ik kom spoedig, en Mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden zoals zijn werk is. 13 Ik ben de Alfa en de Oméga, de Eerste en de Laatste, het Begin en het Einde. 14 Gelukkig zij die hun lange kleren wassen, opdat zij recht hebben op de boom van het leven en zij door de poorten de stad binnengaan.

V8. Wat Johannes heeft gehoord en gezien, maakt grote indruk op hem. Als hij zegt “*ik, Johannes*”, maakt dat duidelijk dat hij alles wat hij “*hoorde en zag*”, heel persoonlijk heeft beleefd. Het was maar niet een tot zich nemen van allerlei wetenswaardige gebeurtenissen, zodat hij nu wist hoe de toekomst eruit zag. Hij was er met zijn hele persoon bij betrokken.

Dat is ook voor jou van groot belang. Nu je aan het einde van dit boek bent gekomen, mag je jezelf afvragen wat het boek met je heeft gedaan, zoals ik me moet afvragen wat het met mij heeft gedaan. Ben je er alleen in feitenkennis op vooruitgegaan of heeft het je innerlijk diep geraakt? Vind je het alleen interessant dat je nu weet hoe de geschiedenis gaat verlopen of ben je echt gaan verlangen naar de komst van de Heer?

Johannes is er zo diep van onder de indruk, dat hij tot aanbidding komt. Maar hij schenkt deze aanbidding aan iemand die er geen recht op heeft. Dat is ook een gevaar voor jou. Je loopt het

risico om Gods werktuig te bewonderen in plaats van Hem Die jou door dat werktuig wordt voorgesteld. De Heilige Geest wil je aandacht niet richten op een engel, of op Johannes, of op welk mens ook, maar op de Heer Jezus.

V9. Johannes wordt door de engel tot de orde geroepen. Hij heeft al een keer eerder deze fout gemaakt (*Op 19:10*). Ook toen is hij door de engel tot de orde geroepen. Dat hij voor de tweede keer deze fout maakt, laat zien dat het toch wel moeilijk is om alleen de Heer Jezus de eer te geven en niet een schepsel, tegen wie we soms wel hoog kunnen opkijken. Maar hoeveel waardering we ook kunnen en mogen hebben voor personen die ons hebben geholpen Gods waarheid beter te leren kennen, er is één Persoon Die onze aanbidding toekomt. Iedereen neemt een ondergeschikte plaats in ten aanzien van de Heer Jezus en een gelijke plaats ten opzichte van elkaar, met oog voor de verschillen die de Heer Jezus heeft aangebracht.

De engel noemt zich “*een medeslaaf*” van Johannes, hoezeer hij Johannes ook van dienst is geweest in de uitleg van de toekomstige gebeurtenissen. De engel spreekt ook over “*de profeten*” als “*broeders*” van Johannes. Johannes en alle profeten van God hebben gesproken over toekomstige gebeurtenissen. Zij hebben dat alleen kunnen doen, omdat God hun heeft laten zien wat Hij van plan is. Die plannen heeft Hij aan al de Zijnen bekendgemaakt in Zijn Woord en met name in dit bijbelboek.

Allen die de woorden van dit bijbelboek bewaren, noemt de engel ook zijn medeslaven. Ook het woord ‘*slaaf*’ ben je in het begin van dit boek tegengekomen. Het boek kan alleen worden begrepen door gelovigen die als antwoord op wat God in Zijn Woord bekendmaakt, hun leven aan Hem toewijden. Dat is de ware aanbidding van God.

V10. Toen Daniël aan het einde van zijn boek was gekomen, kreeg hij te horen dat hij het boek moest verzegelen tot de eindtijd (*Dn 12:4*). Dat was, omdat in de tijd van Daniël het einde nog ver weg was. Hij leefde in een andere tijdsperiode van Gods heilsgeschiedenis. De verzegeling van zijn boek betekende dat de profetieën

die erin staan, onaantastbaar zijn gemaakt en veilig worden bewaard tot de vervulling. Het verbreken van de verzegeling mag alleen door de daartoe bevoegde persoon gebeuren (*vgl. Op 5:5*).

Maar voor ons is de tijd nabij (*vgl. Mt 25:6*). Sinds de dood van Christus is alles vervuld en zijn we in het 'laatste uur' gekomen (*1Jh 2:18*). Op ons zijn de einden van de eeuwen gekomen (*1Ko 10:11*). Daarom krijgt Johannes te horen dat hij de profetie van dit boek *niet* moet verzegelen. God heeft alles geopenbaard. De tijd van de komst van Zijn Zoon is aanstaande om alles in vervulling te doen gaan. Het is God erom te doen dat door deze openbaring, die niet verzegeld wordt – waardoor je weet dat Zijn Zoon elk ogenblik kan komen – jij met verlangen zult uitzien naar Hem Die alles gaat vervullen.

V11. Als alle gebeurtenissen van dit boek zo dichtbij zijn gekomen, zal dat een schifting onder de mensen bewerken. Er zijn slechts twee reacties mogelijk.

1. Er zijn er die het Woord van God verwerpen en geen rekening houden met wat spoedig gaat gebeuren.
2. Er zijn er die zich aan het Woord van God onderwerpen en uitzien naar de vervulling ervan.

Hoe meer de tijd nabij komt, des te meer wordt het werkelijke karakter van ieder mens openbaar.

1. De eerste categorie mensen zal steeds meer "*onrecht*" gaan doen en daardoor zichzelf steeds "*vuiler*", smeriger, maken. Je ziet dat in de wereld en ook en vooral in de zogenaamde christelijke wereld. De mensen doen steeds meer onrecht en komen steeds onbeschaamder met hun vuiligheid voor de dag.
2. De tweede categorie mensen wijdt zich steeds meer toe aan God. Zij leven rechtvaardig en doen "*nog meer gerechtigheid*", waardoor zij zich steeds meer "*heiligen*" ten opzichte van de vuiligheid van de mensen om hen heen. Hun hei-

ligheid wordt steeds duidelijker gezien door de tegenstelling met de toenemende smerigheid van de wereld. Het contrast met de wereld zal steeds groter worden.

In het licht van de komst van de Heer wordt alles beslist met betrekking tot ons leven op aarde. In dat licht wordt gezien waarvoor we leven.

V12. Je denkt misschien dat het niet eenvoudig is om rechtvaardig en heilig te leven in een zo smerige wereld, waar de vuiligheid je aan alle kanten tegemoet springt. Daarom zijn de woorden van de Heer een geweldige bemoediging. Je hoort Christus zeggen dat Hij spoedig komt. Dat is al bemoedigend. Maar dan hoor je nog dat Hij aan Zijn spoedige komst een beloning verbindt. Christus zal elk teken van gerechtigheid in je leven weten te waarderen en Hij zal daar de gepaste beloning voor geven.

Als je op aarde voor Hem hebt gekozen, ben je misschien wel veel waardering van mensen misgelopen. Maar de Heer zal dat overvloedig vergoeden bij Zijn komst. De ongelovigen hebben hun loon al op aarde ontvangen (vgl. Mt 6:2,5,16). Daarom is er voor hen niets bij als de Heer komt. Integendeel. Zij zullen vergelding ontvangen voor hun boze daden.

V13. Voor de derde en laatste keer hoor je dat de Heer Jezus “*de Alfa*”, de eerste letter van het Griekse alfabet, en de “*Oméga*”, de laatste letter van het Griekse alfabet, is (Op 1:8; 21:6). Hij is het Woord van God, de volkomen openbaring van God. Alles wat God te zeggen heeft, heeft Hij in Christus gezegd. Christus zal alles tot op de letter vervullen zoals God het heeft gezegd (vgl. Jz 21:45; Mt 5:17-18).

Hij, Die boven de geschiedenis van de schepping staat, is in de geschiedenis binnengetroten. Hij is “*de Eerste en de Laatste*” van de geschiedenis (Op 1:17; 2:8; Js 44:6; 48:12). Hij staat aan “*het Begin*” van alles als de Eerste en Hij staat aan “*het Einde*” van alles als de Laatste. Hij is er nog als alles wat was, voorbij is. Hij is zowel de oorsprong als het doel van de schepping (Ko 1:15-17). Hij Die Zelf geen begin en geen einde heeft, de eeuwige God,

omspant alles. Er is niets buiten Hem waar Hij niets mee te maken heeft. Alles heeft aan Hem zijn begin te danken en alles zal in verbinding met Hem voltooid en tot volheid worden gebracht. Je ziet hoe groot Hij is!

V14. Voor de zevende en laatste keer wordt het “gelukkig” uitgesproken. Het betreft hen “die hun lange kleren wassen”. Het valt op dat hier “wassen” staat, wat duidt op een doorgaand proces van wassen. Dat is anders dan wat je elders in dit boek hebt gelezen, waar staat “hebben ... gewassen” (Op 7:14). Dit laatste ziet op de bekering. Dat is een eenmalig iets. Toen jij je bekeerde, zijn al je zonden van je afgewassen door het bloed van het Lam. Maar in dit vers gaat het over jouw verantwoordelijkheid.

Je komt dit verschil tussen ‘wassen’ en ‘hebben gewassen’ ook tegen in *Johannes 13*. Daar spreekt de Heer Jezus over ‘gebaad’ zijn, dat is helemaal gewassen zijn, en zich ‘de voeten te laten wassen’ (Jh 13:10). Het helemaal gewassen zijn is een eenmalige gebeurtenis bij de bekering. Het zich de voeten laten wassen moet telkens gebeuren, omdat het leven in de wereld de gelovige verontreinigt.

Zich de voeten laten wassen, of zoals hier staat, zijn lange kleren wassen, is een verantwoordelijkheid van de gelovige. De kleren spreken van het uiterlijke gedrag. Jij zult door je wandel bewijzen dat je gewassen bent. Je kleding, dat wil zeggen je gedrag, vertoont geen vlek. Zodra er een vlek op komt door het begaan van een zonde, zal er belijdenis zijn, waardoor het kleed weer zuiver is. Zo zal er op je praktische leefwijze niets aan te merken zijn, waardoor je recht hebt op de boom van het leven. Het wil zeggen dat je deel hebt aan het genot ervan.

Je mag in de stad van God leven, in Zijn tegenwoordigheid. Je hebt deel aan de zegeningen van de boom en de stad op grond van het bloed van Christus. Dat is genade. Maar ieder die deel heeft aan die genade, zal er ook naar willen leven. Zo toon je dat je er recht op hebt. Het is een recht dat wat jou betreft, gegrond is op genade, maar het is een genade die God verleent op grond van het recht dat Hij heeft door het bloed van Christus.

Lees nog eens Openbaring 22:8-14.

Verwerking: Waaruit kan het loon van de Heer Jezus bestaan dat Hij bij Zijn komst bij Zich heeft?

Ja, Ik kom spoedig | verzen 15-21

Neem eerst de bijbeltekst (*cursief* geschreven) goed in je op; lees daarom aandachtig:

15 Buiten zijn de honden, de tovenaars, de hoereerders, de moordenaars, de afgodendienaars en ieder, die [de] leugen liefheeft en doet. 16 Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden om u deze dingen te betuigen voor de gemeenten. Ik ben de Wortel en het Geslacht van David, de blinkende Morgenster. 17 En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En laat hij die het hoort, zeggen: Kom! En laat hij die dorst heeft, komen; laat hij die wil, [het] levenswater nemen om niet. 18 Ik betuig aan een ieder die de woorden van de profetie van dit boek hoort: Als iemand aan deze dingen toevoegt, zal God hem de plagen toevoegen die in dit boek beschreven zijn; 19 als iemand van de woorden van het boek van deze profetie afneemt, zal God zijn deel afnemen van de boom van het leven en uit de heilige stad, van de dingen die in dit boek beschreven zijn. 20 Hij Die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom spoedig! Amen, kom, Heer Jezus! 21 De genade van de Heer Jezus <Christus> zij met alle <heiligen>. <Amen.>

V15. De tegenstelling met het voorgaande vers is groot en dramatisch. “Buiten” de stad, ‘buiten’ de nieuwe wereld, zijn allen die geen recht hebben op de boom en het ingaan in de stad. ‘Buiten’ is meer dan alleen een geografische plaats. Het is zeker een geografische plaats, maar het is vooral de plaats van eeuwige kwelling (Op 21:8). Het karakter van de mensen die buiten zijn, bevestigt dat zij terecht ‘buiten’ de stad met al haar zegeningen zijn. Het geeft aan waaraan zij zich in dienst van de satan hebben overgegeven.

1. Het eerste wat hun karakter kenmerkt, wordt aangegeven door het begrip “honden”. ‘Hond’ is een benaming voor een boosdoener die zonder enig gevoel te werk gaat (Ps 22:17,21; Js 56:10; Fp 3:2; zie ook Dt 23:18). Alle categorieën hebben dit kenmerk.
2. “Tovenaars” willen macht over anderen uitoefenen.

3. “Hoereerders” zoeken ten koste van anderen bevrediging van hun lusten.
4. “Moordenaars” benemen anderen het leven.
5. “Afgodendieners” leveren zich willoos uit aan demonen.

Het geheel is ingekaderd in de leugen die men liefheeft en doet. Van al dit soort mensen zal de hel vol zijn.

V16. Hier is de Heer Jezus weer aan het woord. Hij vestigt de aandacht op Zichzelf met de woorden “Ik, Jezus”. Hij is de Almachtige, de Koning van de koningen en de Heer van de heren, de Schepper van het heelal en de Onderhouder van alle dingen, maar Hij stelt Zichzelf hier voor met de naam die kenmerkend is voor Zijn vernedering.

Hij is tevens de Gebieder van de engelen. Hij zendt ze waarheen Hij wil met de boodschap waarvan Hij wil dat die gebracht wordt. Hij richt Zich door Zijn engel tot de gemeenten. Dat zijn de plaatselijke gemeenten waar gelovigen samenkomen en samenwonen in het besef dat zij deel uitmaken van de wereldwijde gemeente. Zulke gelovigen wensen niets anders dan in de plaatselijke gemeente waar te maken wat voor de wereldwijde gemeente geldt.

De Heer voegt nog enkele aspecten van Zijn Persoon aan Zijn mededelingen toe. Hij noemt Zichzelf “*de Wortel en het Geslacht van David*”. Dat is Hij voor Israël, waarvan Hij de wortelscheut is (Op 5:5; Js 11:1,10), waaruit dus het hele volk voortkomt. Tevens is Hij voor Israël het Geslacht (dat wil zeggen ‘Zoon’) van David. Hij is uit dit volk voortgekomen, opdat in Hem alle beloften betreffende het koninkrijk van God werkelijkheid worden, met zegeningen voor Israël en de volken.

De Heer is ook nog “*de blinkende Morgenster*”. Dat is Hij voor Zijn gemeente. Zo zal Israël Hem nooit kennen. De gemeente hoeft niet te wachten tot Hij als de Zon van de gerechtigheid verschijnt. Als de Zon van de gerechtigheid zal Hij voor Israël verschijnen (Ml 4:2), maar de Morgenster gaat aan het opgaan van de Zon

vooraf. Als het goed is, is de Morgenster al opgegaan in je hart (2Pt 1:19), dat wil zeggen dat je met verlangen uitziet naar Zijn komst voor de gemeente.

V17. Als de Heer Jezus zo Zijn stem heeft laten horen en geweest heeft op Zichzelf als de vervulling van alle beloften, kunnen de Geest en de bruid niet zwijgen. De Geest is wel op aarde, maar als een tijdelijke verblijfplaats. De Geest woont hier net zolang als de gemeente, de bruid, hier is. Maar Hij voelt Zich hier niet thuis. Zo voelt ook de bruid zich niet thuis in de wereld. Ze is hier nog steeds gescheiden van haar Bruidegom. Maar als ze Zijn stem hoort, klinkt ook haar stem in volkomen harmonie met de stem van de Geest en zegt ze tegen haar Bruidegom: “Kom!”

De bruid is de gemeente als geheel. Het geheel van de gemeente zegt ‘kom!’, ook al verlangt niet ieder die tot de bruid behoort even vurig naar de Heer. Daarom komt ook de oproep tot ieder individueel om te zeggen: “Kom!” Het verlangen van de een kan aanstekelijk werken op het gedoofde verlangen van de ander.

Dan wordt nog een derde groep aangesproken. Die groep maakt nog geen deel uit van de bruid, maar zou dat wel willen, er is dorst. Ieder die dorst heeft, wordt nog uitgenodigd om van het levenswater te nemen en wel gratis (Js 55:1). Dit water ziet op de verkwikking die de Heer Jezus door Zijn Geest wil geven aan ieder die moe is van het leven in de zonde (Jh 4:10-15; 7:37).

V18. De Heer Jezus waarschuwt er in krachtige woorden, “Ik be-tuig”, voor niets toe te voegen aan de inhoud van de woorden van de profetie die in dit bijbelboek zijn opgenomen. Er moet en mag niets toegevoegd worden aan alle beschreven gebeurtenissen (vgl. Sp 30:6; Dt 4:2; 12:32). Eraan toevoegen betekent de aanmatiging als zou God niet alles hebben gezegd wat Hij te zeggen had. Dit is de zonde waartoe de satan Eva verleidde (Gn 3:1-3) en waardoor haar de aangekondigde straf van de dood werd toegevoegd.

De satan zal nog steeds alles in het werk stellen om de woorden van de profetie van dit boek voor de mensen gesloten te houden, of ze zo te verdraaien, dat de ware kracht ervan verloren gaat. Als

de satan zijn leugen kan toevoegen aan de woorden van de profetie van dit boek, woorden waarin zijn einde wordt weergegeven, kan hij zoveel mogelijk mensen meeslepen naar de hel. Maar de Heer Jezus waarschuwt hier om niet in deze valstrik te lopen. Toevoegen aan wat volmaakt is, betekent toegevoegd krijgen van de plagen die in dit boek beschreven zijn. Die plagen kunnen niet heviger worden dan ze beschreven zijn. Ze kunnen wel meer in aantal worden.

V19. De volgorde is anders dan in het vorige vers. Hier gaat het om de volledig afgeronde boodschap van het boek als geheel. Daarvan kan niets worden afgenomen. Mensen nemen af of weg van het Woord van God wat ze niet begrijpen. Het hoogmoedige verstand van de mens verwerpt van Gods Woord wat hem onaanvaardbaar lijkt. Je kunt hierbij denken aan bijbelkritiek. Een dergelijke houding tekent de vermetelheid van het ongeloof.

Maar wie zo met Gods Woord afreken, met hem zal God afrekenen. Zo iemand ontvangt geen deel aan de boom en de stad. Door zijn houding geeft hij aan dat hij helemaal geen zin heeft om deel te hebben aan dingen waar de gelovige van geniet. Hij zal er dan ook nooit deel aan krijgen. Het is hem voorgehouden, hij heeft erover gelezen, maar hij verwerpt het. Hij had er deel aan kunnen krijgen, maar wilde niet. Daarom wordt het hem aangeboden deel van hem weggenomen.

Het gaat hier absoluut niet om het wegnemen van iets waaraan een *gelovige* deel heeft gekregen. Het deel van een gelovige kan hem nooit worden afgenomen. Een gelovige zal ook nooit iets van de woorden van het boek van deze profetie afnemen. Dat je als gelovige niet alles begrijpt en er vragen over hebt, is van totaal andere orde dan het verwerpen van iets wat God heeft gezegd. En over dat laatste gaat het hier.

V20. De Heer Jezus besluit het boek met een laatste getuigenis dat het boek van Hem Zelf komt. Christus is de absoluut betrouwbare Getuige van de in dit boek geopenbaarde dingen. In aansluiting daarop zegt Hij: *“Ja, Ik kom spoedig!”* Dit is het antwoord op de roep van de Geest en de bruid in *vers 17*. Met zijn ‘ja’ bevestigt

Hij dat er niet de geringste twijfel hoeft te zijn aan alles wat is gezegd. Vervolgens zegt Hij dat Hij op het punt staat om te komen. Er is geen enkele vervulling van enige profetie nodig, voordat Hij voor Zijn bruid zou kunnen komen.

De reactie op de toezegging van de Heer dat Hij spoedig komt, is: “*Amen, kom, Heer Jezus.*” Dit klinkt uit de mond van allen die Hem liefhebben. Twee keer eerder heeft de Heer gezegd dat Hij spoedig komt (*versen 7,12*). De reactie daarop is anders dan de reactie hier. In *vers 7* wordt de toezegging gevolgd door een aansporing om Gods Woord te bewaren. In *vers 12* wordt de toezegging gevolgd door de belofte van beloning. In dit vers wordt de toezegging van de Heer gevolgd door een spontane uiting van verlangen naar Hem Zelf, naar Zijn Persoon. Hiermee sluit het boek eigenlijk af.

V21. Toch volgt er nog een zegenwens van Johannes voor “*alle heiligen*”, die nodig is zolang de Heer Jezus nog niet is gekomen. Tot het moment van Zijn komst mogen alle heiligen op Zijn “*genade*” rekenen. Hierop kan alleen een instemmend “*amen*” volgen. Een prachtig slot.

Lees nog eens Openbaring 22:15-21.

Verwerking: Wat betekent voor jou de gedachte dat de Heer spoedig komt?

Rotsvast-serie

Deze *'verklaring speciaal voor jou'* van de *Openbaring* is het twaalfde en laatste deel van de Rotsvast-serie. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord. De serie omvat een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met de *Openbaring* en bestaat uit de volgende delen:

De brief aan de Romeinen

een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou (Rotsvast 1)
ISBN 978-90-8088-677-3 (Paperback), 214 pag.

De eerste brief aan de Korinthiërs

een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou (Rotsvast 2)
ISBN 978-90-79718-16-0 (Paperback), 315 pag.

De tweede brief aan de Korinthiërs

een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou (Rotsvast 3)
ISBN 978-90-79718-17-7 (Paperback), 191 pag.

De brief aan de Galaten

een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou (Rotsvast 4)
ISBN 978-90-79718-18-4 (Paperback), 107 pag.

De brief aan de Efeziërs

een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou (Rotsvast 5)
ISBN 978-90-79718-19-1 (Paperback), 203 pag.

De brieven aan de Filippiërs en de Kolossers

een verklaring van Paulus' brieven speciaal voor jou (Rotsvast 6)
ISBN 978-90-8088-674-2 (Paperback), 220 pag.

De brieven aan de Thessalonikers

een verklaring van Paulus' brieven speciaal voor jou (Rotsvast 7)
ISBN 978-90-8088-679-7 (Paperback), 169 pag.

De brieven aan Timotheüs, Titus en Filémon

een verklaring van Paulus' brieven speciaal voor jou (Rotsvast 8)
ISBN 978-90-7971-803-0 (Paperback), 300 pag.

De brief aan de Hebreëën

een verklaring van deze brief speciaal voor jou (Rotsvast 9)
ISBN 978-90-79718-05-4 (Paperback), 253 pag.

De brieven van Jakobus en Petrus

een verklaring van deze brieven speciaal voor jou (Rotsvast 10)
ISBN 978-90-79718-07-8 (Paperback), 270 pag.

De brieven van Johannes en Judas

een verklaring van deze brieven speciaal voor jou (Rotsvast 11)
ISBN 978-90-79718-08-5 (Paperback), 174 pag.

De Openbaring

een verklaring van dit bijbelboek speciaal voor jou (Rotsvast 12)
ISBN 978-90-79718-00-9 (Paperback), 324 pag.

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder 'Publicaties Ger de Koning' naast de hiervoor genoemde 'Rotsvast-serie' meer commentaren:

- De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
- De 'Zie-serie', een commentaarreeks van de vier Evangelien en Handelingen.
- Publicaties over diverse onderwerpen.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als PDF bestand en als e-book. Als er een ISBN wordt vermeld, kunt u het boek ook als paperback bestellen. Dat kan door op het betreffende ISBN te klikken. U komt dan op de site van de uitgever. Deze boeken zijn uit voorraad en direct leverbaar. Bestellen kan ook via e-mail: info@uitgeverijdaniel.nl, of via de christelijke boekhandel.

Van diverse commentaren en publicaties zijn op de bovengenoemde website onder 'Other languages' vertalingen in meerdere talen beschikbaar en vrij te downloaden.